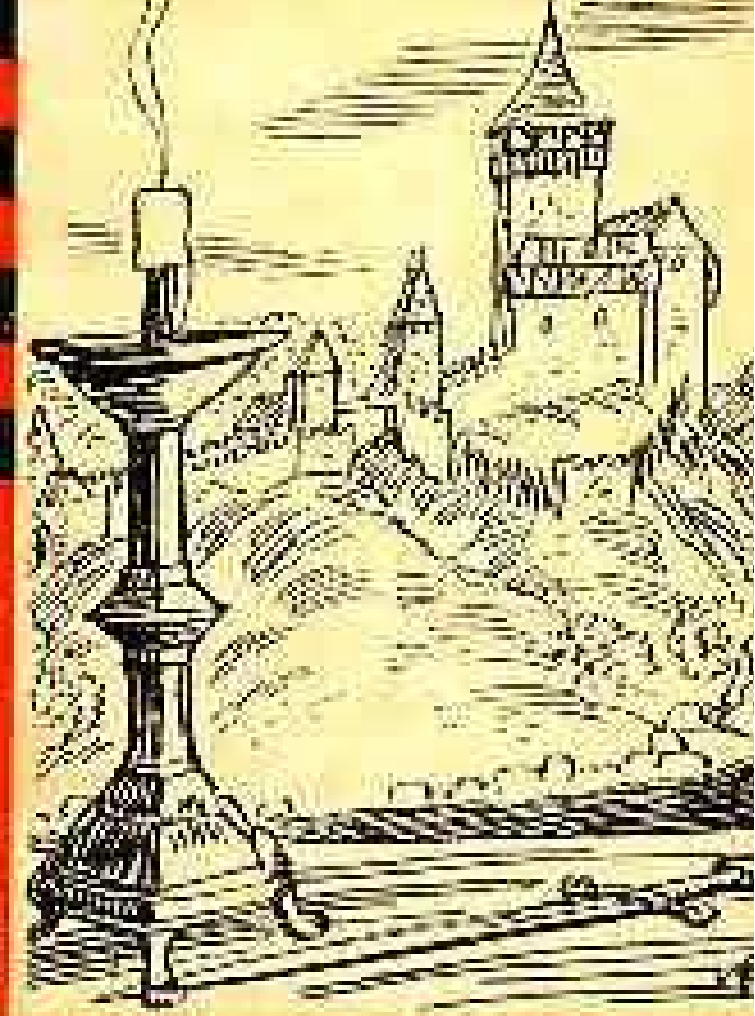

KLASICKÝ DIVADLO

A MĚKČIŠTĚNÍ

SPRÁVČÍ

Radovan Šimáček

ZLOČIN

NA ZLENICÍCH HRADE

L. P. 1318

**Zločin
na Zlenicích hradě
L. P. 1318**

Radovan ŠIMÁČEK

ALBATROS

KAPITOLA I TĚŽKÉ SMIŘOVÁNÍ

V prostorné síni nového zlenického hradu, který si postavil Oldřich ze Zlenic na nepříliš vysokém, ale strmém, těžko přístupném ostrohu nad soutokem Hrusického potoka s řekou Sázavou, přes řeku proti svému starému dvorci, zasedli páni, aby porokovali o svých sporech. Někteří přijeli již o den dříve a přenocovali na hradě. Jiní se dostavili teprve zrána a hned zajeli na hon, jež zlenický pán uspořádal pro své hosty, aby je přivedl do příjemnější nálady, než zasednou k poradě.

Pravda, páni sousedé se pobavili lovem, pojedli a popili s chutí, ale starostlivá tvář hostitelova prozrazovala úzkost z obtížného jednání. Měl plnou hlavu obav, lekal se nových sporů, nečekal nic dobrého. Vždyť po dva roky je celá země ve varu a zmatku a není vlastně oddychu od té osudné chvíle, kdy zločinná ruka neznámého vraha před dvanácti léty, L. P. 1306, převala mladistvý život posledního Přemyslovce po meči, krále Václava III. Ano, tou královraždou nastala všechna ta bída, kdy často jen kamenné srdce mohlo zůstat nedojato nad tolikerým utrpením, když se lidé měnili ve vlky.

A obnovte teď pořádek, když každý si zvykl jednat na vlastní pěst, kořistit

a vytěžit co nejvíc pro sebe, když síla přebila právo!

Čelo pána ze Zlenic se pokrývá vráskami, když vzpomíná. Kolik nadějí vkládal do mladého krále Jana, který přišel do Čech až z Lucemburska, aby jako manžel Elišky Přemyslovny dosedl na český trůn – a zatím... Zůstal cizincem v zemi, ten Lucemburk, nepodařilo se mu utišit vnitřní rozbroje, a když se zase někde toulal po cizích zemích, počali se páni bouřit. Plamen vzpoury zasáhl i do Posázaví.

Páni sousedé se k povstání přidávali jeden po druhém, každý chtěl pro sebe něco získat, až nakonec zůstali věrni králi jen on sám a zeman z Mrače, i když nesáhli sami po meči v jeho prospěch. Ale když král Jan po návratu do Čech přitáhl s vojskem do posázavského kraje na obranu svých zájmů, byl s poctou přivítán na hradě Zlenicích, kde přenocoval. Teď se ovšem král s panem Jindřichem z Lipé i s panem Vilémem Zajícem z Valdeka, kteří stáli v čele vzpoury, smířil v Domažlicích. Přistoupil na jejich požadavky a hned zase odjel do jižních Čech za kratochvílí k bohatému Petru z Rožmberka. Nepostaral se lehkomyšlně o víc. A vy, páni a zemané po krajích, kteří jste stáli proti mně i při mně, se teď smířte sami mezi sebou, jak dovedete! Král se baví!

Smutné jsou myšlenky pana Oldřicha ze Zlenic, jeho čelo se chmuří, když zasedá k poradnímu stolu, aby se smířil se svými sousedy. Sám je z vlastní vůle pozval k sobě, nechtěl hnát spory tak daleko, aby je předložil krajskému popravci Oldřichu z Týnce jako zástupci koruny tady v Posázaví. Vždyť i pán z Týnce zůstal věrný králi a páni mu nedůvěřovali. Ne, Oldřich ze Zlenic dával přece jen přednost pokusu o přímou dohodu, zůstal opatrný a popravce Oldřicha z Týnce k rokování ani nepozval.

Přes tolikerou špatnou zkušenost zůstal zlenický pán ochotný ke smíru – a přece ze všech právě on měl největší příčinu ke stížnosti pro velké škody, které mu v jeho Koutě způsobil pustošivým nájezdem hned na začátku vzpoury divoký Ctibor z Kožlů. I ten tu seděl s ostatními pány u dubového stolu nad pohárem medoviny, zamračený a pohrdavý právě naproti panu Oldřichovi, který jako hostitel zasedl do čela.

Pán na Zlenicích se zadíval pozorně do ježaté tváře svého odpůrce. Ten dravec se ani nesnažil krýt se veřejnými zájmy a hned se vrhl na bezbrannou osadu zlenického pána, aby tam pobral dobytek a obilí ze sýpek. Zahájil povstání v Posázaví jen proto, aby měl příležitost k lupu a obohacení, čerta mu záleželo na správě věcí v zemi. Oč však byli lepší ti druzí?

Z Benešoviců tu byli Beneš z Konopiště, menší zavalité postavy, usměvavý, s pichlavými očky, a vážný Ondřej z Hrádku, věkem vrstevník pana Oldřicha ze Zlenic, s bílým vlasem a vousem. Chyběl Ondřej z Dubé, který – ač nejbližší soused Zlenického – se omluvil pro prudké bolesti, jimiž občas trpěl v poraněné noze. Zato tu byl pan Zdeslav z dosti vzdáleného Šternberka,

synovec pana Beneše z Konopiště. Ctižádnostivý šlechtic, okázale ustrojený, se žlutou stuhou v hnědých kadeřavých vlasech, byl zvyklý všude uplatňovat své slovo, ačkoli byl ze všech přítomných pánů nejmladší. Kdežto syn pana Oldřicha ze Zlenic Jan a také oba synové Ondřeje z Hrádku Jan a Čajchan zůstali v lesích u Ježova, aby čekali u močálu na kance, Zdeslav ze Šternberka se vrátil s ostatními pány z honu k poradě, k níž zasedli po menším občerstvení ještě před večeří. K rokování zasedl i zeman Zdislav z Mrače, jen o málo starší Šternberka, vysoký, hubený, ve tváři snědý muž nápadný především černým klípcem přes pravé oko, o něž v mládí přišel.

Páni hlasitě hovořili o svých příhodách z dnešního honu i z minulých lovů. Cítili se ve svém živlu. Mlčel jen podmračený Ctibor z Kožlí, který zřejmě nejevil nejmenší chuti ke smířování. Na slovo zůstal skoupý také Zdeslav ze Šternberka, ale ten se spíše nemohl dočkat chvíle, až přejdou k vážnému hovoru, v němž se chtěl uplatnit. Konečně – nečekaje ani na hostitelovu výzvu – sám začal:

„Nu což? Nezačneme už? Nesešli jsme se přece jen k honu a besedování. Náš vážený hostitel nás pozval, abychom si pohovořili o závažnějších věcech, než jsou štvance, léče a lovečtí psi.“ Důležitě se zamkl a pak důrazně pokračoval: „Přijali jsme jeho pozvání, protože je opravdu čas, abychom se mezi sebou poradili, jak urovnat ty neblahé spory.“

Šternberk promluvil sebevědomě a jaksi nepříjemně. Hned bylo patrné, že strohým prohlášením poruší zdání dobré shody, které se u medoviny počalo vytvářet přátelskými řeči.

„Máš pravdu, pane Zdeslave,“ pravil vážně bělovlasý zlenický pán, „a omlouvám se vám všem, svým milým hostům, že vás vytrhuji v zábavě, kterou jsem se pokusil skromně poskytnout.“ Páni se zdvořile uklonili, jen Ctibor z Kožlí seděl zarytě. „Nemělo by opravdu smyslu zakrývat si, že tu jsou mezi námi závažné spory a obvinění. Jsme tu ovšem proto, abychom skončili dosavadní nevráživostí a obnovili klid a mír. Nechci nikoho vinit...“

Tu mu vpadl bezohledně do řeči prudký Ctibor z Kožlí: „Jen bez rozpaků, pane ze Zlenic! Řekni rovnou, že jde o mne a o tvůj Kout. To je přece jediný důvod, proč nás všechny pozval. Na smíru a pořádku v zemi ti záleží tak málo jako na všem, co se v zemi a v našem kraji tady na Sázavě dělo. Jiní táhli do boje a ty jsi seděl na Zlenicích, dokonce krále Jana jsi tu hostil. Tak málo ti záleželo na naší společné věci.“

Vybuhl, oči mu zasvítily pod ježatým obočím a pak rázem ustal a zase zarytě seděl proti panu Oldřichovi.

„Mírně, mírně,“ vmísil se mezitím do rozmíšky obtloustlý, usměvavý pan Beneš z Konopiště. „Hádky k ničemu nevedou. Odpusťme si, pánové bratří a strýci, co jsme si vzájemně natropili,“ řekl žertovně a jeho očka se chytře dívala kolem. „Proč se přit o to, kdo se účastní povstání a kdo nikoli a na čím

straně byla pravda? To všechno už přece srovnali jiní za nás v Domažlicích. Tam všechno napětí povolilo, jako když praskne napjatý luk.“

„Ba, ba,“ souhlasil druhý Benešovic Ondřej z Hrádku. „I drahota už povoluje, už se zase objevilo na trzích víc potravin, když je není třeba schovávat, a na silnice vyjeli kupci...“

Také starý pan Oldřich ze Zlenic přikyvoval ke smírným slovům souhlasně. „Máš pravdu, pane Beneši,“ řekl. „Já se zajisté nechci přít o to, kdo byl pro krále a kdo proti němu. Ale jako všude jinde se dohodují o navrácení uchvácených pevných míst a zastavených hradů a statků, i my se musíme domluvit. Ne, já opravdu nechci zkoumat,“ dodával s trpkostí, v níž však ti druzí spatřovali spíše jízlivost, „kdo se nepřidal hned ke vzpouře Jindřicha z Lipé a opatrně vyčkával, co udělá Vilém z Valdeka, a teprve potom se připojil, aby nic nezmeškal a o nic nepřišel. Stejně tak nechci vinit ani ty, kdo si naopak příliš pospíšili a zanesli vzpouru sem do Posázaví už s Jindřichem z Lipé, aby neztratili ani okamžik z příležitosti ke zmatkům a kořistění. Opravdu netoužím nikomu sahat do svědomí, poněvadž vím, že vlk srsti nezmění. Co bylo, stalo se a nedá se odčinit. Snad má pan Ctibor,“ pohlédl přes stůl na zamračeného šlechtice, „skutečně pravdu, když říká, že mi nejde o spory mezi šlechtou a králem, ale jen o prostou náhradu škody.“

Ten, o němž se zmínil, původce vády pán z Kožlí, posupně mlčel. Zato se slova ujal opět Zdeslav ze Šternberka. Zřejmě se ho nemile dotkla poznámka páně Oldřichova. Vždyť právě o něm platilo, že váhal, vyčkával, kam se skloní vážky, a teprve co jeden z posledních se připojil k povstání. Vypjal se, div nebe čelem neprovtal, pohladil si nakadeřené vlasy, na nichž si zřejmě zakládal, a pravil odměřeně:

„Kdyby šlo pouze o náhradu tvých škod, pane Oldřichu, máš otevřenou cestu práva a půhonu proti panu z Kožlí. Pak by nebylo třeba tvé osobní spory míchat do věci veřejných. Obrat' se na Oldřicha z Týnce. Ať on jako popravce vyšetří a rozhodne tvůj spor o Kout s Ctiborem z Kožlí.“

„To ale právě nechci,“ ohradil se Zlenický, jenž hledal cestu přímé dohody bez zdoluhavých žalob, z nichž se zas rodí nové hořkosti.

„Pan Zdeslav mi dovolí,“ promluvil poprvé do sboru jednooký zeman z Mrače. Vzbudil pozornost, neboť všichni věděli, že on jediný stojí na straně pana Oldřicha. „Především má teď pán z Týnce jiné starosti. A pak: proč hned půhony a soudy, když se můžeme porovnat sami mezi sebou? Kdo měl ze zmatků prospěch, může snad zase něco ožezet, když byl obnoven pořádek.“

Jednooký zeman mluvil klidně a rozumně, ale pánům se jeho řeč nelíbila. Snad se jich dotklo, že jim nebyl ani roven rodem, a přece se odvážil hodnotit jejich chování za vzpoury.

Ctibor z Kožlí zaútočil první: „Prospěch mi vyčítáš, Mračský? A to nebylo prospěchářství, opatrnicky čekat, jak věci dopadnou?“

Tentokrát Šternberk přeslechl bodnutí, ale zato tvrdě promluvil k Mračskému: „Na tvém místě, zeman z Mrače, dobře bych si rozmyslil vinit ze zistnosti ty, kdo bojovali za naši společnou věc.“

Zemanu z Mrače to zaškubalo ústy, pak ale jen mávl rukou a neodpověděl. Tak jako předtím usměvavý Beneš z Konopiště, pokusil se nyní rozvázný bělovlasý Ondřej z Hrádku mírnit rozepří. „Jen ne tak příkře, páni bratří. Víte dobře, že jsem byl s vámi, když šlo o naši věc. Ale chápu také pána ze Zlenic, že žádá náhradu, stejně jako zase já budu uplatňovat svůj nárok na náhradu za škody, které mi v Choceradech způsobilo královo vojsko. Na to všechno musíme myslet! Na právo a spravedlnost!“

Zavalitý Beneš z Konopiště se hned čile přidál: „Také mně byly způsobeny škody! I já mám nárok na náhradu...“

Tím jako by se stavěli na stanovisko pana Oldřicha ze Zlenic: Když náhradu, tedy za všechny škody! Proto se zase drsně ozval Ctibor z Kožlí: „Své škody sis, pane Beneši, způsobil sám. Neměls tak dlouho čekat, ke které straně se připojíš.“

Z těch divoce pronesených slov se zdálo, že ježatý Ctibor z Kožlí neměl čisté svědomí ani vůči panu Benešovi z Konopiště. Kdoví, zda to nebyli nakonec jeho lidé, kdo za noci přepadli benešovské statky a odnesli odtud kořist! Původců toho loupežného vpádu se pan Beneš nedopídl. Než se však zmohl na slovo, mluvil už zase Šternberk, zasažený ve své ješitnosti.

Ostre napadl Ctibora z Kožlí za jeho novou neomalenost. „Nevyčítej a neurážej, pane z Kožlí,“ volal. „Věz dobře, že ti, kdo jako my postupovali s rozvahou, měli k tomu své dobré důvody.“ Sám ovšem stejně jako spříznění Benešovi se k panskému odboji připojil později, a cítil se proto povolán zakřiknout Ctibora z Kožlí, odmítnout jeho nepřijemná obvinění. Ale pan Ctibor se nedal:

„Co jsem řekl, je pravda,“ opakoval urputně: „Kdyby se měly hradit škody na benešovských statcích, byl by tím jen posílen Zlenického nárok na náhradu škod v Koutě. A víte dobře, že já za ně platit nebudu,“ zavrčel na dorážející šlechtice.

Opravdu se zdálo, že se rozprava, která tak nešťastně začala, obrací spíše ve prospěch pana Oldřicha ze Zlenic a jeho nároků, když si Ctibor z Kožlí svou útočností proti sobě popudil i ostatní pány. Právě v té chvíli však nastal obrat, jež způsobil Beneš z Konopiště.

„My jsme vykonali svou povinnost,“ řekl uraženě zavalitý šlechtic a jeho prasečí očka se přitom dívala zvláště pichlavě. „Připojili jsme se ke vzpouře, když opravdu už šlo o společnou věc. Proto máme nárok, aby nám byly naše ztráty nahrazeny. Kdo však opatrnicky stál při králi až do konce, kdo se nechtěl do ničeho míchat, byl zde, pan Oldřich ze Zlenic.“

Zlenický vладыka byl nečekaným obviněním zle zasažen. Slova mu vázla v

hrdle, když se chtěl ohradit, ale pan Beneš pokračoval tím důrazněji: „Ano, tys to byl, pane Oldřichu!“ dorážel. Šlo mu o nárok na náhradu škod na jeho benešovských statcích a nechtěl rozhodně připustit, aby jeho požadavky byly jakkoli slučovány s pochybným nárokem pana Oldřicha ze Zlenic proti Ctiborovi z Kožlů. Myslíl na peníze, které mnoho mohou a kterými se nakonec všechno spraví, a proto tak ostře mluvil. „Popírám, pánové, docela otevřeně požadavky pana Oldřicha, pokud jde o jeho škody v Koutě. Na náhradu má právo jen ten, kdo konal svou šlechtickou povinnost. Pán z Hrádku, Šternberk i já jsme svou šlechtickou povinnost vykonali!“ vykládal v rostoucím rozčilení. Teprve teď se však konečně podařilo rozehvěnému Oldřichovi ze Zlenic dostat se k slovu, aby se obhájil. Kromě Mračského všichni na něho dotárali. Musil promluvit, i když to vyžadovalo tvrdost.

„Povinnost?“ tázel se a zase v tom byl osten. „Přijde na to, co nazýváš povinností, milý pane Beneši. Oháníš se veřejným zájmem, žádám však upřímnost. Nešlo ti a nejde ti zase jen o vlastní prospěch?“

Také on se zřejmě nechával unést roztrpčením nad výpady, jejichž terčem se stal; začal hovořit neopatrně, místo obrany sám zaútočil. „Když pan Jindřich z Lipé zvedl vzpouru, nepřipojili jste se. Nečekali jste, že odměnou za věrnost vám budou Rataje z državy pánů z Lipé? Nechci soudit, ale pokud vám královna slibovala, drželi jste vy všichni Benešovi s ní a s panem Vilémem Zajícem z Valdeka proti Jindřichovi z Lipé, který vám je na Ratajích tak trochu nepohodlný. Ale když se vrátil král, aby udělal konečně pořádek, spěchali jste připojit se k povstání, jen aby zmatky pokračovaly. Ano, tenkrát se k odboji přidal Vilém Zajíc z Valdeka, váhy se sklonily na panskou stranu...“

Oldřich ze Zlenic mluvil rychle a rozhorleně. „Co mi vyčítáte? Že jsem nešel s vámi? Nešel jsem ani proti vám, protože vím, že takové spory jen škodí zemi a neprospívají nikomu. Netrpěla naše země už příliš dlouho? A nakonec jste se vy sami s králem dohodli. Zde pan Zdeslav,“ ukázal na Šternberka, „dokonce ještě před Domažlicemi.“

Hněv je špatný rádce. Byla to nepřijemná narážka na to, že se odbojný pan ze Šternberka hned pokořil, jakmile naň král dolehl s vojskem, táhnoucím přes Posázaví k jihu. Šternberk, rudý v tváři, vztekle vyskočil ze židle, ale Oldřich ze Zlenic se nenechal přerušit.

„Ano, smířil. Teprve když král zase odtáhl a nebezpečí zmizelo, začal jsi znovu. A dnes se všichni králi zavazujete listy a slibujete věrnost pod peněžitou pokutou a hanbou věrolomstva. Prý jen proto, že jste byli špatně zpraveni, provinili jste se odbojem proti svému králi! Proč najednou taková ochota k smíru? Jen proto, že se zase dostal k moci i pán z Lipé, i pán z Valdeka a že i vy všichni čekáte na větší moc. Není to tak, Zdeslave ze Šternberka?“

Urostlý Šternberk stál nyní u stolu se zkrivenou, zarudlou tváří. „Ty urážky odvoláš, pane Oldřichu,“ zasípal. Také pan Beneš z Konopiště i uvážlivý pan Ondřej z Hrádku povstali. Nikdo nečekal, že se spor mezi Zlenickým a Ctiborem z Kožlí zvrhne v ošklivou hádku s oběma Benešovici a Šternberkem.

Oldřich ze Zlenic, který tak tvrdě obvinil pány z prospěchářství, se zatím poněkud uklidnil. „Neurážím,“ řekl mírněji na Šternberkův výpad. „Jde mi jen o to, aby se nemíchaly soukromé zájmy s věcmi veřejnými. Trvám na tom, aby ten, kdo napáchal sousedu škody z jakýchkoli důvodů či záminek, škody odčinil.“

Na uklidnění bylo však už pozdě. Marně se také jednooký mračský zeman pokusil zmírnit vzrušenou náladu. „Pánové, uklidněte se přece,“ radil střízlivě. „Byl vyhlášen všeobecný mír a nemá smyslu obnovovat staré spory. Jde pouze o náhradu věcných škod.“

Z rozpalené Šternberkovy tváře bylo patrné, že jeho ctižádost a samolibost byly zle popuzeny. Hluboce se ho dotkla zmínka, že se musil sklonit před králem. Přejížděl si rukou zkadeřeně vlasy, jako by si chtěl v hlavě urovnat myšlenky, a volal: „Tím nás neohromíš, Mračský! Víme dobře, jaký máš zájem na náhradě panu Oldřichovi za škody v Koutě. Kout se dobře hodí k tvým statkům v Poříčí.“

Neřekl více, ale všichni pochopili: Bylo přece známo, že zeman z Mrače má dostat za choť Jitku, nevlastní dceru pana Oldřicha ze Zlenic, a s její rukou i Kout jako věno. Svatba, šeptalo se, má být oznámena již zítra před všemi šlechtici. Proto snad právě Oldřich ze Zlenic tolik spěchal, aby spor o škody v Koutě byl vyřízen, než bude proveden zápis Zdislavovi z Mrače.

Ale Mračský se díval klidně svým jediným okem na Šternberka: „Neměl by ses mírnit, pane? Proč ve všem vidět urážky? Před chvílí ses ohrazoval, že to byl pan Ctibor z Kožlí, kdo tě urazil. Pak to byl pán ze Zlenic a nyní přicházím na řadu já. Jaképak urážky. Každý jedná podle svého. Já sám se přiznávám otevřeně k tomu, že jsem k sobě přijímal věci, které jiní pobrali za vzpoury na vladyckých sídlech – a nestydím se za to. Šlo o kořist.“

Šlechtici pozorně naslouchali jeho slovům, která je překvapila svou upřímností. Málo je dbalý své cti ten mračský zeman, myslili si.

On však pokračoval: „Byly spory, byly škody. Kdo dokáže, že mu byla spáchána škoda, má právo na náhradu. Takové právo má,“ končil s důrazem, „především pan Oldřich ze Zlenic.“

Na chvíli zavládlo trapné ticho.

„Divně se díváš na právo, Mračský,“ ozval se jako první Beneš z Konopiště, z jehož kulaté tváře již dávno zmizel úsměv, tak často líčený. „Žádáš náhradu pro pana Zlenického, ale sám se přiznáváš, žeš u sebe přechovával pobrané věci. Což když to byly věci z mých benešovských statků?“ zeptal se nakvašeně. „Kdo nahradí škody mně, ano, mně, když viník

zůstal utajen? Nejde mi ovšem jen o škodu a náhradu. Jde mi víc než o peníze. Jde o to, že někteří z pánů bratří prostě nešli s námi, že na ně nemůžeme spoléhat, kdyby zase... Na jejich hradě byl král uvítán, a to v téže době, kdy nás svíral – na našich vlastních hradech.“

Ta utkvělá myšlenka! Trpkou křivdu cítil Oldřich ze Zlenic, když znovu slyšel výčitku. Nemohou mu odpustit, že na svém novém hradě hostil krále Jana, když táhl ze statků pokořeného Šternberka dále do jižních Čech. A přece právě jemu se stala prvá křivda a největší škoda nájezdem Ctibora z Kožlí na nechráněný Kout. Málem by ho vyloučili ze svého středu, jako prašivého psa... Vždyť právě teď to potvrzuje uražený Šternberk: „Kdo nešel s námi, nemá právo na odškodnění!“

„Ty sám jsi...“ začal starý pán ze Zlenic, ale pak jen znaveně pokrčil rameny. „Marné hovořit, nemá to smyslu, k smíru se nedostaneme. Když se ovšem nenahradí škody, zůstanou trvalé sváry. Představujete-li si to tak, pak mi opravdu zbývá jen cesta pūhonu...“

Páni už neseděli u medoviny. Stáli s rozpálenými tvářemi a nenávistnými pohledy. Podmračený Ctibor z Kožlí, hlavní původce celé hádky, rázně prohlásil, že tím je pro něho věc skončena, že na hradě nezůstane, a ještě večer odjede, když je tu zřejmě nevítaným hostem, proti němuž se chystá pūhon.

Co dělat? Oldřich ze Zlenic pochopil, že se musí přemoci, nemyslit na křivdy, mírnit své rozčilení. Dokonce se omluvil, že nechal zajít spor tak daleko, a jako hostitel prosil, aby mu páni odpustili a zůstali ještě do druhého dne, na nějž byl připraven opět nový hon. „Teď navečer,“ dodával, „je přece nebezpečno vyjet na cestu s malým průvodem.“ Opravdu, kdoví, netoulají-li se krajem lapkové?

To snad rozhodlo.

I Šternberk, i divoký Ctibor z Kožlí se rozhodli, že zůstanou – a zůstali. Po večeři, která již proběhla za klidnější pohody, se páni rozešli do svých komnat a brzy po prudké hádce nastal na hradě klid, rušený jen kroky hlídek a skučením větru, který lomcoval okenními rámy a brzy přivedl jarní přeháňku.

KAPITOLA II

STRAŠNÝ NÁLEZ

Druhého dne zrána, sotva sluneční paprsky jen spoře počaly pronikat okny hradu, probudil nocující hosty halasný hlomoz. U dveří vedoucích k ložnici pana Oldřicha ze Zlenic se ozývaly prudké hlasy a rány odrážející se od tvrdého dřeva. Dveře byly právě naproti velké síni, kde včera páni vyřizovali své spory a večeřeli. Byly od ní odděleny chodbou, k níž ze síně vedlo několik

schoďu; chodba pokračovala pak dále oběma směry a ústily do ní dveře komnat, v nichž přenocovali pozvaní šlechtici.

Hradní síň byla teď ponořena v šero. Ve velkém krbu vyhasl oheň a na holých kamenných stěnách se jen matně černaly lovecké trofeje. Jaká změna proti včerejšímu ruchu! Zato na chodbě u dveří zlenického pána byla pozornost přicházejících šlechticů upoutána skupinou zbrojnošů, kteří se – zřejmě marně – pokoušeli otevřít dveře nebo vzbudit pana Oldřicha voláním a bušením do dveří. Nejrázněji si mezi nimi počínal vysoký Zdislav z Mrače, budoucí ženich nevlastní dcery pana Oldřicha ze Zlenic, panny Jitky, byl přece ze všech nejspíše na Zlenicích jako doma.

„Co je? Co se děje?“ ozvaly se do lomozu u dveří hlasy přicházejících.

„Pana Oldřicha nemůžeme probudit. Neozývá se, ani neotvírá.“

„Copak nemáte klíč?“

„Klíč je jen jeden a ten má pan Oldřich u sebe. Je uzamčeno zevnitř,“ vysvětloval sluha.

„Však i mrtvého byste svým hlukem vzbudili,“ řekl někdo.

„Mám právě obavy, aby se nestalo něco zlého,“ řekl zeman z Mrače. A hned se rozhodoval: „Vyrážíme dveře!“ „Opravdu myslíte, že se mohlo něco přihodit?“ promluvil zase do křiku a ran střízlivý hlas.

„Při jeho stáří...“

„Jaképak stáří!“

Hlasy se stávaly stále rozčilenějšími, hluk rostl a s ním i napětí.

„Co se děje?“ zvolal někdo nově příchozí.

Bylo slyšet i kletby. Několik rukou se zatím opřelo o dveře. Nadarmo. Byly příliš pevné.

Přinesli silné latě a osekaná polena, aby jich použili jako pák a beranidla.

Konečně! Ve dveřích zaskřípalo. Vylomili je z veřejí. Ještě okamžik a s rachotem spadly na zemi. Jak odpor povolil, šlechtici i zbrojnoši, jak byli pomíchání mezi sebou, vpadli do náhle otevřené komnaty přes vyražené dveře. Zadní tlačili na přední, takže ve všeobecném zmatku nemohli hned rozeznat, co se vlastně stalo. Teprve po chvíli seznávali, proč se pan Oldřich ze Zlenic neprobudil, proč neotvíral, proč se vůbec neozval...

Spatřili ho zhrouceného nad dubovým stolem, potřísněného zaschlou krví, která tvořila zlověstné skvrny i na stole a po podlaze. Vytékala z hluboké rány v prsou v srdeční krajině. V pravé, mrtvolně ztuhlé ruce svíral starý muž dýku, zbrcenou vlastní krví.

To již šlechtici obklopili mrtvolu svého hostitele, s nímž včera tak nešťastně stolovali. Ustaraný pán z Hrádku skláněl bílou hlavu k mrtvému tělu vedle pana Beneše, který teď beze stopy úsměvu vypadal mnohem starší než v dobré pohodě – několik roků přes šedesát, tak jak skutečně byl. Za ním mračský zeman, bledý až zsinálý v tváři strašným uleknutím. Rozčilením

pocukával koutkem úst a upřeně se díval svým jediným okem na krví potřísněné tělo. Vedle něho vysoký, hrdý Šternberk jako by jediný zachovával klid a rozvahu ve všeobecném vzrušení. Stranou, z úcty před pány, stáli zbrojnoši, s patrnou hrůzou v očích.

Strašný nález působil tak zdrcujícím dojmem, že zpočátku nikdo ani nepromluvil. Po prvých vzrušených výkřicích nastalo trapné ticho, za něhož páni i zbrojnoši ohledávali tělo muže, který sám na sebe vztáhl ruku. Jako by jim hrdlo zužovalo vědomí, zdali ho snad sami svým nenávisným postupem nedohnali k zoufalému rozhodnutí.

Vždyť byl jedním z nich a domáhal se pouze svého práva, a oni zatím...

Či to bylo pohnutí nad nešťastným osudem starce nebo snad pověřivá hrůza před tělem zneuctěným sebevraždou, velkým přečinem proti božským příkázáním? Těžko se vyznat v pocitech lidí v tak pohnuté chvíli!

„Sám sebe ze světa sprovodil,“ ozvalo se tichem jako první slova. Pronesl je jeden ze starých zbrojnošů, kteří měli noční stráž před ložnicí svého pána a kteří první zvedli poplach.

„Sám sebe,“ opakoval sevřenými ústy Zdislav z Mrače.

„Ale proč jenom?“ pozdvihl bílou hlavu Ondřej z Hrádku od mrtvého těla.

Ctibor z Kozlí, jenž se zatím postavil k pootevřenému oknu, jen potřásl hlavou, jako by chtěl odehnat zlé myšlenky.

Nechtělo se skutečně nikomu věřit, že se starý pán rozhodl k zoufalému kroku z rozhořčení nad ostrými slovy, která mu vmetli do tváře, když hájil své právo? Že se ho – s výjimkou Mračského –, který ovšem k tomu měl své zvláštní důvody – nikdo nezastal, když uplatňoval spravedlivý nárok proti Ctiboru z Kozlí?

Prvý dojem hrůzy pomalu opadával. Všichni nyní přemýšleli o důvodech zoufalství, které starého šlechtice dohnalo až k tomu, že si sám sáhl na život. Někteří však už také uvažovali o tom, co podniknout dál. Rázný Zdeslav ze Šternberka, který byl zvyklý rozhodovat a poroučet, dával již rozkazy veliteli stráže Mstišovi:

„...hned pošli posla za panem Janem ze Zlenic, ať ho připraví... Musí se hned vrátit... všichni, co zůstali přes noc venku na lovu... rozumíte...? A tělo urozeného pána omyjte a čistě oblectě! Snad se nám podaří,“ to se už zase obracel k pánům, „pohnout kněze, aby mu vystrojil křesťanský pohřeb, ne jako...“

Sebevrah, sebevražda! To bylo slovo, které všem viselo na rtech a strašilo v hlavě. Smrtný hřích! Vážně se pokřičovali, někteří šeptali modlitbu, pomalu se rozcházel. Také zbrojnoši odbíhali na rozkazy svého velitele Mstiše, který nakonec zůstal sám poslední stráží u mrtvého těla urozeného a statečného Oldřicha, pána na Zlenicích hradě. Teprve po chvíli vstoupil do komnaty starý hradní kovář Dobiáš, který se vyznal ve všelikých lektvarech a trhání zubů a

yní měl připravit k věčnému odpočinku ztuhlé tělo, znečištěné hříšnou sebevraždou.

Místo lovu, k němuž se chystali, nastalo nyní pánům trapné čekání ve velké síni. Jen několik schodů a neširoká chodba je dělila od ložnice, kde naposledy vydechl pan Oldřich, jehož mrtvolně zsinálá tvář tížila jejich představu. Slunce pronikalo sem už svými veselými paprsky z jasně rozjásaného nebe. Kožišiny a parohy na stěnách ztratily již obludný ráz, jež měly za ranního příšeří, když se sbíhali, vyburcování úderem na zamčené dveře. A přece: Jaká stísněnost! Seděli, stáli, přecházeli, mlčeli. Jaký bude návrat mladého Zlenického?

Z přemýšlení je vyrušily co chvíli kroky služebníků, kteří spěchali přes síň do nešťastné komnaty nebo zase z ní. Přešla v doprovodu staré služebné i vyděšená panna Jitka, nevlastní dcera pana Oldřicha ze Zlenic, kterou mu ze svého prvního manželství přivedla jeho druhá choť, zesnulá paní Perchta. Mračský jako by se nejprve chtěl přiblížit k panně Jitce, o které pání věděli, že byla jeho nevěstou, pak se však náhle rozmyslil, zarazil, ucouvl.

Ticho v síni, přerušované jen kroky přecházejících, se stávalo až nesnesitelným. Chmurný Ctibor z Kozlí odešel do komnaty, kde přenocoval. Byl zřejmě netrpělivý, kdy již bude moci vyrazit k návratu do svého hradu, skrytého v lesích mezi řekou Sázavou a Konopištěm. Když se vzdálil, klidný Šternberk, jeho strýc pan Beneš, do jehož tváře se též pomalu vracel klidnější výraz, i bělovlasý pán z Hrádku počali spolu tlumeně hovořit. Ctižádostivý Šternberk se chystal na cestu do Prahy, aby na hradě promluvil o svých zájmech s panem Jindřichem z Lipé, který se opět ujal úřadu královského podkomořího, i s Vilémem Zajícem z Valdeka, zemským maršálkem. Nechtěl zřejmě čekat na odměnu za svou účast na panském povstání, i když pro něho nedopadla příliš slavně. Zkrušil ho král za svého vpádu do Posázaví...

Mračský, který na rozdíl od pozvaných pánů byl na Zlenicích zcela doma, sháněl někde kuchaře a číšníka, aby hostům posloužili alespoň něčím k jídlu a pití a ukrátili jim vleklé čekání. Konečně se ozvala polnice z vysoké hlásky nad hlavní branou – znamená, že se někdo blíží k hradu. Kdo jiný než mladý Zlenický s Janem a Čajchanem, syny pana Ondřeje z Hrádku?

Pání povstávali z lavice a křesel, do nichž se usadili okolo ozdobně vyřezávaného stolu, napřimovali se a chvatně sestupovali po kamenném schodišti na horní nádvoří, kam za chvíli vklusala v zástupu skupinka jezdců na určených koních, v čele Jan ze Zlenic, urostlý mladík hnědých vlasů, od prudké jízdy v tváři zčervenalý, ústa sevřena, na čele kolmé vrásky. Podávané ruce jen stiskl, na soustrastná slova jen něco nesrozumitelného zasykl a již běžel nahoru dlouhými skoky přes dva schody, aby byl co nejdříve u těla svého nešťastného otce.

Šlechtici se vrátili do síně, aby opět zasedli ke stolu, kde je zeman z Mrače – v úloze hostitele – nutil a pobízel do jídla. Rozumí se, že nikdo nebyl při

pravé chuti, jen několik soust spolklí a spíše z pohárů upjeli. Pouze oba synové pána z Hrádku, Jan a Čajchan, kteří se vrátili z noční čekané s Janem Zlenickým, se hltavě sytili. Zamračený pan Ctibor mlčky okusoval maso z kostí a přezvýkával je v ústech. Ostatní přece tu a tam spolu vyměnili několik slov; nejdříve o Šternberkově cestě do Prahy, pak o tom, co asi teď král Jan podnikne, až se vrátí z jihočeských panství, kde se zdržoval na lovu u pána z Rožmberka. Dohadovali se, zdali zůstane v Praze a bude se starat o vládu ve svém království, či zase podnikne nějakou dobrodružnou výpravu za jeho hranice: na západ, na sever, východ či třeba na jih. Mladý král očividně toužil po rytířské slávě, vyhledával spory a dobrodružství a k české zemi zatím příliš nepřirostl – leda že by se mu na samém Pražském hradě podařilo shromáždit sbor urozených rytířů, kteří by měli porozumění pro jeho choutky a spády. Pánům – tak alespoň bylo možno vycítit z jejich řeči – by se však spíše líbilo, kdyby zemi zase opustil a její správu nechal v rukou Jindřicha z Lipé a Viléma Zajíce z Valdeka, neboť s těmi by bylo snadné se domluvit o všech jejich zájmech, jež nosili na srdci. To by nejspíš vyhovovalo za poctami se deroucím Zdeslavu ze Šternberka, jeho rodově a majetnický založenému strýci Benešovi z Konopiště i starému Ondřeji z Hrádku, po jehož boku teď seděli oba jeho mladí synové: menší, rozložitý Jan a mladší, vytáhlý Čajchan, který svého staršího bratra přerostl nejméně o hlavu. Vypravovali právě, jak čekali u močálu na kance, že však zchytralý kňour nepřišel. Nejspíš je zvěřil na dálku, když na něho marně čekali, usazení ze tří stran na stromech, s kuší a oštěpem, tiše a trpělivě po dlouhou dobu.

„Však Jeník Zlenický právě tiše nebyl! Dvakrát bylo slyšet ze strany, kde seděl na stromě, jak větvičky silněji zachrastily, když se neopatrně pohnul. Ano, takový šustot postačí, aby kance na hony vyplašil...“, vykládal důležitě Čajchan, s chutí ukusuje tučné maso, které hned důkladně zapíjel.

„V těch divočácích se nevyznáš“, rozvažoval starší Jan. „Celý měsíc třeba chodí pravidelně každý den na totéž místo, pak se něčeho zaleknou a zase se celý týden vůbec neukáží... a pak se opět klidně vracejí.“

Pan Beneš z Konopiště, sám rovněž náruživý lovec, hned se přidal do hovoru a počalo být veseleji. Potom prošel rychle síní Jan ze Zlenic. Teprve po chvíli se vrátil a přisedl k, pánům, jídla a pití se však ani nedotkl a zůstal zamklý. Nedivili se tomu. Všechno hovor zase umlkl, protože v jeho přítomnosti se nezdálo vhodným mluvit o lovu nebo o jiných zábavách. Pán z Kozlí vstal první od stolu a přistoupil k mladému Zlenickému. Stiskl mu ruku:

„Bůh tě potěš“, zamručel. „A až budeš chtít“, dodal, „ještě si o Koutu promluvíme... a snad se nějak dohodneme.“

Také s ostatními pány si rukou potřásl; i s Mračským, jako by smrt starého pána ze Zlenic vnesla mezi rozvaděné šlechtice smírnou náladu, která při včerejším rokování tolik chyběla.

Ostatní se také již chystali k odjezdu. Jan a Čajchan přátelsky hovořili s mladým Zlenickým, který si jen rukou přejížděl čelo, jako by chtěl smazat nějaký dojem, zaplašit myšlenky, soustředit se. Náhle ho zavolali z komnaty, kde odpočívalo mrtvé tělo jeho otce. Omluvil se pánům a rychle přeběhl schody, které vedly ze síně k prolomeným dveřím, teď zakrytým pouze narychlo zavěšenou záclonou.

Do síně, kde páni zůstali, vyčkávající jeho návratu, bylo z komnaty slyšet jen rozčilené, nesrozumitelné hlasy. Pak se záclona rozhrnula a ve dveřích se opět objevila vzpřímená, urostlá postava Jana ze Zlenic. V tváři byl bledý a sevřené kolmé vrásky na jeho čele prozrazovaly nejvyšší napětí.

„Pánové,“ pravil bezbarvým hlasem, který se podivně rozléhal v klenuté síni, „mám pro vás novinu. Můj otec nezemřel vlastní rukou. Byl zavražděn.“

KAPITOLA III

DŮKAZ DÝKOU

Nastalo mrtvé ticho. Strnule stáli páni v rozlehlé síni okolo stolu, pokrytého zbytky jídla a čísemi, pod nímž klidně ohlodával svou kost Janův velký lovecký pes jediný živý tvor, kterého se nedotklo vybičované napětí okamžiku, v němž syn oznámil hostům svého otce vraždu, která se stala v noci na Zlenicích hradě.

„Zavražděn, říkáš?“ přerušil konečně hrobové mlčení rozvážný pán z Hrádku.

„Jak to, zavražděn, vždyť přece...“ nakouzl, ale nedokončil Beneš z Konopiště, rozhlížeje se malými očky po ostatních, jako by od nich – spíše než od Jana Zlenického – očekával vysvětlení.

Nedočkal se. Zase jen mlčení a rozpaky. Až náhle zamračený Ctibor z Kožlí drsně promluvil: „To je zlá obžaloba, Jene ze Zlenic!“

Řekl, co cítili všichni. Stal-li se zločin, musil tu být viník. Kde jinde ho pak hledat než mezi pozvanými pány, neboť kdo jiný... Ledaže by snad někdo z domácích...

„To není obžaloba,“ odpověděl klidně Jan ze Zlenic, sestupuje ze schodů do síně. „Je to prostá skutečnost. Sám jsem se přesvědčil o důkazu a každý z vás, kdo nevěří, může se o něm přesvědčit stejně hmatatelně jako nevěřící Tomáš. Vraha prozradila rána.“

„Jak to?“ „Vysvětlí nám přece!“ „Jaký je to důkaz?“ „Tomu nerozumím,“ volali jeden přes druhého.

„Je to jednoduché, a tím strašnější,“ řekl bez přízvuku Jan. Usedl si za stůl, a teprve teď bylo patrné, že je pod strašným dojmem úplně vyčerpán, na

samém kraji svých sil. Čelo měl z pocené, víčka se mu cukala, krve by se v něm nedořezal. Naplnil si pohár a naráz jej vypil.

„Měl jsem hned od počátku podezření. Otec sám by to byl nikdy neudělal. Vycítil jsem to – a měl jsem pravdu. Věděli to tady všichni. A proto Dobiáš, když otci omýval ránu, zkusil zbraň.“

To byl tedy důkaz!

Jan Zlenický se odmlčel, ale páni už pochopili. Jen vytáhlý Čajchan šeptal svému staršímu bratru, jako by nerozuměl, oč běží. Jan ze Zlenic hned pokračoval:

„To vám snad stačí pro vysvětlení. Dýka mého otce, kterou měl v ruce, když jste ho ráno našli, má čepel příliš širokou. Nemohla způsobit ránu, která byla zasažena ostřím daleko užším.“

Důkaz byl jasný. Zdálo se, že vysvětlení šlechtice přesvědčilo. Kdyby se ovšem našla zbraň, která by se shodovala s ranou, pak by patrně její vlastník byl viníkem. Ano, tak nějak to musilo být... Jen nerudný Ctibor z Kožlí se zase pokusil o odpor:

„Celý důkaz – nezlob se proto, Jene Zlenický – může spočívat na omylu. Copak my víme o tom, zdali se rána tuhnutím těla nezúžila?“

„To by asi bylo nejpravděpodobnější vysvětlení,“ připojil se Šternberk, který doposud mlčel. Nebylo to jeho zvykem, snad byl už myšlenkami mnohem dále. Skutečně se náhle obrátil přímo k Janovi ze Zlenic: „Trváš na obvinění nás všech, nebo jen některého z nás z vraždy, o které jsi mluvil? Pak by bylo třeba pokusit se o důkazy, že takové obvinění, trváš-li ovšem na něm, není založeno jen na písku, na vratkých a bláhových dohadách.“

První vyslovil necitelně a bez okolků to, co všichni v duchu cítili a báli se vyslovit. Zdálo se přece tak nepravděpodobným, že někdo z nich by mohl spáchat ohavný zločin, pro nějž se marně hledala omluva či vysvětlení. Bylo by to však opravdu tak těžké najít pohnutku, jež vedla vrahovu ruku? Vždyť přece včera spor s panem Oldřichem vyvrcholil prudkou roztržkou, kterou se jen Zdislavu z Mrače, a snad trochu i přispěním rozvázného pána z Hrádku podařilo urovnat nebo alespoň odložit až na dnešní den.

Myšlenky odletovaly a zase se vracely. Věděli, že i Jan Zlenický asi uvažuje podobně. Co tedy odpoví Šternberkovi?

Jan ze Zlenic se mu díval přímo do očí, když říkal: „Nemohu nikoho předem vinit.“ Znovu se hltavě napil, rukou – si otřel z pocené čelo: „Věřím důkazu o vraždě, ale chybí mi ještě důkaz o tom, kdo vraždil.“

„...a pokud nemáš takový důkaz, zůstává tvé přesvědčení o vraždě chabou domněnkou,“ vpadl mu opovržlivě do řeči Ctibor z Kožlí, ten ježatý neomaleneček, stále nakvašený a ochotný k hádce. Posupný výraz neopouštěl jeho drsnou tvář, ruka se mu mimoděk svezla k jílcí dýky, kterou měl zavěšenou u kovem pobitého pásu.

„Důkaz ještě nemám, ale pokusím se jej opatřit. A pak se postarám, aby byl viník jaksepatří potrestán. To mi, věřte! A myslím,“ dodal, „že vy všichni, pokud ctíte spravedlnost, mi pomůžete viníka hledat, dopadnout a usvědčit!“

Jeho s citem pronesená slova zapůsobila. Promluvil zase Šternberk, teď již méně chladně a odměřeně. Přece však bylo patrné, že mu záleží, aby ve všem měl hlavní slovo:

„Necháváš se poněkud unést citem a zacházíš přitom příliš daleko. Chápeme tě. Mluvíš však o potrestání viníka, a ještě jsi ho ani nedopadl. Mluvíš o jeho dopadení a ještě jsi ho ani nenalezl. Mluvíš o viníku, ale ještě ani bezpečně nevíš, zdali byl opravdu spáchán zločin. Celé podezření je založeno na tak vratké domněnce, že dýka v ruce... hm... pána ze Zlenic... tvého otce... ta dýka že nemohla způsobit tak úzkou ránu. Přece zde pan Ctibor dobře připomněl...“

Ale Zlenický ho ani nenechal domluvit:

„Náš Dobiáš se příliš dobře vyzná v ranách a ranhojičství. To, co řekl, pro mne platí. Můj otec nosil dýku s nápadně širokou čepelí. Mohli jste si toho ostatně ráno sami všimnout. Právě proto, že je zcela jiného tvaru, než bývá obvyklé, nebylo třeba ani zvláštního důvtipu k poznání, že ránu zasadila jiná zbraň.“

„Dobře,“ vmísil se do hovoru pán z Hrádku, který ještě za řeči Jana Zlenického potichu domlouval se svými syny, z nichž zejména Čajchan něco horlivě vykládal. „Pak by stačilo vyzkoušet naše dýky a ta, která z nic nejspíše odpovídá tvaru rány, první udá podezření pro pachatele, trváš-li, Jene, na svém obvinění, kterému sám, přiznávám se, nevěřím.“

Sám dýky u pasu neměl, stejně jako zeman z Mrače Beneš Konopišťský.

„Tu je moje dýka,“ zvolal Ctibor z Kožlí a zabodl lesklé ostří do tabule dubového stolu.

„Zde moje!“

„...a moje!“

To Jan a Čajchan z Hrádku téměř současně zabodli své lovecké nože vedle dýky pána z Kožlí po jeho příkladu.

„Je-li třeba, i moje,“ pravil klidně pyšný Šternberk a položil svou dýku s nádherně zdobeným jílcem na stůl vedle tří nožů, trčících ostrou čepelí v tvrdém dřevě, přímo proti Janovi ze Zlenic, který jediný ze všech přítomných ještě seděl u stolu. Teprve teď povstal i on.

„To vše je zbytečné,“ řekl jakoby uklidněně. Zdálo se, že ořes pominul, když již padlo rozhodnutí. „Všechny naše dýky, i ty, které byste přinesli, odpovídaly by ráně. I moje, která je nejtenčí.“ Při těch slovech vytasil z pochvy, připjaté u koženého pasu, svou dýku nápadně úzké čepele. „To prostě proto, že otec, jak vám opakuji, měl dýku s čepelí zcela neobvykle širokou. A pak vrah, který jinak všechno tak obratně nastrojil, jistě se už postaral o to, aby

se zbavil zbraně poskvřené lidskou krví.“ Zdálo se, že domluvil, ale pak se přece jen ještě obrátil k Janovi a Čajchanovi a pravil unaveně: „U vás je přece zkouška zcela zbytečná.“ Vytrhl jejich nože ze stolu podával jim je, pak i vzácnou dýku pána ze Šternberka, který ji zasunul do ozdobné pochvy zavěšené u tepané pásu. Ctibor z Kožlí jen zlostně pokrčil rameny, sám v trhl dýku a vrátil ji do pochvy.

„Teď vidíš snad nejlépe,“ promluvil opět Šternberk, „jak je celé tvé tvrzení vratké. Tvého otce... hm... pana Oldřicha, jsme našli v pokoji za zavřenými dveřmi,“ zdůrazňoval. „Ano, dveře byly uzavřeny zevnitř. To znamená, že vrah, kterého sis vytvořil ve své podrážděné obrazotvornosti, musil by být uvnitř a tam také nutně polapan.“

„Ovšem,“ přikyvoval hlavou Ondřej z Hrádku, „řekli nám přece, že klíč ke komnatě byl jen jeden, a ten zůstal uvnitř. Pan Oldřich se musil sám uzamknout ve své ložnici.“

Ta připomínka jako by Jana Zlenického překvapila. „Ovšem, vím dobře, že klíč byl jen jeden. Otcí přece tolik záleželo, aby se nikdo nedostal do jeho komnaty, a jediný klíč, který vykoval kovář Dobiáš, nosil stále při sobě.“

„Tak vidíš,“ dotvrzoval Beneš z Konopiště, co řekl jeho druh, pán z Hrádku.

„Ano, tak tomu bylo,“ potvrdil i zeman z Mrače. Avšak po chvilce dodal: „Ledaže by vrah po činu unikl oknem.“

„Okno bylo snad také zavřeno,“ namítl pán z Hrádku, probíraje se zamýšleně v bílé bradě.

Teď již zase páni seděli za stolem a byl to Jan ze Zlenic, kdo stál u krbu, opíraje se o jeho římsu. Zmínka o okně ho znovu vyburcovala.

„Ne, všiml jsem si,“ přidal se do oživlého rozhovoru pan Beneš, „že okno bylo zavřeno. Víím to jistě.“ Jeho očka pichlavě vykukovala z širokého obličejce, když se rozhlížel po ostatních, co oni k tomu řeknou.

„Nepamatuji se,“ pravil úsečně Šternberk.

„Můžeme se přesvědčit,“ vzchopil se dlouhý Čajchan. „Na to je teď už také pozdě. Bylo-li ráno zavřeno, jistě je mezitím někdo otevřel. Polovina z vás teď může tvrdit, že bylo zavřeno, polovice, že otevřeno. Nikdo si přece takovou věc přesně nezapamatuje. Je to tak, Zdislave?“ obrátil se Jan poprvé k Mračskému.

„Pokud vím, bylo otevřeno,“ řekl zeman s černým klípцем.

„Ne, ne, bylo zavřeno, víím to naprosto jistě,“ opakoval znovu umíněně pan Beneš.

„Abych pravdu řekl, já se skutečně nepamatuji,“ nesouhlasil pán z Hrádku.

„Já zase myslím, že bylo otevřeno,“ nechal se vyrušit z mlčelivého klidu Ctibor z Kožlí.

„Tak jsme zase tam, odkud jsme vyšli,“ pronesl již docela mrzutě Zdeslav

ze Šternberka a počal si upravovat zkadeřeně vlasy, přichycené žlutou páskou.

„Nu, jestli to byla vražda, pak se vrah musil pochopitelně dostat někudy ven. Krb je – tuším – příliš úzký. Pak by zbývalo jediné okno jako cesta k úniku. Jestliže však vrah unikl ven oknem, pak se už nemohl dostat...“ nechával se unášet svým úsudkem Zdislav z Mrače, obhlížeje svým jediným okem pozorně všechny přítomné, zdali s ním souhlasí. Zdálo se, že je tomu tak.

„Zeman z Mrače,“ přizvukoval zavalitý pan Beneš, „má pravdu. Jen strašidlo by dovedlo proklouznout jinudy. Ostatně myslím, že se můžeme přesvědčit na místě. Bylo by ovšem lépe...“

„...kdyby tělo pana Oldřicha přenesli zatím do kaple,“ doplnil starý pán z Hrádku jeho myšlenku.

„Zařídím to.“ A mladý Zlenický přeběhl těch několik schodů, které dělily sňh od ložnice jeho otce, a zmizel za záclonou. Za chvíli odtud spěšně vyšel jeden ze zbrojnošů a přivedl několik sluhů. Pak už páni se sklopenou hlavou mohli přihlížet, jak mimo ně pomalým krokem snášeli na márách tělo nešťastného pána ze Zlenic, zakryté bílým přehozem.

Komnata, kde byl spáchán zločin, byla uvolněna pro zevrubnější prohlídku. Vešli tam všichni pozorně se rozhlížejíce. Byla to poměrně malá místnost dřevěných, roubených stěn, ozdobených několika koženými závěsy. Byl tu krb, nyní již vyhaslý, prosté lože, před ním na zemi ovčí kůže. U stěn dvě truhly a dvě stoličky. Zde našli ráno nešťastného pana Oldřicha a temné skvrny na dubové podlaze a desce stolu byly doposud němým svědectvím strašného nálezu. Na stole stál stojan se svíčkou. Místnost měla jen jedno okno nad strmou stěnou spadající do příkopu, ohrazeného dřevěnou palisádou.

Bylo odtud vidět na řeku a do jejího zeleného údolí zatopeného jásavou sluneční září krásného jarního dne. Na protější straně, na levém břehu řeky Sázavy, mezi hustým stromovím byla ozářena stavení zlenické vsi s pevným dvorcem, kde sídlil pan Zlenický, dokud si před nedávnem nevybudoval na pravém břehu řeky na nepřístupném skalním ostrohu svůj pevný hrad. Otevřeným oknem vnikal do jizby vlahý jarní vzduch, prosycený vůni čerstvé prsti a rašící zeleně. Bylo slyšet šumot ptactva a hmyzu poletujícího v jarním slunci tam venku. Jak podivně se doplňoval tento závan svěžího dne s jejich ponurým úkolem!

Oba bratři z Hrádku, Jan a Čajchan, zvědavě prohlíželi krb a jeho komín, který však nakonec shledali přece jen příliš úzkým, aby se jím mohl protáhnout dospělý muž. Zbývalo tedy jediné okno. Obratný muž se jím skutečně mohl spustit dolů po silném laně do příkopu, a odtud se pak dostat přes palisádu. Bylo ovšem málo pravděpodobné, že by unikl pozornosti hlídky, jež konala stráž na vysoké hlásce.

Šternberk se svým strýcem Benešem prohlíželi zatím vyražené dveře,

opřené nyní o stěnu vedle dveřního otvoru, zacloněného prozatím těžkou záclonou. Chtěli se znovu přesvědčit, zdali byly dveře skutečně uzavřeny zevnitř. Prohlídka však potvrdila jen to, co věděli. Klíč, jímž byly dveře zamčeny, visel uvnitř na háčku, což bylo přes noc zřejmě jeho obvyklé místo. Všichni hledali a prohlíželi, jen Ctibor z Kožlů, jak už bylo jeho zvykem, stál posupně stranou, jako by se vysmíval celé domněnce o vraždě, které nevěřil.

„Měli bychom se zeptat strážce,“ navrhl ustaraný pán z Hrádku. Předtím se dlouho rozhlížel z okna a odhadoval, odkud by bylo možno zahlédnout osobu, která by se pokoušela spustit se z okna do příkopu. Zdálo se, že to bylo možné pouze z ochozu věže.

Zlenický přisvědčil a opustil místnost. Po chvíli se vrátil s dvěma zbrojnoši, kteří měli v noci hlídku na hlásce, Jindřichem a Kojatou. Oba shodně a přesvědčivě vypovídali, že nic podezřelého neviděli, jinak by přece jistě byli dali znamení k poplachu.

Jejich výpověď zavedla pátrání znovu do slepé uličky, ačkoli nasupený Ctibor z Kožlů zase pochybovačně připomněl, že na takovou výpověď se není možno vůbec spolehnout. Kdo po pravdě může dosvědčit, zda se hlídka právě nedívala v jinou stranu či zda si neschrupla? To, že viděli, jak v okně pozdě v noci, až téměř k ránu, zhaslo světlo, nemůže ještě sloužit za důkaz, že později neusnuli a dali tak domnělému vrahu možnost, aby nepozorovaně unikl. Ostatně, když se už pohybují v říši dohadů, je také docela dobře možné, že strážce byly s vrahem domluveny, že ho třeba vpustily dovnitř a pak zase nechaly upláchnout ven. Kdoví, k jakým koncům se ještě dostanou, když budou takhle planě pokračovat! Když se chtějí dovědět pravdu, pak ať se zbrojnošů dotážou na mučidlech. Takovou řeč vedl posměvačný pan Ctibor.

„Tak daleko dosud nejsme,“ přetrhl mu uštěpačná slova mladý Zlenický. „Na to je vždycky dost času, až zklame ostatní pátrání. Věřím našim lidem. Otcí sloužili věrně. Hynek a Zbislav, kteří stáli stráží před jeho dveřmi, zachránili mu život v boji, když se s králem Janem utkal s Korutanskými. A ty bych měl dát vyšetřovat na mučidlech? Nevím, koho by pouštěli dovnitř. Otec měl jediný klíč od své ložnice. Buď sám k sobě pustil vraha, nebo tam už byl vrah ukryt, když otec zamýkal.“

„Byl někdo včera večer u tvého otce?“ zeptal se s novým zájmem Šternberk. Bylo patrné, že domněnce o vraždě příliš nevěří. Ale že už byl zvyklý mít vždycky hlavní slovo, podporoval vyšetřování, v němž se mohl uplatnit a nabýt na důležitosti.

„Já jsem byl u pana Oldřicha,“ přihlásil se přímo zeman z Mrače.

Všichni se na něho překvapeně podívali. Báli se položit nějakou otázku, aby jí snad mračského vladyku neurazili, ačkoli věděli, že o svou pověst příliš nedbá. Vždyť včera večer se přede všemi chlubil u stolu, že zboží, které jiní pobrali v okolí, přechovával na své tvrzi nedaleko Poříčí. On sám je však

vyzval, dívaje se na ně trochu posměšně svým jediným okem: „Jen se nerozpakujte a ptejte! Nemám, co bych zatajoval.“

„Co bylo?“ vyhrkl Zlenický.

„Co by bylo?“ opáčil jízlivě Mračský. „O svatbě jsme hovořili. Není to žádným tajemstvím. Vždyť sám pán ze Šternberka už na to činil narážky.“ Zřejmě měl na mysl onu Šternberkovu nemístnou zmínku o jeho zájmu na Koutě. Však se také Šternberk hned opovržlivě usmál tomu výpadu mračského zemana.

„A potom?“ ptal se netrpělivě Jan.

„Jaképak potom? Prostě jsem zase odešel.“

Mlčeli. Vysvětlení jaksi neuspokojovalo. Mluvil Mračský pravdu? I jemu bylo asi jejich mlčení trapné, a proto dodal: „Jestli to nestačí, zeptejte se stráže. Hynek i Zdislav musili vidět pana Oldřicha, jak za mnou zavíral, když jsem od něho vycházel.“

Sotva domluvil, ozval se hned Ctibor z Kožlí: „To, myslím, je nejzávažnější svědectví. Zeman z Mrače byl poslední u pana Oldřicha, který za ním zamkl dveře. Jak se potom mohl vrah dostat zavřenými dveřmi dovnitř? A jak se dostal ven? A když nebyl vrah v místnosti, kým moh být pan ze Zlenic zavražděn? Poručme jeho duši Pánu Bohu a pak se můžeme rozejít. Já, pánové, alespoň už déle čekat nebudu a jedu ještě teď hned domů na Kožlí.“

„Pojedeš přes Konopiště?“ zeptal se pan Beneš.

„Jistě přes Kout,“ vpadl Jan Zlenický.

Ctibor z Kožlí si jen uplív na takovou urážku. Zůstal však zcela překvapen, když Jan prohlásil: „Doprovodím tě až do Poříčí. Máme společnou cestu. Jedu oznámit krajskému popravci panu Oldřichovi z Týnce zločin, který se dnes v noci udál na zlenickém hradě.“

KAPITOLA IV

NOVÝ HRAD

Vyjeli bez otálení. Ctibor z Kožlí spěchal, aby byl co nejdříve doma. Také Jan ze Zlenic spěchal do Týnce. Seznal, že šetření řízené páný se rozbíhá do neurčita a vede k příliš širokým podezřením a dohadům, aby nakonec uvázlo. Sám jako syn hostitele nemohl vznést přímé obvinění proti pánům, které na Zlenice sezval jeho otec Mohl se však domyslit, že včera došlo k prudké neshodě a že některý z pánů, aby se nebezpečný spor už neopakoval, zvolil rozhodnutí dýkou, když se mu naskytna vhodná příležitost. Nebylo vyloučeno, že už předem všechno nastrojil a obratně dostal najatého vraha do otcovy komnaty, kde provedl svůj úkol, a pak zmizel.

Pan Oldřich z Týnce, kterému král jako svému popravci svěřil bezpečnostní správu kraje, nebude vázán tolikerými ohledy a bude moci zasáhnout přímo: proti prudkému, podmračenému a jízlivě výsměšnému Ctiboru z Kozlů, kterého nejvíce tížilo svědomí pro vypleněný Kout; proti hladkému, falešnému panu Benešovi, který za usměvavou tvář již tolikrát tajil zlé úmysly; bude-li třeba i proti mocnému, pyšnému Šternberkovi, který už myslí na Prahu a na vzestup k moci po vzoru svého otce Zdeslava i prastrýce Miloty z Dědic, kdysi zemského hejtmána ve Štýrsku, otce pana Beneše Konopištského. Proti mocným Benešovicům byl zlenický vladyka sám příliš malým pánem, vždyť se na ně dívali jen jako na chudé příbuzné až do loňského roku, kdy na skalnatém výstupku proti starému zemanskému dvorci vyrostl ze dřeva a kamene mocně opevněný zlenický hrad.

Malý průvod klusal v zástupu úzkou cestou na pokraji lesa po proudu po pravém břehu řeky Sázavy, třpytící se v odpoledním slunci. Vpředu dva zbrojnoši z průvodu Ctibora z Kozlů, pak sám zamračený šlechtic, za ním opět jeho lidé, stále se obracející, jako by čekali úklad ze strany Zlenických. V jejich čele jeli staří zbrojnoši Hynek a Zbislav, kteří měli v noci stráž. Jan Zlenický jim věřil. Klusal na svém statném ryzáku za nimi a průvod uzavíral další pár zbrojnošů. Bylo jich dohromady pět, právě tolik, co čítal pan Ctibor se svou družinou. Zlenický nechtěl s sebou vzít více lidí, aby se snad nezdálo, že chce mít převahu. A bylo také třeba nechat pod vedením Mstiše několik zbrojnošů na Zlenicích, kde zůstala panna Jitka a kde se kdoví co ještě mohlo přihodit.

Slunce pěkně hřálo, ale od vody bylo cítit chlad. Koně frkali a svěže klusali po měkké stezce – i Janův ryzák, který přece měl za sebou prudkou ranní jízdu do Zlenic z lesního stanoviště, když posel přinesl strašlivou zprávu o náhlé smrti pana Oldřicha, jež zasáhla jako blesk z čistého nebe.

Po chvíli spatřili na protější straně řeky bílý kostelík na vrchu Hradišti u osady Lštěň, kde dříve stávala tvrz, o níž se tolik podivného vyprávělo. Prý na rozkaz knížete Spytihněva věznil tu v dávných dobách jakýsi pan Mstiš manželku knížecího bratra Vratislava, vyhnaného z Olomouce. Tak nelítostně s ní prý zacházel, že ji v noci k sobě poutal řetězem. Neunikl však pomstě, když se sám Vratislav stal českým knížetem. Mstiš se jmenoval – právě jako velitel zbrojnošů na Zlenicích.

Opět vjeli do hustého lesa. Sahal až k břehům řeky, jejíž hladina jen místy probleskovala mezi temným stromovím. Bylo zde chladno, ale jezdcé zahřívala jízda v ostrém klusu, jak spěchali k svému cíli, pokud to špatný stav cesty dovozoval. Místy spleť silných kořenů, mokřiny a nečekané prohlubně nebo zase sesuté kamení znemožňovaly pokračovat klusem a koně sami přecházeli do kroku, snižovali krky a uvolňovali se z přitážených otěží, aby spíše překonávali překážky. Tu Zlenický hleděl netrpělivě kupředu, kdy už

cesta bude schůdnější. Naštěstí i Ctibor z Kožlí spěchal. Kde mohl, ihned volal, aby přidali, a udával celému zástupu jezdců bystrý ruch. Již se cesta zase rozšiřovala, les řídil a netrvalo dlouho, octli se opět na ozářené mýtině. Přes řeku, uprostřed polí, luk a sadů, ležela rozprostřena ves Čerčany, patřící k zlenickému panství.

Lidé, pracující na polích, se zastavovali a zvědavě se dívali na panský průvod, uctivě ho zdravili. Několik dětí příběhlo až k stezce a prohlíželo si zvědavě ozbrojenou družinu, od stáda ovcí hnal se ke koním se zuřivým štěkotem huňatý černý pes. Jezdci se však nezdržovali, spíše ruch ještě zbystřili, využívající lepšího stavu cesty. Odtud až k brodu u Poříčí byl už břeh otevřený. Otevíral se tu pohled na zalesněný vysoký Chlum a celý lesnatý hřeben nad Poříčím, kudy vedla kupecká cesta spojující Prahu s Benešovem a směřující pak dále k jihu, k panstvím pánů z Růže.

Na levém břehu řeky objevily se věže obou kostelíků, dolní v Koutě a horní v samém Poříčí, které už patřilo k mračské tvrzi, skryté v údolí pod vrchem Chlumem.

Pán z Kožlí i Jan ze Zlenic se oba dívali směrem ke Koutu se stejnou myšlenkou: Odtud vyšel spor. Divoký pan Ctibor se sem přihnul s ozbrojenou čeledí ze svého hradu Kožlí, využil zmatku a pobral zásoby ze stodol, vyhnal dobytek ze stájí a ohrad a vše jako kořist odvezl a odvedl. A ještě nebozí osadníci z Kouta musili sami pomáhat hnát dobytek a řídit vozy, na kterých jim odvážel pobraný majetek. Jan si živě představoval, jaký to byl asi obraz hrůzy, když se objevili bez odpovědi neznámí nájezdníci a vtrhli do stavení, kde se jejich obyvatelé ani nepokoušeli o odpor, bojíce se o svou kůži. Sotva přestál nejhladovější rok, již jim pobrali zbrojnoši z Kožlí skromné zásoby obilí, dobytek, odháněli ovce. Dokonce i šat z truhel jim vzali a náradí odváželi, takže jim zbyly jen holé stěny dřevěných chalup. I o ty se báli, aby je nájezdníci nezapálili, stejně jako o své ženy a děti, které se utekly do kostela. Takový krutý nájezd utrpělo vlastní zlenické panství – a Janův otec ještě včera hostil původce vši té zkázy, nezkrotného Ctibora z Kožlí, který se kořistným nájezdem nemálo obohatil na úkor Zlenických a teď odmítal vrátit, co naloupil!

V názoru na vzpouru pánů se Jan se svým otcem rozcházel. Považoval ji za oprávněnou. Namáhal se však rovněž marně, aby jeho otec Ctibora z Kožlí a ostatní pány nezval na Zlenice k rokování a smířování. Doporučoval mu, jen aby bez rozpaků Ctibora z Kožlí podle práva pohnal k soudu a žádal náhradu škody i patřičný trest za takové přepadení bez předchozí odpovědi nepřátelství. Vždyť oč byl lepší pan Ctibor než lapkové, jejichž zvůle za povstání vzrostla do té míry, že používali i zvláštních nůžek na přestřihování mříží a městských závor, aby vnikli do chráněných osad a vyloupili je! Ne, takoví šlechtici, kteří se připojili k povstání pouze pro lup, jen škodili společnému oprávněnému boji

českých pánů proti králi.

Janův otec neměl příliš důvěry v púhony a soudy. Nu, kdyby nepořídili a nedovolali se práva, pak přece mohl sám Jan ze Zlenic se zlenickými zbrojnoši oplatit Ctiborovi z Kožlí jeho koutskou návštěvu na jeho vlastním panství a vypálit mu vsi se vsí úrodou! Rozmyslil by si pak pán z Kožlí podobný přepad opakovat, kdyby se snad zase naskytla příležitost! Však na Poříčí, pařicímu Mračskému si netroufal, poněvadž byly ještě v dobré paměti divoké jízdy, které Mračského otec podnikal se svou žoldněřskou sebrankou do celého okolí, kde všude kořistili. Nešetřil ani lidských životů, všude bral, páčil a pobíjel. Pro hrůzu z otce byl strach i ze syna, i když mračský zeman za povstání seděl tiše a spíše jen přechovával zboží, které naloupil druzí.

Dojeli k brodu. Bystře tekoucí řeka se tu rozlévala do šíře a bylo možno ji přebrodit. Pro kupecké vozy, vezouc zboží po pražské cestě, bylo tu připraveno několik pramic. Zde se také u převozu, kterým byl nahrazen dřívější dřevěný most stržený povodní, vybíralo mýto. Ctibor z Kožlí se zastavil, vedle něho zadrželi své koně jeho čtyři zbrojnoši. Jejich cesty se zde dělily. Pan Ctibor odbočoval se svou družinou vlevo přes řeku směrem k Benešovu a svému hradu zapadlému v lesích, kdežto Jan Zlenický pokračoval po pravém břehu řeky k Týnci, kam bylo ještě přes hodinu cesty.

Slunce, které dopoledne tak jasně zářilo, schovalo se za mraky a od řeky vál chladný vítr, slibující déšť, který se co nevidět přizene. Ctibor z Kožlí proto chvátal, aby dojel za sucha domů, bude-li možno. Kupodivu se již ne kabonil. Zajel koňmo k mladému Zlenickému, poděkoval mu za pohostinství a rozloučil se. Neodpustil si však, aby neřekl s příděchem výsměchu:

„Dobře a rozumně jsi se zachoval, pane Jene. Tvá cesta do Týnce mohla být třeba jen záminkou. Kdyby sis dal poradit, řekl bych ti, abys myšlenku s vraždou pustil z hlavy a do Týnce už nezajížděl. Nu, dělej, jak myslíš a chceš. A o Koutě se snad jednou také srovnáme.“

Řekl to, pronikavě se přitom díval na Jana Zlenického a pak mu podával ze sedla ruku.

Jan však držel otěže v obou rukou.

„Ne, pane Ctibore! Dokud nebude vyrovnán účet za vraždu mého otce a srovnán plen v Koutě, jsme nepřáteli. Až sem, kde končí zlenické pozemky, byl jsem ti hostitelem a pouze to mi bránilo. Teď mohu mluvit otevřeně. Jsou mezi námi dvě sporné věci a ty musejí být napřed srovnány. Proto přece jedu do Týnce.“

Ctibor z Kožlí zamumlal kletbu a opět se jen uplivil. Beze slova obrátil koně na místě, pokynul zbrojnošům a první zajel s hlasitým šploucháním do řeky, v níž koně zapadali až po břicho.

Také Jan ze Zlenic dal znamení svému průvodu a vyrazil nyní sám v čele dále po pravém břehu Sázavy. Vedla tu uzounká stezka, která se po chvíli

zhoršila natolik, že musili největší úsek projet krokem, vývraty objíždět nebo přeskakovat. Jan však volil raději tuto cestu, okolo hradiště Kostelce, než aby jel po levém břehu a vydával se nečekanému nájezdu. Nevěřil potměšilému Ctiborovi z Kozlů...

Trvalo téměř hodinu, než se od poříčského brodu dostali pod hradiště budoucího hradu Kostelce, jež z králova příkazu budoval na strmé skále nad řekou krajský popravce pan Oldřich z hradu Týnce a jehož obrysy se zvedaly na druhé straně řeky, asi půl hodiny chůze odtud. Na stavbě hradu se pilně pracovalo. Ještě když jeli lesem, slyšeli rány, jak otesávali kmeny a lámali kámen, i hlasy kočích, pobízejících koně, kteří vlekli těžké náklady po strmé cestě nahoru na hradiště. Jak vyjeli na břeh, pod strmým skaliskem se jim náhle zjevil obraz nejrušnější práce, při níž se hemžilo desítkami dělníků a potahů. Osekávali poražené stromy, svazovali je k sobě a zapřahali koně, aby je vytáhli na staveniště. Nahore rubali kámen v místě, kde bude val s příkopy. Zdi byly ještě v počátcích, ale již nyní bylo patrné, že se tu buduje opravdu rozlehlý hrad, který se bude moci měřit s Týncem i Zlenicemi.

Jan znal dobře tu práci z minulých let, kdy byly kladeny základy k zlenickému hradu a kdy pak s otcem denně dohlíželi na práci tesařů, kameníků a zedníků. Znovu mu před očima vyvstávaly napínavé okamžiky, kdy jejich společná obrazotvornost poprvé rýsovala na zalesněné útesu vidinu budoucího kamenného hradu. Pak podrobili ostroh pečlivě prohlídce a rozhodovali podle jeho utváření o umístění horního hradu a předhradí, příkopů a náspů, hradeb, hlavní věže, paláce a ostatních obytných i hospodářských budov. Potom začali s kácením lesnatého úbočí a úpravou půdy pro staveniště, desítky rukou se chopily práce a za rachotu a lomozu, který proto právě teď doléhal tak povědomě k jeho uším, začaly se pomalu zdvihát valy, bašty a hradby budoucího zlenického hradu, až nakonec byly korunovány podsebitím, ochozy se střílnami a vznosnými střechami. K hradům posázavského kraje přibyl jeden z nejpevnějších – Zlenice. A nyní se tu rodí ze skály a lesa další mohutný hrad Kostelec, jako opora pořádku a bezpečnosti v zemi.

Dělníci na stavbě zahlédli průvod, pozastavovali se, otírali si rukou zpocená čela a zamazané tváře. Jan Zlenický se zeptal hned nejbližšího z nich, není-li náhodou na staveništi sám pan Oldřich z Týnce. Věděl, že pečlivě dozírá na stavbu, jak mu to uložil sám král Jan.

Ano, byl tu – nahore, na samém vrcholu hradiště. Jan pobídl svého ryzáka, který několika cvalovými skoky se vyhoupl na strmý násep, pak však cesta byla příliš příkrá, takže kůň jen zdlouhavým krokem vyšlapával kopec, proplétaje se mezi hromadami kamení, kmeny, vozíky a potahy. Zbrojnoši z jeho průvodu zůstali zatím dole, sesedli z koní a nechali je popásat na travnatém břehu.

Oldřich z Týnce uviděl mladého Zlenického z okraje skály, odkud dohlížel

na ruch na staveništi. Nemohl však ihned poznat návštěvníka, který se tak nečekaně objevil. Teprve když byl Jan docela nahoře a seskočil z ryzáka, podáváje otěže jednomu z čeledínů, poznal pán z Týnce mladého šlechtice a rozběhl se k němu.

Popravce byl starší muž vysoké postavy, ale jeho tmavá brada byla promíchána jen několika šedými pramenky. Nejnápadnější v jeho tváři byly bystré oči, těkající zpod hustého obočí hned sem, hned tam, takže se zdálo, že mu nemůže uniknout žádný pohyb a že může pozorovat několik věcí najednou.

Byl oblečen v prostou šedou suknicí, podkasanou jednoduchým pásem, na nohou měl důkladné jezdecké střevíce. Po šatech i ve tváři byl zamazaný, takže sotva by v něm někdo hledal mocného šlechtice z pevného Týnce, kterému král svěřil – co svému popravci – bezpečnostní správu nad krajem a stavbu hradu, jenž se měl státi jejím budoucím sídlem. S rozpraženými pažemi bžel hned naproti Janovi a hlučně ho vítal, že je rád, že ho zase vidí, a aby se jen podíval, jak stavba rychle pokračuje, tady že je výkop příkopu už téměř dokončen, co jim to však dalo práce, kámen je tuze tvrdý, ale zato se hodí na stavbu, budou z něho důkladně pevné zdi. Slova se mu řinula jednotvárně rychlým tokem ze rtů, oči neklidně těkaly, jak kolem sebe všechno ukazoval.

„A co doma, zdrávi?“ vzpomněl si náhle. „Co pan Oldřich, kdy on se přijede podívat? Myslíl jsem, že právě dnes máte hosty...“

„Otec dnes v noci zemřel,“ řekl prostě Jan. „Vlastně našli ho ráno – zabitého.“

„Co povídáš?“ vykřikl Oldřich z Týnce a uchopil Jana za rameno. „Zabit? Jak se to stalo, vypravuj přece!“

Jan ze Zlenic vypravoval. Teď, když si znovu musil uspořádat myšlenky, aby všechno po řadě panu Oldřichovi vypověděl, zdály se mu události posledních hodin téměř jako sen, jako by všechna ta navršená hrůza nebyla ani skutečností, která ho tak ohromila, když mu časně rána posel oznámil v lese zprávu o smrti jeho otce. Pak prudká jízda do hradu, pohled na otcovu ztuhlou tvář, kovářův objev, že rána nebyla vedena otcovou dýkou, že tudíž nešlo o sebevraždu, ale o strašný zločin spáchaný na hradě Zlenicích za jeho nepřítomnosti. Ale kým? To právě byla příčina, proč vyhledal pana Oldřicha z Týnce, krajského popravce.

„Strašné, strašné a neuvěřitelné,“ vrtěl pán z Týnce hlavou a jeho oči tím neklidněji klouzaly po celém okolí, jako by se ani nyní nedovedl soustředit na vyprávění, nýbrž na několika místech zároveň sledoval práci dělníků. „Kdo jen to mohl udělat? Máš nějaké podezření?“

„Mám a nemám. Nevím. Je záhada, jak se mohl někdo dostat do komnaty, a hlavně, jak se z ní dostal zase ven. Strážím věřím. Ty nikoho nepustily. Včera se strhla u nás na hradě hádka. Víš proč. Ctibor z Kožlí odmítá dát otcí náhradu na škody, které nám způsobil v Koutě. Konopišťský a ten nadutý

Šternberk se ho zastávali. A také Ondřej z Hrádku pochopitelně držel s nimi. Vždyť má také v erbu zavinutou střelu. Pak se Mračskému podařilo spor trochu zmírnit. Otec se držel, ačkoli ho uráželi. Vyčítali mu, že nešel s nimi, že zradil společnou panskou věc...“

„Říkal jsem Oldřichovi,“ příkyvoval vážně z pán z Týnce, „aby celou tu prožlукlou věc raději nechal nebo ji svěřil mně. Mohli jsme pohnat Ctibora z Kožlí a nebyl by se vytočil. Tvůj otec byl však opatrný – že prý není třeba hnát spor hned tak daleko. Nechtěl ani, abych já jako vyslovený králův straník přišel do Zlenic na poradu, to že by prý spor ještě zhoršilo. Říkal, že beze mne smír bude snazší, a zatím... Takový konec! Byl to nejspíš ten prokletý Ctibor z Kožlí, který to nastrojil!“

Zvolání vyznělo spíš jako otázka. „Nikoho neviním,“ odpověděl Jan. „Nemohu. Schválně jsem jel s Ctiborem z Kožlí až k Poříčí. Myslil jsem, že třeba použije příležitosti a vyzradí se. On zase, zdá se, čekal, že snad já náhle vyrazím.“

„Bylo to nebezpečné,“ mínil popravce.

„Proto jsem od Poříčí jel raději po pravém břehu, abych se nevystavil náhlému přepadení. Nu, ať to už dopadne jakkoli, Kout mu neodpustím. Odtud to vyšlo. Pravého viníka snad najdu s tebou, pomůžeš-li.“

„Jak bych nepomohl!“

Stáli na samém konci skály, těsně nad hlubokou propastí. Pod nimi se v zčeřené řece odrážela mračna, která se stahovala na obloze napité deštěm. Hejno ptáků kroužilo nad tichým údolím. Náhle se nebe rozevřelo bleskem a za chvíli rachot hromu ohlašoval blížící se bouřku. Dělníci na stavbě rychle dokončovali práci a ohlíželi se, kde by se nejlépe ukryli.

„Pojedeme na Týnec,“ rozhodl popravce, „a přečkáme tam bouřku.“

Zavolal na svého zbrojnoše, který opodál hlídal koně. Vyhoupl se na statnou klisnu, Jan na svého ryzáka a opatrně sjížděli strmou cestou. Dole se k nim připojili Janovi zbrojnoši. Setmělo se a déšť, hnaný větrem, se rychle blížil. Obrysy hradu Týnce s čtverhrannou věží se zvedaly pochmurně na bouřlivé obloze. Po lávce přes řeku a hradní branou projížděli již za prudkého lijáku.

V teple vyhřáté síni týneckého hradu, ozářené ohněm z velkého krbu, uvítala je paní Eliška, malé, plné postavy, usměvavá, obklopená zástupem dětí i dospělých dcer. Dva velcí psi se radostně vrhli k panu Oldřichovi, vyskakující do výše; opírali se mu prackami o prsa, olizovali mu ruce. Do toho zmatku křičela paní Eliška i děti jedno přes druhé. Oldřich z Týnce políbil choť a hned oznamoval: „Vedu ti hosta!“

„Vítám tě, Jene!“ srdečně mu tiskla ruku. Zdálo se, jako by ji ani nečekaná návštěva nepřekvapila. Vždycky ráda vítala hosty na Týnci, kde vychovávala svou početnou rodinu.

Pan Oldřich ji vzal hned stranou a vysvětloval, co přivedlo mladého Zlenického na Týnec. Pokřičovala se pouze a znovu výmluvně stiskla Janovu ruku. Pak již o události nemluvili; nepadla o ní ani nejmenší zmínka. Hovor obstarával pan Oldřich. Rozpovídal se zase o stavbě, jak pokračuje a co ještě bude třeba zařídit, že snad i do Prahy bude musit zajet. Mluvil o dětech a o svých psech a také o lovu. K vyprávění se pak přidala také paní Eliška, dívky se vyptávaly na Jitku, že i ona by měla přijet na Týnec. Konečně i děti se přimísily do hlučného hovoru, žvatlajíce o svých hrách a zvířatech. K Janovi jako by ten hovor zalétal jen z dálky. Byl stále ještě jakoby ve snu, ale cítil se dobře ve společnosti a vyhladovělý cestou, nenechal se ani příliš pobízet do chutného jídla, na jehož přípravu dohlížela sama paní Eliška, po celém kraji známá svým kuchařským uměním.

Venku zatím zuřila bouřka a prudký liják. Nebylo by možno vyjet a Jan se ani nenechal příliš nutit, aby s návratem na Zlenice počkali do zítřka. Zmocnila se ho únava po strašných dojmech a zatoužil po klidu a odpočinku, který se mu na Týnci nabízel.

KAPITOLA V

POPRAVCE ZASAHUJE

Druhého dne vyrazili časně zrána. Ze zatažené oblohy se už řinul jen drobný úporný déšť. Bylo chladno a jezdci se halili do dlouhých plášťů a kápí. Jeli tentokrát k Poříčí po levém břehu řeky proti jejímu proudu, v Poříčí je převezli na pramici, protože po bouřce voda silně stoupla, a klusali pak opačným směrem k Zlenicím touž cestou, kudy včera vyjížděl Jan v doprovodu Ctibora z Kožlů. Odpočatí koně v dešti odfrkávali, voda a bláto jen stříkaly kolem. Nedbali toho, a pokud se dalo, spěchali dále. Konečně se před nimi objevily na skalnatém výstupku věž, hradby a střechy zlenického hradu a z hlásky zaznělo znamení ohlašující jejich příjezd. Jak stoupali po cestě k hradu, slyšeli již skřípot řetězů spouštěného mostu. Úzkou branou vjeli do nádvoří, kde je uvítali páni, zatímco čeleď se ujala koní.

Oldřich z Týnce se srdečně vítal s panem Benešem z Konopiště i s pánem z Hrádku, kteří mu věkem byli nejbližší, stiskl ruku vysokému Šternberkovi i mračskému zemanovi, a nakonec oběma mladíkům, Janovi a Čajchanovi z Hrádku, kteří se královskému popravci hluboce poklonili.

Vstoupili do paláce, kde bylo připraveno občerstvení pro zahřátí promočených jezdců. Pan Oldřich z Týnce se jen krátce osušil u krbu a hned se pustil do jídla. Vyptával se pánů, co je nového po kraji, a sám také vyprávěl, co na Týnci a na rozestavěném hradě Kostelci. Oči mu těkaly z

jednoho na druhého, až nepříjemně, jako by prohlížel, který z nich by mohl být zapleten do zločinu, ježž přijel vyšetřovat. Pak náhle vstal, utřel si rukou ústa, prohrábl lehce prošeďivělou bradu. Zvážněl.

„Pánové,“ řekl, „přijel jsem se smutným úkolem. Došlo tu k zločinu. Jeho pachatel musí být vypátrán. Spoléhám na vás na všechny, že mi pomůžete při vyšetřování. Ať nám Bůh přispěje!“

Poznamenal se třemi křížky, ostatní páni po něm. „A teď se půjdeme poklonit památce zesnulého.“

Rozhodoval se rychle, téměř úsečně, a hned jednal. Již byl v chodbě vedoucí do hradní kaple. Ačkoli byl na hradě jen několikrát, dokonale se tu vyznal, neboť měl výbornou paměť, pokud jde o stavbu hradů a opevnění, která byla přímo jeho zálibou. Všechno zvědavě prohlížel a zapamatoval si, až to bývalo hradním pánům často nepříjemné, a tam, kde měli co skrývat, raději ho ani nezvali. Tajemství svých opevnění si nejeden z nich raději schoval pro sebe.

Stáli mlčky v malé kapli, kde pod dřevěným, umělecky malovaným oltářem leželo tělo pana Oldřicha ze Zlenic, zakryté bílým přehozem. Na rtech Oldřicha z Týnce, králova popravce, bylo patrné, že se s přesvědčením modlí, aby mu Bůh dopomohl splnit úkol a učinit spravedlnosti zadost. Pak pozdvihl opět hlavu.

„Teď, prosím, mě nechte o samotě,“ řekl, a obrátiv se k mladému Zlenickému: „Ty, Jene, zavolej svého ranhojiče.“

Zůstal v kapli sám s mrtvým tělem. Za chvíli vstoupil starý kovář Dobiáš, aby znovu ohledal smrtelnou ránu. Páni čekali netrpělivě v síni. Jan se převlékl ve svém pokoji z promočených šatů – byl to doposud lovecký úbor, který měl na honu, když ho zastihl posel – do přiměřenějšího obleku, tmavošedých nohavic a černé suknice. Když se vrátil do síně, byl již popravce s pány v živém rozhovoru.

„Měl jsi pravdu, Jene,“ řekl mu. „Byla to vražda, ohavná vražda. Musíme pátrat dál. Chci vidět tu ložnici...“

Páni opět zůstali. Jen mladý Zlenický doprovázel Oldřicha z Týnce do komnaty, před níž dal Mstíš postavit stráž. Popravce podrobil všechno důkladné prohlídce. Pečlivě prohlížel neblahou skvrnu na stole i na podlaze rozhlédl se z okna umístěného ve vysoké palácové zdi tyčící se nad příkopem, věnoval pozornost i zdem. Když skončil, obrátil se zase k Janovi:

„Tajný vchod tu, myslím, žádný není?“

Jan pouze zavrtěl hlavou.

„Na to byste také přišli beze mne,“ řekl popravce a pokračoval v prohlídce. „Nu, je to malá místnost, ale vrah se tu mohl v šeru přece jen skrýt a v příhodném okamžiku zasadit ránu. Pak nastražil všechno tak, jak by šlo o sebevraždu, a oknem se spustil dolů. Řekni mi: Bylo okno otevřeno, nebo

zavřeno?“

„To již nevíme.“

„Chyba, velká chyba,“ mínil popravce a jeho oči těkaly slídivě po celém pokoji. Pak se jakoby unaven posadil ke stolu, ještě poskvrněnému výmluvným svědectvím vraždy, prohrábl si po svém zvyku bradu a začal uvažovat nahlas:

„Už jsi mi řekl, že klíč ke dveřím byl pouze jeden. Prvou záhadou tedy je, jak se vrah dostal do komnaty. Že by mu otevřel sám tvůj otec? Ale pak to musil být někdo známý. Nevrátil se však dveřmi, to by nemohly být zavřeny zevnitř. Ale z okna se mohl dostat pouze do příkopu a odtud ven z hradu. Pak se tedy už nemohl vrátit do hradu, když všechny vchody byly přece hlídány. To by mu musil pomáhat někdo z hradu, kdo s ním byl spolčen. Vůbec se mi zdá, že zločin mohl provést jen někdo, kdo se tu dobře vyznal, nikdo cizí. Jen tak mohl projít mezi strážemi a zase upláchnout, právě když hlídka na hlásce nedávala pozor. Musil to být někdo mladý, chytrý a odvážný, když si představím tu cestu z okna po laně do příkopu a zase nějakou podobnou cestu zpátky do hradu. Bylo-li ovšem cesty zpět... Ale jinak by někdo přece musil chybět...“

Byl to bludný kruh a popravce seděl dlouho zamyšlen než se zase obrátil na Zlenického. Jeho oči přestaly těkat a upřely se přímo na Jana, zvědavě ho zkoumaly

„Pochoybuji, že by se po laně šplhal tlustý pan Beneš. Ten by se sotva protáhl oknem. Mohl to však docela dobře být některý z jeho lidí anebo to mohl být někdo dočista jiný. Patrně se tu však vyznal a musil mít nějakou neobyčejnou příčinu, protože spory o vypleněnou osadu nebo o čest panského stavu se zpravidla vyřizují jinak. Není to tak, Jene?“

V jeho obličejí bylo nyní cosi až děsivě zkoumavého, dokonce jakoby výsměšného. Tahal se za vousy a jeho oči opět začaly neklidně těkat. Vstal a vyšel do síně. Šlechtici na něho zvědavě patřili.

„Záhadné, záhadné,“ opakoval. „Jako by to provedl duch: A tomu se nám přece jen nechce věřit.“ Říkal to jakoby pro sebe, ale přece jen s úmyslem působit na okolí. Se skloněnou hlavou se posadil mezi ostatní, chvíli přemýšlel a pak je překvapil prostou otázkou:

„Všechny věci v ložnici zůstaly přesně tak, jak byly? Nic se nezměnilo, ničím nebylo pohnuto?“

Neměli se k odpovědi. Skutečně nikdo neodpověděl přímo.

„To jest...“

„Ovšem, nábytek...“

„Nic jsme nevzali...“

„Okno...“

Nikdo se nevyjádřil určitě, jen nejistě mumlali, až se do toho rázně vložil

panovačný Šternberk: „Včera, když Jan Zlenický odjel, měl zde pan Ondřej z Hrádku nápad, že bychom se měli ještě jednou podívat do ložnice, není-li tam snad nějaký zvláštní vchod či skrytý kout, který by pomohl při pátrání. Nikterak se nechci tajit tím, že jsme příliš, nevěřili povídání o vraždě – dokud jsi ji ovšem sám nepotvrdil svým úsudkem. Proto jsme nechtěli nic zanedbat, co by mohlo tajemnou smrt objasnit. Když se nikdo nevyslovil proti nápadu, šli jsme se prostě ještě jednou podívat do komnaty. Při té příležitosti jsme také prohledávali truhly, abychom se přesvědčili, zda nebylo nic ukradeno. Kdyby totiž zmizely peníze...“

„Kdo vám to dovolil? Jak jste se mohli opovážit! Kdo vám dal klíče?“ obořil se na něho prudce Zlenický. „Neměli jste práva k takové prohlídce!“

Sotva kdo se nadál tak drsného výpadu.

Byl tu však Oldřich z Týnce. „Jen tiše, Jene,“ krotil ho mírně. „Bylo to jistě dobře míněno. Je pravda, že kdyby zmizely peníze, byla by to stopa, že šlo o loupežnou vraždu. To je důležité. Tedy jak to bylo s tou prohlídkou?“ obracel se k Šternberkovi.

Pyšný šlechtic zrudl v tváři, stáhl rty a uraženě si upravoval nakadeřené vlasy.

„Myším, že není třeba dělat tolik křiku pro věc dobře myšlenou. Ručím přece za věc svou ctí. Klíče? Ty byly ve váčku u pasu pana Oldřicha. Ani zeman z Mrače, zastupující hostitele, neměl nic proti tomu, abychom se podívali do ložnice a do truhel, není-li pravda?“ pohlédl na Mračského, který stroze přikývl. „Otevřeli jsme tedy truhly, ale bylo zde zřejmě všechno v pořádku, ani stopy po nějakém přehrabování. Také peníze, soudím, zůstaly všechny na svém místě, takže tím padá, myším, podezření, že by šlo o loupežnou vraždu. Klíče jsme dali potom Mstišovi a ten postavil stráž, aby se nic nemohlo ztratit, protože jsou tam peníze i jiné cenné věci a dveře zůstaly vyložené. Tím je, doufám, všechno vysvětleno a opravdu nevím, proč...“

„V pořádku, v pořádku, milý pane Zdeslave,“ konejšil ho popravce, zatímco Jan se kousal do rtů. „Vidím rád, že jste nic nezanedbali. Peníze jsou na místě. Byla tedy příčina jiná. Ale jaká? Musíme si všechno zopakovat, jak se to zběhlo.“

Tak začal vlastní výslech.

Oldřich z Týnce především znovu ověřil, že k návštěvě zlenického hradu byli všichni páni pozváni Oldřichem ze Zlenic. Měli porokovat o sporech, jež mezi nimi vznikly za povstání. Vždyť přece sám král Jan v Domažlicích doporučil, aby byly urovnány všechny hořkosti. K rokování byl pozván i nejbližší soused, pan Ondřej z Dubé, ten se však jediný omluvil, poněvadž ho zle bolela poraněná noha. Ostatní šlechtici přijeli na hrad, každý v doprovodu několika svých lidí pro větší bezpečnost. Byli ubytováni v paláci

na horním hradě, čeleď zůstala v předhradí, odkud ovšem sluhové přicházeli podle potřeby posloužit svým pánům. Byl tudíž na hradě nezvyklý ruch a nebylo vůbec možné sledovat, kdo kde právě byl, zejména pokud jde o čeleď. V době, kdy se stal zločin, byla však už všechna čeleď shromážděna v dolním hradě, neboť na noc se zdvihal padací můstek, oddělující horní polovici hradu od dolní části.

Předevčírem po ranním lovu a krátkém odpočinku zasedli páni odpoledne ve velké síni k rokování. Jan, kterého zlenický pán, jak se zdálo, nechtěl přibrat k poradě, zůstal venku v malé lovecké chatě s Janem a Čajchanem z Hrádku. Měli smluveno, že budou čekat u močálu na kance a druhý den zrána se sejdou se staršími pány, kteří měli dopoledne opět v plánu společný hon.

Oldřich z Týnce naslouchal pozorně podrobnému vyličení, jak mu je podával s usměvavou tváří zavalitý pan Beneš z Konopiště. Jen občas přerušil popravce tok jeho řeči jednoduchou otázkou, na niž se mu vzápětí dostalo uspokojivé odpovědi. Celkem se nedověděl nic nového, než co mu včera vyprávěl mladý Zlenický, který teď seděl s ostatními u stolu ve velké síni, ozářené matným světlem pošmorného dne. Zamračený výraz neopouštěl jeho hezkou tvář. Nemohl pánům odpustit ani včerejší útoky na svého otce, ani jejich svévolnou prohlídku. Venku stále ještě přšelo a do místnosti pronikal hluk stékající vody. Svou jednotvárností byl přílehlavým doprovodem k výslechu, jenž střídavými otázkami a klidnými výpověďmi nepřinášel nic nového. Potvrzoval jen to, co řekl Jan a co popravce už znal.

Došli právě k líčení sporu, který nastal, když pán ze Zlenic bezpodmínečně trval na plné náhradě škod, které mu způsobil Ctibor z Kozlí. Tu náhle vpadl Oldřich z Týnce do vývodů pana Beneše, nevyčkávací jejich ukončení, dosti nečekanou otázkou:

„Jste si, pánové opravdu jisti, že na hradě v ten den nebyl nikdo cizí?“

Pohlédli tázavě jeden na druhého, až pan Zdeslav ze Šternberka, jako by se náhle rozpomněl, poznamenal, že zahlédl jakéhosi mnicha. Myslí-li pan z Týnce někoho takového... Ovšem potulných žebravých mnichů dnes přejde tolik, že...

„...a přece by to mohla být stopa,“ mýnil Oldřich z Týnce a jeho těkavé oči se obrátily k Janovi ze Zlenic. „Nevím o něm nic,“ řekl suše mladý Zlenický.

„I já jsem mnicha viděl,“ ozval se jednooký zeman z Mrače.

„Kdy?“

„Po večeři. Byl v komnatě u pana Oldřicha ještě přede mnou.“

„Tys byl včera u pána Oldřicha?“ zvolal popravce, jako by se dověděl něco, co by mohlo vnést do případu nové světlo.

„Byl,“ řekl prostě Mračský a opakoval to, co už řekl předtím pánům: Že

krátce promluvil o svém zasnoubení s pannou Jitkou, které mělo být oznámeno v přítomnosti pozvaných šlechticů druhý den, jak o tom ostatně již všichni dříve věděli z doslechu.

„A co bylo potom?“

„Nic. Odešel jsem od pana Oldřicha. Právě přicházela stráž, která mě viděla.“

„A stráž?“

„Prošli obchůzkou,“ vmísil se do výslechu zase Jan Zlenický, „pak se postavili zde u schodiště, které vede ze síně do ložnice mého otce a odkud je možno přehlédnout celou síň. Viděli otce, jak za Zdislavem Mračským zavírá. Drželi stráž až do úsvitu.“ Zamlčel se, jako by sbíral myšlenky, ale jen krátce. Brzy pokračoval: „Pak přišel otcův sluha Mladota, aby otce vzbudil a pomohl mu při oblékání. Marně bušil na zamčené dveře. To vzburcovalo ostatní a zde Zdislav,“ ukázal na Mračského, „nařídil, aby dveře vyloмили. A pak už přeče všš...,“ končil netrpělivě.

„Ano, tak to bylo,“ potvrdil Beneš z Konopiště.

Oldřich z Týnce jen vrtěl hlavou. Nerozuměl. Zase si na mnicha vzpomněl: „A ten mnich?“

„Nevím, odkud se tu vzal,“ řekl mladý Zlenický a dal zavolat Mstiše.

Velitel stráží byl asi čtyřicetiletý muž klidné tváře, v níž se však nyní zračily stopy nepokoje, když musil odpovídat na přísné otázky popravcovy. Neznal mnicha. Věděl jen, že přišel toho dne zrána, zřejmě unaven dlouhou cestou, a žádal o rozhovor s panem Oldřichem, že prý je to velmi důležité, ale oč běželo, říci nechtěl. Čekal, až se páni vrátí z lovu, a pak znovu naléhal, aby ho pustili k pánu ze Zlenic. Mstiš se o tom opatrně panu Oldřichovi zmínil a ten skutečně dovolil, aby ho mnich po večeri navštívil. Pobył u něho poměrně dosti dlouho. Pak pan Oldřich nařídil, aby mnicha doprovodili z hradu do dvorce na protějším břehu řeky, kde přenocoval. Brzy ráno se pak vydal na další cestu.

„Ptal jsem se již na to, protože i já jsem myslel, že by tu mohla být stopa. Když však celou noc spal mnich ve dvorci...“

„Přesto by to mohl být klíč k rozluštění tajemství,“ řekl pan z Týnce. A pak přímo k Zlenickému: „Toho mnicha bys měl dát vypátrat a přivést nazpět.“

„K Poříčí prý měl namířeno, urozený pane,“ řekl nesměle Mstiš.

„To zatím stačí,“ propustil ho popravce. Zamyslel se, ale přeče jen se vytrhl z myšlenek, aby dodal: „Ale za tím mnichem pošli, Jene!“

Zlenický odešel s Mstišem. Zatímco byl pryč, popravce přehlédł shromážděné šlechtice a pronesl zpřima: „Bojím se, že se zde něco tají, a proto se případ zdá tak záhadný. Nevíme, jak se mohl vrah dostat dovnitř, když dveře byly zamčeny a v noci hlídány. Dejme však tomu, že se někdo dostal do ložnice nepozorovaně a skryl se tam. Jak se pak dostal ven, když z hlásky by

musili pozorovat jeho únik oknem, jak se spouštěl do příkopu? Noc nebyla tak temná, aby ho přehlédli. I kdyby se však stalo, že unikl, nemohl se dostat zpátky do hradu, kde by všude narazil na rozestavěné strážce. Zdá se mi proto, že zločin provedl někdo, kdo zde ráno při nálezu nebyl.“

„Mnich?“

„Mnich nebo někdo jiný, nevím,“ odpověděl popravce na upřímnou otázku. „Vím jen to, že bych se asi dověděl víc, kdybych vás vyslechl jednoho po druhém. V přítomnosti druhých osob se nerado vypovídá. To znám velmi dobře. Proto prosím,“ řekl a vstal od stolu, „zůstaňte všichni zde a po řadě vás budu volat do ložnice, kde se stal zločin. Pan z Hrádku dá pozor, aby nikdo, kdo se vrátí, nepromluvil s ostatními o tom, nač jsem se tázal. Začneme. Pane Beneši, pojd' laskavě se mnou.“

Když však vystoupili po schodech k nešťastné komnatě, uvědomil si, že byla od síně oddělena pouze záclonou, neboť vyložené dveře nebyly ještě zasazeny. Proto si odvedl pana Beneše do vedlejší komnaty, o kus dále na chodbě.

Síní se rozhostila opět pochmurná nálada, jak šlechtici čekali, až na ně dojde řada, a báli se mezi sebou promluvit, když si to přísný popravce nepřál a pán z Hrádku svědomitě hlídal, aby ani narážkou někdo nedal nemístné upozornění. Tak se postupně vystřídali u Oldřicha z Týnce za zavřenými dveřmi všichni šlechtici, nakonec i oba synové pana z Hrádku, rozložité Jan i vytáhlý Čajchan.

Potom volal pan Oldřich z Týnce znovu Mstiše a po něm zbrojnoše, kteří měli hlídku před ložnicí, i ty, kteří stáli stráží na hlásce. Nakonec si zavolal Jana ze Zlenic.

Když Jan vstoupil do malé komnaty, spatřil v popravcově obličej nezvykle přísný výraz. Jeho oči netěkaly, ale pomalu se zvedly a pohlédly Janovi přímo do tváře. Pak si pan Oldřich projel rukou vlasy, prohrábl bradu, odkašlal si a začal: „Jene, včera jsi mi řekl, že uděláš všechno, aby byl vypátrán, dopaden a potrestán vrah tvého otce.“

„To jsem řekl.“

„Chceš mi tedy pomoci v mém pátrání?“

„Ovšem.“

„Pak mi řekni, co jsi dělal na Zlenicích v noci na včerejšek!“

Jan překvapeně zvedl hlavu. Setkal se však znovu s přísným pohledem Oldřicha z Týnce.

„Já... včera v noci... zde na Zlenicích?“ vyřázel ze sebe a na spáncích mu nabíhaly žíly. „Ale já přece tady na Zlenicích tu noc vůbec nebyl!“

„To budeš musit teprve dokázat!“

„Víš přece, pane Oldřichu, že jsem nocoval venku s Janem a Čajchanem. Proč tedy mám dokazovat, že jsem nebyl na Zlenicích? Nerozumím, kam mříš

a jaké máš podezření...“ říkal Jan, ale zdálo se, že se jen vytáčí, aby se vyhnul přímé odpovědi. Oldřich z Týnce byl však neúprosný:

„Ptám se, co jsi dělal zde na hradě, protože k tomu mám své důvody. Číhali jste na kance od večera, až se pak zšěřilo do úplné tmy. Nebyli jste pohromadě, každý z vás čekal, na jiném vhodném místě s kuší, aby podle příležitosti vystřelil na kance a pak zasažené zvíře dobil oštěpem. Musí se čekat v úplné tichosti...“

Bylo zřejmé, že ho Jan chce přerušit, ale Oldřich z Týnce pokračoval: „Jsem lovec jako ty, abych věděl, jak se na kance číhá – dokonce trochu starší lovec než ty. Proto mi je jasné, že zatímco se Jan a Čajchan z Hrádku krčili bez hlesu na svém místě, tys mohl místo opustit a zajet na Zlenice a zase se vrátit. Nebyli by zpozorovali víc než trochu šelestu při tvém odchodu a příchodu.“

„Přilíš chabé domněnky pro tak těžké podezření,“ řekl pohrdlivě mladý Zlenický, ale v tváři se mu usídlil ošklivý výraz.

„Připouštíš alespoň možnost. A jak potom vysvětlíš, že tvůj kuň, jak si povšiml Čajchan po návratu z marné čekané, byl zahřátý, jako by se právě vrátil z delší jízdy?“

Teď Jan ze Zlenic zbledl v tváři, chytil se za hlavu a rozčileně přecházel malou místností.

„Řekl bych ti,“ načal, ale pak zavrtěl hlavou. „Ne, nemohu, není to možné...“

„Pochop přece, Jene, že musím trvat, abys i ty vypovídal pravdivě,“ mluvil popravce mírně, jako by mu bylo Jana líto, jako by se téměř omlouval. „Ale chybí mi vysvětlení tvého chování, zvláště když jsem se dověděl, že jsi měl poslední dobou s otcem neshody. Nevím ostatně proč.“

„To ti Mstíš řekl!“ vytrhl se Jan.

„Nezáleží na tom, kdo mi co řekl, byl-li to Mstíš nebo někdo jiný. Záleží na tom, je-li to pravda a proč došlo k těm neshodám. Hlavně pak záleží na tom, cos dělal v noci, kdy byla spáchána vražda, zde na Zlenicích.“

Jan jako by se uklidnil. Díval se zase přímo na popravce a řekl s důrazem:

„Odmítám vypovídat.“

Oldřich z Týnce sklesl do křesla. Jeho tvář vypadala stará a unavená.

„Sám tomu nemohu věřit,“ začal. „Ale musím se ptát. Podívej se: Zdá se vyloučeno, že by zločin mohl být proveden někým, kdo byl ráno na hradě. Dostal-li se ven oknem, nemohl se dostat zpět do hradu. A proti tobě je takové podezření! Máš možnost vzdálat se nepozorovaně z čekané, provedeš svůj čin, nastražíš vše, aby vznikl dojem sebevraždy, a zase se vrátíš. Kdyby vzniklo podezření ze zločinu, můžeš tvrdit, že jsi na Zlenicích nebyl. Nepočítáš s tím, že tě prozradí kuň...“

„Jak je to všechno spletené a nesmyslné,“ ozval se matným, nešťastným hlasem Jan. „Sám tomu nemůžeš věřit! Jak já bych se dostal do hradu a zase

zpátky! Proč právě já bych byl neviditelný, že mě stráže nezadržely?“

Znělo to přesvědčivě, zdálo se však, že Oldřich z Týnce měl promyšleny všechny možnosti.

„Znáš pořádek na hradě! A právě to je důležité. Hned zpočátku mi napadlo, že zločin musil spáchat někdo, kdo se na hradě vyznal.“ Jako by si vzpomněl: „Ano, hned jsem ti to řekl, jakmile jsem prohlédl ložnici. Mohls využít chvíle mezi tím, co Mračský odešel od tvého otce a co stráže procházely chodbou. Pak jsi oknem unikl z hradu... Ostatně stráž mohla být s tebou smluvena. Kdo se s nimi mohl spíše dohodnout než sám budoucí pán hradu? A jak všechno bylo obratně voleno právě v době, kdy podezření mohlo padnout na tolik lidí, snad i nepohodlných, třeba na Mračského, jehož zasnoubení ti snad nebylo vhod! Přijít o Kout... nebo o pannu Jitku! Kolik důvodů!“

Byla to smělá řeč. Oldřich z Týnce se nechal strhnout proudem myšlenek, jež se vyrojily, když obviněním mladého Zlenického spojil kroužek v řetězu událostí. Ale Jan se kupodivu zdál spíše klidnější.

„Opravdu, nyní vypadá všechno jednoduché, až se sám divím, že mi to dříve nenapadlo. A přece na tom není ani trocha pravdy.“

„Tedy dokaž! Vysvětli! Řekni, cos zde dělal té noci!“ Nakupil Oldřich z Týnce jen proto tolik obvinění, aby pohnul Zlenického k výpovědi? Avšak Jan řekl zase spíše jen k sobě: „Tedy z otcovraždy mě viníš!“

„Neviním.“ Slova zazněla z úst Oldřicha z Týnce upřímně. „Ale budeš-li dále jen mlčet a zapírat, budu nucen tě obvinít a pohnat. Jsem tu proto, poněvadž jsi mě sám zavolal a protože mi král uložil povinnost dbát, aby každý zločin byl vypátrán a potrestán pro bezpečnost a pořádek v zemi!“

„Odpusť, ale nemohu říci.“

Popravce se však ještě nevzdával. Počal Janovi domlouvati: „Tvého otce jsem znal a vážil si ho jako svého nejlepšího přítele. Teď k tobě mohu mluvit jakoby na jeho místě. Jsi-li nevinen, vysvětli, co se stalo té noci. Jinak...“

„Jinak?“ zeptal se Jan a v jeho otázce se tajil strach. „Kdybych ti bez vysvětlení uvěřil, že nejsi vinen, nezbyvalo by než se domáhat na mučidlech pravdivé výpovědi od strážů.“ Jistě zcela vědomě se Oldřich z Týnce dotkl tohoto nejcitlivějšího místa.

„To nedovolím!“ vykřikl Jan a zrudl v pobledlé tváři. „Nedovolím. Nemáš k tomu ani právo. Bez mého dovolení nemáš!“

„Víš sám dobře, že takové právo mám.“

„Leda snad až po řádném půhonu.“

„Chceš-li, poženou tě před soud, aby ses odpovídal z otcovraždy, pane Zlenický,“ řekl popravce nelítostně. Tu náhle Janovi blesklo v očích, jako by mu hlavou prokmitla spásná myšlenka.

„Dobře, máš na to právo a rozumím ti. Dej mi však čas, abych prokázal svou nevinu.“

„Proč ji však nedokážeš hned?“

„Protože ji mohu dokázat jen tím, že vypátrám pravého vraha.“

Znělo to přesvědčivě.

„Dobrá, Jene. Zemský soud zasedne asi za dva týdny. Máš mít tuto lhůtu pro své pátrání. Jinak poneseš důsledky svého rozhodnutí mlčet. Platí?“ Podíval se na něho jakoby s porozuměním.

„Platí,“ řekl trochu méně smutně Jan ze Zlenic a stiskl upřímně napřaženou ruku, která se mu podávala.

Vyšli spolu do chodby a do síně, kde zastihli zamklé shromáždění pánů okolo velkého stolu. Ti zvedli oči a dívali se na oba příchozí, kteří zůstali stát uprostřed síně.

„Nechte nás o samotě,“ řekl popravce velitelsky strážím. V místnosti zůstali pouze šlechtici. Jan si všiml úzkostlivého pohledu, kterým ho pozoroval Čajchan. Vždyť na jeho výpovědi bylo založeno celé to obvinění...

„Pánové,“ pravil popravce Oldřich z Týnce a jeho mohutný hlas se nyní mocně rozléhal klenutou síní. „Skončil jsem své šetření.“

„...a viník?“ nemohl vydržet Mračský.

„Neznám viníka,“ pokračoval popravce, „ale těžké podezření ulpělo na Janovi ze Zlenic.“

Na tváři přítomných bylo možno číst zděšené překvapení.

„Jan že by...“ šeptal starý Ondřej z Hrádku.

„Nemohu ho vinit,“ vysvětloval hned Oldřich z Týnce, „ale Jan mi odepřel odpovědět na určité otázky. Má jistě důvod.“

„A co se tedy stane?“ zvolal podrážděně Zdeslav ze Šternberka.

„Jan ze Zlenic bude pohnán před zemský soud, aby se odpovídal z otcovraždy, jestli se mu do dvou týdnů, které mu povolují, nepodaří dopadnout pravého vraha!“

Bylo to vysloveno. Páni stáli zaraženě, Jan se ani nepohnul. Popravce mluvil dále:

„Páni bratři, Jan ze Zlenic je jedním z nás. Je-li vinen, bude potrestán bez milosti. Je však třeba dát mu příležitost, aby obhájil svou čest. Jde o spravedlnost. Věřím, že bude-li třeba, i vy všichni mu pomůžete v jeho pátrání. Slibujete mi to?“

„Slibujeme,“ ozvali se sborem, jaksi slavnostně.

„Nyní je tedy čas se rozejít a rozloučit,“ skončil Oldřich z Týnce. Podal Janovi ruku. Ostatní šlechtici se Janovi pouze uklonili. Jan ze Zlenic zůstal na hradě sám se svým úkolem.

KAPITOLA VI

PETR PTÁČEK

Cosí ho polechtalo na tváři. Ohnal se a vyplašená moucha zabzučela pokojem. Obrátil se na posteli a přetáhl si peřinu téměř přes celou hlavu; doufal, že se tak ubrání dotěrné mouše, ale za chvíli mu už zase vandrovaly její nožičky po čele. Opět se ohnal, ale potom se k první mouše připojila další. Nic naplat, bylo po spaní.

Otevřel oči. Do pokoje vráželo už malým oknem plné denní světlo. Matně si uvědomil, že po několika dnech úporného deště bude snad dnes konečně hezky. Necítil se dobře, byl jako rozlámaný. To nicneděláním mu zřejmě nesvědčí. Něco by se mělo stát!

To se již zdvihl z postele a šháněl po celé jizbě košili, nohavice, suknicí, opasek a své špičaté ševce. Když se ustrojil, sešel po schodech do přízemku, kde už paní Anna chystala okolo rozehrátého krbu snídani.

„Už je pozdě, pane Petře, pospěšte si,“ volala na něho s úsměvem.

Na dvoře si vylil na hlavu celý škopek studené vody, což ho zřejmě vzpružilo: Pak se vrátil do své jizby, kam mu zatím paní Anna donesla snídani. Hltavě do sebe vлил svou polévku a zakousl se do chleba. Hned se cítil mnohem lépe. Hodil sebou znovu na rozházené lože a dívá se do stropu, kde se proháněly obě mouchy, které ho tak nelítostně vzbudily, začal přemýšlet.

Něco by se mělo stát! Od té doby, co je v Praze, nic pořádného neudělal. Dopoledne spíše prospí a proválí, odpoledne si jen na chvíli zaskočí na Hrad podívat se, co je nového, a pak se jen nazdařbůh toulá po ulicích, dívá se po lidech a nahlíží do dílen. A večer? Darmo mluvit...

Něco se musí stát! Něco musí začít, jinak by tu, namouduši, úplně shnil. Tak to vypadá po tom domažlickém narovnání krále Jana Lucemburského s českými pány.

Petr, řečený Ptáček, byl ve službách pana Viléma Zajíce z Valdeka už kolikátý rok a v té službě šel z jednoho dobrodružství do druhého. Na rodných Ledcích vedl hospodářství starší bratr Lipoc, kdežto Petr Ptáček se raději pustil do světa. U pana Viléma spravoval pokladnu, bylo-li třeba i listiny sepisoval a byl vždy připraven zaskočit, doručovat poselství a bít se proti každému, s kým neklidný pan Zajíc právě válčil. To bylo něco pro něho, ne tady po Praze se válet bez řádné práce.

Pan Vilém Zajíc z Valdeka byl, podle jména Zajíc a v erbu měl kance. Správně však o něm říkali, že srdcem byl lev a mozkiem liška. O tom se Petr Ptáček důkladně přesvědčil. Sotva totiž opustil pražskou katedrální školu, dostal se na doporučení svého kmotra a příznivce, pana Oldřicha z Týnce (který byl rovněž z rodu Buziců s kančí hlavou ve štítě) na hrad pana Zajíce,

pevný Valdek, dočista schovaný v tmavých brdských lesích. Odtud vyjžděli na dobrodružné výpravy do vesnic a dvorů, patřících k bohatému klásteru zbraslavskému, a často se stávalo, že za jediný den odtud odehnali několik set ovcí jako svou kořist. Tenkrát se takto vyřizovaly spory po celé zemi...

Pan Vilém Zajíc byl ovšem příliš citlivý, aby se spokojil jen podobnými nájezdy. Toužil po rozhodujícím postavení a nejvyšších zemských úřadech, jaké zastával za krále Václava II. jeho otec, pan Zbislav z Třebouně, zrádně ubitý od pražských měšťanů. Pán z Valdeka se dovedl vzepřít proti Jindřichu Korutanskému, který se pokusil kralovat v Čechách, a když se spojil s Míšeňskými, jež mu přivedl na pomoc lantkrabě Fridrich Pokousaný, zde na oba dotíral drobnou válkou, vedenou náhlými přepady z nepřístupných brdských lesů. Petr Ptáček by se vsadil, že by se byl pan Vilém Zajíc odvážil i na samu Prahu, kdyby byl nalezl ve městě více spojenců.

Za drobných přepadů, v nichž byl skutečným mistrem, se pan z Valdeka bil jako lev a Petr Ptáček s ním v jeho družině. Avšak pan Vilém byl také liška. Zatímco válčil s Korutanci a Míšeňskými, smlouval se chytře se straníky Elišky Přemyslovny, a jeho zástupci se dokonce zúčastnili poselství k římskému králi Jindřichu VII. s žádostí, aby Lucemburk vyslal do Čech jako nového krále syna Jana, určeného za budoucího manžela Elišky Přemyslovny.

Petr Ptáček byl tenkrát ještě příliš mlád, aby mu byla svěřena účast v tomto poselství. Zato však byl při tom, když Vilém Zajíc přepadl odstoupivšího Jindřicha Korutanského při jeho odchodu z Čech. V největší tísní jim musil Korutanec vydat syny bohatých pražských měšťanů, které odváděl v svém průvodu jako rukojmí za svou osobní bezpečnost.

Ovšem když se v Čechách ujal vlády nový vyžádaný král, bylo zase jinak. Dobrý poměr k mladičkému Janu Lucemburskému brzy pominul. Zajíc z Valdeka se domluvil s jiným vlivným velmožem, panem Jindřichem z Lipé, který byl hlavou mocných Ronovců, a společně pak zdvihli otevřený odboj proti králi, protože přehlížel české pány a při obsazování nejvyšších hodností dával přednost cizincům. Dosáhli svého, ale to už se zase pan z Valdeka s Jindřichem z Lipé rozešli. Dva kohouti na jednom smetišti! Byl to sám Zajíc z Valdeka, kdo v dohodě s králem zajal hrdého Jindřicha z Lipé na Pražském hradě a odvezl ho do vězení na pevný královský hrad Týřov, skrytý v křivoklátských hvozdech v údolí řeky Mže.

„Bude jednou o čem vyprávět!“ pomyslně si Petr Ptáček, když ležel znuděně na svém loži a vzpomínal na život plný událostí.

Ano, tenkrát po zajetí Jindřicha z Lipé byl podkomoří Vilém Zajíc z Valdeka na vrcholu moci. Neopíral se už dávno pouze o svůj rodný Valdek, ale držel i město Beroun, královský Křivoklát, vzdálené Domažlice a tvrdou Přímdu na samých českých hranicích s Bavorskem. Nesmlouvavě se pán z Valdeka přičinil o udušení vzpoury Ronovců, kteří povstali, aby dosáhli

propuštění hlavy svého rodu z týřovského vězení. Stejně ostře se však pan Zajíc postavil proti tomu, aby byl jeho sok Jindřich z Lipé popraven, jak doporučovali někteří královi rádci. Jenže vrtkavý král Jan neměl té houževnatosti, co pan Vilém z Valdeka. Válka s Ronovci se mu zajídala, propustil tedy Jindřicha z Lipé z Týřova, dovolil mu návrat ke dvoru. Jak by se pan Vilém necítil odstaven! Jak tenkrát zuřil – vzpomínal Petr Ptáček.

Čekal jen na příležitost. Jakmile se král vzdálil ze země, utkal se Valdek znovu s nenáviděným soupeřem jako straník královny Elišky. Když se však král vrátil, místo očekávané vděčnosti za pomoc proti rozpínavým Ronovcům odstavil Viléma Zajíce z úřadu a jmenoval podkomořím oblíbence ze své osobní družiny, cizáka, Němce. To králi Vilém Zajíc nikdy neodpustil.

Petr Ptáček – teď tomu byly asi čtyři měsíce – byl svědkem, jak se na pevném Zvíkově, trčícím jako orlí hnízdo nad Soutokem Vltavy s Otavou, sešli u Petra z Rožmberka dva nejmocnější páni v zemi a dosavadní soupeři – Jindřich z Lipé a Vilém Zajíc z Valdeka –, aby si podali ruku k společnému boji o moc pánů v Čechách proti králi, který zklamal jejich naděje. To už měl Petr Ptáček v docela čerstvé paměti, jak prudce dolehli na královské statky v západních Čechách. Jako by to bylo dnes, prožíval opět smělý útok, když potom nedaleko Žatce dolehli na ozbrojený průvod samého krále a zajali přítom králova maršálka Konráda a donínského purkrabího Otu.

Ba, o těch dobrodružstvích bude co vyprávět v kronikách!

Však udatný pan Vilém Zajíc z Valdeka dovedl strhnout k boji a zápasil tenkrát zase jako lev. Sám Petr Ptáček srazil z koně tři jezdce a utržil přítom jen nepatrný šrám na ruce. Potom ovšem zasáhl do sporu sám římský král Ludvík Bavorský. Nezapomeňme, že Zajíc z Valdeka nebyl jen lev, že dovedl být i liškou. Sešel se tenkrát s římským králem na tvrdém Lokti – Petr Ptáček byl tam opět s ním a viděl všechnu tu slávu a domluvili se o smíru, který pak byl slavnostně králem a pány podepsán v Domažlicích, obsazených posádkou pana z Valdeka. Jindřich z Lipé se stal královským podkomořím, pan Vilém z Valdeka nejvyšším maršálkem. Královského kancléře mistra Jindřicha spoutali do okovů a odvedli na Křivoklát do vězení.

Kolik utkání a bojů, nájezdů a tajných jednání, tahů a protitahů, kolik dobrodružství! Tenkrát byl Petr Ptáček ve svém živlu po boku udatného Valdeka. Ale nyní... Ležet a dívat se, jak po stropě lezou mouchy? Hrome! Něco se přece musí stát!

Po tuhém zápolení, které pro něho neskončilo právě slavně, krátil si král Jan dlouhou chvíli v jižních Čechách u Petra z Rožmberka, zatímco z Pražského hradu vládl jeho jménem pan nejvyšší maršálek Vilém Zajíc s ostatními pány. Petr Ptáček pak odpočívá ve svém pokojíku, který si našel na Menším Městě, místo aby bydlil s jinými dvořany společně v některé těsné komnatce v zchátralém Hradě. Leží tu, vzpomíná na boje a bitky a hryže se

nudou. Co jen toho prožil za těch devět let v družině Viléma Zajíce!

Nyní byl květen léta Páně 1318, Petru Ptáčkovi bylo šestadvacet let, válel se na rozházeném loži a mrzel se, že se už dlouho nestalo nic, co by zase upoutalo jeho dobrodružnou povahu, vychovanou službou u pana Zajíce z Valdeka, který měl sviní hlavu ve štítě, srdcem byl lev a mozkiem lišák.

Do malého roubeného pokojíku pronikalo cvrlikání ptáků ze dvora a zahrady, zalétaly sem hlásky hrajících si dětí i hluk z ulice. Teď se však do šumu ozvaly jasně slyšitelné kroky a nerozeznatelný ohlas hovoru dole v síni. Bylo slyšet, jak zavalitá paní Anna těžce stoupá po úzkém schodišti – a již tloukla na jeho dveře, již byla v pokoji. Petr Ptáček si vytřel pěstmi rozespalé oči, posadil se na pelesti a tázvavě se díval, co se děje.

„Nějaký zbrojnoš tu je. Že prý musí s tebou mluvit. O něco důležitého prý běží,“ vyřizovala paní Anna.

Petr zívł, protáhl se, až mu v kostech zaprašťelo, podrbl se na bradě a řekl omrzeně. „To asi z hradu od pana Viléma. Nějaké účty nebo výkazy potřebuje...“

„Myslím, že ne. Je asi víc zdaleka, celý špinavý a blátem zastříkaný,“ vykládala hovorná paní Anna.

To Petra Ptáčka povzbudilo. Vždyť právě tolik toužil po nějakém novém úkolu! Co kdyby? Vymrštil se z okraje rozházeného lože a už sbíhal po schodech. Opravdu: V dolejší síni si nahřívál záda u krbu, kde paní Anna připravovala oběd, neznámý zbrojnoš, zablácený dlouhou jízdou. Byl již starší, v tváři svrastělý, s šedivými kníry a bradou, na čele zarudlou jizvu. Uctivě se Petrovi uklonil, pozdravil a hned oznamoval:

„Od pana Jana Zlenického jsem přijel s poselstvím, urozený pane,“ a podával Petrovi zapečetěný svitek z pouzdra, které měl u pasu.

„Od Jana ze Zlenic?“ opakoval tázvavě Petr Ptáček. Vzpomínal si na mladého Zlenického docela dobře, ačkoli to bylo už hodně dlouho, co ho viděl naposledy. Seznámili se v pražské katedrální škole. Jan ze Zlenic, co syn bohatého šlechtice, Petr Ptáček jako druhorozený synek z chudé tvrzí, který se do školy dostal jen přízní Oldřicha z Týnce. Jako hoši byli velkými přáteli, společníky ve hře i v jiném. Pak se s ním po letech sešel na hradě Týnci u pana Oldřicha, kam doprovázel Viléma Zajíce na návštěvu u jeho příbuzného a svého příznivce. Tenkrát ho Zlenický pozval na svůj nedaleký dvorec a upřímně pohostil. Projížděli spolu okolím a Jan mu ukazoval místo nad řekou Sázavou, kde brzy začnou stavět nový hrad. Petr si připomínal jeho přátelské chování a vzpomněl i na jeho otce, poněkud přísného pána, i na jeho matku a sestru Jitku, která se mu tenkrát velmi líbila. Teď se mu zdála povědomější i tvář starého zbrojnoše s rudou jizvou na čele. Snad i jeho tenkrát uviděl.

Co ale mu jen Jan ze Zlenic chce, že posílá zvláštního posla? Že by snad žádal o nějakou přímluvu jeho prostřednictvím od Viléma z Valdeka, teď,

když je pan Zajíc zase u moci? To mu jen tak problesklo hlavou. Nedočkavě rozpečetil list a ponořil se do čtení. Na jeho tváři bylo patrné, jak se při četbě stále více soustřeďuje. Nabyla vážného, pak vzrušeného výrazu.

„Urozenému panu Petru Ptáčkovi z Ledců,“ četl. „Modlitbu a službu svou vzkazuji, urozený pane a příteli můj milý.“ A pak vlastní zpráva:

Janův otec je mrtev.

Nebyla to přirozená smrt, ani sebevražda, ale vražda.

Stalo se na Zlenicích hradě, kde právě hostili několik okolních šlechticů.

Jan přivedl na Zlenice popravce Oldřicha z Týnce, aby vraždu vyšetřil.

Podezření se však obrátilo zcela nečekaně proti jemu samotnému.

Má lhůtu dvou neděl, aby vypátral sám pravého vraha, jinak bude pohnán před zemský soud, aby se odpovídal z otcovraždy.

Neví si rady, a proto prosí Petra, na něhož si vzpomněl a který má jistě daleko širší zkušenosti ve světě než on, aby mu přispěl radou a pomocí.

Vyslaní zbrojnoši že ho doprovodí na hrad Zlenice, kde ho netrpělivě očekává.

To byly hlavní myšlenky, které pochytil z rychle přečteného dopisu.

„Dáno den před sv. Pankrácem, léta Páně 1318 na Zlenicích hradě,“ dočetl Petr Ptáček a již mluvil k zbrojnoši: „Rozumí se, že pojedu.“

Rozhodl se rychle. Vždyť právě před chvílí si říkal, že se musí něco stát, aby tady v Praze neshnil nudou. Příteli bylo třeba pomoci, a zároveň vítal nové dobrodružství. Pátrání, pronásledování, dopadení: Co se tu skrývalo nečekaných možností, obrátů, nebezpečí a příležitosti k činům!

„Ještě dnes vyrazíme. Paní Anno, moje věci mi připrav! Počkej ještě, nejdříve se převléknu!“

Petr Ptáček, který se ještě před chvílí rozespale povaloval na loži, byl jako vyměněný. Vyběhl dlouhými skoky přes několik schodů do svého pokoje a natahoval si silné nohavice a boty, které bral na koně. Jen se převlékl a už volal na zbrojnoše:

„A jak je s koněm?“

„Pan Jan ti koně posílá, čekají s ním před Hradem. Nevěděli jsme hned, kde tě hledat.“

„Dobrá! Je tak lépe! Právě se hodí! Sám se musím ještě zastavit na Hradě. A tady,“ volal nahoru za paní Annou, která už připravovala jeho tlumok, „se také ještě zastavíme, až pojedeme z Hradu.“

Vyšli.

Zabořili k rynku Menšího Města, pěkně upravenému, vroubenému výstavnými kamennými domy s prostorným loubím a výraznými štíty bohatých měšťanů. Uprostřed vznosný kostel a rychta, okolo náměstí plno kotců a krámků, stánků a lavic, kde se čile obchodovalo s nejrůznějším zbožím, obuví, dřevěným i kovovým nádobím se zeleninou, ovocem i masem.

„Co je tu lidstva a hluku,“ vrčel pod mohutný knír zbrojnoš. Hynek, který co chvíli do někoho vrazil nebo se jen v poslední chvíli uhnul před nějakým nepozorným jezdcem v té motanici, kterou Petr Ptáček tak čile procházel dlouhými kroky. Nejvíce lidí se kupilo okolo pranýře, kde byl pro výstrahu vystaven jakýsi provinilec. Dívali se na něho zvědavě, občas na něj něco vykřikli, děti po něm házely i všelikou nečistotou. Pak stoupali strmou, nedlážděnou cestou nahoru k Hradu. Tak příkrá byla, že přes ni místy musila být nakladena břevna, aby přívaly vody půdu nestrhávaly a mohlo se tu projíždět s vozíkem a koňmi. Zde bylo již méně lavic a krámků před domy, spíše hromady dříví, zasahující až do středu ulice, kde tekla strouha, takže Hynek jen vrtěl hlavou, jak tudy bylo vůbec možno projet. Domy tu byly pěkné, ale všechno přece jen stísněné, hlučné a plné nečistoty – docela jinak než u nich venku na tichém hradě, obklopeném ze všech stran lesy.

Na prostorné náměstí před Hradem, kde čekali ostatní zbrojnoši, Těma a Zbyněk, s koňmi, dostal se starý Hynek celý udýchaný, jak ho pan Petr Ptáček prohnal do kopce.

Petr spatřil už také skupinu a jen tázavě mrkl po Hynkovi. Ten pouze přikývl a Petr byl hned a koní, letmo odpověděl na pozdravy zbrojnošů a prohlížel znalecky koně, kterého mu Jan vybral: Pěkného lehčího hnědáka, v prsou a na zádi však dostatečně mohutného, s výrazným kohoutkem a pevným hřbetem. Petr byl milovník a znalec koní, pečlivě hmatem zkoušel šlachy na nohou i do huby se koni podíval jako nějaký handlír: až se starý Hynek divil, co se tak zdržuje, když předtím tolik spěchal. Konečně Petr Ptáček, zřejmě uspokojen, skončil prohlídku a poplácal koně po šíji. Řekl jen: „Počkejte tu na mne!“

Viděli ho, jak přecházel po padacím mostě, nyní za dne spuštěném, a pak zmizel v bráně, kde stála stráž.

Petra Ptáčka na Pražském hradě dobře znali a bez okolků ho vpustili dovnitř. Po velkém požáru zůstal Hrad s kostely neopraven a chátral. Jen několik budov bylo poněkud způsobilých k obývání. Nejzachovalejší byla purkrabská budova na samém konci hradu, která měla jediná krov v pořádku. V ní se scházeli páni k společným poradám o novém uspořádání v království, zde úřadovali jejich kancléři, písaři a klienti, mezi jinými i Petr Ptáček. Až na čeleď, která přebývala u koní, a hradní posádku, bydlili páni a jejich průvodci většinou ve výstavných měšťanských domech na pravém břehu řeky. Tam bydlil pan Vilém z Valdeka i podkomoří Jindřich z Lipé, nejvyšší číšník Beneš z Vartemberka, nejvyšší soudce Ondřej z Říčan i truksas Heřman z Miličina. Jen nejvyšší purkrabí Pražského hradu Oldřich ze Žebráku, bratranec pana Viléma, sídlil trvale na zpustlém Hradě, svěceném jeho správě.

Stráž vpustila Petra Ptáčka jako domácího opět bez okolků do purkrabské budovy, kde zamířil rovnou do předsíně, aby se dal ohlásit k panu Vilémovi:

Hned však poznal, že se asi nedočká. V předsíni čekalo už několik šlechticů a bohatých měšťanů v nápadných šatech. Petr Ptáček si povšiml zejména vysokého, vznosného Zdeslava ze Šternberka se žlutou stuhou v nakadeřených vlasech, v sukničce a nohavicích krásné modré barvy, žlutě zdobených. Na podmračené tváři bylo vidět, že tu již hodně dlouho čeká – a když čeká Šternberk, jak dlouho by teprve čekal Petr Ptáček, i když je tu domácí!

Zašel raději do malé postranní místnosti, kde úřadoval Oto, kancléř pana Viléma Zajíce – onen Oto, který tenkrát jel se vzkazy pana Viléma do Němce k římskému králi, nebožtíku Jindřichu VII., otci krále Jana. Oto potvrdil Petrovi, co již věděl, že se totiž dnes, ani zítra k panu Vilému nedostane, když i pán ze Šternberka čeká od rána. Šlechta se stále nemůže shodnout o hradech a královských městech, jež jim byla zastavena nebo kterých dobyli za vzpoury. Král se prý už brzy vrátí s panem nejvyšším komorníkem Petrem z Rožmberka, který krále Jana od domažlického sjezdu úspěšně zdržoval na svých statcích v jižních Čechách lovem a jinou kratochvílí, aby poskytl pánům v Praze čas a oni si všechno vyřídili pěkně sami, bez něho. Proto chtěli všechno urychleně dokončit, než se král Jan vrátí. Není prostě možno se k nim dostat.

„Spěchá to tolik, Petře?“ skončil vyzábělý Oto svůj výklad, při němž se tvářil velmi důležitě.

„Spěchá,“ řekl věcně Ptáček. „Ještě před polednem bych chtěl odjet z Prahy. Potřebuji několik dní volno. Je to – důležité.“

Oto, zvyklý jednat s panem nejvyšším maršálkem, panem podkomořím a jinými nejvyššími pány, se podrbal za uchem. Chvilí dupal, než opět otevřel úzké rty: „To bych snad mohl vyřídít sám? Je-li to opravdu důležité, pak si pro mne za mne jed, kam chceš. Teď tě sotva bude nejvyšší pan maršálek potřebovat.“

Bylo v tom zřejmé bodnutí, jako by pán z Valdeka Petra potřeboval, jen když šlo o bitky a drobné službičky; kdežto nyní, když je zabaven nejvážnějšími otázkami týkajícími se uspořádání věcí v království se bez jeho služeb hladce obejde, má-li k ruce svého moudrého kancléře Otu. Na slovní potyčky nebylo však času.

„Děkuji ti, pane Oto,“ řekl Ptáček co možno srdečně. „Potřeboval bych však ještě průvodní list a doporučení k popravci Oldřichu z Týnce a také...“

„Napiš si to všechno sám,“ řekl s mrzutou blahosklonností kancléř Oto, který přece nemohl připustit, aby mu Ptáček ještě přiděloval práci, když je jí sám zavalen nad hlavu. „Pečeť a podpisy ti už obstarám sám. Ale žádného koně s sebou neber,“ dodal už docela nepřijemně, aby Petra alespoň něčím potrápil. Jinak – myslil si Ptáček – byl Oto zřejmě rád, že se ho zbaví. Neměli se rádi, vzájemně!

„Koně ani zbrojný průvod a vůbec žádné komonstvo nepotřebuji,“ ušklíbl

se na Otu, když dosáhl svého, a šel napsat potřebné listiny.

Vrátil se z Hradu krátce po poledni. Zbrojnoši se rozložili na druhém konci náměstí ve stínu košatého stromu, pod nímž uvázali koně, a sytili se jídlem ze svých tlumoků. I pití někde sehnali, snad od děvčete, které se na ně smálo přes plot blízkého stavení. Když spatřili Ptáčka, rychle dopřjeli a uctivě vstávali. Nedal jim čas: Pan Vilém také nedával.

„Hotovo, nasedat!“

Petr Ptáček byl zřejmě nedočkavý, aby pod sebou ucítil hřbet pěkného hnědáka, zdobeného na čele velkou bílou lysinou. Spokojeně se usadil v jeho sedle, za chvíli však zaklel, když začali sjíždět strmou ulicí k Menšímu Městu, kde si mohli koně polámat nohy. Bylo by opatrnější slézt z koně a přikrou ulicí dolů do města je spíše vést, pomyslně si. To by se však neslušelo.

Zastavili se v domě *U hada*, kde už čekala paní Anna s připraveným tlumokem pro pana Petra. Jeden ze zbrojnošů jej vzal k sobě na koně.

Nebyla to pohodlná cesta, když jeli po straně strouhy vedoucí středem ulice a musili se shýbat pod nízkými výklenky a vysunutými vývěsními štíty a co chvíli zastavovat, aby uvolnili místo vozům, nebo čekat, než se rozestoupí zástup lidí před nimi. Branou vjeli na Juditin kamenný most a spatřili před sebou věže pražského města na pravém břehu Vltavy. Když se ohlédl, rýsovala se na konci v jarním slunci mohutná stavba Pražského hradu, jeho paláců, budov a kostelů, na několika místech žalostně pobořených. Po pravé straně zahlédli v dálce na strmé skále nad řekou obrysy památné kapituly vyšehradské. Hrbíce se pod vývěsními štíty a dávající pozor, aby některého neopatrného chodce nepřítiskli ke zdi, projížděli dalšími pražskými ulicemi, až se dostali k bráně, kde se Ptáček vykázal svou listinou. Čekala zde řada kupeckých vozů i dobytek tu hnali s křikem a práskáním bičů. Kupci se vadili se stráží v bráně, stráž zase na ně volala, aby uhnuli z cesty, aby udělali místo...

Oddychli si, když vyjeli za bránu a dostali se mezi zahrady, pole a luka: Bylo zde klidněji, silnice byla dobrá, a tak jim v ostrém klusu cesta rychle ubíhala. Po dřevěném mostě přešli přes Botič, k němuž se táhlo vyšehradské podhradí, a začali stoupat ke vsi Krušině na pláni, která se táhla za Vyšehradem. Odtud pak zase sjížděli k vesnici Krč. Petr Ptáček jel už častěji touto kupeckou cestou vedoucí k Benešovu a dále na jih k statkům pánů z Růže. Před lety zajel s panem Vilémem a jeho zbrojným lidem až sem, skoro až k pražským hradbám, aby odtud odvezli bohatou kořist.

Až do Jesenice byla cesta rovná a krajina otevřená, posetá četnými vesnicemi a dvory mezi úrodnými poli a pastvinami. Potom zahlédli proti sobě hřeben lesnatých kopců, sama cesta zabočovala do lesa a častěji stoupala nebo se zase příkře svážela do údolí protékaného potokem, přes nějž se přebrodili. Na špatné cestě bylo třeba několikrát popřát koním oddech v kroku

a méně klusat.

Petr Ptáček, který se samým spěchem ani nedostal k obědu, vytáhl z vaku notný krajíc chleba s kusem uzeného masa, jež mu dala na cestu paní Anna, a začal z něho hltavě ukusovat. Zapil ho pak vodou z potoka v jednom údolí, kde nechali koně postát a přesedlali je. Petr jel stále napřed, se zbrojnoši nepromluvil; jen když přesedlávali, hovořil s nimi o bezvýznamných věcech. Neslušelo se vyptávat se jich, dokud nepromluví s Janem Zlenickým. Snad i proto tolik spěchal, aby se už dověděl, co se vlastně zběhlo na Zlenicích hradě a co mu Jan v dopise jen krátce naznačil.

K brodu s převozem u Poříčí dojeli za večera. Petr Ptáček zastavil a díval se přes řeku Sázavu na oba kostelíky, ozážené podvečerním sluncem krásného květnového dne. Hynek se přitočil k panu Petrovi a ukázal na kostelík vlevo: „Tam je pohřben starý pan Oldřich, na hřbitově u sv. Havla v Koutu.“

„A ten druhý kostel?“ ukázal Petr na malý, ale výstavný kostelík vpravo, poněkud výše na malém kopečku.

„U sv. Petra.“

„Abychom se tam snad zastavili,“ řekl vážně Petr Ptáček.

Sjeli k brodu, kde se chtěl Petr zase vykázat svými listinami, ale muž, který tu měl stráž při vybírání mýta, jen mávl rukou. Znal dobře tři zlenické zbrojnoše: Hynka, Temu a Zbyňka. Nejdříve zajeli k sv. Havlu a s obnaženými hlavami v tiché modlitbě postáli nad kamennou deskou, pod níž odpočívalo tělo pana Oldřicha ze Zlenic, dobré paměti. Pak zajeli k druhému kostelíku, jenž se zvedal malebně nad okolní selská stavení. I zde se Petr Ptáček upřímně pomodlil k svému patronu, aby mu pomohl při těžkém úkolu, jež vzal na sebe: Pan Oldřich ze Zlenic, odpočívající v sousedství pod kamennou deskou, musí být pomstěn. Petr Ptáček se poznamenal třemi kříži a povstal z kamenné podlahy, na níž při modlitbě klečel. Pak se zase vyhoupl na koně a zamířil s ním zpátky k brodu. Tři zbrojnoši za ním. Hodně se již zšeřilo, když dorazili na hrad Zlenice a vjeli po spuštěném mostu do jeho brány.

KAPITOLA VII

SVÍČKA A DVEŘE

Jak Ptáček seskočil ze sedla, stál již před ním Jan – temná postava v tmavých šatech. Ruku mu podával a pevně ji tiskl: „Vítám tě u nás na Zlenicích,“ řekl srdečně.

„Bůh tě potěš, Jene,“ řekl Petr. „V Poříčí jsme se za tvého otce pomodlili. Mohu-li ti pomoci, udělám všechno. Nevím jen, nakolik ti budu platný.“

„Věřím, že budeš. Víc znáš, víc jsi viděl – vždycky jsi měl spoustu dobrých

nápadů,“ řekl trochu veseleji Jan.

„Což o to!“ usmál se rozpačitě Petr.

Nebylo mezi nimi ještě pravé srdečnosti. Prohlíželi se s opatrným úsměvem jako dva přátelé, kteří se příliš dlouho neviděli. Petr se nezapomněl porozhlédnout po hradě. Překvapila ho již při vjezdu jeho poměrná mohutnost, pevná opevnění, vysoká hláska. Teď obdivoval rozlehlou síň, osvětlenou loučemi, s pěkným dubovým stolem uprostřed, kde již bylo připraveno k večeři.

Dříve však mu Jan ještě ukázal jeho jizbu, aby se po jízdě upravil a očistil, bude-li třeba. Avšak Petr, vyhladovělý dlouhou cestou, raději spěchal hned k jídlu. Při večeři mluvili spíše o lhostejných věcech. Lovili ze vzpomínek a Petr vyprávěl o svých posledních dobrodružstvích, o smlouvání mezi pánem z Valdeka a Jindřichem z Lipé na Zvíkově, o odvážném útoku u Žatce, o schůzce na hradě Lokti s římským králem a o smiřovačkách pánů s králem v Domažlicích. Hned se také vypytał, jak bylo za povstání zde, na Sázavě.

„Otec nešel s pány,“ vysvětloval na jeho dotaz Jan ze Zlenic. „Krátce nato, co vypukla vzpoura vedená Jindřichem z Lipé, Ctibor z Kožlí přepadl náš Kout, odehnal dobytek, odvezl jinou kořist, kdeco pobral a vůbec natropil velké škody. Otec se proti němu chystal, ale nebyl si jist ostatními pány – a ani hrad nebyl ještě zcela hotov. Urychleně jsme stavbu dokončovali. Páni z okolí, Oldřich z Týnce, Beneš z Konopiště, Šternberk – jeho synovec, Ondřej z Hrádku, Ondřej z Dubé, který je náš nejbližší soused, ti všichni mluvili nejdříve proti vzpouře, hlásili se k straně královny Elišky...“

„Jako pan Vilém Zajíc,“ poznamenal Petr.

„Ano. Sbírali vojsko, několik oddílů poslali do Prahy, ale pořád se jim nechtělo skutečně přiznat barvu a zasáhnout. Rozhodně nemínili postavit se proti Ctiborovi z Kožlí. A pak se na začátku roku všechno obrátilo. Přípravovali se proti králi: všichni Benešovci – z Konopiště, z Hrádku, z Dubé, i Šternberk. Jen Oldřich z Týnce jako královský popravce, můj otec a také Mračský nešli proti králi. Já sám s tím nesouhlasil, měli jsme proto s otcem spory, ale nebylo to nic platné. Král pak oblehl pana Zdeslava na Šternberku a ten se bez velkého boje poddal. Tenkrát nocoval král Jan u nás na hradě – ano, zde v síni večeřel a v otcově ložnici spal. Hned ráno rychlým pochodem vyrazil k jihu, kde se mu mnoho právě nedařilo – to ale víš líp než já.“

Petr Ptáček pozorně sledoval jeho výklad. Dovedl si živě představit přepadení Koutu, tiché osady, která byla vlastně cípem Poříčí, kde se večer modlil, než odbočili z benešovské cesty podél Sázavy k Zlenicím. Jak by si to nedovedl představit, když sám tolikrát s družinou pana Zajíce podobně přepadl zbraslavské zboží, vesnice v okolí Prahy i statky skryté v lesích západních Čech! A neušlo mu z vyprávění, jak se do kraje vkrádala nejistota a vzájemně

podezírání, jak soused nevěřil sousedu a snažil se co nejvíc pro sebe vytěžít. Obávali se ovšem přiznat se veřejně k té či oné straně, aby snad nevsadili na špatnou kartu. Zlenický pán rychle dokončuje opevnění nového hradu, zatímco poslové z Konopiště, Dubé, z Hrádku i ze Šternberka se rozjízďeli na všechny strany a šlechtici se už smlouvají s odbojníky, když se zdá, že se převaha kloní na stranu vzbouřených Ronovců, k nimž se připojuje sám Zajíc z Valdeka. Potom však rána, zasazená prudkým úderem krále Jana jednomu z nich – hrdému Šternberkovi, kterého dnes ráno viděl čekat na Pražském hradě, v krásných modrých šatech, s žlutou stuhou v nakadeřených vlasech. Hlásil se zřejmě o odměnu za škodu, kterou mu způsobil král, když se nestatečně bránil. Nakonec tedy všichni posázavští šlechtici se přiklonili ke vzpouře – jen Zleničtí ne. V ložnici pana Zlenického přespával král Jan, než vytáhl dále na jih. A v téže ložnici byl patrně potom nalezen o několik týdnů později sám starý pán ze Zlenic – mrtev. Páni se zbavili jednoho nespolehlivého, který porušil jednotu. Tak si to představoval. Nebo že by přece jen Ctibor z Kožlí volil takovou cestu, aby zabránil pûhonu, který mu hrozil? Ne, to se přece jen nezdálo pravděpodobným. Vražda! Také otec pana Viléma Zajíce pan Zbislav z Třebouně se stal obětí vražedné ruky. Pan z Valdeka na to nezapomněl a mstil se, kde mohl. Vražda! On, Petr Ptáček, je tady přece proto, aby pátral...

Hovor ustrnul. Dojedli. Sluhové odnášeli mísy, u nohou velký ohař chrupal kosti od bohaté večeře. S večerem přicházelo chladno a ve velkém krbu rozdělali oheň. Přisedli s Janem těsně k němu a ohřívali se u praskajících polen. V komíně hučelo a vítr prudce bil do oken, až se otřásala v rámech. Co chvíli zapraskalo někde v koutě nebo se ozval svist větru, meluzína. Jak dobře bylo u krbu! Petr si natáhl dlouhé nohy, v nichž se začala hlásit únava z daleké cesty. Tu dobu, co byl v Praze, na koně ani nevsedl. V těle ho hrálo dobré jídlo a pití, sálající teplo z krbu a konečně i vědomí dobrodružství, které se mělo dostavit:

„Vypravuj, jak se to stalo,“ řekl stručně, znělo to však tak trochu jako rozkaz. Ale právě pro tu věc ho přece přítel zavolal.

Jan znovu vypravoval. O tom, jak se rokující páni nepohodli, jak otce vinili, že nešel s nimi – to ovšem sám Jan znal také jen z vypravování, neboť byli s Janem a Čajchanem z Hrádku v lesích u Ježova na lovu. Rozhovořil se o tom, za jakých okolností našli pana Oldřicha mrtvého a jak potom ranhojič Dobiáš zjistil, že rána nebyla zasazena dýkou, kterou třímal pan Oldřich v ztuhlé pravici. Zmínil se, jak málo pochopení, neřkuli opory, našel u pánů, když je žádal o pomoc, a jak vyjel se Ctiborem z Kožlí k Poříčí, čekaje, že se ten nájezdník prozradí výpadem; jak potom přivedl popravce, pana Oldřicha z Týnce, a jak ten pak obvinil jeho samotného.

Petr mhouřil oči, soukal si černou bradku, poslouchal a v duchu si zase představoval, jak se páni vzájemně osočují, jak se sypou ostrá slova a urážky,

jak se zemanu z Mrače a pánu z Hrádku jen s obtížemi daří utišit prudký spor. Pak večere v napjaté pohodě a v očekávání zítřka. Druhý den nato zavřené dveře v ložnici pana Oldřicha, za nimiž je podezřelé ticho. Nikdo neodpovídá na klepání strážce, až netrpělivý Mračský dává rozkaz, aby raději dveře vypáčili. Pozdě. Zločin byl už spáchán, vrah zmizel – ale kudy jen? A proč nebyl Jan na čekané? Měl snad i on nějakou předtuchu, jako patrně měl Mračský? A co pohledával onen mnich u pana Oldřicha? V mysli mu vystávala spousta otázek, vyžadujících naléhavé odpovědi.

„Dovol teď, Jene, abych se tě otevřeně zeptal na několik věcí!“

Jan pokývl souhlasně hlavou.

„Mám-li ti pomoci...“, omlouval se ještě Petr.

„Jen se ptej!“ pobízел Jan, teď sám netrpělivý.

„Tedy především: Co jsi dělal té noci na hradě?“

„I ty se ptáš? Divné, že začínáš právě touto otázkou,“ pravil Jan opět skleslý.

„Když nechceš, nemusíš mi přece odpovídat,“ opáčil mrzutě Petr.

„Nemohu tě nutit. O to těžší bylo by však pátrání a ty sám jsi mě přece zavolal,“ dodal s důrazem.

„Tobě to tedy řeknu,“ usmál se smutně Jan, dívaje se do plamenů v krbu.

„Tobě ano, ale jiným jsem nemohl. Pochopíš to: Byl jsem u Jitky.“

Tedy Jitka! Petr si živě vybavil podobu dívky, která se mu tolik líbila, když byl před léty poprvé návštěvou na Zlenicích, tenkrát ještě na protější straně řeky v hrazeném dvorci. Jitka! Byla, nemýlil-li se, Janovou nevlastní sestrou. Nechápal tedy, proč vlastně...

„Všechno ti vysvětlím,“ hovořil zatím Jan. „Ano, Jitka je má nevlastní sestra, dcera mé nevlastní matky, nebožky paní Perchty z jejího prvního manželství. Vyrostli jsme spolu jako bratr a sestra – a přece jenom ne tak. Zamilovali jsme se. Otec byl však proti našemu zasnoubení a sňatku. Nevím vlastně proč, ale byl ostře proti, dokonce církevními zákazy se oháněl, ačkoli bylo by snadné získat dispens – církevní povolení k sňatku v rodině, když pokrevními příbuznými vlastně vůbec nejsme. Otec Jitčinu ruku slíbil Zdislavu z Mrače a svatba měla být oznámena právě v ten den, co otce našli ráno mrtvého. Pochopíš, že ještě večer před konečným rozhodnutím jsem se pokoušel Jitku přemluvit, aby rozhodně k sňatku nesvolila. Jitka má ráda mne,“ ujišťoval Jan, „Zdislav Mrače ji přímo odpuzuje, ale bála se otce, neměla odvahu postavit se proti jeho vůli, když tolik naléhal na její zasnoubení s Mračským.“

Podivné, jak Zlenický vlastně sám proti sobě zesiloval podezření, pomyslí si Petr. V poslední chvíli se snažil zmařit sňatek. Když nepochodil u Jitky, která trvala na svém rozhodnutí podvolit se otcovu nátlaku; zajde Jan k otci, vypukne prudká hádka, jaké mezi nimi již dříve předcházely, v návalu hněvu

vytasí dýku... Ne, není to možné, to by Jan nikdy neudělal – opakuje si v duchu Petr a hned se ptá:

„A Jitka, kde teď je?“

„Odjela na náš Ježov,“ vysvětloval Jan. „Myslím, že by se neslušelo, aby po tom, co se stalo, zůstala zde pouze se mnou, dokud nemůže oznámit své zasnoubení, až vyprší lhůta smutku za otce. Ale proč se zase ptáš, copak nevěříš, co jsem ti říkal?“

„Věřím, ale musím se ptát, musím vědět všechno, protože jen tak... Uznej, že podezření je příliš těžké, že ty, odpusť mi, Jene, jako bys měl největší zájem na smrti svého otce.“

Jan mlčel a díval se strnule do plamenů v krbu. Zatím Petr pokračoval: „O tvých vztazích k Jitce se jistě vědělo. Nezůstaly pak, myslím, utajeny ani tvé spory s otcem. Když se pan Oldřich z Týnce vypytl Mstiše, sluhů, Mračského, jistě mu něco naznačili. Měl jsi přece spory s otcem?“

„Nezapírám. Kvůli Jitce i kvůli jinému. Nechtěl mě přibrat k žádnému rozhodování. Také tenkrát mě raději poslal s Janem a Čajchanem na čekanou, abych mu nepřekážel, až zasedne s pány k poradě. Vzal si za záminku, že je na hradě málo místa, že v mé ložnici musí přespat pan Beneš a Šternberk a že se nesluší, abychom spali v některé jizbě pro služebnictvo. Ano, otec dobře věděl, že jsem s ním v mnoha věcech nesouhlasil. Byl jsem proti tomu, aby vyčkával s odplatou proti Ctiborovi z Kožlů, který bez řádné odpovědi porušil mír. Měli jsme na něho hned dolehnout, dokud byl sám a ostatní páni se ještě drželi stranou. Ale pak, když už všichni vystoupili proti králi, když už vzpouru vedli společně Jindřich z Lipé a Vilém z Valdeka, měli jsme i my držet s ostatní šlechtou, se svými sousedy. Proč právě jen my jsme měli zůstat straníky krále Jana? Věřím, že by se naše Zlenice statečněji bránily proti královu vojsku než Šternberk toho nadutého pana Zdeslava!“ zvolal sebevědomě. „Ty se můžeš pochlubit, že jsi se bil u Žatce, kde jste zajali tolik rytířů z královny družiny. Já se mohu chlubit, že nás ráčil pocítit svou návštěvou Jeho Milost král Jan, když celá země povstala proti němu!“

Z náhlého přívalu slov Jana Zlenického bylo cítit jejich upřímnost a Petr měl radost, že Jan schvaloval rozhodnutí pana Viléma z Valdeka vystoupit proti králi, přidat se k Jindřichovi z Lipé, že mu záviděl jeho účast v povstání. Báł se, že se v té věci neshodnou a zatím... A oceňoval také Janovu rytířskost, když z dvornosti a úcty k ženě raději zapřel svou návštěvu u Jitky, ačkoli se tím vystavil nejtěžšímu podezření.

„Stále mi nevěříš?“ vyrušil ho ze zamyšlení Jan.

„Věřím, ale nerozumím. Na hradě jsi už nezůstal? Přímo jsi odešel?“

„Samozřejmě, ani čas by nebyl...“

„Počkej,“ vpadl mu do řeči Ptáček. „Jak daleko je k tomu místu v lese?“

„Kožmo přes hodinu, cesta v noci je velmi zlá.“

„Tedy hodina sem, hodina tam.“

„Dohromady snad necelé tři hodiny, počítám, jsem byl z čekané pryč, zajímá-li tě to.“

„Ale pak by se snad celá věc mohla objasnit!“

„Nevím jak,“ pokrčil Jan rameny, ale Petrovi zasvitlo v očích. „Jestliže stráž viděla světlo v okně až do rána...“ Vstal a začal přecházet kamennou jizbou, kde se ozýval praskot ohně, hvizd větru a ponuré klepání okenních rámců. Jeho dlouhá postava vrhala zkroucený stín na podlahu, hned se skrčujíc, hned zase protahujíc, jak přecházel podél krbu. „Rozhodně se musíme podívat na to místo!“

Dveře, které byly vyraženy, aby odkryly vraždu spáchanou v ložnici na zlenickém pánu, byly už zase zasazeny ve veřejích a zamčeny. Jan je otevřel klíčem, který měl zastrčen v pouzdře u pasu. V komnatě bylo úplné temno. Vichr skučel a dorážel na jediné okno. Jan se vrátil do síně a přinesl rozžatou louči, aby zapálil svíci postavenou na stole. Petr se na ni krátce podíval, pak však začal prohlížet krb, lože, okno, truhly i závěsy u dveří. Konečně se obrátil zase k Janovi.

„Zde u stolu?“ zeptal se.

Jan jen přikývl a Petr se pokřižoval.

„Nic se tu nezměnilo?“ Ptáček se opět díval na svíčku.

„Celkem nic, pokud vím. Druhý den, když zasadili znovu dveře, zamkl jsem pokoj a od té doby tu nikdo nebyl. Předtím tu ovšem páni svévolně hledali, když jsem byl na Týnci. Mračský prý jim dovolil. A také na stole a na podlaze odstranili ty skvrny...“

„Rozumím,“ řekl Petr Ptáček a zase se díval do plamene svíčky hořící jasně na stole. „Nic se zde nezměnilo, jenom páni hledali – snad nám to pomůže!“

Jan se na něho tázavě podíval, ale byl to Petr, kdo se první zeptal: „Kdy jsi odjel za popravcem?“

„Říkal jsem ti přece, že ještě týž den.“

„Vím,“ řekl netrpělivě Petr, „ale kdy?“

„Bylo snad po poledni,“ vzpomínal Jan. „Proč se ptáš právě na to?“

„Je to důležité,“ řekl Petr Ptáček. „Říkal jsi, že jakmile jsi odjel, začali páni prohledávat pokoj. Hledali tedy určitě ještě za světla. To znamená, že svíčka, kterou svítíme, je ta svíčka, která hořela oné noci, kdy byl tvůj otec zavražděn.“

„Pravděpodobně,“ řekl Jan. Zřejmě ještě nechápal, co vlastně Petr sleduje.

„Všimni si, že svíčka nedohořela, že musila být zhasnuta,“ upozorňoval ho Petr. „To znamená, že podle toho, oč ohořela, bychom snad mohli zjistit, jak dlouho hořela.“

Teď už Jan počínal chápat. Stráž přece vypovídala, že viděla světlo v ložnici až téměř do úsvitu. Ale on sám se vrátil k Janovi a Čajchanovi z

Hrádku a mluvil s nimi, když ještě byla plná noc, snad ani ještě nepřešla půlnoc. A zatím světlo na hradě svítilo až téměř do úsvitu. Nezhaslo samo, bylo zhasnuto, a nemohl to tedy být on, kdo... Bylo to vlastně úplně jasné!

Opatrnější Petr se však nenechal tak rychle unést: „Máš pravdu, že by to byl přesvědčující důkaz pro nás a pro každého, kdo by nám chtěl upřímně věřit. Uvěří však opravdu každý tomu, že stráž na hlásce mluvila pravdu, když svědčila, že světlo zhaslo, až když se počalo málem rozednívat? Uvěřili by spíš tomu, když dokážeme, že svíčka skutečně hořela tak dlouho!“ Zase se zamyslel a trochu se usmíval do vousů, jako by přece jen byl spokojen sám sebou a svým úsudkem. „Nu, rozhodně se přesvědčíme, zda doba, kterou určíme podle ohoření svíčky, souhlasí s dobou, o které mluvila stráž z hlásky, že totiž bylo v okně světlo až téměř do rozbřesku dne.“

„O tom se přece můžeme přesvědčit docela snadno,“ vyhrkl horlivě Jan. „Počkej!“ a už odběhl z komnaty. Vrátil se po chvíli se starým sluhou. „To je Mladota, který sloužil otci,“ oznamoval.

Olysalý mužik nechápavě mrkal zardělými očima a Petr měl dojem, že se poněkud bál v místnosti, kde byl zavražděn jeho pán,

„Pověz nám,“ řekl přísně Petr, „jak dlouho hoří taková svíčka?“

„Taková svíčka?“ mrkal starý sluha. „Jak dlouho hoří?“ pokrčil rameny, trochu se zamyslel a pak řekl: „Na několik večerů vystačí, na týden třeba, podle toho, jak dlouho se svítí.“

„Dobrá. Přesvědčíme se konečně sami. Máš ještě takové svíčky?“

„Mám, pane.“

„Tak je přines. Ne, počkej ještě! Ta svíčka, tenkrát večer – víš přece kdy – byla už hodně ohořelá?“

„Byla, pane. Byl jí jen o málo větší kousek než teď.“

Petr se podíval na Jana, co tomu říká. Jejich oči se střetly. Jan sebou trhl. Náhle byly pryč všechny jejich výpočty. Ohořela-li svíčka jen o malý kousek a pak by zhasnuta, znamenalo to; že vražda byla provedena brzy zvečera, že tedy svíčka nebyla zhasnuta až k úsvitu a Jan mohl být dále podezříván, spíš ještě víc než dřív. Jak se to však shodovalo s výpovědí stráže, která vypovídala o světle v okně až dlouho do noci? Jestliže lhali, pak opravdu...

„Víš jistě, že svíčka byla ohořelá?“ ptal se Petr znova sluhy jako nevěřící Tomáš.

„Docela jistě,“ trval na svém Mladota.

„Jak to, žes tak určitě přesvědčen?“

„Proto, pane,“ vypovídal udýchaně stařík, „protože svíčky byl už tak malý kousek, že mi nebožtík pan Oldřich,“ pokřičoval se, „uložil, abych mu přinesl ještě novou svíčku, kterou si zapálí, až zbytek svíčky dohoří.“

Jan si oddychl a Petr se usmál.

„Proto,“ řekl s úlevou a podíval se radostně na svíčku, která již neměla

daleko k dohoření. „Tedy nám také, Mladoto, přines novou svíčku!“ Pak se obrátil k Janovi s trochou posměšným výrazem. „To je tedy vysvětlení. Tvoje výpověď, pane ze Zlenic, je potvrzena dvěma důkazy: výpovědí hlídky a svědectvím svíčky. Jsi nevinen pane ze Zlenic! Alespoň pro mne. Zbývá jen přesvědčit pana popravce a ostatní!“

„Vím,“ řekl Jan, kterému ani teď nebylo ještě do žertu. „Ale přece jen je to určitý pokrok.“

„Je a není. Víme, že jsi vraždu nemohl spáchat ty a to jsme přece věděli od začátku. Jde o to, kdo ji spáchal, a v tom nejsme o nic moudřejší, než jsme byli.“

Objevil se Mladota, směšná postavička s ohromnou svící. Petr ji vzal, rozsvítil o hořící zbytek ve svícnu, pak oharek uhasil, vyňal ze svícnu a zasadil tam novou svíčku.

„Teď nezbývá,“ pravil, „než čekat, až svíčka dohoří přibližně do výše oharku. Uvidíme, bude-li to do svítán a zatím si promluvíme, kdo to asi byl. Hrad byl zavřen, všechny vchody hlídány, zdá se tedy nejpravděpodobnější, že to byl někdo, kdo byl tou dobou na hradě. Napišme si tedy, kdo to mohl být!“

Vzal břídlícovou tabulku, kterou mu připravil Jan, počal zaznamenávat:

Ctibor z Kožlí

Beneš z Konopiště

Zdeslav ze Šternberka

Ondřej z Hrádku

Zdislav z Mrače.

„Jejich sluhy a čeled' nepíší. Kdyby jednali, jednali by z návodu svých pánů – a to je přece totéž.“

Jan souhlasně přikývl a hned dodával: „Pána z Hrádku můžeš škrtnout. Ten by něco takového neudělal. A Mračský také ne. Byl s otcem přece zadobře. Šternberk a Konopišťský byli spolu v téže ložnici. Jeden věděl o druhém. Platí tedy za jednoho. Zbývají tudíž pouze dvě možnosti: buď Ctibor z Kožlí, nebo Šternberk, či Konopišťský, kteří – jak říkám – platí za jednoho. Ti tři měli také největší zájem.“

„Není to tak jednoduché,“ odporoval Petr. „Musíme vzít v úvahu všechny možnosti. Proč ne pan z Hrádku? Ve skutečnosti měl stejnou příležitost jako všichni ostatní. Snad i větší. Ty sám jsi přece byl taky podezírán. Není však stejně dobře možno, že i Jan a Čajchan použili příležitosti tiché čekané a vřítili se na hrad? Snad svíčka hořela dosti dlouho, aby se v době mezi tvým návratem a svítáním jeden z nich dostal na Zlenice a zase zpátky. Proč ne Čajchan, který byl u koní, prohlížel tvého ryzáka, všiml si, že je zapoceny, a prvý na tebe upozornil?“

„Mám to za nemožné,“ řekl zatrpkle Jan, ale Petr si zapsal:

Jan a Čejchan z Hrádku.

Přece se však omlouval: „Nesmíme vynechat žádnou stopu.“ Zase chvilku přemýšlel a pak pokračoval: „Pak tu máme ovšem posádku z hradu: stráž, sluhy, Mladotu, Mstiše a ostatní. Zde je nejtíž se vyznat, ale ty tvrdíš, že našim lidem je možno věřit.“

„Naprosto.“

„Pro všechno se zeptáme, zdali stráž nevědí něco o Mladotovi,“ trval na své podezíravosti Petr a poznamenal si na tabulku:

Někdo z hradní posádky.

„Teď jsi snad spokojen,“ řekl poněkud posměšně Jan.

„Ještě ne,“ zavrtil hlavou Petr a připsal do seznamu:

Mnich.

„Nevadí. I on mohl být v nějakém spojení se zločinem. Mnicha musíme vypátrat. Hned ráno za ním, prosím, pošli.“

Jan si uvědomil, že udělal chybu, když se pod dojmem popravce obvinění zapomněl důkladněji zabývat mnichem. Ptali se po něm, ale nikdo nic nevěděl, stopa se ztratila. Cítil tenkrát takovou marnost všeho, že se vzdal dalších pokusů a uvažování a spoléhal jen na Ptáčka. Vždyť kdyby mluvil sebezpřesvědčivěji, popravce by mu nikdy neuvěřil, pokud tajil, co cítil, že tajit musí. Ano, může doufat, že Ptáčkovi by snad uvěřili, kdyby začal argumentovat s tou svíčkou. Jenže přítel Petr se ztrácí sám v takových nemožnostech...

„Ano, zařídím to,“ řekl mdle. „Ale teď už jsi skončil?“

„Ještě ne,“ pravil neúporný Petr. „Nezdá se ti trochu nápadné, že ze všech okolních pánů nepřijel pouze nejbližší soused – pan Ondřej z Dubé? Mně alespoň je to divné.“

„Říkal jsem ti přece,“ namítl podrážděně Jan, „že byl nemocen.“

Sotva to dořekl, Petr už psal na tabulku:

Ondřej z Dubé.

„Nevím, zdali bych neměl připsat také pana Oldřicha z Týnce. Myslím však, že by to bylo přece jen zbytečné.“ „Pak raději připiš také mne,“ vyrazil Jan.

Ale Petr Ptáček opáčil s klidem: „Ne, tebe, Jene, nenapíše. Ani pannu Jitku. Ani sebe ne.“

Nastalo trapné mlčení. Bylo slyšet jen burácení vichřice, která se venku rozzuřila. Petr se díval na svou tabulku, jako by z ní chtěl něco vyčíst. Pak se zvedl a řekl Janovi, který se tvářil nápadně mrzutě: „Pojďme na věž.“

Prošli chodbou a vystupovali po úzkých, točitých schodech. V ochozu hned Jan uklidňoval hlídku: „To jsem já.“

„Nevěděli jsme, pane,“ omlouval se hlas z šera a muž stahoval napřažené kopí.

Bylo přímo zima, jak se do nich opřel na polootevřeném ochozu vítr, který

skučel vzduchem a ohýbal koruny stromů. Po obloze se honila mračna, ale chvílemi bylo možno zahlédnout měsíc a hvězdy. Obrysy hradu byly jasně patrné a z hlásky bylo zejména dobře vidět na stěnu paláce, spadající do příkopu. Na palácové stěně zářilo okno z komnaty nebožtíka hradního pána, kde hořela svíčka, kterou tam na důkaz rozsvítil Petr Ptáček. Bylo zřejmé, že bylo takřka holou nemožností, aby někdo oknem unikl do příkopu a dále za palisády, aniž ho hlídka z věže nezpozorovala. O tom se chtěl právě Petr Ptáček na hlásce přesvědčit. Nezdržel se déle, než bylo třeba, protože pobyt v studeném větru, šlehajícím do věže, nebyl nikterak příjemný. Sestoupili opět do komnaty. Jan byl už zase netrpělivý, neboť nedovedl sledovat přítelovy myšlenky. Petr se začal úporně vyptávat, jak se kdo mohl dostat k panu Zlenickému. Znovu musil Jan opakovat, že po večeri byl u otce mnich, pak Mračský, kterého viděla stráž vycházet. Strážci ovšem nestáli jen před vchodem do ložnice. Obcházeli občas chodbou a síní a do jejich obchůzky patřilo i nahlédnout do ochozu bašty, přilehlé k paláci, aby se snad tudy nikdo nepřiplížil.

„To je důležité,“ opakoval si Petr. Když stráž byla na obchůzce, mohl se v té chvíli někdo dostat do ložnice po Zdislavovi z Mrače, aniž to stráž zpozorovala. Zavolali tedy Hynka, který tenkrát držel stráž.

Vousatý zbrojnoš byl rozespalý, neboť ho vyburcovali z lože. Sotva na sebe natáhl nohavice, obul škorňe a přehodil přes sebe plášť. Potvrdil, co se Petr domníval. Když Mračský odcházel od pana Oldřicha, nastupovala stráž právě svou obchůzku. Naposledy viděli pana Oldřicha, jak se vykláněl za Mračským. V noci potom provedli ještě několik takových obchůzek, jak to měli nakázáno. Brzy k ránu přišel budít Mladota. Marné bušení na dveře vyrušilo asi zemana z Mrače, který vyšel na chodbu se svým sluhou Tasem. Také velitel strážní Mstíš se objevil. To už Zdislav z Mrače dával příkaz, aby dveře vylomili násilím, když jediný klíč zůstal uvnitř, u pana Oldřicha. Počali tedy vyrážet dveře. Bylo tu hned plno zbrojnošů a také páni a jejich sluhové. Vyrázili dveře a ostatní je už známo.

Ptáček poslouchal zbrojnošovo vyprávění velmi soustředěně, aby mu neuniklo ani slovo.

„Našli jsme jej na jeho obvyklém místě, na háčku, kam jej pan Oldřich na noc věšival. Zde,“ ukázal Hynek na skobu u dveří.

„Jak to víte, že jej sem pan Oldřich zavěšoval?“ dotazoval se neúnavný Petr.

„Mladota snad povídal nebo kdo. Ale nač jiného by tu ten háček byl?“

„Mladota to mohl vědět,“ potvrdil Jan. „Před časem, když byl otec nemocen, spal tu s ním.“

„Můžeš jít,“ propustil Petr Hynka. „Ted' víme, že se kdokoli mohl dostat dovnitř k panu Oldřichovi a stráž ho nemusila vidět. Bylo to nejspíš právě v tu

chvíli, kdy Mračský odešel a stráž byla na obchůzce. Provedl zločin a zůstal pak skoro až do svítání...“ zarazil se: „Ne, oknem nemohl uniknout, to by ho viděli z hlásky. Nevěřím, že se spustil oknem. Dveřmi se však také nemohl vrátit, když byly uzamčené a jediný klíč visel uvnitř.“

„To je právě to tajemství,“ řekl zdrceně Jan.

Petr se však klepl do čela: „Není žádné tajemství.“

Když se vrah dostal dovnitř, ale nemohl se dostat ven, pak ovšem – nevěříme-li na duchy – musil být uvnitř!“

„Ale ráno, když vylomili dveře, byli by ho jistě našli,“ odporoval Jan zbrklému nápadu.

„Nenašli, jistě nenašli!“ volal Petr, naopak nadšený svým vnuknutím. „Mohl být skryt zde, za záclonou. Když dveře povolily, vtrhli všichni ve zmatku dovnitř a běželi pochopitelně hned k tvému otci, zatímco vrah mohl vyklouznout ven ze svého úkrytu a prostě se k nim zezadu připojit. Vsadil bych se, že by ho ve všeobecném zděšení nikdo nezpozoroval, byl-li to někdo z hradu nebo z hostů.“

„Zdá se mi to nemožné,“ trval na svém Jan.

„Chceš se přesvědčit?“

„Jistě.“

„Pak uděláme nový pokus. Vylomíme dveře ještě jednou! Zavoláme si na pomoc Mladotu.“

Holohlavý mužík byl nemálo vyděšen, když na něm Petr žádal, aby se schoval za záclonu, a až budou dveře vyraženy, připojil se nenápadně zezadu, aby ho nikdo nespatriil, k zbrojnošům, kteří sem vrazí. Nemohl stále pochopit, oč vlastně běží. Protože se stále křičoval, usoudil Petr, že se Mladota obává kouzel. I Jan se otfásl, když ho Petr vyzval, aby se v ložnici zamkl a posadil se ke stolu, právě na ono místo, kde byl nalezen jeho otec zavražděný. Zdálo se mu, jako by vyzývali Osud a uráželi Prozřetelnost. Avšak naděje získat obraz, jak byl zločin proveden, byla silnější než pověřivý strach, který proto přemohl.

Mladota se podle rozkazu schoval za záclonu, Jan Zlenický zamkl, posadil se ke stolu a bezvládně se oň opřel. Mezitím už Ptáček šukal po své komnatě.

Po malé chvíli se vrátil a začal klepat na zamčené dveře. Sotva třikrát hlasitěji zabušil, už tu byli zbrojnoši. Petr na ně vyděšeně pohlédl: „Před chvílí jsem si odskočil. Než jsem se vrátil, pan Jan se zamkl a teď neotvírá ani neodpovídá. Mám strach z nejhorsího. Vypadá to jako tenkrát...“

„Nedej Pán Bůh!“ zvolal zbrojnoš. „Musíme zavolat pana Mstiše o pomoc.“

„Vyrážíme dveře sami!“ spěchal druhý zbrojnoš.

Pak přece jen oba odběhli, aby sehnali pomocníky. Za chvíli se vrátili se svými druhy i s Mstišem a ještě několika sluhy. Nesli břevna a tyče k vypáčení

dveří. Zřejmě už měli zkušenost! Petr jen stačil zavolat: „Vraha šetřte, neubijte ho, musíme ho dostat živého!“

Dostal strach, aby třeba neudělali něco zlého, kdyby náhodou objevili Mladotu v úkrytu za záclonou. Jen to dořekl, dveře povolily. Zmatený houf mužů se vrhl do ložnice a kvapil k Zlenickému. Již byli u něho a s hrůzou se chtěli přesvědčit, co se mu stalo, když Jan klidně povstal a pravil: „Nemějte strach, všechno bylo jen nalíčeno!“

Pak se rozhlédl, aby se přesvědčil, že Mladota již unikl ze svého úkrytu, a zase volal: „A teď pozor: Kdo byl se mnou schován za zavřenými dveřmi?“

Zbrojnoši, sluhové, Mstiš prohlíželi nechápavě na svého pána.

„Viděli jste tu někoho uvnitř?“ tázal se s vítězným úsměvem Ptáček.

„Nikoho,“ koktal Mstiš.

„Leda že by byl schován někde... třeba tady za záclonou,“ a šel se podívat.

„Zatím už je schován mezi vámi,“ usmál se teď také Jan. „To bylo výborné vymyšleno!“ obrátil se uznale k svému příteli. Potom i Mstišovi a ostatním vysvětlil, proč a jak věc nastrojili, a poslal je, ještě vyplašené, zase zpátky.

„Ted už víme trochu víc,“ zahájil rozhovor Petr: „Dokázali jsme, že vrahem nejsi ty. Tato svíčka to dokázala. Pak jsme se přesvědčili, jak byl zločin nejspíš proveden. Tyto dveře to dokázaly. Teď zbývá jen vyšetřit, kdo byl vrah!“

„Myslím, že teď to bude snazší,“ řekl Jan.

„Proč myslíš?“

„Podle toho důkazu. Vraždu provedl někdo, kdo zůstal uzavřen uvnitř. Nemohl tedy být mezi těmi, kdo vyrazili dveře. Nemohl to tedy být ani Mstiš, ani Mračský, kterého jsi ještě před chvílí napsal do seznamu podezřelých. Říkal jsem ti přece, že on byl právě s otcem v nejlepších vztazích a neměl by nejmenší důvod...“

„Důvod se nalezne vždycky,“ bránil se Petr, který trochu samolibě lpěl na svém seznamu.

„Ale jaký důvod by měl on?“

„Třeba se o něm pan Oldřich něco nepěkného dověděl.“

„Nemohl se dovědět.“

„Proč by nemohl?“

„Protože všechno špatné již dlouho věděl, a přece mu chtěl dát Jitku.“

„To jsem ovšem nemohl tušit,“ řekl přesvědčeně Petr.

„Otec Mračského byl postrachem kraje. Kdejaké dobrodruhy sebral na svou tvrz a odtud loupili a přepadali kupce. Zdislav není o nic lepší. Říká se, že jablko nepadá daleko od stromu. Docela veřejně se chlubí, že u sebe přechovává zboží, které pobrali jiní. A sám jistě také bere. Vždyť kdyby nebylo přijímačů, nebylo by ani zlodějů.“

„Přijde na to, komu bral,“ řekl spíše jakoby pro sebe Petr a vzpomněl si na

nejednu výpravu s Vilémem Zajícem z Valdeka.

„A nemohli to být ani Jan a Čajchan z Hrádku, ani mnich,“ vrátil se Jan k původní myšlence. Petr s ním souhlasil. Uchopil tabulku a smazal vyřazené. Zbývala zde ještě stále jména Ctibora z Kožlí, Beneše z Konopiště, Zdeslava ze Šternberka, Ondřeje z Hrádku, a potom ovšem možnost někoho z domácích, z hradu. Ale Mstiš to nebyl, protože s ostatními vyrážel dveře.

Bylo již hodně pozdě v noci, jistě přes půlnoc, ale svíčka ještě hořela a ozařovala vyřazené dveře. Svíčka a dveře: dva důkazy, které se povedly. Ty další čekají ráno. Bylo již opravdu načase jít spát.

KAPITOLA VIII

„QUIS, QUID...“

Příjemně unaven dlouhou cestou, Petr usnul takřka hned, jak se položil na měkké lože. K ránu se však probudil a hlavou se mu honily zmatené myšlenky. Měl pocit stísněnosti, jako by byl uzavřen ve čtyřech stěnách místnosti, která neměla ani oken, ani dveří, takže nebylo možno z ní uniknout. A stejně neodvratně se mu vnucovala myšlenka, že snad všechno bylo jinak, než si vypočetl se svíčkou a s tajemstvím uzamčených dveří. Zjevovala se mu postrašená tvář Mladotova, přísný výraz Mstišův, stará tvář zbrojnoše Hynka. Převaloval se na loži dosti dlouho, pronásledován dotěrnými představami, než zase usnul.

Ráno ho podle jeho přání vzbudili. Zůstal mu nepříjemný pocit z nočního polobdění. Uspokojení, jež získal ze zdařených pokusů včerejšího večera, zmizelo. Spíše si uvědomoval, jak bude těžké i po odhalení tajemství zavřených dveří dopadnout pravého vraha. Nesmi si nechat ujít žádnou příležitost, musí zkusit každou stopu.

Zato Jan, který ho uvítal u snídaně, byl docela jiný než Jan včerejšího dne. V dobré náladě se ptal svého hosta, jak se vyspal a cítí-li se pohotově pro novou práci. Petr jedl sice s chutí, ale řeč odměřoval trochu skoupě, skoro stroze. Teprve na přímou otázku, co dnes hodlá podniknout, oznámil Janovi své rozhodnutí vrátit se co nejdříve do Prahy.

„Promluvím tam se Šternberkem a dovolím se od pana Zajíce na delší dobu. Obávám se, že to ještě potrvá nějaký čas. Cestou se zastavím také v Týnci.“

„To spíš na Kostelci zastihneš pana Oldřicha,“ připomínal Jan. „Myslíš, že to bude opravdu tak těžké, nyní, když víme, jak se vrah dostal ven i dovnitř?“

„Rozhodně musím promluvit se všemi hosty, abych zjistil, kdo vlastně ráno nebyl přede dveřmi. Kdo nebyl venku – byl nejspíš uvnitř. Byl by to alespoň

poloviční důkaz. Jde ovšem i o důvody. Kde budou důvody nejsilnější, bude i podezření nejpádnější.“

Jan ho poslouchal velmi napjatě, zvlášť když Petr rozváděl svůj výklad.

„Pamatuješ se, jak nás učili ve škole: Quis, quid, ubi, cur, quibus auxiliis, quo modo, quando – kdo, co, kde, proč, s čí pomocí, jak a kdy. Musíme nalézt odpovědi pokud možno na všechny tyto otázky, abychom mohli bezpečně odpovědět na tu první a nejhlavnější z nich kdo. Myslím, že záleží hlavně na odpovědi na otázku proč. Věř mi, na důvodu záleží především!“

„Pak by to byl Ctibor z Kožlů,“ nezdržel se Jan.

„Tak daleko ještě nejsme,“ mínil Petr. „Naopak, myslím, že prudký Ctibor z Kožlů, jak mi ho líčíš, by nebyl tak vypočítavý a opatrný. Hleděl by spor vyřídit spíše jinak, otevřeným utkáním.“

„Pak to tedy byl...“

„Nepředbíhejme.“

„Vždyť ale sám říkáš, že důvod je polovičním usvědčením.“

„To znamená jen částečným,“ zpěšňoval Petr. „Tobě tedy nestačí vědět, kdo byl uvnitř, protože nebyl s ostatními venku, a kdo měl nejsilnější pohnutky?“ zeptal se trochu zklamaně Zlenický.

„Obávám se, že ne. I kdyby to však stačilo mně, rozhodně to nepostačí soudu. Není ti to stále jasné?“ Janovy otázky začínaly Petra v mrzuté ranní náladě dráždit.

„A jiný důkaz?“

„Nevím. Doufám jen, že když budeme slídit těsně kolem všech, jeden z nich se prozradí. Uvidí-li, že máme proti němu podezření, bude se snažit zahladit každou stopu, která by ho mohla usvědčit. A právě když se bude pokoušet znemožnit jakékoli další podezření, nejspíš se může prozradit nějakým novým, nedostatečně uváženým činem. Podle stop, které zanechal, nedopátrali bychom se snad nikdy pravdy. Musíme se snažit, aby se vrah, který se bude cítit svíran stále bližším kruhem našeho pátrání, prozradil sám z obavy, aby nebyl ničím prozrazen.“

Tak rozvinul Petr Ptáček před přítelem svůj bitevní plán. „A přitom ovšem nesmíme vynechat ani jedinou stopu,“ končil.

„Vím, myslíš mnicha,“ navázal Jan: „Už za ním odjeli.“

Petr vstal od snídaně a protáhl se. Jan mu tentokrát přikázal k doprovodu pouze dva zbrojnoše, poněvadž více jich nemohl postrádat, když další vyjeli po stopě mnicha. Jako vyměněný vyšvihl se Ptáček na svého hnědáka – zdálo se mu, jako by opravdu už byl jeho – a stisknuv Janovi ruku vyjžděl po padacím mostě do předhradí, pak druhou branou ven a dolů k řece. Opět v bystrém klusu podél řeky si to kolem Čerčan zamířili k Poříčí a potom dál po pravém břehu špatnou, ale přímou cestou na staveniště Kostelce. Odtud už zdaleka k nim zaléhal hluk práce na stavbě nového hradu.

Ptáček, který šetřil koně, sesedl z hnědáka dole u řeky, když mu řekli, že pan Oldřich z Týnce je skutečně nahoře na skále. Pěšky vystoupil neschůdnou cestou až na vrchol skaliska, kde se už zřetelně rýsoval tvar budoucího hradu a předhradí s hlubokými příkopy, náspy, hradbami a základy věží, paláce i hospodářských stavení. Až docela nahoře se srazil s panem Oldřichem z Týnce. Starý šlechtic, ačkoli Ptáčka již alespoň dva roky neviděl, přece se na něho upamatoval. Srdečně ho přivítal a hned se vyptával na účel jeho návštěvy.

„Ze Zlenic jedu,“ odpovídal stručně Petr.

„Ze Zlenic? To už tedy víš o té nešťastné věci,“ podíval se na něho popravce těkavými očima.

„Právě proto jsem přijel,“ potvrdil Petr.

„Ach ano, teď si vzpomínám, že se s Janem Zlenickým znáte. Je to zlý případ. Ani se mi nechtělo věřit!“

„Věříš tedy, že to udělal Jan?“

„Ne, nechce se mi. Ale přece všechno mluví proti němu,“ uvažoval popravce. Opřeli se o zídku přímo nad propastí, odkud se otevíral pěkný pohled na řeku protékající zalesněným údolím. Ovzduší bylo plné křiku a hlomozu ze stavby. Pobídky a nadávky vozků se mísily s údery kladiv a sekýr přerušujícími jejich rozhovor.

„Představ si, že hned při výslechu se dovím, že Jan měl s otcem prudké hádky a výstupy, které byly poslední dobou stále častější.“

„To ti řekl Mstiš?“ otázal se Ptáček.

„Ano, myslím, že se tak jmenuje ten jejich podmračený velitel stráže. Ostatně věděli o tom i jiní. Také ten starý sluha – Milota nebo jak se jmenuje.“

„Mladota,“ opravoval Petr.

„Mladota nebo Milota, na tom přece teď nezáleží. Hlavní je, že byly hádky, že byly důvody. A potom Čajchan z Hrádku mi jasně naznačil, že Jan asi na čekané vůbec nebyl.“

„Vím o tom.“

„A nevěříš?“

„Nevěřím,“ řekl upřímně Petr.

„Pak mi tedy vysvětli...“

„Sám Jan mne pozval, abych mu pomohl pátrat a zbavil ho obvinění, které se mi zdá velmi důvodné, ale – odpusť – jen na prvý pohled.“

Popravce Oldřich z Týnce se zamračil. Nelíbilo se mu, že si Petr troufá takto posuzovat jeho postup v pátrání: „Jen na prvý pohled?“

„Ano. Protože když jsem se zamyslel, bylo zřejmé, že by Jan nepřišel na tak složitý způsob, do kterého by musila být zasvěcena stráž, aby ho vpustila do hradu a nechala uniknout oknem. Měl mnohem jednodušší prostředky po ruce.“

„Háček je právě v tom, že vrah musil uniknout oknem, když byly dveře zavřeny,“ hájil svůj úsudek pan Oldřich. „Ledaže by měl druhý klíč – a ten mohl nejspíš mít zase Jan nebo někdo jiný z hradu.“

Zde potvrdil pan Oldřich z Týnce pochybnosti, které Petr choval o správnosti svého úsudku v otázce zavřených dveří: Mstíš nebo Mladota či ještě někdo jiný mohl mít druhý klíč, i když všichni tvrdili, že klíč byl jen jeden. Přece však Oldřichovi z Týnce sdělil své včerejší řešení hádanky zavřených dveří, potvrzené pokusem:

„A co, byl-li vrah skryt až do odhalení uvnitř zamčeného pokoje?“ Stručně pak vylíčil, jak to včera nastrojili.

„Dobře vymyšleno, dobře vymyšleno,“ přikyvoval uznale popravce a neklidné oči mu slídily po okolí.

V hloubce pod nimi plynula Sázava a do rachotu ze stavby se mísil radostný křik plectva. Petr začínal být v lepší náladě, když sám popravce uznal dobrý kus práce, jež včera vykonal na Zlenicích. Proto si Ptáček pospíšil, aby Oldřichu z Týnce předložil svůj druhý důkaz – se svíčkou. Teď byl již starý pán docela překvapen.

„Myslí jsem na to, že když světlo svítilo až do úsvitu, kdy teprve bylo zhasnuto, nebyl by mohl zločin spáchat Jan, který už musil být zatím dávno zpátky v lese. Soudil jsem však, že mohl být smluven se strážemi, a proto jsem příliš nevěřil tvrzení, že světlo svítilo až téměř do úsvitu. Nu, takový pokus s hořící svíčkou mi nenapadl a ty se, jak všechno nasvědčuje, vyznáš v práci lépe než já. Jen jestli to všechno nebylo nějak nalíčeno. A hlavně chybí nám stále to nejdůležitější: Vrah!“

„Právě proto jsem k tobě přišel, pane kmotře,“ řekl vesele Petr. „Víš jistě dobře, že Jan by nemohl pátrat tak volně, jak by bylo zapotřebí. A protože ty sám nechceš pokračovat, tak bych se snad mohl ujmout případu já sám.“

Popravce Oldřich z Týnce se zamyslel. Konečně promluvil: „Proč ne? Když jsi tak dobře začal...“ a podíval se usměvavě na Petra. „Teď se však podívej po stavbě. Pojď, ukáži ti,“ a již vlekl Petra, aby ho seznámil s rozvrhem stavby a mohl se patřičně pochlubit. Avšak Ptáček se bránil.

„Rád se podívám, ale jen rychle, musím být ještě dnes včas v Praze.“

„Praha ti neuteče. Jsi u nás vzácný host. Musíš se mnou ještě na Týnec. Na Prahu máš dost času zítra.“

Ale Petr Ptáček se nedal. Věděl, že Jan má lhůtu pouhých čtrnácti dní – a čas utíkal. „Říkáš, že na Prahu mám času dost, ale co soud?“

„Nu, alespoň na oběd,“ přemlouval Oldřich z Týnce.

„Dobře, ale s jednou podmínkou: Napíšeš mi pověřující list.“

„Co budeš chtít,“ řekl dobrácky pan z Týnce a spěchal, aby Petrovi ukázal co nejvíc z nového hradu.

Petr po pravdě ani nečekal, že dostane pověření od pana Oldřicha tak

rychle. Nepotřeboval ani doporučující list, který si pro všechny případy přivezl z Prahy, aby se snad nezdálo, že svévolně opustil službu u pana Zajíce. Stavbu prohlížel se zájmem, ale přece jen stále pobízel, aby už vyrazili. Na Týnec nebylo ostatně daleko. Brzy před polednem dojeli na hrad, ovládající sázavské údolí čtverhrannou věží, o níž se opírala hradní kaple a palác. Byl uvítán stejně srdečně jako Jan paní z Týnce a strávil příjemnou chvíli u velikého stolu obklopeného dětmi a pěknými dcerami pana Oldřicha. Ten se bodře vypytał na jeho službu u Zajíce z Valdeka, na jeho dobrodružství a boje, a hlavně, jak to bylo tam u Žatce, kde zajali tolik rytířů a pobrali koňst samému králi.

Pan z Týnce, který byl v královské službě, se vzpoury pochopitelně nezúčastnil. Hleděl si své stavby, kterou prováděl na králův rozkaz, ale měl přitom zájem o všechny podniky Viléma Zajíce z Valdeka, s nimiž ho pojila společná krev starobylého rodu Buziců, s nimiž společně nosil ve štítě obraz kančí hlavy.

Po hojném obědě vydal se Petr Ptáček na cestu do Prahy. Zmocňoval se ho neklid. Byl jako ohař na stopě zvěře a nemohl se dočkat okamžiku, až začne štvát vyplašenou škodnou, až konečně uštve toho, kdo spáchal strašný zločin na zlenickém hradě. Protože si Petr umínil dorazit do Prahy ještě téhož dne, a to co nejdřív, nešetřil – podle svého zvyku – koně, a kde jen byla příležitost, pobídl jej do cvalu, takže jim cesta rychle ubíhala.

Bylo ovšem už navečer, když před sebou spatřili na nebi, posetém jarními mráčky, obrysy Hradu, města a okolních vrchů. Povětrí se tak vyčistilo, že bylo možno rozeznat i šibenici na temeni petřínského kopce. Petr pobídl koně, aby jim snad městskou bránu nezavřeli před nosem. Písař v bráně prohlédl jeho listiny a již kopyta koní cvakala ulicí, která podél řeky vedla k Juditinu mostu a přes něj na Menší Město.

Zbrojnoši s koňmi zůstali v zájezdni hospodě, Petr přespal ve svém příbytku „*U hada*“, kde se paní Anna a její manžel řezbář Mikuláš nestačili vypyťávat na jeho cestu.

Druhý den zrána spěchal Petr do hradu. Tentokrát se dočkal slyšení u pana Viléma, jakmile se skončila porada pánů. Pan Vilém se na Petra po svém zvyku srdečně usmál, ale Ptáčkovi se zdálo, že vypadá unaveně.

Vilém Zajíc z Valdeka, hodností nejvyšší maršálek Království českého, byl čtyřicátník neobyčejně statného vzrůstu, černých, neupravených vlasů a vousů, prosté, upřímné tváře s klenutým čelem a silným nosem. Byl oblečen ve velice střízlivý šat starého stříhu a jeho kroky duněly pracovním jak přecházel po pokoji, řinče ostruhami. Petrovi připadal v takových okamžicích jako zvíře v kleci, neboť pan Vilém byl ve svém pravém živlu jen tenkrát, když se na svém grošáku s mečem v pravici hnal proti nepříteli a rozdával rány, až sršely jiskry od přílby a brnění, na něž dopadla jeho zbraň. Také ctižádostivý byl ovšem pan Zajíc, a bylo-li třeba, důmyslně jednal, rokoval, scházal se, posly posílal,

přemlouval. Náhle ho však všechno to rokování omrzelo a pak znenadání vyrazil někam hluboko do brdských lesů za zvěří nebo k nečekanému výpadu proti nepříteli, o něhož v posledních pohnutých letech nebyla nikdy nouze. Buď to byli Míšeňští, nebo Ronovci, nebo sám král. A když nikdo jiný, zajistě se našla nějaká záminka, aby se vyrazilo na zboží bohatých mnichů zbraslavských. Petr viděl, že pan Vilém Zajíc je právě v takové náladě, kdy by nejraději v Praze všechno složil a rozběhl se do lesů okolo Valdeka či Křivoklátu a vyjel se smečkou na lov.

„Co máš, Petře, na srdci? Tak rychle, ven s tím,“ vyzval ho pan Vilém prudce. Nemiloval okolku. Petr Ptáček také hned zpříma vykládal svou prosbu, aby ho pustil na několik dnů či týdnů z pražské služby, protože musí pomoci příteli vypátrat vraha. Vykládal, jak bylo na Zlenicích, a ukázal panu Zajíci list, kterým ho popravce pověřil šetřením. Očima pana Viléma probleskl zájem. Mlčky poslouchal, až konečně pravil:

„Zajímavé. Také mně otce ubili – víš to přece – jenže já jsem tenkrát nemohl nic podniknout. Byl jsem ještě malý hoch a potom: Nejdříve zbaběle utekli za hranice a vrátili se do Prahy, teprve když si byli jisti královou milostí. Oba dva: Wolfram i Reichert. Penězi se vyplatili. Němečtí měšťáci zbabělí! Víš ale, že jsem nikdy nezapomněl. Bil jsem se a ještě se budu bít!“

Petr znal ty záchvaty vzteku. Viděl, jak krev stoupá do rudnoucí tváře pana nejvyššího maršálka, jehož pádné kroky teď zněly místností plnou silou.

„Máš pravdu. Za úkladnou vraždu hlavu na špalek nebo provaz na krk. Tak to má být,“ pokračoval rozzlobeně pan Vilém. „Ať je to Wolfram nebo Reichert, Ctibor z Kožlí nebo Beneš z Konopiště nebo Šternberk, ten nadutý pletichář. Ani svého hradu neuhájil! Žádné peníze, žádné výkupné, žádná milost. Jen se nezdržuj tady v Praze. Tady bys jen čas marně mařil mezi samým pletichařením!“

Zdálo se skoro, jako by mluvil spíše pro sebe než k Ptáčkovi, když pokračoval: „Opravdu je lépe protloukat se světem nebo sedět v lesích na Valdeku než hnit tady v Praze mezi pletichářskými nadutci. Jako pan Jindřich z Lipé! Vysoko, příliš vysoko myslí a nikoho nestrpí vedle sebe. Představuje si, že když získal přízeň královské vdovy Rejčky, že ovládne i samotného krále Jana. Pan Jindřich z Lipé!“ opakoval pohrdlivě. „Když si představím, že jsem ho měl již zavřeného ve věži na Týřově! Ale varoval jsem už královnu Elišku před panem z Lipé a dnes jsem varoval i pana Jindřicha – před sebou.“

Netrvalo dlouho spojení dvou soků!

Dva kohouti na jednom smetišti, pomyslel si zase Petr Ptáček, když Zajíc z Valdeka prudce pokračoval: „Jako pan Jindřich má za sebou tu Polku Rejčku, vdovu po Václavu II., tak měl Záviš z Falkenštejna za sebou královnu Kunhutu, vdovu po Přemyslu Otakarovi. A přece rostl do nebe jen tak dlouho, dokud ho nezkrátili o hlavu před hradem Hlubokou. Jindřich z Lipé nebyl od

toho daleko. Jen mé přímlově vděčí, že byl tenkrát vzat na milost – pamatuješ se přece, Petře? A byla to chyba. Neměl jsem mu zachránit život. Dnes toho lituji, ano, dnes mne přesvědčil, že jsem udělal chybu.“

Mluvil už udýchaně a na zapoceneném čele byly patrný nabíhající žíly. Tak ho viděl Petr naposledy, když ho král Jan sesadil z podkomořského úřadu a na jeho místo dosadil svého německého milce. To se pan Vilém neváhal spojit s Jindřichem z Lipé. A vida, už bylo po spojenectví. Už jsou zase v sobě! Budu si musit pospíšet, abych z té srážky nic neztratil – pomyslíl si Petr – v Praze bude brzo zajímavě!

Vilém Zajíc z Valdeka se konečně utišíl. Posadil se ke stolu a pouze rukou neklidně přejížděl po jeho desce.

„Tak vidíš, Ptáčku milý, kam jsme se dostali! Chtěl jsem jen, abys viděl, že tady v Praze žádná pšenice nekvete, že nic neztratíš. Vrať se, až pojedeme zase na Valdek nebo na Křivoklát nebo někam na bavorskou hranici, třeba i dál. Vrať se, zkrátka, až budeš chtít! Až toho lotra dopadnete, pověste ho na nejbližším stromě, rozumíš? Žádné výkupné, říkám ti! To jde jen s královskou milostí – a té nevěř! Milost od krále vrahům pana Zbyslava Zajíce z Třebouně a Valdeka! Daro mluvit!“ pohodil vzdorně hlavou. „A pana Oldřicha na Týnci mi pozdravuj! Kolik dětí už asi má?“

Stíkl Petrovi ruku. Ptáček byl volný pro svůj úkol. V hlavě mu však ještě zaznívala prudká slova pana Viléma proti Jindřichovi z Lipé. Kolik jich slyšel už předtím! Jednou s ním, podruhé proti němu. Kdo se má v něčem takovém vyznat? A potom luštit záhadu pletich, jež vyústily do vraždy na Zlenicích, vyřešit tajemství, kdo za zamčenými dveřmi vrazil dýku do srdce starému panu Oldřichovi ze Zlenic a proč to udělal!

Petr Ptáček měl ještě plnou hlavu těchto myšlenek, když přecházel po mostě na pravý břeh na cestě za panem Zdeslavem ze Šternberka. Na hradě mu řekli, že se ubytoval v novém domě „U zelené žáby“ za Menším rynkem. Šternberk bude první, s kým začne.

Šternberk! Petr Ptáček si oživil jeho postavu v nádherných pestrých šatech, modrých a žlutých, se stuhou v upravených vlasech. Krásný, urostlý muž, ale jinak pravý opak pana Viléma z Valdeka! Pan Zajíc měl proto o něm jistě zvláště špatné mínění, snad také proto, že se Šternberk, jak se zdá, více klonil k panu Jindřichovi z Lipé.

Kdo by se v tom vyznal – opakoval si Petr v duchu. Po oslnivém odhalení na Zlenicích nadcházela mu nyní únavná práce s vypsáním u jednotlivých účastníků zlenického případu. I v tomto druhém období vyšetřování se sice mohl nadít napínavých obrátů a odhalení, ale povaze Petra Ptáčka se dosti přičilo klást lidem nepříjemné otázky, obtěžovat je a vytahovat z nich rozumy. Jinak to však nepůjde. Musí se dovědět, kdo byl před osudnými dveřmi a kdo za nimi.

Zdeslava ze Šternberka doma nezastihl. Řekli, že se vrátí až odpoledne. Tak Ptáčkovi nezbyvalo než čekat, ztrácet drahý čas. Toulal se po městě, okukoval zboží na trhu, prohlížel nové stavby, v hospodě poseděl a díval se, jak hrají v kostky. Když se znovu zastavil v domě „*U zelené žáby*“, řekli mu naštěstí, že se pan Zdeslav ze Šternberka konečně už vrátil a po delším čekání ho k němu vpustili.

Velmožný pán ze Šternberka, opět nápadně oblečený, s hrdě vztyčenou bradou, přijal Petra Ptáčka velmi odměřeně a dlouho prohlížel list, který Petrovi na Týnci vystavil popravce. Pokyvoval hlavou a upřeně si změnil Petra: „Není to trochu divné? Před několika dny obvinil pan z Týnce přede mnou a jinými šlechtici Jana Zlenického a prohlásil, že je na něm, aby se očistil z podezření, že je vrahem svého otce. A teď najednou vysílá vlastně svým jménem a z pověření svého úřadu tebe k novému šetření. Jak tomu mám rozumět?“

Bylo to nepříjemné uvítání, ale Petr se nenechal vyvést z klidu.

„Je tomu tak, pane ze Šternberka. Jenže od té doby se na Zlenicích zjistilo několik nových věcí.“

„Například?“ Petr viděl, jak Šternberkovi přejel tvář zvláštní výraz. Skoro by řekl, že se Šternberk něčeho ulekl.

„Například to, že Jan ze Zlenic nemohl být viníkem.“

„To je opravdu zajímavé,“ pronesl Zdeslav ze Šternberka zvolna, teď už zase se svým obvyklým výrazem. „A smím se zeptat, jak jste na to přišli, či jak to dokázal?“

„Mrtvý nemůže zhasnout svíčku.“

„To je, myslím, samozřejmé,“ usmál se opovrživě Šternberk.

„Svíčka nedohořela až do konce. Byla zhasnuta. A svítila téměř do úsvitu.“

„Nu a co z toho?“

„Jen to, že Jan Zlenický byl zpátky u čekané asi o půlnoci. Nemohl tedy zhasnout svíčku, která hořela téměř do rána.“

Šternberk se usmíval.

„Teď jsi se, tuším, poděkl,“ pravil docela uštěpačně. „Zlenický byl tedy zpátky na čekané. To znamená, že se mezitím vzdálil...“

Petr Ptáček se zastyděl sám před sebou: Šternberk měl pravdu. Vyjádřil se docela neobratně. Neměl potvrzovat to, co Jan zapíral. A přece... Ano, tím podezřelejší se mu zdál pan Zdeslav ze Šternberka a jeho strojené chování, pod nímž jako by něco tajil.

Šternberk zatím mluvil dál. „Copak vám nenapadlo, že to byli Zlenického lidé, kteří svědčili o světle hořícím až do úsvitu? A vy byste jim věřili? Pro mne takové svědectví je bezcenné.“

Má vykládat Šternberkovi o pokusu se svíčkou? Raději udeřil zpřímá.

„Dovol mi spíše ty, pane ze Šternberka, otázku!“ Šternberk lehce pokynul

hlavou.

„Vzpomínáš si jistě dobře na to ráno, kdy jste našli pana Oldřicha zabitého?“

Šternberk opět skoro neznatelně přikývl: „Na takové věci se, myslím, jen tak lehce nezapomíná.“

„Vyprávěj mi tedy, jak k tomu došlo!“

„O svíčke víš, a o tom ti nic neřekli?“ vysmíval se očividně Šternberk. „Nebylo na tom nic zvláštního. Když pán ze Zlenic neotvíral zavřené dveře, vyrazili je. U stolu ležel pan Oldřich zabitý.“

„A potom?“

„Co by bylo potom? Zjistili jsme, že je mrtev, rozhlédli jsme se po pokoji. Nikde nebylo nic podezřelého. Dýku svíral ještě sám v ruce. Myslili jsme všichni, že je to sebevražda. Až potom Jan Zlenický nám oznámil své podezření.“

„To všechno vím.“

„Proč se tedy ptáš?“ posmíval se stále Šternberk.

„Kdo rozhodl, aby se vyrazily dveře?“ dotazoval se místo odpovědi Petr.

„Nevím. Nepamatuji se.“

„Vzpomeň si, pane ze Šternberka, záleží na tom!“

„Nevím proč. Kdo tam byl? Zbrojnoši a sluhové z hradu a my hosté.“

„Kdo z hostů?“

Nyní otázka stíhala odpověď.

„Říkám ti, že nevím, nepamatuji se. V tom zmatku... Myslím, že tam byl Mračský. Já přišel až s panem Benešem z Konopiště. Spali jsme společně v jedné ložnici. Byl-li při vyražení dveří pan Ctibor z Kožlů a pán z Hrádku – to se už opravdu nepamatuji. Ale proč se ptáš?“

„Musím všechno vědět, když mi popravce svěřil pátrání,“ vyhnul se skutečnému vysvětlení Petr Ptáček. Nenechá už Šternberkovi podruhé nahlédnout si do karet!

Skutečně, odpovědi Zdeslava ze Šternberka spíše posílily jeho podezření. Šternberk připustil Mračského, o kterém bezpochyby všichni věděli, že jako napolo domácí byl z prvních u zamčených dveří a rozhodl, aby je násilně otevřeli. Šternberk se však přitom snažil nenápadně zdůraznit, že také on s panem Benešem jako svědkem byli při vylomení dveří. Naopak jeho výpověď, kdyby byla pravdivá, by sváděla podezření na Ctibora z Kožlů a pana z Hrádku, jejichž přítomnost ponechávala v pochybnosti. Tak se alespoň zdálo, znal-li Šternberk tajemství zavřených dveří, které Ptáček svým pokusem prohlédl. S panem z Konopiště byli buď smluveni, nebo byli oba bez viny, když sdíleli společnou ložnici. Přece však bude nutné vyslechnout zítra či pozítří i Beneše Konopišťského.

Tu dostal Petr nový nápad: Což když ještě nebyli domluveni? Zde by byla

možnost prozrazení. Šternberk by mohl poslat na Konopiště svému strýci zprávu, aby si dal před Ptáčkem pozor. Proto se hned ptal: „Ještě jednu otázku dovolíš?“ A když Šternberk povýšeně přikývl: „Kolik lidí jsi měl s sebou na Zlenicích?“

„Tři, je-li ti to k užitku. Jsou zde, chceš-li s nimi mluvit.“

„Rád bych.“

„Prosím!“ Opravdu zavolal sluhu, který na jeho příkaz pak přivedl ještě dva zbrojnoše. Neřekli však Ptáčkovi nic nového. Celou noc byli v čeledníku v předhradí. Když ráno šli na horní hrad, byl již poplach u dveří.

Ptáček se ovšem ani nesnažil něco nového se dovědět. Stačilo mu, že si důkladně prohlédl tváře tří Šternberkových mužů. Bude-li chtít pan Zdeslav poslat někoho na Konopiště, vybere jistě jednoho z nich, protože jim zřejmě důvěřuje.

Výslech byl skončen. Petr Ptáček zdvořile poděkoval velmoži, omluvil se mu, že si ho dovolil obtěžovat svými otázkami, a poroučel se ze dveří. Byl to však Šternberk, který ho ještě zadržel.

„Špatně se tu teď v Praze bydlí. Nevěděl bys, pane Petře, o něčem lepším?“ zeptal se.

Petr nevěděl.

„A kde ty bydlíš?“ dotazoval se Šternberk: „Na Hradě?“

„Kdepak na Hradě,“ řekl Ptáček. „Dole, na Menším Městě, U hada tam říkají.“

Šternberk mu stiskl ruku.

Ptáček nevyšel od Šternberka rovnou na ulici, nýbrž zahrnul průjezdem do dvora, přitočil se ke konírně a hned navázal rozhovor s chlapíkem, který posluhoval u koní. Ptáček nelitoval ani sáhnout do měšce, aby si na zítřek zajistil zprávu, zdali někdo ze Šternberkových lidí vyrazí z města.

Sotva to bylo vyřízeno, už spěchal na Menší Město do hospody, kde byli ubytováni oba zbrojnoši, kteří ho provázeli do Prahy: starý Hynek a mladší Těma. Vybral si Hynka jako zkušenějšího, a pak také proto, že jako člen stráže, které pan z Týnce pohrozil výslechem na mučidlech, měl na zdaru pátrání přímý zájem. Poslal ho k bráně u benešovské silnice, aby podle popisu dával pozor, zdali neodjíždí některý ze Šternberkových lidí, na něž se ostatně Hynek sám trochu pamatoval. Kdyby tak mohl někoho postavit u převozu přes Sázavu u Poříčí – tam by mu nikdo neproklouzl! Ale i tak se pokusí alespoň zde v Praze. Kruh podezření proti Šternberkovi se může zúžit...

Vzpomněl si, jak včera vysvětloval Janovi svůj postup pátrání: Vydráždit viníka, aby se ve snaze zakrýt stopu prozradil nějakým novým činem: Teď bylo třeba čekat. Na odjezd z Prahy bylo už pozdě... Jaký důvod mohl, mít Šternberk nebo Beneš z Konopiště...? Myšlenky se mu honily roztěkaně hlavou.

Ještě na Zlenicích vykládal Janovi, že důvod k činu je poloviční důkaz. Byl důvod někde v hlubších sporech, které vznikly za povstání? On sám, Petr Ptáček, věděl sice hodně o vzpouře, které se zúčastnil s panem Vilémem Zajícem. Bojovali však někde na západě a severu Čech, na Žatecku, kde udeřili na královský průvod, nevěděl však do podrobností, co všechno se mohlo zběhnout v jiných končinách, v Posázaví, i když se mu to Jan pokusil vylíčit. Chyba byla právě v tom, že starý pán ze Zlenic nechtěl Jana do ničeho zasvětit...

Jak tomu přijít na kloub? Ptáček sám sice doprovázel pana Zajíce až na Zvíkov, kde se domluvil s Petrem z Rožmberka a s Jindřichem z Lipé o společném postupu. Jel s panem Zajícem i na Loket, kde byl pan Zajíc z Valdeka přijat římským králem Ludvíkem Bavorským. Byl potom i v Domažlicích, kde byl podepsán smír mezi králem Janem a vzbouřeným panstvem, avšak zápletky těchto jednání a smysl rokování mu přece jen více unikaly než obraty štěstí v boji. Jak se v tom všem také vyznat, opakoval si, když sotva se pan Vilém Zajíc z Valdeka smířil s Jindřichem z Lipé, už si jsou málem zase ve vlasech. Na obzoru je nová roztržka! Každou chvíli mění šlechtici svůj směr jako korouhvička ve větru. Jak potom znát všechny protichůdné zájmy, které se střetly v Posázaví a mohly stát v pozadí zločinu na Zlenicích hradě? Když však nezná takové důvody, nemůže se ani užitečně vyptávat. A spoléhat se, že tajemství zavřených dveří, které – jak se alespoň domníval – odkryl, mu pomůže vypátrat vraha, zdálo se mu stále víc vratkou, skoro bláhovou nadějí. Ten Šternberk – také jeden z těch, kdo by chtěl výše dosáhnout zadkem, než může hlavou... Ach, kdyby si tak mohl pohovořit s někým, kdo se lépe vyzná v poměrech!

Zabrán v myšlenky procházel Petr uličkami Menšího Města. Hrající děti se mu pletly mezi jeho čapí nohy, na zápraží seděli řemeslníci a hovořili po práci, z dvorků se ozývaly hlasy dobytka. Petrovi však hluk nevadil. Měl rád podvečer v městě, když se na ulicích rozhostila klidná pohoda odpočinku. Teď si však ani okolí příliš nevšiml, jak usilovně přemýšlel.

Pan Zajíc by jistě věděl více. Ale s ním není možno mluvit, ráno jen taktak že mu utřhl volnou chvíli. A Oto? Ptáček neměl o jeho schopnostech valného mínění. Stoupaje přímkou ulicí k Hradu probíral postupně své známé. Že by snad Ješek, který mu býval druhem při různých zábavách? Tu se zarazil. Stál před povědomým domkem. Ano, zde by se nejspíše mohl něco dovědět! Domek totiž patřil kronikáři Dalimilovi, starému učiteli Petra Ptáčka z pražské katedrální školy.

KAPITOLA IX

MEZIHRA U DALIMILA

Petr Ptáček věděl, že jeho starý učitel Dalimil zveršoval českou kroniku od příchodu praotce Čecha až do panování krále Jana Lucemburského, že sbírá různé doklady a listiny i staré zápisy a vůbec sleduje všechno, co se kde udá. V šlechtických kruzích měl vlivné přátele, k nimž patřil i Vilém Zajíc z Valdeka, jemuž ostatně v jeho kronice, jak se Petr doslechl, bylo věnováno několik pěkných veršů. Možná že by Dalimil něco věděl, nebo alespoň poradil! Ne-li, ani tak nebude na škodu podívat se na svého bývalého učitele.

Zaklepal na dveře. Sluha mu nedůvěřivě otevřel, když však spatřil mladého zemana, hned ho uvedl nahoru k Mistru Dalimilovi. Starý učitel Ptáčka nepoznal. Jak by také mohl, vždyť tomu bylo deset či více let, co se u něho učil ještě jako chlapec, než nastoupil službu u pána z Valdeka! Petrovi se však zdálo, že Mistr ani nezestárl ve svém přívětivém obličejí, vroubeném bílými vlasy. Jen o nějakou vrásku měl víc, a tak vlas měl řídkší, bělejší, než býval.

Nepoznal Petra, ale měl z jeho návštěvy nelíbenou radost:

„To je od tebe hezké, pane Petře, že jsi nezapomněl na starého učitele. Jen se posad' a vypravuj, co teď děláš!“

Když mu Ptáček prozradil, že je ve službách u Viléma Zajíce, shledal, že si starého pána úplně získal. Mistr Dalimil se počal rozplývat chválou na pana z Valdeka, „nelstivého přítele jazyka českého“, jak ho nazval.

„Leccos jsem už o panu Zajícovi napsal,“ živě navazoval na Petrova slova. „Zaznamenal jsem v kronice, jak dobyl královského hradu Křivoklátu a bojoval proti Míšeňským. Jistě by si také zasloužilo zaznamenat, jak sice odvezl pana Jindřicha z Lipé do vazby na Týřov, postavil se však proti tomu, když měl jeho sok být zkrácen o hlavu. A jak jste se zjara statečně bili! Slyšel jsem, že se vám prý zjevil sám svatý Václav, když jste útočili u Žatce. Musíš mi o tom vyprávět, abych to mohl vložit do svých veršů.“

Při tak upřímném zájmu Petrovi nezbylo než vyprávět o svých dobrodružstvích.

„Lev je udatný rytíř z Valdeka, ne zajíc,“ příkyvoval spokojeně Dalimil. „A ty, pane Petře, žádný Ptáček – ale orel,“ řekl vesele a hned ukazoval: „Zde si přečti!“

Petr Ptáček četl:

*Zajíc srdce udatného,
přítel jazyka českého,
dobył Křivoklátu, hradu královského,
zbavil ten kraj plenu všeho.*

Jako by zapomněl, co ho vlastně vedlo k Dalimilovi, listoval se zájmem v kronice a měl radost, že to starého Mistra zřejmě těší. Četl o tom, jak čeští páni přijali zlé mravy, začali se bavit kláním a hrou v kostky o peníze, až někteří z nich si osvojili vlastnosti, které dříve měli za zlé lotrům. Četl o velké povodni, která způsobila obrovské škody záplavami ve východních Čechách a kterou sám pamatoval, a četl nakonec i o tom, jak se král Jan odhadl s pány v Domažlicích.

*...ihned král pro tu škodu,
by nevešel v horší příhodu,
s zemany se sejde
a na jich milost vejde.*

Petr nešetřil slovy chvály. Obdivoval, co všechno Mistr zná a pamatuje.

„Pravda, pravda. Viděl jsem ještě krále Přemysla Otakara II., který byl na den svatého Rufa ubit na Moravském poli, Otu, Braniborského, který se svou rotou krutě vládl Čechům po jeho smrti, Václava II., pamatuji i jeho syna Václava III., zavražděného v Olomouci, Rudolfa Habsburského i Jindřicha Korutanského, ano, všechny, jak se po sobě vystřídali na českém trůně v těch pohutých letech, která jsme prožívali a stále ještě prožíváme. Nakonec tedy král Jan... Dobře to s ním začínalo, ale špatně pokračuje. Snad jednou malý kralevic Václav, z české kněžny Elišky Přemyslovny narozený, splní to, co jsme si vždy slibovali, nač stále čekáme...“

Stál poněkud dojat u okna, kde jeho krásnou tvář, věnčenou bílými vlasy, ozařoval poslední záblesk dne.

„Pohled, jen z toho okna, co všechno jsem viděl!“

Petr k němu přistoupil a spatřil v okně proti sobě celý Pražský hrad s jeho kostely, hradbami i věžemi i mohutnou vstupní bránu. Teď si teprve uvědomoval, jak byl Hrad, sídlo slavných Přemyslovců, jejichž moc sahala až do Polska, Uher a daleko na jih za horské hřeben, zpustlý, zanedbaný, polorozbořený.

„Zde jsem se díval, jak Vítek Ojířovic ustupoval z města na Hrad. Kdyby silák Sudek nebyl přetřel řetěz, kterým jim dole v městě zavřeli cestu, byli by tam všichni zůstali. Viděl jsem, jak kůň pana Vítky vlekl za sebou střeva, jak byl těžce zraněn...“

„Kdyže to bylo, Mistře Dalimile?“

„Za Jindřicha Korutanského.“

„Nepamatuji se. Byl jsem snad tenkrát na Valdeku.“ V jizbě bylo už šero. Sluha rozsvítil svíčku a zavřel okenice, pak přinesl večeři a víno. Mistr Dalimil pobízel hosta a stále mu doléval číši. Hovořil a zase se vypytał. Petr si však své otázky schovával, až bude po jídle.

„Pamatuješ se, Mistře Dalimile, na Jana ze Zlenic?“ začal konečně: „Byl ve škole v téže době co já.“

„Podle jména se pamatuji. Počkej, již vím: byl to takový hezký, čilý chlapec s hnědými vlasy...“

„Přišel jsem vlastně kvůli němu. Jeho otec byl totiž před několika dny zavražděn na hradě Zlenicích.“

Mistr Dalimil udělal překvapený pohyb: „Zavražděn? Ale kým a proč? Vypravuj přece!“

„Nevím ani kým, ani proč,“ řekl Ptáček. „A to je právě hlavní důvod, proč jsem k tobě přišel se poradit.“

„Nerozumím sice,“ pravil Dalimil, „jak bych ti mohl pomoci, ale udělám jistě všechno, co bude v mé moci kvůli tobě i kvůli Janovi. Byli jste přece oba mámi žáky!“

Petr šel rovnou k věci: „Jan mě zavola, abych mu pomohl v pátrání. Shledal jsem, že v pozadí vraždy jsou nejspíše spory mezi šlechtou Posázavského kraje. Někteří z nich se účastnili vzpoury od jejího začátku, jakmile Jindřich z Lipé vystoupil proti králi Ctibor z Kožlů byl z nich a zle vyplnil Kout, patřící k Zlenicím.“

Dalimil soustředěně sledoval Petřův výklad a zatím ho nepřerušoval.

„Když se na Zvíkově u Petra z Rožmberka domluvil s Jindřichem z Lipé i sám pan Vilém Zajíc, přidali se ke vzpouře další páni z Posázaví. Byli to Benešovi – Beneš z Konopiště, Ondřej z Hrádku, pak Šternberk a ještě jiní. Proti králi nevystoupil jen Oldřich ze Zlenic, a ovšem ani popravce – Oldřich z Týnce.“

„Rozumím,“ přikývl Dalimil a poslouchal dál.

„Když přitřhl král Jan, musil se Zdeslav ze Šternberka pokořit. Ostatní se stáhli na své hrady. Král Jan přespál na Zlenicích a pak postupoval rychlým pochodem dál na jih, dolehl na Vítkovice, plnil Moravu. Když mu došel dech, vrátil se do Chebu. Tu jsme ho právě s panem Vilémem napadli u Žatce, jak už jsem ti to vyličil. Jde mi o to, nevíš-li snad něco víc o sporech pánů v Posázaví; a snad také o důvodech, které by mohly vést k vraždě na Zlenicích tu noc, kdy se u pana Oldřicha sešla místní šlechta, aby mezi sebou urovnali vzájemné spory, které narostly za povstání.“

„Nevím nic víc, než co jsi mi vyprávěl, Petře,“ řekl prostě Dalimil. Ptáček viděl, že ho věc zajímá. Vždyť jeho učitel jako kronikář sledoval všechno, co se dělo mezi pány a zemany, a měl o tom dobré zprávy. Byl však trochu zklamán, když Dalimil řekl: „Myslím také, že to, co jsi vypravoval, obsahuje samo několik důvodů, které mohly vést k vraždě.“

„Myslíš?“ zeptal se s nedůvěrou Petr.

„Kolik bylo v poslední době, pokud pamatuji, vražd pro podobné spory – vážnější i méně vážné! Král Václav III., poslední Přemyslovec, byl ubodán

najatým vrahem. Jeho otce Václava II. se pokoušeli několikrát otrávit. Jeho děd, Přemysl Otakar II., nebyl zajat, jak by se podle zvyku mohlo očekávat, ale také ubit na bojišti jakýmsi rakouským šlechticem, snad z pomsty. Římského krále Albrechta probodl jeho synovec Ješek na Rýně, protože ho vytlačil z dědictví. Ten Ješek byl syn sestry Přemysla Otakara II.; snad mstil i královu smrt.“ Dalimil byl už hluboce ponořen do historických vzpomínek na krvavé události: „Vezmi si pana Viléma Zajíce: Pražští měšťané zabili jeho otce, podkomořího Zbyslava Zajíce z Třebouně, před kostelem svatého Klimenta. Kolik jsem jen v samotné Praze zažil podobných vražd a násilných přeapadení! Na vlastní oči jsem viděl, že když vstoupil, vладыka do Prahy, srazili mu klobouk či přilbu a hned ho sřali na špalku. A co starý maršálek Tobiáš z Bechyně? Neslyšels o tom? Právě když rokovali v biskupově dvoře, vtrhli tam stoupenci Jindřicha Korutanského a jeden z nich, Oldřich či Krušina z Lichtenburka – neví se ani dobře, který z nich to byl –, na místě ubil starého maršálka, který pro dnu ani nemohl povstat z lože. Tenkrát také zabili ve městě jakéhosi Hiltmara Fridingera, protože stranil Habsburkům proti Jindřichu Korutanskému. A co Procek z Potštejna, zavražděný z návodu Peregrina Puše, kterého pak oplatou zabil Prockův syn Mikuláš?“

Mistr Dalimil se rozhovořil se zápalem a snášel příklady vražd, v jejichž pozadí stály spory mezi králem, pány a měšťany. Právě takovou vraždu tušil Petr na Zlenicích.

„Myslíš, Mistře Dalimile, že něco podobného mohlo vést vrahovu ruku i na zlenickém hradě?“ ptal se.

„A proč ne? Ctibor z Kožlů poplenil Kout. Měl strach z pŕuhonu, který pan Oldřich chystal. Vyhnul se mu vraždou. Nebo pan z Konopiště. Vyčítal jistě panu Oldřichovi, že nešel s ostatními, že zradil panskou věc. A měl tak trochu pravdu,“ dodal Dalimil, který nebyl přívržencem krále cizince. „Dovedu si představit, že Oldřich ze Zlenic mu nezůstal dlužen odpověď. Vyčítal mu nevěru králi a na takovou urážku jsou Benešovi, pokud je znám, velmi citliví. Už od doby Miloty z Dědic. Vypráví se přece, že Milota z Dědic, otec pana Beneše, zradil krále Přemysla Otakara na Moravském poli a tím zavinil jeho porážku a smrt.“

V událostech, o nichž se Dalimil rozhovořil, bylo pro Petra Ptáčka, ačkoli byl dost znalý veřejných věcí, mnoho nového. Byla to spleť obrazů, které posilovaly jeho podezření. Od drobných sporů byl jen krok k vraždě, od spojení k zradě, od přátelství k smrtící dýce. A přece žádná z těch vzpomenuých událostí nebyla sama klíčem k zlenické záhadě.

„Milota z Dědic, tak se alespoň povídá, se prý zradou pomstil králi za to, že před deseti lety dal popraviti jeho bratra, Beneše ze Cvilína,“ dotvrzoval kronikář, který se probudil v Mistru Dalimilovi.

„A co pán ze Šternberka?“ dotazoval se Ptáček.

„Asi totéž, myslil bych,“ unášel se vzpomínkami Dalimil. „Padnou ostrá slova. Oldřich ze Zlenic se vysmívá, že Šternberk nevydržel dlouho v odboji, že musil před králem sklonit svou nakadeřenou hlavu, že obracel jako korouhvička. Znáš pana Zdeslava. Je hrdý a nerad zapomíná.“

„A pan z Dubé?“

„Berka, nebo Žák?“ ptal se trochu překvapeně Dalimil.

„Ne, nemyslím Ronovce erbu ostrve,“ vysvětloval pohotově Ptáček. „Mám na mysli Ondřeje z Dubé na Sázavě. Je také z rodu Benešoviců, erbu zavnuté střely.“

„Proto,“ uklidnil se Dalimil, který – jak si Ptáček vzpomněl – měl právě k oběma pánům z Dubé, erbu ostrve, zejména k Hynkovi Žákovi z Dubé, velmi blízký poměr a mnoho napsal o hrdinství jejich otce. „Benešovici drží všichni spolu,“ pokračoval Dalimil, „ať už se píší z Konopiště, Hrádku nebo z Dubé.“

„Je tedy možné,“ utvrzoval se Ptáček, „že pan Ondřej z Dubé proto nepřijal pozvání k svému sousedovi na Zlenice, protože snad věděl, co ostatní Benešovici připravují?“

„I to by bylo možné,“ souhlasil Dalimil a zdálo se, že vraždu na zlenickém hradě nepokládá zdaleka za takové tajemství jako Petr. Ptáček mu však právě chtěl vysvětlit, proč se tolik snaží odkrýt ten pravý důvod.

„Myslím, že kdyby šlo jen o hádku nebo prostý spor, jaký byl například mezi panem Oldřichem ze Zlenic a Ctiborem z Kožlů, řešil by ho pan Ctibor přímo, a ne úkladnou vraždou. A podobně je tomu u urážek Benešoviců, o kterých mluvíš. Myslím spíše, že tajemná vražda byla připravena předem a měla své mnohem hlubší, skryté důvody.“ Vysvětloval pak, jak ztuhlé tělo bylo nalíčeno tak, aby se usoudilo na sebevraždu, a jak se vrah pravděpodobně celou noc skrýval za zamčenými dveřmi, aby k úniku použil zmatku, jenž nastal po vyrazení dveří.

„Pak je ovšem případ složitější, než jsem si myslil. Stávají se různé tajemné věci, které mají hlubší smysl. Počkej, bude tě snad zajímat, jak tomu bylo se smrtí krále Rudolfa Habsburského před Horažďovicemi. Týká se to Bavora ze Strakonic,“ vykládal kronikář Dalimil, který se octl ve svém živlu. Přišla mu vhod Petrova zvědavost, že se mohl podle chuti vyprávět.

„Však ho znám,“ ujišťoval Petr Ptáček.

„Poslouchej tedy, co jsem slyšel o králově smrti. Zemřel na úplavici ve stanu při obléhání Horažďovic, kam se uzavřel Jan Bavor. Páni z královy družiny, zvláště Petr z Rožmberka...“

„I toho znám,“ hlásil se Petr Ptáček. „Na Zvíkově jsem ho poznal.“

„O Zvíkov právě jde,“ připomněl Dalimil. „Páni věděli, že Bavor ze Strakonic bude čekat ještě den, dostane-li se mu posily, jinak že se poddá. Zatajili tedy královu smrt. Když pak druhý den vyjel pan Bavor z města Horažďovic k jednání, zavedli ho do temného stanu, kde před králem skutečně

podepsal listinu, kterou se vzdával zvíkovského hradu ve prospěch Petra z Rožmberka.“

„Tomu nerozumím,“ podivil se Ptáček. „Sám přece říkáš, že král byl už mrtev.“

„A přece je to jednoduché. Král byl skutečně již nebožtíkem, ale páni prostě posadili jeho mrtvolu do temného stanu. Pan Bavor, oklamáný ztuhlým pohledem krále, v němž četl přísnost a krutý trest, jehož se obával, raději rychle podepsal listinu o Zvíkově, kterou mu podstrčil chytrý Rožmberk.“

Znělo to neuvěřitelně, ale Ptáček byl přesvědčen, že na Zlenicích má co činit s podobnou záhadou, jaká se odehrála v temném královském stanu před Horažďovicemi, kde se vzbouřený šlechtic poddal mrtvému králi. Tenkrát šlo o to, získat listiny týkající se pevného hradu ležícího v důležité poloze nad soutokem Vltavy s Otavou. Což když i na Zlenicích šlo rovněž o nějakou závažnou listinu, kterou mu stvrdil snad sám král, když u pana Oldřicha nocoval na Zlenicích před výpravou do jižních Čech proti Rožmberkovi? Avšak také Dalimil se ptal, jako by byl uveden na podobnou myšlenku:

„Mluvíš o Zlenicích hradě. Jsem-li dobře zpraven, pan Oldřich si místo své tvrze postavil nový hrad.“

„Ano, naproti starému dvorci, na pravém břehu Sázavy, na skále,“ vysvětloval Petr, nedočkavě sleduje, kam Dalimil mříf.

„Zdá se, že teď v Posázaví vyrostlo několik docela nových hradů, Zlenice, Konopiště...“

„... a u Týnce staví pan Oldřich další nový hrad Kostelec,“ vpadl mu Petr nedočkavě do řeči. Byl si už jist, že oba jdou po téže stopě.

„Ano, to by mohla být stopa,“ řekl vážně Dalimil. „Měl pan Oldřich ze Zlenic královské povolení k stavbě hradu?“

Bylo to vysloveno. Šlo-li u vraždy o nějakou podobnou zápletku, jež vznikla za sporů mezi posázavskými šlechtici, pak v jejím pozadí byla nejspíš listina, povolující panu Oldřichu ze Zlenic stavbu jeho nového pevného sídla. Listina, kterou mu mohl při svém přenocování na Zlenicích vystavit král Jan za odměnu, že se pan Oldřich nepřidal k ostatním šlechticům, nestal se vzbouřencem. Petr Ptáček viděl nyní celou věc docela jasně:

Bohatý zeman ze zlenického dvorce využil zmatků v zemi a královy nepřítomnosti, aby si vybudoval nový hrad. Vypukne povstání a král se nečekaně vrací. Zlenický pán opatrně vyčkává, kam se přikloní štěstí. Pak už události rychle sledují jedna druhou. V únoru se smlouvají Zajíc z Valdeka s Jindřichem z Lipé a také v Posázaví se Benešovi – i s pyšným Šternberkem – staví proti králi. Zlenický však váhá dál, nedovede se rychle rozhodnout. Mezitím již přitřhl král a zdolal Šternberka. Tu se teprve Oldřich ze Zlenic chápe příležitosti, staví se na královu stranu, hostí ho na Zlenicích a král mu v odměnu za jeho věrnost do datečně dává povolení k stavbě hradu, na němž přenocoval. Proto se ani

Oldřich z Týnce, ačkoli sám Buzic a erbu kančí hlavy jako pan Vilém Zajíc z Valdeka, nezúčastnil povstání, protože z králova příkazu stavěl nový hrad Kostelec, kde bude pánem.

Pak se však poměry obracejí. V Domažlicích se páni s králem smířili. Král odjel holdovat lovecké náruživosti na statky Petra Rožmberka, který byl jedním z účastníků vzpoury. Vždyť právě u něho se páni smlouvali na hradě Zvíkově – na tom Zvíkově, který podle Dalimilova vyprávění vymámil Petr z Rožmberka na Bavoru ze Strakonice lstí s mrtvolou krále Rudolfa! Nyní Benešovi i Šternberk doufají, že se jim přece jen podaří zmařit dílo Oldřicha ze Zlenic – Zlenický hrad, který byl vybudován jako hrozba proti nim. Král sice potvrdil jeho stavbu – když mu měl sloužit proti odbojným pánům. Když se však Jan Lucemburský s pány smířil v Domažlicích, neměl již na Zlenicích takový zájem. Kdyby listina zmizela... O to se patrně páni na Zlenicích postarali a obětí se při pokusu vyrvat mu listinu, na níž závisel osud hradu, stal sám pan Oldřich ze Zlenic...

Hned zítra musí tedy Petr zjistit, vystavil-li král Jan opravdu panu Oldřichovi takovou listinu a je-li listina uschována na Zlenicích, nebo zmizela.

Petr si ještě urovnával myšlenky, když už sděloval svůj nápad Mistru Dalimilovi, který souhlasně přikyvoval.

„Zajisté, tak nějak to mohlo být,“ pravil bělovlasý Mistr, když Ptáček končil výklad. „Pamatuji se, že za krále Václava II. bylo jednou nařízeno předložit královi kanceláři všechny darovací, zástavní a jiné listiny, aby byly potvrzeny královskou pečetí. Kdo listinu nemohl předložit, ztrácel nárok na hrady, města a jiné zboží, které pro sebe vzala zpátky koruna.“

„Možná že něco podobného chystá teď král Jan,“ doplňoval Petr. „Nebo páni jeho jménem,“ opravoval.

„Je to pravděpodobné,“ usoudil Dalimil. „Obyčejně když nastal po vzpourách a zmaticích smír, král toho vždycky použil k tomu, aby žádal vrácení statků a práv, které si páni neprávem přisvojili.“

„Pak by ovšem Jan ze Zlenic, kdyby nemohl předložit listinu krále Jana, aby byla opatřena novou pečetí, přišel o svůj hrad?“

„Přinejmenším,“ pravil Dalimil, „by musil žádat o novou listinu. A tak by jistě páni na krále tlačili, aby listinu nevystavoval Janu ze Zlenic, který je jim nepohodlný, nýbrž některému z nich. Zlenický hrad by byl buď zbořen, nebo postoupen některému z okolních pánů, kteří by si získali královu přízeň.“

„To tedy byl nejspíš důvod, proč byl zabit pan Oldřich ze Zlenic! Šlo o listinu krále Jana a o hrad Zlenice!“ zakončil jaksi slavnostním hlasem Petr Ptáček. Cítil se zase o další důležitý krok dále v pátrání po vrahu příteleva otce. Měl velkou odpovědnost, vždyť na výsledku jeho práce a důvtipu záležel osud přítele Jana i hradu Zlenic.

KAPITOLA X

MEDVĚDI NA KONOPIŠTI

Petr Ptáček se zdržel u Dalimila tak dlouho, že Mistr trval, aby ho jeho sluha vyprovodil s pochodní pustými ulicemi domů. Spal málo, neboť hned brzy ráno ho budil Hynek. V hlavě měl dosud spleť podivných myšlenek a dojmů o náhlých přepadeních v úzkých uličkách a setmělých komnatách, o bojích před Pražským hradem a o mrtvém králi, před nímž podrobený pan Bavor ze Strakoníc podpisoval listinu o hradu Zvíkově, když jím úporně třepala ruka starého zbrojnoše.

„Vstávej, pane, je čas a mám zprávu, která tě bude zajímat.“

Ptáček si protřel oči a již seděl na posteli.

„Zprávu? Jakou?“ A pak si náhle vzpomněl: „Poslal pán ze Šternberka posla?“

„Poslal. Ještě za večera.“

Ptáčkova mysl počala už zase usuzovat jasněji. Věděl od včerejška, že pan Beneš z Konopiště a jeho synovec Zdeslav ze Šternberka měli největší zájem zmocnit se listiny, kterou král Jan pravděpodobně povolil a schválil postavení zlenického hradu. Bylo mu také hned nápadné, že se Šternberk dovolával svědectví pana Beneše, že ho viděl před zavřenými dveřmi, za nimiž se skrývala vražda. Nyní se dověděl, že pan ze Šternberka poslal hned nato rychlého posla – kam jinam, než k panu Benešovi na Konopiště? Ostatně o tom se ještě přesvědčí.

Již se dostrojoval a dal Hynkovi rozkazy, že hned vyrazí. Tentokrát se vzdálí z Prahy na delší dobu, než objede všechny hrady, aby se dověděl... Ze všeho nejdříve ovšem zajede na Konopiště, aby se přesvědčil, co se tam tají.

Opět se ohlížel na Hrad, když jeli po Juditině mostě, a zase mu myšlenky, unikaly stranou, bude-li tam ještě pan Zajíc, až se Ptáček vrátí ze své výpravy, či pokročí-li neodvratná roztržka s panem podkomořím Jindřichem z Lipé.

V Praze na chvíli zastavili, aby se Hynek mohl u podkoního pána ze Šternberka znovu přepat, zdali byl včera opravdu poslán jezdec se spěšným poselstvím na Konopiště. Zpráva se potvrdila. Podkoní, získaný hrstí peněz, které mu včera Petr Ptáček štědře vtiskl do dlaně, ochotně sděloval, že posel skutečně navečer odjel; ostatně pan Zdeslav ze Šternberka ani kdo jiný s tím prý ani nedělali žádné tajnosti. Petra Ptáčka však vzkaz, s nímž se Hynek vrátil od podkoního, velmi uspokojil. Byl mu svědectvím, že správně usuzuje, že je skutečně na nové stopě a že se dobře rozhodl, když pohotově poslal zbrojnoše hlídkovat k bráně, kdo tudy projede.

Nyní jel sám se svým malým průvodem cestou směřující k jihu: k Poříčí, k Benešovu nebo odbočkou k hradu Konopišti. Měl cestu dobře v mysli, jak jí

dvakrát projel: vinice a zahrady u Prahy, potok Botič, vesnici Krč, širou rovinu okolo Jesenice a potom pohled na zalesněné kopce, který se jim otevřel z výšiny, lesnatá údolí a potoky, které přebrodivili.

Slunce stálo už dost vysoko na obloze, když dojeli k Poříčí, Petr zajel hned k strážnímu v převozu a vyptával se, zdali tu jel posel. Několik mincí se opět octlo v tvrdé dlani strážce, který pak stručně vypověděl, že skutečně časně zrána projel brodem jezdec směrem k Benešovu či Konopišti. Rozhodně neodbočoval na Šternberk. Teď již Petr klusal uspokojen k Zlenicím, kam nesl dobré zprávy, na které nesměl nechat Jana čekat.

Jan ho srdečně uvítal a hned se vyptával, jak Petr pochodil v Praze. Ten nebyl na novinky skoupý. Neprodleně se vyptal: „Mám už určité podezření.“

Vyprávěl mu o návštěvě u pyšného Zdeslava ze Šternberka, jak ho opovržlivě přijal a jak se pak Ptáček prozíravě zajistil, aby se dověděl o poselství. Pak vypravoval o setkání s Dalimilem, na kterého se také Jan dobře pamatoval ze společných školských let. Petr se dostal až k tomu, že příčinou zločinu mohla být nejspíš králova listina o hradu Zlenicích. Benešovi se jí chtěli zmocnit, aby král mohl požadovat hrad pro sebe a zastavit jej některému šlechtici, který se právě těšil oblibě. Proč by to nemohl být sám pan Zdeslav ze Šternberka?

Jan ho nenechal ani domluvit, „Že nám to nenapadlo dříve!“ volal: „Hned se přesvědčíme.“

Vstal, jak byli uprostřed oběda, a chvátil do komnaty poznamenané zločinem. Ptáček za ním. Jan zotevíral všechny truhly, královu listinu však nikde nenalezli. V skryté zásuvce ve zdi, zastřené velkou medvědí koží, našli jen několik tržních zápisů a nepodepsanou a nezapečetěnou svatební smlouvu připravenou pro Zdislava z Mrače, kterou pán ze Zlenic dával své nevlastní dceři Jitce věnem Kout. Po králově listině však ani stopy:

„A přece by tu musila být!“ opakoval Jan. Pochybovačný Ptáček však nechtěl být předem přesvědčen o ničem, co nebylo zcela jisté. Stále o všem pochyboval, neboť věděl, že jen ustavičným ověřováním a zjišťováním může případně najít nové stopy vedoucí k cíli. Proto se ptal: „Víš určitě, že král Jan dodatečně povolil a zpečetil tvému otci právo k hradu Zlenicím?“

Jan pro Ptáčkovy pochybnosti neměl pochopení. Vrhla se prudce na každou novou stopu v očekávání, že povede rovnou k rozluštění záhady. Proto opět mrzutě odpovídal:

„Řekl jsem ti, že v těchto věcech jednal otec vždy docela sám, beze mne. Neříkal nic ani o tom, že mu král listinou dodatečně potvrdil právo na stavbu hradu. Rozumíš se však přece samo sebou, že otec jistě použil příležitosti, když u nás hostil krále, aby si dal od něho vystavit listinu – jestli náš hrad už vůbec nestavěl na dřívější králův pokyn. Tak si to alespoň představuji. Snad by o tom věděl více Oldřich z Týnce, – který staví hrad Kostelec přímo z králova

příkazu!“

To by znamenalo opět zajížd'ku na kostelecké staveniště nebo až do Týnce a nové zdržení. Avšak Ptáček hořel už nedočkavostí na rozmluvu s podezřelým panem Benešem na Konopišti. Prozradí, že on či jeho synovec Šternberk se zmocnil zlenické listiny? Ale jak ho donutit k přiznání? Hltavě dojídal vystydlý oběd, který s Janem přerušili, když prohledávali truhly a zásuvky v komnatě. Za chvíli se už Petr Ptáček chystal k odjezdu.

„Abych nezapomněl,“ řekl nečekaně Jan. „Mnicha jsme nenašli. Jako by se po něm zavřela voda. Nikde ani stopy.“

Po pravdě řečeno, Petr na mnicha již téměř zapomněl, a ani už jeho návštěvě nepřikládal mnoho váhy, protože stopu vedoucí k panu Benešovi a Šternberkovi by učinil ještě složitější. Poněvadž však předtím kladl tolik váhy na to, aby Jan dal mnicha vypátrat, projevil povinný zájem: „Sám jsem se chtěl zeptat, jak dopadlo pátrání po mnichovi.“

„Především nikdo neví, odkud a proč k otci přišel,“ vykládal Jan. „Z dvorce odešel časně ráno. Říkal, že má před sebou dalekou cestu, přes Poříčí. Tam ho viděli. Nešel však ani do Prahy, ani k Týnci, ale zabočil k jihu. Naposledy ho viděli před rozcestím k Neveklovu. V Neveklově však už ho nikdo nespatriil a neviděli ho ani v Benešově, kudy jediné by musil projít.“

„Ledaže by zabočil rovnou ke Konopišti,“ doplnil Petr Ptáček. Hned mu napadlo, že mnich snad byl pověřen úkolem získat listinu, a když se mu to nezdařilo, zasáhl někdo jiný. To byl ovšem jen dohad, postavený zcela na písku, ale aby nic nezameškal, vyptával se ještě, zdali mnich nějak tajil cíl své cesty.

„Naopak, pokud vím,“ odpovídal, Jan, „už na Zlenicích říkal, že chce dojít až do Neveklova. Kam půjde dál, již neřekl, jen prý se zmiňoval o Sedlčanech, ale také o Hrádku prý mluvil, který přece stojí docela v opačnou stranu, proti proudu řeky.“

„To by ovšem mohlo znamenat, že chtěl úmyslně zmást stopu,“ mínil Ptáček, ale sám sobě jaksi nevěřil. S tím mnichem to byla opravdu prožluklá záležitost! Nejdříve se domníval, že jeho osoba by mohla být hlavním klíčem k tajemství. Potom, po odhalení netušených souvislostí u Dalimila, se o mnicha takřka přestal zajímat, ale jeho záhadné zmizení opět upoutalo jeho pozornost. Což kdyby je mnichova cesta přece jen dovedla na stopu? Ted však už nebylo času nazbyt a může se konečně sám nebo prostřednictvím zbrojnošů pozeptat také na Konopišti, nevědí-li něco o zmizelém mnichovi, o němž se zprávy ztrácely právě v blízkosti hradu pana Beneše.

Petr se rozloučil s Janem, který mu tentokrát dal k doprovodu šest jezdců, a vyrazili. V Poříčí přejeli přes řeku a Petr se pokřižoval, když míjeli poříčský kostelíček zasvěcený jeho patronu. Letmo mu projelo hlavou, že se vydává na jedno ze svých největších dobrodružství, neboť při jeho putování po

posázavských hradech, kde hledal vraha pana Oldřicha ze Zlenic, mu šest zlenických ozbrojenců bylo jen slabou ochranou, kdyby se některý z pánů rozhodl věc rázně skoncovat. Tím více musil Ptáček spoléhat na svůj důvtip.

Stoupali do prudkého svahu a Ptáček raději sesedl ze svého hnědáka, který už měl za sebou dlouhou ranní cestu z Prahy, aby si ho šetřil pro další jízdu, jež slibovala ještě hodně námahy. Když se cesta za lesnatým vrškem počala opět mírně svažovat a vyjeli do luk a polí, zahlédli vpravo vysokou věž konopišťského hradu obklopeného lesem. Zbrojnoši věděli o stezce vedoucí přímo ke Konopišti, a proto odbočili z benešovské cesty. Věž jim opět zmizela z dohledu, když sjeli do hustého lesa, a pak se náhle před nimi vynořil na nízkém návrší nad rybníkem celý konopišťský hrad, čtyřhran vysokých hradeb s cimbuřím a podsebitím, opevněnou branou s padacím mostem a železnou mříží, s čtyřmi mohutnými oblými baštami v každém rohu a s vysokou věží v průčelí. Celá stavba byla obehnána hlubokým a mimořádně širokým příkopem.

Byl to přepevný hrad! Při jeho stavbě bylo zřejmě použito všech posledních vymožeností opevňovacího umění. Ptáčkovi připomínal Týfov a zdál se mu přímo nedobytným. Byl zajisté nejlepším svědectvím moci svého pána, pana Beneše z Konopiště se zavínutou střelou ve štítě. Při pohledu na mocný hrad vzpomněl si Petr Ptáček na Dalimila, jak se mu zmiňoval o slavném Milotovi z Dědic, otci pana Beneše, kterého král Přemysl Otakar II. dosadil jako svého hejtmána do Štýrska a o němž se teď šířila pověst, že na Moravském poli svého krále nectně zradil. Také pan Beneš šel proti králi, ale byl jako ostatní dosti pružný, aby se přizpůsobil poměrům, když král povolil a jeho štedrá ruka začínala pánům mnoho slibovat. Rozhodně bude vlivný pan Beneš z Konopiště tvrdým oříškem a Petr byl velmi zvědav na setkání s ním.

Přejeli po mostě do brány, kde se Ptáček veliteli stráže vykázal svým listem. Z družiny zůstal jeden jezdec opatrně před hradem pro všechny případy, ostatní sesedli na nádvoří za silnými hradbami, jejichž pevnost mohli nyní zevnitř ještě lépe ocenit. Hodnotili i nedobytnost kulaté věže, která vévodila celému hradu, v jehož opevněních jako by se ztrácela budova paláce a ostatních stavení opravených o hradby.

Pan Beneš z Konopiště sám sestoupil na dvůr, aby uvítal Petra Ptáčka jako vzácného hosta. Bodře mu potřásl pravicí a vyzval ho, aby s ním vešel nahoru do paláce. Petr Ptáček mu chtěl znovu předložit pověřující list od popravce Oldřicha z Týnce, ale usměvavý šlechtic mu jen přátelsky položil ruku na rameno.

„Vím, vím, pane Petře,“ hlaholil. „Můj přítel, pán z Týnce, tě posílá. Pohovoříme si o tom nahoře. Pojď jen dál, odpočineš si a občerstvíš se.“ A hned dával rozkazy, aby se také o zbrojnoše a koně jak náleží postarali. „Přenocuješ tu přece?“ ptal se Petra.

Po pravdě řečeno, Ptáček byl poněkud uveden do rozpaků hostitelskou

srdečností pana Beneše. Cítil se spíše nevítaným hostem, když přece přijel vyšetřovat. Tušil ovšem, že pan Beneš byl už zpraven od Šternberka z Prahy a očekával jeho návštěvu. Bodrou srdečností chtěl si asi získat Ptáčkovu důvěru. Avšak výzva k přenocování Ptáčkovi připomněla nebezpečí, kterému se vystavil, neboť zde za nedobytnými zdmi byl konopištský vladař naprostým pánem. Jak snadno by se mohlo stát, že už by se Petr nazítří neprobudil, tak jako zavražděný Oldřich ze Zlenic!

„Ne, přespím v Benešově. Již jsem si zajistil nocleh v hospodě,“ zalhal Petr Ptáček.

„Nebudu tě zdržovat, spěcháš-li,“ hovořil hlasitě pan Beneš z Konopiště a Petr si dobře všiml záblesku v prasečích očkách, jež se usmívala v širokém obličejí chytrého šlechtice. „Budeš-li však nocovat v Benešově, pak prosím ne v hospodě, ale v mém domě. Zde na Konopišti alespoň s námi povečeříš. Dám ti pako do Benešova průvod, abys nejel setmělým lesem sám.“

Byla to zase lest? Opatrný Petr Ptáček, který věděl, že ho již na Konopišti předešel posel pana Zdeslava ze Šternberka, tušil za každým slovem úskok. Věděl, že má-li pan Beneš špatné svědomí a nekalé úmysly, jistě by se mu hodilo právě tak dobře, aby nocoval na Konopišti, jako aby ho za tmy doprovázela lesem konopištská družina. Odmítl proto rozhodně pozvání a trval na tom, že ještě za světla se musí dostat do Benešova, aby vypravil posla panu z Týnce. To bylo také připomínkou, že nejedná pouze za Jana, ale z pověření samého popravce. Opatrně také sledoval, jak mu sluha naléval víno do poháru. Viděl, že napřed ukápl do číše panu Benešovi, pak nalil jemu a pak zase panu Benešovi. To tedy bylo v pořádku... a pak se sám v duchu usmál své až přílišné opatrnosti a obavám. Přijal posláni a vydrží. Usměvavý pan Beneš se svými vychytralýma očkama by jistě nebyl tak neopatrný, aby se příliš očividně snažil zbavit nevítaného popravcovy pověření.

„Přišel jsem,“ pravil již docela klidně Petr Ptáček, „abych se tě zeptal, jako jsem se již tázal v Praze pana Zdeslava ze Šternberka, na různé okolnosti, které předcházely smrti pana Oldřicha ze Zlenic a které by nás mohly vést k vypátrání vraha.“

„Řeknu ti všechno, co vím,“ mluvil ochotně pan Beneš, „jako jsem to již řekl panu Oldřichovi z Týnce.“

„Jde mi o to, abych se dověděl pokud možno ještě více. Přišli jsme totiž mezitím na nové stopy a možnosti.“ „Prosím, milý pane, ptej se,“ nabízel se až zbytečně zdvořile pán z Konopiště. „Nic nezamlčím, vždyť jako bych se knězi zpovídal.“

„Nechceš-li sám dodat něco k tomu, co jsi již řekl panu z Týnce, pak by mi stačily dvě otázky,“ řekl Petr Ptáček, který se rozhodl jít bez okolků k věci, neboť shledal, že pan Beneš je příliš chytrý a příliš dobře zpraven, aby bylo možno počítat s jeho obalamucením.

„Ta prvá,“ zeptal se čile konopištský pán.

„Kdy jsi přišel k zavřeným dveřím, které potom rozkázal zeman z Mrače vylomit?“

„Zajímá-li tě to, mohu ti dát zcela přesnou odpověď,“ řekl pan z Konopiště. Neuhýbal tedy jako Šternberk, snad proto, že už byl připraven. „Byl tam Mračský, jak jsi sám připomněl, velitel stráží – Mstiš se, tuším, jmenuje –, několik mužů stráže a sluhové.“

„A kdo z pánů?“

„Nejprve jsme přišli, pokud se pamatuji, pan ze Šternberka, můj synovec,“ dodával, „a já. Spali jsme společně a společně jsme vyšli. Pak snad přišli ostatní. Nevím. Viděl jsem je až uvnitř.“

Výpověď pana Beneše se naprosto shodovala s tím, co řekl Šternberk. Oba připustili Mračského, svědčili si navzájem, ale nechali na pochybnostech přítomnost pána z Hrádku a Ctibora z Kožlů.

„Stačí ti to?“ ptal se pan Beneš.

„Ano,“ řekl Petr. Stejně si tuto výpověď musí dát ověřit od Mračského, pána z Hrádku i od Ctibora z Kožlů. Mstiš, sluhové a zbrojnoši, zaměstnaní vyražením dveří, se naneštěstí nepamatovali, který z pánů kdy přišel.

„Čekám tedy na druhou otázku.“

Tu se Petr Ptáček podíval zostra do malých, pronikavých očí usměvavého pana Beneše, aby mu neunikl jejich sebemenší zákmit.

„Když jste potom prohlíželi truhly a zásuvky pana Oldřicha, nepřišli jste na nic, co by nasvědčovalo krádeži?“

„Ne,“ řekl prostě pan z Konopiště a jeho tvář se ani nepohnula. „Peníze byly v truhle. Vedl-li si pan Oldřich zápisy o nich, shodovaly se jistě s nimi.“

„A jiné věci než peníze?“

„Míníš snad skvosty?“

„Třeba i listiny,“ pospíchal Ptáček.

„Nu, po listinách jsme nepátrali. Nevěděli jsme přece, jaké listiny pan Oldřich chová.“

„A přece jedna listina chybí!“ vsadil Ptáček na jednu kartu.

„To je pro mne novinka,“ řekl pan Beneš, a Petr Ptáček pohříchu stále nepozoroval změnu v jeho výrazu, kterým by se prozradil. „Která listina?“ tázal se s pochopitelným zájmem.

„List, kterým král Jan povoloval postavení hradu Zlenice.“

„Nevím o ní,“ řekl suše pan Beneš. Dovedl se skutečně tak přetvařovat?

„Pak mi řekni, kdo prohledával tajnou zásuvku, skrytou za medvědí kůží?“

„Tvých otázek bylo už víc než dvě,“ usmíval s potutelně pan z Konopiště, „ale chci ti odpovědět.“

„Týkají se stále téže věci,“ bránil se Ptáček.

„Právě proto ti odpovím. Prohlíželi jsme i zásuvku, o které mluvíš. Kdo dal

ten návrh? Nevím už, kdo se s ním vytasil prvý. Snad pán z Hrádku. Opakuji však, že nám šlo jen o to, zjistit, jsou li peníze na místě.“

„Pak ovšem nebylo snad třeba prohlížet právě onu zásuvku.“

Na tento Petrův výpad se pan Beneš zamlčel. Teprve po chvíli řekl: „Máš ještě nějakou otázku?“

„Ne, to mi stačí – a děkuji ti, pane Beneši!“

Petr Ptáček byl přesvědčen, že Beneš z Konopiště věděl o listině, byl však bezmocen, pokud šlo o to, získat jeho příznání. Pan Beneš, který se ještě před chvílí rozplýval pohostinností, povstal od stolu a řekl: „Pojď, ukáži ti cestu k Benešovu.“

Vyvedl ho do ochozu na hradbách a ukazoval mu místo, odkud vycházela těsná stezka k Benešovu, jen o málo širší pěšiny, kterou přijeli. Tu se zdola ozvalo jakési pochmurné mručení a vytí. Ostražitý Ptáček se rychle podíval na pana Beneše, ale jeho tvář byla ještě usměvavější než obvykle.

„Jen se podívej!“ vybízel Ptáčka.

Petr se vyklonil z cimbuří a hluboko dole v příkopě spatřil pitvorné postavy několika medvědů, civějících nahoru k hradbě. Stáli na zadních nohách, spínající tlapy, dva leželi na zádech s roztaženými nohama a směšně skučeli. Také Petr Ptáček se usmál. Pan Beneš z Konopiště vytáhl několik sladkostí, které vzal s sebou, aniž si toho Petr povšiml, rozlomil je a počal je házet svým miláčkům, ochočeným medvědům v konopišťském příkopu.

Petra Ptáčka tento pohled poněkud rozveselil. Poděkoval Benešovi z Konopiště za pohostění i za odpovědi na otázky a rozloučil se s ním. Pan Beneš mu usměvavě tiskl ruku a přál hodně zdaru v dalším pátrání.

Ve skutečnosti se Petr necítil o nic dále než na začátku své cesty. Byl pan Beneš vinen? Neprozradil se a Petr cítil téměř jako chybu, že se na Konopišti nechal předstihnout rychlým poslem vyslaným Zdeslavem ze Šternberka.

Ani zbrojnoši se nedověděli nic nového. Zejména o mnichovi nebylo ani vidu, ani slechu. Petr Ptáček přemýšlel o tom všem, přesto však zůstal ostražitý, cestou se stále rozhlížel a věnoval pozornost každému podezřelému šramotu. Dojeli do Benešova, jak si předsevzal, ještě za světla a ubytovali se v hostinci „*U bílé labutě*“, kde byly dosti prostorné stáje pro celou družinu. Pokud jde o pana Beneše, nebyl sice Petr už tolik podezřívavý, ale pokládal přece jen za bezpečnější zůstat v hospodě než přenocovat v benešovském domě konopišťského pána. Když usínal, viděl stále ještě jeho širokou tvář s podšitým úsměvem, jež nasadil, když krmil medvědy v hradním příkopu.

KAPITOLA XI

DALŠÍ PÁTRÁNÍ PO HRADECH

Druhý den hned časně ráno vyrazila malá družina k hradu Kožlí. Petr Ptáček byl na setkání s panem Ctiborem, který tak divoce poplenil Kout, zvědav jen o málo méně než na setkání s panem Benešem na Konopišti. Věděl sice, že pán z Kožlí nepoužil příležitosti, kterou mu poskytl Jan ze Zlenic cestou k Poříčí, aby s ním naráz vyrovnal účty; přesto však přemýšlel o tom, jak se divoký vladyka zachová, až shledá, že se mu nadále nedůvěřuje, že se pátrá dál po jeho stopě.

Nebylo by bezpečnější nezajíždět až na hrad, kde by se vydali úplně na milost a nemilost pana Ctibora, a raději ho poslem požádat, aby vyjel k rokování před hradby? A jak dopadne výslech? Vyvrátí prchlivý šlechtic tvrzení Zdeslava ze Šternberka a Beneše z Konopiště, že přišli první z pánů k zavřeným dveřím, ještě než je Mračský poručil vylomit?

Takové asi byly otázky, jež si v myslí dával Petr Ptáček cestou k hradu Kožlí, který se jim zjevil v úzkém údolí nad soutokem dvou potoků, obklopen v pozadí hustým hvozdem. V popředí, na širším opyši, zdvíhaly se hradby předhradí s opevněnou branou, za ním na úzkém konci ostrohu vlastní hrad s čtverhrannou věží, převyšující výrazně okolní hradby, věžičky a budovy. Co do velikosti nemohl se hrad Kožlí zdaleka měřit s mohutným Konopištěm. Působil spíše dojmem dravčího hnízda, ale zkušenému oku bylo patrné, že si páni z Kožlí dovedli zvolit výhodné místo pro svou tvrz, která jim zaručovala bezpečnost po návratech z náhlých přepadů. Když byl takto zajištěn, nebylo divu, že si smělý pan Ctibor při své divoké povaze troufal hned zpočátku strojit nepokoje a využít příležitostí k vyplenění Kouta.

Petr Ptáček zajel se svou družinou jen k několika stavením s mlýnem, která se krčila pod ochranou hradu, a počkal, až ho napřed ohlásí posel. Bude pan z Kožlí vůbec ochoten ho přijmout, nebo se postaví proti výkonu popravcovy moci svěřené Petru Ptáčkoví?

Uslyšeli hlas rohu, který na hradě oznamoval příjezd posla. Netrvalo pak dlouho a posel se vrátil s několika muži pana Ctibora z Kožlí, kteří jeho jménem zvali Petra Ptáčka na hrad. Zase se ozval roh, když Petr Ptáček a jeho družina vjížděli branou do předhradí a potom po spuštěném padacím mostě přes příkop, vtesaný do skály, do vlastního hradu stísněného na úzkém ostrohu. Zde je už vítal sám pan Ctibor z Kožlí, snaže se o hostitelskou přívětivost. V jeho tmavé, drsné tváři bylo však možno číst mrzutost, že se mu znovu připomíná zlenický spor a zločin. Pozorně prohlížel dopis, kterým popravce Oldřich z Týnce pověřil Petra Ptáčka pátráním, i jeho pečeť. Petr si nebyl přítom zcela jist, zdali pan Ctibor vůbec umí číst. Spíše nikoli. Ať tomu bylo

jakkoli, pan z Kožlí ani nikoho nezavolal, aby mu pomohl. Snad rozhodla svíní hlava, vražená do buzicovské pečeti Oldřicha z Týnce, že listinu zřejmě uznal za platnou a projevil ochotu pomoci Ptáčkovi při jeho úkolu. Zavedl Petra do hradní síně, odkud jeho plachá choť rozpačitě odváděla tři chlapce, kterými se pochlubil: Mareše, Heřmana a Kunráta. Poručil sluhovi, aby nalil hostu medoviny a připravil jiné pohoštění, sám pak popíjel důkladnými loky.

Petr Ptáček s chystal vyptávat. Ještě však než spustil prvou otázku, vpadl mu do řeči náhlým přívalem drsných slov sám pan Ctibor.

„Víš, pane Petře, sám dobře, a ví to neméně dobře i Jan ze Zlenic, že jsem já, Bůh je mi svědek, pana Oldřich nezabil. V tom byly asi jiné úklady. Byl bych si spor vyřídil přímo, jako šlechtic se šlechticem – bez dýky. V každém podezření je pro mne urážka...“, vzkypěl.

„Rozuměj, pane Ctibore,“ mírnil ho Petr, „nejde o žádné přímé podezření ani obvinění. Ale popravce mi svěřil, abych vyšetřil, za jakých okolností se vražda stala abych podle nich mohl vraha vypátrat a dopadnout.“

Nerudný Ctibor z Kožlí však jako by ho ani neposlouchal, a pokračoval dál ve své zlostné řeči. Těžko hledal vhodná slova a téměř se zajíkal, jak se unášel rozhořčením.

„Neskrývám, že jsem vyplenil Kout a že nechci škody nahradit. Šli jsme proti králi. Pan Oldřich držel s králem. Měl jsem tedy právo napadnout jeho zboží! Spor mezi králem a námi je srovnán, ale nikde nebylo zpečetěno, že se škody mají napravovat. Šlo jen o to, abychom pro budoucnost žili v klidu jako dobří sousedé: Proti tomu nic nemám. Ale nač ta obvinění, nač stále ta nová obvinění?“ rozčiloval se.

Petr se ho snažil uklidnit. „Nikdo tě nepodezírá, ani neviní,“ hovořil mírně. „Pan Oldřich z Týnce a já tě jenom prosíme o pomoc.“

„Snad je to tak, ale Oldřich i Jan ze Zlenic mě vinili,“ trval na svém Ctibor z Kožlí. V tváři zrudl, v očích mu svítila divokost. „Žádnou náhradu nedám!“ udeřil pěsti do stolu.

„To je přece věc soudu, rozuměj, pane Ctibore.“

„Řekl jsem, že nedám,“ přitlumil přece jen poněkud hlas rozkacený šlechtic.

„Podívej se, pane z Kožlí,“ dostal se Ptáček konečně k věci. „Řekni mi, kdo byl u dveří, než je vylomili.“

Ctibor z Kožlí se chvíli nechápavě díval zpod hustého obočí na svého návštěvníka. „O to ti tedy jde?“ řekl konečně. „Nevím, proč ti na tom záleží.“ Pak se zase zamlčel, jako by vzpomínal, a pak si skutečně vzpomněl: „Zdislav z Mrače tam byl. Ten, poručí dveře vylomit. A lidé pana Zlenického...“

„Koho jsi viděl z hostů?“

„Nepamatuji se.“

„Vzpomeň si přece!“

„Jak jsem řekl, Mračský tam už byl a tuším, že i pan z Hrádku.“ Zase se zamyslí: „Ne, ten přišel až po mně.“

„A Šternberk?“

„Nevím, nepamatuji se už. Ale myslím, že jsem Šternberka neviděl.“

Byla to příliš neurčitá odpověď. Nevyvracela však podezření. Šternberk věděl příliš určitě o panu Beneši, pan z Konopiště příliš jistě o panu ze Šternberka. Podle výpovědi Ctibora z Kozlí jejich přítomnost už nebyla tak jistá.

„Byls na místě přece ještě dříve, než dveře prolomili?“ vyptával se ještě Ptáček.

„Řekl jsem už, že jsem slyšel Mračského, jak k tomu dával rozkaz.“

Mluvil-li pravdu, pak to nemohl být on, kdo se skrýval za zástěnou v pokoji, kde byl spáchán zločin, aby se pak vmínil mezi ostatní ve zmatku po vyražení dveří. Však by to ani neodpovídalo povaze divokého šlechtice. Záleželo spíše na tom, co viděl a věděl.

„Ještě otázku, pane Ctibore,“ omlouval se Petr. Ctibor z Kozlí spíše jen něco zamručel, Ptáček se však nezalekl: „O mnichovi, který byl toho večera u pana Oldřicha, nevíš nic?“

„Jak bych věděl? Nestarám se o takové věci. Co je mi do potulného mnicha? Měl jsem spor a byl bych jej urovnal, ale Zlenický...“ Vracel se stále ke své utkvělé myšlence a Petr cítil, že nemá smyslu se dále vyptávat. Pan z Kozlí by jistě nic neřekl o listině krále Jana, i kdyby o ní něco věděl. Výslech byl vůbec tak neplodný, že si Petr uvědomil, jak se mu jeho práce, započatá s poměrným úspěchem, zase začíná bortit pod rukama. Nač se má ještě ptát? Zbytečné zdržování!

Vstal, poděkoval a byl už na odchodu. Tím se však panu Ctiborovi zřejmě ulevilo a najednou našel nit nové výmluvnosti. Začal vykládat, že ničeho si nepřeje víc než žít se svými sousedy ve shodě, že i s Janem ze Zlenic by se rád dohodl, kdyby netrval na plné náhradě za Kout. To přece byla vojna..., „Jan ovšem nedovede zapomenout, a proto si vymýšlí ohavná obvinění. Trvám, že v tom byly jiné úklady!“ A zase připomínal, že sám popravce obvinil samotného Jana. Jaképak výsledky, když přece nejpravděpodobnější je, že to byl Jan, kdo...

Tu ho teprve Ptáček přerušil: „Jan, pane z Kozlí, to nebyl. O tom právě máme nové důkazy.“

Ctibor z Kozlí se překvapeně podíval na Ptáčka. Pak však opět jen mrzutě zamručel. Ptáček mu podal ještě jednou ruku, vsedli na koně a sjížděli z hradu do údolí.

„Ne, Ctibor z Kozlí to nebyl,“ opakoval si Petr Ptáček. „Ale kdo tedy?“ Málem zaklel.

Cesta je nyní vedla k Mrači. Pak se vrátí na Zlenice a podívají se ještě na

Dubou k panu Ondřejovi, který na Zlenicích sice nebyl, ale mohl něco vědět o pozadí vraždy, a potom ovšem i na Hrádek. Tím bude Petrovo putování po hradech skončeno. Zatím je však čeká Mrač a mračský zeman.

Vraceli se k Benešovu, projeli městem a klusali dále cestou vedoucí k Poříčí, z níž pak odbočili poli a později lesem k mračské tvrzi. Spatřili ji, když dojeli na kraj údolí, kterým se klikatě vinul potok. Stála na nevysokém, ale dosti strmém návrší, uprostřed močálu; před ní se na odděleném homolovitém pahrbku zvedal dřevěný srub. Zemanská tvrz měla daleko do rozlohy panského sídla, jakým bylo Konopiště, a pevností se nemohla měřit s hrady jako Kožlí nebo Zlenice, už proto, že byla postavena více z dřeva než z kamene. Její nejlepší ochranou byla ztracená poloha v odlehlém údolí, kde nepřítel mohl být nečekaně zaskočen ze zálohy, a také v močálu, o nějž se opírala a který ztěžoval přilnutí k hradbám, jinak nepřilíš vysokým.

Zdislav z Mrače nebyl na tvrzi. Zajel si do Poříčí dohlédnout na své statky. Do tvrze pustili proto z opatrnosti jen Petra Ptáčka, jehož se ujal zbrojnoš Tas, zřejmě pravá ruka pánova; postaral se o jeho pohodlí a pohoštění. Ptáček byl očividně rozmrzen: jak tím, že jeho vypytování na Konopišti ani na Kožlí nevedlo k cíli, tak i nepřítomností mračského zemana, která znamenala nové zdržení. Mrzelo ho to tím spíše, poněvadž čekal, že právě od Mračského se nejspíše může dovědět něco nového. Jako ženich panny Jitky byl totiž na Zlenicích obeznámen víc než ostatní hosté.

Nakonec se ho přece dočkal. Do místnosti vstoupil vysoký, urostlý muž hubené tváře s výraznýmnosem, s klípcem na pravém oku – Zdislav z Mrače. Petr si uvědomil, že mu Jan vlastně řekl jen málo o svém soku, který při prvním pohledu vzbuzoval jeho zvědavost.

„Slyšel jsem už, pane Petře, že přicházíš od Oldřicha z Týnce,“ hovořil vážně Mračský.

Petr věděl, že Zdislav z Mrače byl vedle Jana nejvíce postižen smrtí pana Oldřicha ze Zlenic, kterou – zdá se – byly vůbec zmařeny jeho záměry s ženitbou. Věděl také, že on nespíš mohl obvinít Jana ze Zlenic, protože měl v Janovi protivníka. Proto Ptáček hned hlásil: „Pan Oldřich z Týnce mě opravdu posílá, abych se přeptal na některé okolnosti týkající se smrti pana Oldřicha ze Zlenic, protože jsme mezitím přišli na důkazy, že Jan je zcela nevinen.“

Jak bylo možno očekávat, zeman z Mrače byl touto zprávou překvapen. „Jan že dokázal svou nevinu?“ ptal se nedůvěřivě. Petr mu tedy musil vysvětlit svůj důkaz se svíčkou. Mračský pokyvoval hlavou, potom nasadil přívětivější výraz a prohlásil: „Opravdu mě to těší. Víš snad, že mezi mnou a Janem bylo určité ne snad nepřátelství, ale napětí. Víš také proč. Nechtělo se mi však věřit, ano, ani na okamžik jsem nevěřil, že by viníkem byl Jan.“

„Vím, pane Zdislave,“ pokračoval Petr, „že jsi to byl ty, kdo rozkázal vylomit uzamčené dveře. Co tě vedlo k tak ráznému rozhodnutí? Měl jsi snad

určité podezření?“

Zeman z Mrače se lehce pousmál. „Proč tak silná slova?“ řekl. „Nebylo by tobě podezřelé, kdyby se nikdo neozval za zavřenými dveřmi, když jsme tolik bušili a volali? Pan Oldřich byl už starý a snadno se mu mohlo něco přihodit. Vždyť již dříve postonával, Kdo jiný – nehleď k Janovi, který na hradě nebyl – měl by mít zájem a obavy o pana Oldřicha než já?“ Zamlčel se a pak dodal: „Víš přece, že právě toho dne měla být svědky podepsána svatební smlouva, kterou mi pan Oldřich dával za ženu svou dceru Jitku?“

„Vím o tom. A také o tom, žes právě v této věci ještě večer jednal s panem Oldřichem. Smlouvu, ještě nepodepsanou, jsme našli mezi věcmi pana Oldřicha.“ A pak jako by si vzpomněl: „O mnichu, který byl před tebou u pana Oldřicha, nevíš nic?“

„Nic určitého. Byl to nejspíš jakýsi toulavý mnich, jakých mnoho přejde. Smlouvu jste tedy viděli?“

„Ano,“ potvrdil Ptáček. „Marně jsme však hledali jinou listinu.“

„Jakou?“ zeptal se mračský zeman znepokojeně.

Petr mu sdělil svou domněnku o listině krále Jana, jejíž odcizení mohlo být pohnutkou k zločinu.

Zeman napjatě poslouchal a díval se svým jediným okem upřeně na Petra. Potom řekl: „Skutečně bych se nedivil, kdyby Šternberk nebo Benešovici po ní sáhli.“ Potvrdil tak Petrovi, že jeho domněnka nebyla tak zcela neopodstatněna. Hned se vytasil s otázkou:

„Byla taková listina skutečně na Zlenicích?“

„Copak o tom nevíš?“ odpovídal otázkou Mračský. „Sám jsem ji potvrdil podpisem jako svědek.“

To bylo konečně něco nového!

„Pak tedy máme důvod k zločinu!“ zvolal Petr Ptáček. „Myslím, že ano,“ odpovídal klidněji zeman z Mrače. „Nepozoroval jsi nic podezřelého mezi pány toho večera? A co pan Oldřich? Nesvěřoval se ti s žádnými obavami?“ vyptával se rychle Petr, povzbuzen úspěchem.

„Copak nestačilo, jak ostře doléhali v hádce na pana Oldřicha? Zřejmě ho nenáviděli, protože stál spolehlivě při králi. Byl jim milý co v očích sůl. Jeho hrad Zlenice spolu s Kostelcem, který staví Oldřich z Týnce, a s mou Mračí znamená klín vražený mezi jejich panství, které si tak dobře zajistili Konopištěm, Dubou, Šternberkem a ostatními hrady.“

„Pravda,“ řekl Ptáček, kterého překvapil bystrý úsudek mračského zemana. „A jak bylo ráno?“

„Jak myslíš?“

„Kdo byl při tom, když byly vyraženy dveře?“ Petr úmyslně skrýval svou domněnku o vrahovi za zavřenými dveřmi, aby ani v nejmenším neovlivnil výpověď Mračského.

Zdislav z Mrače nespěchal s odpovědí. Odmlčel se, než řekl pomalu: „Dveře jsem vylomil já s Mstišem a několika zbrojnoši. Ostatní stáli za námi.“

„Kdo – ostatní?“

„Už ani nevím. Tuším, že Beneš z Konopiště a Ctibor z Kožlí. Pána z Hrádku jsem viděl až potom v ložnici. Zdá se, že přišel poslední.“

„A Šternberk?“

„Nevím. Myslím, že jsem ho neviděl.“

Zajímavé! Ani Ctibor z Kožlí, ani zeman z Mrače neviděli Šternberka, který tak určitě ujišťoval, že byl na místě mezi prvními s panem z Konopiště. A právě pan Beneš zase velmi přesně vzpomínal, že přišli společně se Zdeslavem ze Šternberka. Souviselo to s upozorněním, které nesl na Konopiště Šternberkův rychlý posel z Prahy? Nu, návštěva na Mrači přináší dobrý výsledek – pomyslí si Petr Ptáček.

Když se dověděl, co potřeboval, rozloučil se s poděkováním se zachmuřeným zemanem. Zdislav z Mrače se divil, že mu stačilo tak málo, a ujišťoval ho svou pomocí, bude-li jí třeba při dalším pátrání.

„Pozor na zavínutou střelu!“ loučil se s ním mračský zeman narážkou na Benešovice. Petr se jen usmál a vyrazil se svou družinou na zpáteční cestu, celkem uspokojen výsledkem svého dvoudenního zájezdu na Konopiště, Kožlí a Mrač. Zejména Mrač...!

Úzkým údolím mezi strmými zalesněnými svahy podél potoka směřujícího k Sázavě dojeli k řece nedaleko čerčanského brodu. Tam se přebrodili na pravý břeh řeky a ještě za večera se vrátili na Zlenice.

KAPITOLA XII

ZAVINUTÁ STŘELA

Na Janu Zlenickém bylo patrné, jak je rád, že se Petr Ptáček vrátil ze své výpravy bez pohromy, neboť nebylo právě bezpečné navštívit chytrého pana Beneše z Konopiště a prchlého Ctibora z Kožlí na jejich hradech, byla-li správnou domněnka, že mají něco společného se zlenickým zločinem. Na Janovi se však zároveň jevila i zvědavost, s jakými výsledky se jeho přítel vracel z první poloviny zájezdu, a tu ho Petr Ptáček nenechal v napětí. Hned jak zasedli ke stolu v prostorné síni, začal vyprávět o svých zážitcích.

Největší novinkou ovšem bylo, že listina, povolující dodatečně stavbu zlenického hradu, byla skutečně králem Janem na Zlenicích zpečetěna a že jako jeden ze svědeckých podpisů nesla i potvrzení zemana z Mrače. Nadto se výpovědí Ctibora z Kožlí i Zdislava Mračského stávalo stále pochybnějším, byl-li Šternberk mezi ostatními, když byly vylomeny dveře.

Jan napjatě poslouchal. Ptáčkovi se však zdálo, že s ním plně nesdílí uspokojení z výsledků cesty. Jan to také v rozhovoru přiznal: „Zatím, cos byl pryč, přemýšlel jsem o všem znovu: Zdálo by se jistě nejpřirozenějším, že některý ze šlechticů vnikl k otci a provedl svůj zločin, aby se zmocnil listiny. Jsou tu však ještě jiné možnosti.“

„Vím. Ale ty se mi už nezdaří tak pravděpodobnými,“ odporoval Petr.

„Proč?“ trval na svém Jan. „Předně mohl vraždu provést spíše některý z jejich lidí. Za druhé si pak myslím, že bylo stejně dobře možné, aby se ti, kdo o to měli zájem, zmocnili listiny teprve při prohlídce, kterou provedli, zatímco jsem byl u Oldřicha z Týnce.“

Petr nemohl popřít, že Janovy domněnky byly dobře zdůvodněné. Přece jim však nepřikládal přílišnou váhu. Pokud jde o prvou námitku, nezdálo se mu pravděpodobným, že by pan Oldřich, který se už uzamkl ve své ložnici, vpustil k sobě neznámého zbrojnoše. Ten by pak také sotva mohl provést vraždu neslyšně, tak aby nebyly zburcovány strážě. Musil by se vlastně dostat k panu Zlenickému násilím. To spíše by k sobě vpustil pan Oldřich někoho ze svých – Mstiše nebo Mladotu. Tuto možnost však zase nepřipouštěl Jan a bylo opravdu nepravděpodobné, že někdo z hradu by volil k zločinu tak složitý a nebezpečný způsob. Petr také nevěřil, že by některý ze šlechticů svěřil zločinný úkol svým služebníkům. Vždyť pak by se musil neustále obávat prozrazení.

Pokud šlo o druhou námitku, zdála se Petrovi závažnější. Co bylo snazším než se pod záminkou prohlídky, kterou se mělo zjistit, zda se neztratily peníze, zmocnit nenápadně listiny krále Jana ze skryté zásuvky? Pak by ovšem o tom, že byla odcizena, vědělo asi více účastníků. To také bylo zcela dobře možné, neboť Benešovi jistě jednali v dohodě i se svým spřízněným Zdeslavem ze Šternberka. Myslí i na to, že vrah v noci třeba zásuvku nenašel, a proto odcizil listinu až druhý den při prohlídce. Tento nápad však odmítl, neboť viník měl dost času zmocnit se listiny, když světlo svítilo až téměř do úsvitu.

Ne, celá věc byla opravdu zpropadeně spletitá! Jestliže totiž došlo ke krádeži listiny krále Jana až při prohlídce, pak nebyl na Zlenicích spáchán jeden zločin, nýbrž zločiny dva: prvním byla vražda, jejíž důvod by se tak znovu ztrácel, druhým krádež cenné listiny. Druhý zločin jaksi zakrýval zločin první, tak jako u rukopisů, jejichž původní písmo bylo z pergamenu seškrabáno a přepsáno novým rukopisem. Jinými slovy byli Petr a Jan se svým šetřením o vraždě v podstatě zase jen tam, kde byli, než v Petrově mysli při návštěvě u Dalimila vznikla domněnka, později potvrzená, o králově listině a její krádeži. Tím důležitější by ovšem bylo zachytit stopu po mnichovi, který mohl znamenat klíč k rozluštění záhady. O něm nebylo však stále žádných zpráv, jako by se propadl do země.

Petr a Jan ještě dlouho do noci probírali všechny možnosti a domněnky,

zapléтали se však stále více do dohadů, které nevedly k žádoucímu východisku. Petr pak nemohl dlouho usnout. Tížila ho také nedočkavost, aby už byl zítřek a mohl skončit svou objížd'ku po sázavských hradech návštěvou na Dubé a Hrádku. Zdálo se mu pak, že sotva usnul, již ho budili – hodně časně, jak sám nařídil.

Byl to už šestý den, co se Petr Ptáček od Janova posla dověděl v Praze o zločinu na Zlenicích a zahájil pátrání. Přinese dnešek podstatný obrat na cestě vedoucí k dopadení vraha? Petr o tom začínal pochybovat, když klusali tentokrát proti proudu řeky Sázavy. K Dubé, kde se chtěl Ptáček zastavit nejdřív, bylo nedaleko. Hrad, opatřený opevněným předhradím, s nápadně velkým větrným mlýnem, stál na příkrém kopci při levém břehu Sázavy a silně zdi, ztužené několika baštami, spojovaly jej s ohrazeným podhradím zvaným Odranec, které sahalo až k samým břehům řeky. Kde svahy kopce nebyly dostatečně strmé, byly překopány hlubokým příkopem, který také odděloval předhradí od vlastního hradu podobně jako na Zlenicích. Také rozvržení horního hradu bylo obdobné. Petr si pomyslně, že se pan Oldřich ze Zlenic při stavbě svého nového hradu asi poněkud zhlédl v Dubé, snad o sto let starší. I zde ovšem byla opevnění postupně obnovována, a zejména osada Odranec s vlastními hradbami a branou byla asi spojena hradbami s hradem teprve později.

Majitel pevného hradu pan Ondřej z Dubé patřil k rodu Benešoviců, kteří měli v erbu zavínutou střelu a jejichž statky se soustřeďovaly hlavně v Posázaví, od Hrádku a Dubé až po Konopiště a Líšno. Petra Ptáčka přijal pan Ondřej z Dubé na loži. Ačkoli nebyl ještě příliš stár, trpěl dnou, která snad byla zhoršena těžkým poraněním, jež si před několika léty způsobil při nebezpečném pádu z koně. U jeho lože seděla jeho manželka, asi patnáctiletý synek Vaněk a dvě dcerky. Šlechtic, přemáhaje bolest, představoval je obřadně z lože, pak však celou rodinu poslal pryč, aby nerušili, až na chlapce Vaňka Václava, o němž se pochvalně zmiňoval, že už dovede psát a brzy mu bude moci sloužit za skutečného kancléře, poněvadž se do všeho rychle zaučuje. Ať jen Petr Ptáček nemá před ním žádných tajností!

Ondřej z Dubé, ačkoli byl nejbližším sousedem pana Oldřicha Zlenického, nebyl v osudný den na Zlenicích kam byli pozváni okolní šlechtici. Omluvil se pro nemoc. Podezíravý Petr Ptáček však nevylučoval ani možnost, že pan Ondřej pouze předstíral chorobu, aby se nemusil dostavit k jednání na Zlenicích. Snad měl k tomu nějak zvláštní důvod. Proto se Petr Ptáček začal vypytovat velmi opatrně, ale nemocný šlechtic odpovídal naprosto ochotně.

„Snažím se, abych se všemi sousedy žil v nejlepší shodě. S nikým jsem neměl žádných sporů. Naopak, s Zlenickými jsme byli vždy dobrými přáteli. Vždyť jsem počítal i s tím, že by se můj syn Vaněk,“ ukázal na chlapce, „mohl zasnoubit s Jitkou ze Zlenic. Ale pan Oldřich se rozhodl pro Mračského, jak

jsem slyšel.“

Zase novinka! O tom snad nevěděl ani sám Jan...

Panic Václav z Dubé byl sice o dva tři roky mladší než panna Jitka, jak Petr odhadoval, to však by sotva mohlo být překážkou tak výhodného sňatku. Jaký rozdíl mezi mohutnou Dubou s jejím podhradím Odrancem a chudou mračskou tvrzí stojící o samotě v močálech! A přitom se ještě ten posupný mračský zeman nikterak netajil tím, že k sobě přijímal věci, které jiní pobrali na vladyckých sídlech a statcích... Málo dbal o čest zeman z Mrače, ba, mohlo se o něm říci, že je beze cti jak pes bez ocasu! Pan Oldřich ze Zlenic musil být skutečným podivínem, myslil si Petr, když se rozhodoval pro zemana z Mrače místo panice z Dubé. Jen jedno vysvětlení bylo tu možné: Chtěl vědomě sloužit králi jak klín vražený do državy pánů zavinuté střely, kteří byli pokrevně spojeni s bohatým Šternberkem. A to by pak bylo příčinou... Tento důvod se mu tedy znovu vrátil, ať o něm měl Jan sebevětší pochybnosti.

Mezitím Ondřej z Dubé hovořil dál: „Když měl pan Oldřich spory s Ctiborem z Kožlů a snad i s jinými, jak jsem se doslechl, co bych se do toho pletl? Zastáváš se jednoho proti druhému a popudíš si nakonec oba,“ rozumoval. „Raději se do ničeho nemíchám. To je má zásada. Nač by tu byl popravce a zemský soud? Je jejich starost aby pečovali o pořádek a trestali, kde je třeba.“

Petra Ptáčka zajímaly jinak dosti plytké vývody pána z Dubé z jedné stránky. Bylo možno z nich usuzovat, že pan Ondřej věděl asi více o sporech Benešoviců s panem Oldřichem. Protože však byl opatrný, chtěl raději zůstat vůbec stranou. Snad proto nepřijal pozvání k rokování na Zlenicích.

„Hlavní příčina ovšem byla moje dna,“ připomínal chorý šlechtic. „Však sám vidíš, jaký jsem lazar. A Václav,“ ukázal znovu na svého synka, který s vážnou tváří naslouchal rozhovoru, „je ještě příliš mladý, aby mě mohl samostatně zastat při tak vážném jednání.“

Ano, Ondřej z Dubé chtěl zřejmě zůstat stranou. Z opatrnosti, nebo proto, že věděl víc než druzí? Či byly pravou příčinou bolesti, které i teď zřejmě trápily raněnou nohu? Kdo se v tom má vyznat! Petr Ptáček měl opět kletbu na jazyku...

Shledával, že všude vřdycky jen zavadí, ale pravda mu uniká pod rukou. Co mu zbývalo? Přál panu Ondřejovi z Dubé brzké uzdravení, rozloučil se i s jeho synkem a zakrátko klusal se svou družinou dále podél zeleného břehu veselé řeky Sázavy. Za jezdonickým mlýnem se od něho odloučili. Břeh spadal zde příliš strmě k řece a bylo třeba vystoupit na náhorní rovinu, kudy je cesta lesem vedla k Hrádku, sídlu pana Ondřeje, dalšího Benešovice.

Ondřej bylo zřejmě oblíbené jméno. Jako pán z Dubé byl i pán z Hrádku Ondřej, ostatně byli oba vlastními bratrance. Také stavba Hrádku v leccěms připomínala Dubou i Zlenice. Hrádek stál na skalisku, svázejícím se prudce k

Sázavě a k potoku, který se tu do ní vlévá. Po padacím mostě se vjíždělo do brány hájené věží. Za ní bylo předhradí uzavřené hradbami do nepravidelného čtverhranu. Po druhém svoditém mostě se přejíždělo přes příkop do vlastního hradu, menšího než předhradí, s výstavným palácem a vysokou hláskou.

Pan Ondřej z Hrádku s oběma syny, rozložitým Janem a vytáhlým Čajchanem, čekali už na nádvoří před palácem na hosta, který se dal ohlásit poslem. Vše se zase opakovalo jako obvykle. Vítání, pohoštění v hradní síni, vypytování. Pána z Hrádku i jeho syny, zvláště Čajchana, nemálo zaujalo sdělení, že se Petrovi podařilo dokázat nevinu Jana Zlenického.

Čajchan dychtivě naslouchal vylíčení pokusu se svíčkou. „Že to nikomu nenapadlo!“ podivoval se hlasitě. „Je to přece tak jednoduché! Jan Zlenický musil už být hodně dlouho zpátky, když svíčka ještě hořela. Ale co jen dělal na hradě?“

Petr pouze pokrčil rameny a raději začal s vlastními otázkami. Prvá byla, kdo byl u dveří, když je vylamovali. Nedověděl se však nic podstatného. Ondřej z Hrádku přišel až poslední, když už dveře byly vylomeny. Pamatoval se, že všichni šlechtici byli již uvnitř: Mračský, Konopišťský, Šternberk i Ctibor z Kožlů. Petru Ptáčkovi chvíli napadlo, že by to snad mohl být sám pán z Hrádku, kdo byl skryt za závěsem. Když se však podíval na poctivou tvář bělovlasého šlechtice, nedovedl si dobře představit, že právě on by se snížil k takovému činu, zejména když některý z jeho zdatných synů by k tomu mohl být spíš nástrojem. Pak se začal vypytovat na prohlídku, k níž došlo, když Jan ze Zlenic opustil hrad s Ctiborem z Kožlů.

„Čí to byl nápad, udělat prohlídku v ložnici pana Oldřicha?“ zeptal se Ptáček. Předpokládal, že ten, kdo prohlídku navrhl, mohl by být nejspíš podezřelý z krádeže soudil-li správně Jan Zlenický, že listinu neodcizil sám vrah.

„Já jsem dal ten návrh,“ pravil klidně Ondřej z Hrádku.

Tedy i zde mohlo být podezření proti panu Ondřejovi! Však byl z rodu Benešoviců, kteří o listinu měli největší zájem. Proto se Petr znovu dotazoval: „Co tě k tomu vedlo, pane z Hrádku?“

„Napadlo mi, že byl-li pan Oldřich skutečně zavražděn, jak tvrdil Jan Zlenický, byla příčinou vraždy loupež. Řekl jsem to panu Benešovi a ten mě v mém podezření utvrdil. Shodli jsme se, že by bylo dobře věci hned prohlédnout, když na to nepomyslel sám Jan. Chtěl jsem sice původně počkat, až se Jan vrátí, ale pan Beneš tvrdil, že nemáme ztrácet čas. Říkal jsem, aby dal sám ten návrh, ale pan Beneš z Konopiště namítal, že bude vhodnější, abych s tím jako nejstarší vystoupil sám.“

To ovšem vyznělo značně jinak než původní výpověď. Slova Ondřeje z Hrádku posilovala spíše podezření proti Benešovi z Konopiště. Vypadalo to ovšem tak, jako by Konopišťský neměl prsty přímo ve vraždě, ale pouze v

krádeží listiny. Pak by Janova domněnka byla správná. Šlo by o dva zločiny: o vraždu a o krádež, která mátlá stopu.

„Dal jsem tedy návrh a ostatní souhlasili,“ vykládal bělovlasý šlechtic. „Prohledali jsme truhly i zásuvky a shledali jsme, že se nic neztratilo,“ končil pan Ondřej z Hrádku.

Petr už ani neposlouchal. Jeho myšlenky byly mnohem dál. Vzpomněl si, že mu Jan sdělil, jak se mnich zmiňoval o Neveklově, Sedlčanech, ale také o Hrádku. Měl snad nějaké důvěrné spojení s Ondřejem z Hrádku? Vzápětí se ptal: „A o mnichovi, který byl onoho večera návštěvou na Zlenicích, nevíš nic bližšího?“

Bělovlasý Ondřej z Hrádku jen vážně zavrtěl hlavou. „Takových mnichů přejde... Co by na tom bylo zvláštního?“

Takřka stejnými slovy odpovídal Zdislav z Mrače, vzpomněl si Petr Ptáček. Nikdo nic neví, nic si nepamatuje. Nakonec druhá polovička jeho putování po hradech přinesla ještě méně užítku než první díl. Zkušenosti z Dubě a z Hrádku sice nasvědčovaly, že Benešoviči měli asi zvláštní zájem na listině, kterou král Jan Lucemburský stvrzoval stavbu zlenického hradu, ale že její odcizení bylo sotva v přímé souvislosti s vraždou. Spíše naopak. A další svědectví proti Šternberkovi také nezískal, protože Ondřej z Dubé na Zlenicích vůbec nebyl a Ondřej z Hrádku přišel poslední, takže jeho svědectví nemělo váhy. Leda že by právě on... ale tomu nevěřil.

Tři stisknutí ruky: s Ondřejem, Janem a Čajchanem z Hrádku. Petr Ptáček se vrací se svou družinou na Zlenice a znovu si opakuje osudnou otázku: Bude zločin na Zlenicích hradě vůbec objasněn? Hrome! Začíná se mu zdát, že jeho úkol je těžší než honit vlka na kulhavém koni!

KAPITOLA XIII

„VYPRAVUJ MI O MRAČSKÉM!“

Opět seděl Petr Ptáček s Janem ze Zlenic ve velké síni zlenického hradu a radili se. Petr již Janovi vypravoval, jak pochodil na Dubé i na Hrádku. Řekl mu, že mladičká Václav z Dubé byl také nápadníkem Jitčiny a že asi jen snaha pána ze Zlenic vrazit společně s mračským zemanem klín do državy „zavinuté střely“ znemožnila zasnuby. Tím větší byla zášť Benešoviců proti panu Oldřichovi, tím více jim byla stavba hradu Zlenic trnem v oku, tím větší zájem měli na listině krále Jana. Ondřej z Dubé jako by něco tušil, proto se asi vyhnul schůzce na Zlenicích. Dna mohla být jen záminkou. A Ondřej z Hrádku přímo prozradil, že Beneš z Konopiště se snažil prohledat ložnici a získat tak příležitost k odcizení listiny.

To všechno vypravoval Petr Ptáček Janovi.

„Měls pravdu,“ řekl. „Vražda a krádež následovaly asi po sobě bez přímé souvislosti.“

Zatímco Petr nestačil utajit mrzutost, Jan byl naopak v náladě mnohem lepší. „Máme tu přece druhou cestu k cíli,“ připomněl, „tajemství zavřených dveří. Podle toho, co jsi zjistil, zdá se, že jedině Šternberk nebyl při vyrazení dveří.“

„Ani Ondřej z Hrádku,“ doplňoval Petr.

„Pravda,“ přiznával Jan Zlenický. „Ale...“

„Ani o Ctiborovi z Kožlí si nemůžeme být tak zcela jisti.“

„Kdo tedy?“

„Zdá se, že jsme v koncích,“ doznával Petr Ptáček.

Až dosud pátrání pokračovalo celkem rychle. Pokusem se svíčkou Ptáček dokázal, že Jan nemohl být vinen. Pokusem s dveřmi zjistil, jak byl asi zločin proveden. U Dalimila přišel na myšlenku o listině krále Jana, která se mu potvrdila při návštěvě Zdislava z Mrače na jeho tvrzi. Pak se však vyšetřování znovu zamotalo, místo aby se zjednodušilo. Otázka KDO? ústila do prázdna. Pokus s vylomenými dveřmi vylučoval z podezření vedle Mstiše, Mladoty a některých jiných zlenických služebníků a zbrojnošů především Zdislava z Mrače, který ostatně nemohl mít na zločinu nejmenší zájem. Vrhla naopak nejvážnější podezření na Zdeslava ze Šternberka, kterého mimo Beneše z Konopiště, podezřelého ze spoluviny, nikdo před dveřmi neviděl. Když se však ukázala možnost, že krádež listiny nemusila být v přímé souvislosti s vraždou Oldřicha ze Zlenic, podezření proti Benešovicům a Zdeslavovi ze Šternberka se hroutilo, pokud šlo o hlavní zločin. Podle výpovědi Ondřeje z Hrádku přišel vlastně na myšlenku prohledat ložnici Beneš z Konopiště. Sám však nechtěl návrh vyslovit. To všechno by ukazovalo že chytrý šlechtic jen využíval příležitosti. Pak by teď byli mimo podezření z vraždy – nikoli ovšem z odcizení listiny – oba Benešovicí, Beneš z Konopiště a Ondřej z Hrádku a také synovec pana Beneše Zdeslav ze Šternberka. Kdyby byli připravovali vraždu pana Oldřicha, co by bylo přirozenější než se zmocnit žádoucí listiny hned při činu? Proč by čekali až do druhého dne na pochybnou příležitost při prohlídce? Vždyť ani nemohli tušit, že Jan odjede a poskytne jim tím možnost k prohlídce za své nepřítomnosti. Opravdu, Jan měl pravdu, když odmítal odcizení listiny jako důvod k vraždě. Kdo tedy zbývá? Jediný Ctibor z Kožlí, kterého od počátku podezíral Jan. Avšak podle Ptáčkova názoru jeho divoká povaha ani pozdější chování nikterak nenasvědčovaly, že by se právě on dopustil tak záluďného zločinu.

V celé řadě otázek znal jen quid, ubi, quo modo a quando – co, kde, jak a kdy. Věděl, že došlo k vraždě n Zlenicích, že vrah zůstal skryt za uzamčenými dveřmi a do jejich vylomení, aby se pak nepozorovaně přidružil k ostatním, a že se vražda stala v noci. Přitom svíčka hořící téměř do úsvitu, kdy teprve

dohořením zhasla, vylučovala Jana Zlenického a s nim snad i Čajchana a Jana z Hrádku.

Takové byly odpovědi na ono: Co, kde, jak a kdy? Zbývalo však stále ještě odpovědět na quis, quibus auxiliis a cur: Kdo, s čí pomocí a proč? Stačilo by vědět „proč“, aby znal odpověď na otázku „kdo“, která by nejdůležitější. A doví-li se „kdo“, postačí toto vědomí jako důkaz k odsouzení vraha?

Takové byly myšlenky, které zaměstnávaly Petra, jimi si lámal hlavu, když znovu a znovu donekonečna rozebírali s Janem všechny podrobnosti, možnosti a dohady ve velké síni zlenického hradu u krbu, jehož ohnivé jazyky osvětlovaly síň, zahalenou jinak v temnotu.

Do místnosti vstoupil náhle Mstiš.

„Vrátil se Hašek, urozený pane,“ hlásil.

Jan a Petr při této zprávě vyměnili mezi sebou významné pohledy. Hašek byl zbrojnoš, kterému po dosavadních neúspěších s pátráním po mnichovi Jan Zlenický znovu uložil, aby se ještě jednou pokusil nalézt po něm stopu.

„Přiveď ho,“ poručil Jan.

Mstiš čekal pouze na tento rozkaz. Otevřel dveře a do síně vstoupil Hašek, zablácený a promoklý. Bylo zřejmé, že právě dojel a že Mstiš ho rovnou vedl nahoru.

„Našels mnicha?“ zeptali se Jan a Petr takřka jedním hlasem.

„Našel,“ řekl úsečně Hašek.

„Nu a...“

„Je mrtev,“ prohlásil stroze zbrojnoš. Jak zlověstně zazněla jeho slova ztemnělou místností, jen spoře ozářenou rudými plameny, které po ní vrhaly obludné stíny! Zvláště pochmurně zněla Haškova slova Petrovi, neboť mnich byl poslední možný svědek, s jehož výpovědí měl Ptáček ještě možnost dostat se na pravou stopu.

„Našli ho vesničané nedaleko cesty v lese, když šli pro dříví. Mnoho z něho nezbylo. Sotva víc než kápě a růženec a střevíce.“

Ležel-li tam týden, bylo možno předpokládat, že se zvěř postará o jeho pohřeb, pomyslí si Petr Ptáček a pokřičoval se.

„Kde v lese?“ vyptával se zatím Jan.

„Na konopištském panství,“ slyšeli z úst zbrojnoše Haška.

Tedy zase! Ovšem, bylo možné, že mnich byl cestou přepaden nějakým lapkou, ale ani Jan, ani Petr nevěřili, že by jeho smrt nebyla v souvislosti se zlenickým zločinem. Opět se tu ozvalo jméno Konopiště. Ještě chvíli se vyptávali na podrobnosti nového strašného nálezu, Hašek jim však již nemohl říci nic, co by bylo zvlášť důležité, a proto ho Jan i s Mstišem propustil.

Zůstali zase sami s Petrem a pokoušeli se nalézt v mnichově smrti nějakou souvislost se zločinem na Zlenicích. Prozradil mnich nějaké tajemství nebo přišel varovat Oldřicha ze Zlenic před úklady? Jisté bylo jen to, tak se aspoň

zdálo po jeho násilné smrti, že jeho návštěva na Zlenicích byla v souvislosti s vraždou a že pak sám byl odstraněn jako nepohodlný svědek.

Petr ovšem trval na svém názoru, že mnichova smrt v konopištských lesích zesiluje podezření proti Benešovi z Konopiště. Vzpomínal, jak se sám obával přepadení cestou na Konopiště a potom do Benešova, jak opatrně odmítal pozvání Istivého pana Beneše s jeho nápadně bodrými úsměvy. Jan zase hájil názor, že mnicha mohl přepadnout někdo jiný. A proč ne právě Ctibor z Kožlí?

„Snad proto ten surovec tolik spěchal ze Zlenic, aby dohonil mnicha!“ Ano, právě v místech, kde našli mnichovy pozůstatky, vedla jedna z cest k hradu pana Ctibora, a Janův názor měl proto svou váhu. Ale Petrovi vnitřní hlas stále opakoval, že se všechny nitky sbíhají na Konopišti.

„Představ si, jaké ohrožení představoval tvůj otec pro zájmy Benešoviců! Vždyť se raději spojil s Mračským a odmítl svazky s nimi prostřednictvím zasnoubení Jitky s mladým Václavem z Dubé. Kdo je mračský zeman proti pánům z Dubé!“

Jan chtěl namítnout, že neméně je ohrožoval i Oldřich z Týnce, stavitel hradu Kostelce, avšak Petrova otázka, připomínající mračského zemana, byla vyslovena příliš zpríma.

„Víš, že mám o Zdislavovi z Mrače nejhorší mínění,“ řekl. „Ale otec o něm stejně dobře věděl všechno špatné. Když rozhodoval dát mu Jitku, měl k tomu jistě své vážné důvody.“ A po chvíli: „Otec Zdislava, Havel z Mrače, měl pověst ještě horší.“

Petra začala minulost Zdislava z Mrače zajímat. Zdislav sám byl ovšem zcela mimo podezření. Měl přece největší zájem na další přízni pana Oldřicha – kdyby byl pan ze Zlenic zůstal naživu, nebyla by už svatební smlouva, kterou našli v tajné zásuvce, bez podpisu! Také jediný Mračský mohl bezpečně prokázat, že byl přede dveřmi, které dal vylomit, takže se nemohl skrývat na místě vraždy. Přece tu však mohlo být jakési užší, byť nepřímé spojení se zločinem. Nebyl-li to sám Jan, mohl to snad být někdo jiný, kdo chtěl vraždou zmařit sňatek, ten nežádoucí svazek, kterým by byl s Oldřichem ze Zlenic příbuzensky spojen mračský zeman, jenž se zřejmě netěšil přízni panstva. To byla nová myšlenka, která mu napadla. Stavěla celý případ do nového světla: Páni vědí, že Oldřich ze Zlenic je v rozepři se svým synem. Domýšlejí se, že by se s Janem snáze dohodli, a chtějí předejít spojení mezi Zlenicemi a Mrači. Odstraní proto pana Oldřicha. Druhý den si vzpomenu, že na Zlenicích je listina, která by měla zmizet. Proto navrhnou prohlídku...

Nové zločinné pásmo se už rozvíjelo před Petrovými očima. Ano, páni přece nemohli připustit sňatek Jitky se Zdislavem z Mrače! Aby se však utvrdil ve svém názoru, který zatím ještě nechtěl sdílet s Janem, vyzval ho: „Vypravuj mi o Zdislavu z Mrače. Snad přijdeme na nový nápad.“

Jan vyprávěl a Petr měl před očima postavu ponurého zemana s klípcem na

oku, jak s ním hovořil na jeho tvrzi v opuštěném údolí uprostřed močálu. Byla přímo vražena do državy Benešoviců a zeman z Mrače se netajil svým záštitám k Benešovi z Konopiště a ostatním, na které vrhl přímé podezření z účasti na zlenickém zločinu.

„Zdislavův otec, Havel z Mrače,“ začal Jan své vyprávění, „byl, jak jsem ti už řekl, postrachem celého kraje. Na své tvrzi shromáždil nejhorší čeládku, pustošil s ní okolí a přepadl kupce na silnicích. Málo se proti němu mohlo podniknout, když v celé zemi panovaly nepřetržité zmatky. Konopiště ani náš hrad tehdy dosud nestály, Beneš z Konopiště, který v těch letech ještě seděl na Benešově, i Šternberkové se tenkrát starali více o své moravské zájmy. Na pevnou Dubou a na Hrádek si ovšem Mračský netroufal, a proto se naopak ani tam nestarali o jeho neplechty, pokud ponechával jejich zboží na pokoji. Ostatně dovedl své činy tajit, nikdo mu nemohl dokázat jeho účast, a proto také nikdo proti němu nic nepodnikal.“

Petr Ptáček naslouchal se zvýšeným zájmem, když Jan pokračoval: „Matka zemřela Zdislavovi, který neměl bratrů ani sester, když mu bylo jen několik měsíců. Dovedeš si představit: nemluvně na tvrzi, odkud nejrůznější dobrodruzi a zběhové plení kraj! Proto se Havel z Mrače – tak mi to alespoň vypravoval otec – rozhodl poslat dítě na vychování ke své sestře. Když bylo Zdislavovi asi dvanáct let, jeho otec zemřel. Roztrhal ho kanec na honu. Havel z Mrače prý nešťastně upadl a zlomil se mu oštěp. Vedly se však i jiné divné řeči, že prý jeho smrt nebyla zaviněna nešťastnou náhodou. Poslali ihned zprávu Zdislavovi, aby se vrátil. A právě tenkrát při návratu byl se svým průvodem přepaden.“

Prostým vyprávěním dávných příběhů se před Petrem objevily nové obzory. Spíše citem vytušil, že se za postavou jednookého zemana skrývalo nějaké tajemství. Nyní je Jan před ním odkrýval. Udělal dobře, že se zeptal na Zdislava z Mrače, na němž jako by od mládí lpěla kletba!

„Pobili všechny zbrojnoše z doprovodu. Nebylo jich ostatně ani mnoho. Samotného Zdislava se jeho zbrojnoši Tasovi podařilo zachránit jakoby zázrakem.“

Petr si dobře vzpomněl na vysokého muže, který ho přijal na tvrzi mračského zemana, jemuž byl zřejmě pravou rukou. To ostatně právě potvrzoval Jan.

„Přivedl ho na Mrač a zavedl tam více kázně a pořádku. Dvanáctiletý Zdislav by byl na to sám sotva stačil. Ještě dnes má Tas na Mračského velký vliv a je stále při něm.“

„Všiml jsem si,“ potvrzoval Petr. „A jak přišel Mračský o oko?“

„Jako docela malý hoch,“ odpovídal Jan. „Myslili, že byl otráven. Lazebník ho dal pověsit za nohy, hlavou dolů, aby prý z něho jed spíše vyšel. Zachránil mu život, ale jed se mu vrazil do oka, na které oslepl, takže mu je musili vyjmout. Sám Zdislav mi to vyprávěl.“

Podivné! Jan o tom všem věděl a patrně v tom nenacházel ani nic zvláštního.

Bylo opravdu hodně takových příhod – co mu jich jen napovídal Dalimil –, ale Petra přece jen překvapovalo, jak byl život mračského zemana od mládí provázen smrtí a nevysvětlenými zločiny. Opravdu, musila na něm spočívat nějaká tíživá kletba. Jako dítěti mu zemřela matka. Pak se ho někdo pokusil otrávit. Za podivných okolností umírá jeho otec. Při návratu na Mrač je Zdislav přepaden a jen zázrakem – jak zdůrazňoval Jan – zachráněn. Když má podepsat svatební smlouvu, vrahova ruka překazí, aby Oldřich ze Zlenic podepsal. Nezdálo se, že by v tom byla náhoda. Nevypadalo to spíš tak, jako by celý řetěz zločinů byl v bezprostřední souvislosti? Mohla to být nová stopa, která se zdála vést bezpečněji k cíli než všechny dřívější marné dohady. Ovšem kdyby Mračský sám měl nějaké tušení, jistě by se s tím Petrovi při jeho návštěvě na Mrači svěřil. Nebo mu bránila jeho mlčenlivost? Je to pravděpodobné, Mračský je uzavřený, skoupý na slovo. Ale Petr by potřeboval, aby na jeho pohnutou minulost bylo vrženo více světla. Snad by mu mohli pomoci jeho příbuzní. Kdo pronásledoval rod Mračských? Někdo z obětí svévole Havla z Mrače?

„Co ta Mračského teta, u které byl vychován?“ dotazoval se znovu Jana.

„Nevím, snad je ještě naživu.“

„Kde?“

„Někde na jihu, kde už začínají vítkovické statky. Slušný kus cesty od nás. Je to jakási malá tvrz u Sedlčan. Říkají jí Hrádek.“

Sotva to dořekl, Petr vyskočil jako bodnutý: „Hrádek? Ale pak mnich asi nemyslí Hrádek na Sázavě, ale Hrádek u Sedlčan!“

Jan se díval nechápavě.

„Říkal jsi přece, že se mnich zmiňoval o Neveklově a Sedlčanech, ale také o Hrádku!“

„Na to jsem skutečně nepomyslel,“ uhodil se Jan do hlavy.

Dvě přímký, které se rozbíhaly, jako by se znovu setkaly. Mnich byl na Zlenicích a navštívil pana Oldřicha těsně před tím, než k němu zašel Mračský. Ze Zlenic odcházela mnich na Hrádek u Sedlčan, kde byl Mračský vychován a kde má tetu. Takové dvojí setkání dvou lidí, kteří zdánlivě neměli nic společného, sotva mohlo být pouhou náhodou, když čísi tajemná ruka v souvislosti s tím zasáhla Oldřicha z Týnce a potom i samotného mnicha. Mračský ovšem objevení mnicha nepřikládá váhy, ale Petr byl přesvědčen, že kdyby se mu podařilo vypátrat tajemství spojující mnicha se záhadnými zločiny, jež se kupily kolem Mračského mládí, značně by se přiblížil tajemství zločinu, spáchaného, na Zlenicích hradě.

Nejdříve hovorem jen odkládal okamžik, kdy bude musit jít spát, aniž věděl, jak bude druhý den pokračovat v pátrání, které se zdálo končit ve slepé uličce. Hovorem, jenž začal planě, přišel však na nový směr a zajistil si tím náplň na zítřek. Vytryskla nová naděje, vždyť zítřek bývá vždy moudřejší včerejška.

„Ráno vyrazím na Hrádek u Sedlčan!“ „Neměl bys dříve promluvit s

Mračským?“

„Je to zbytečné. Na mnicha jsem se už ptal, ale zdá se, že o něm nic neví. Jeho stopu úplně podceňuje...“ Petr již podával Janovi ruku na dobrou noc.
„Dej připravit koně a lidi. Zítra hned časně vyjedeme.“

KAPITOLA XIV

TAJEMNÁ SKŘÍNKA

Jakmile se tedy rozbřeskl den, bez otálení vyjeli: k Poříčí, pak benešovskou cestou, odkud odbočili doprava směrem k Neveklovu, stále tak, jak se ubíral mnich, který nedošel. Prostý kříž, urobený z větví, označoval místo, kde našli jeho ostatky.

Cesta byla dosti obtížná. Vedla opuštěnými kraji, lesy a vřesovišti, přerušovanými jen zřídka vesničkami na vypálených nebo vymýcených plochách s chudými políčky a pastvinami, na mnoha místech pokrytými velkými balvany. Zjevily se jim i věže, brány a hradby několika tvrzí i hrazené dvorce, bezvýznamné proti pyšným stavbám Konopiště či Dubé, které Ptáček právě navštívil. I kostelíky byly malé a chudé. Projeli osadou Neveklovem s malou tvrzí a odtud, jak jim udávali směr sedláci, jichž se vypyтали, stáčeli se stále více k jihu zvlněnou krajinou s dalekými výhledy. Přes špatný stav cesty Petr proti svému zvyku nešetřil koně, kteří přece měli za sebou – kromě včerejška – slušné výkony. Kde mohl, sjížděl z hrbolaté, vydrolené cesty, plné kamení, kořenů, louží a bláta na volná pastviska a pobízel koně do cvalu, zatímco ostatní ho následovali. Jinak – pokud možno – vedl koně v ostřejším klusu, avšak často byla cesta tak neschůdná, že jejich hlouček mohl postupovat jen krokem. Tu Petr raději slézal z koně a kráčel vedle něho, aby mu ulevil. Odpočinek si cestou popřáli jen jeden, aby koně přesedlali.

Do Sedlčan dojeli před polednem. Ve velké trhové vsi s farním kostelem popřál Petr družině i sobě oběd v zájezdní hospodě na náměstí, ačkoli ho již páčila nedočkavost po tajemství Hrádku. Ze Sedlčan byl k Hrádku už jen malý kus cesty, směrem na východ. Hrádek sám byl obklopen malými hájky, od jejichž zeleně se odrážela jeho nápadně červenavá barva, po níž byl zván Červeným Hrádkem. Na rozdíl od posázavských hradů, budovaných na strmých ostrozích, stál Hrádek úplně na rovině a oporou mu byly vedle hradeb a věží jen rybníky a široký potok, odkud byla voda svedena do příkopů, takže sahala přímo až ke zdím. Zkušené oko Petra Ptáčka však poznalo, že za velkých nebezpečí bylo možno uvolněním dalších stavidel zalít vodou celé hradní okolí, takže by se hrad proměnil v úplný ostrov a byl tak chráněn proti útoku mnohem bezpečněji než mračská tvrz bažinou.

Už z dálky ohlásila stráž trojnásobným zatroubením jejich příjezd a hned nato vyjeli jim z brány vstříc dva jezdci. Prohlédli pečet listiny vydané Petru Ptáčkovi popravcem, a poněvadž se od jeho malé družiny nemuseli obávat nebezpečí, vpustili je do hradu. V Sedlčanech se Ptáček už dověděl, že na Červeném Hrádku sedí vladka Mutina a jeho choť že je paní Blažena, bezpochyby teta, jíž byl na vychování svěřen Zdislav z Mrače jako hoch, zatímco jeho otec Havel s lecjakou cháskou plnil, loupil a přepadal ze své tvrže. Pan Mutina nebyl na hradě, Petrovi však stačilo, když si mohl pohovořit s paní Blaženou. Zavedli ho do hradní síně, kam za chvíli vešla paní Blažena, starší žena ušlechtilých rysů, která Petra Ptáčka pohostinně uvítala.

Také jí ukázal Petr svou listinu a vysvětlil účel poslání, které mu svěřil Oldřich z Týnce. Vyprávěl jí o smrti pána ze Zlenic, nezmínil se však o mnichovi, pouze naznačil, že zločin může souviset s minulostí Zdislava z Mrače. Vysvětlil, že Zdislav byl už jako hoch pronásledován podobnými nástrahami a zločiny, takže není vyloučeno, že k něčemu podobnému došlo i na Zlenicích, aby byl zmařen jeho sňatek a příbuzenské spojení mezi hradem Zlenicemi a mračskou tvrzí.

„Chtěl bych se zvláště dovědět,“ končil Ptáček, „jak došlo k pokusu o otrávení Zdislava z Mrače, který ho stál jedno oko.“

„Bojím se, pane, že ti o tom nebudu moci mnoho říci,“ promluvila klidným hlasem paní Blažena. „Vím sice něco o Zdislavovi, pokud žil ještě tady na Hrádku jako hoch, ale hodně podrobností se mi už vytratilo z paměti, neslouží mi už tolik, co dřív.“

Ptáček se nejprve domníval, že se za jejími okolky skrývá snaha něco zastříti, ale paní Blažena ho překvapila dalším sdělením: „Přistěhovali jsme se sem na Hrádek s mým choťem Mutinou teprve asi před...“ zarazila se na chvíli, jako by počítala, a pak teprve dokončila: „... asi před patnácti lety, když už se Zdislav vrátil na Mrač.“

Nebyla tedy tetou, u níž byl Zdislav vychován! Ale paní Blažena ani nečekala na Petrovu otázku a sama vysvětlovala: „Zdislavova teta, paní Voršila, vdova po Chvalatovi z Hrádku, u které tenkrát jako hoch přebýval, zemřela krátce po jeho odjezdu na Mrač. Podle závěti připadl Červený Hrádek, protože neměla dětí, jejímu bratrovi, mému muži Mutinovi. Přestěhovali jsme se sem z naší tvrže v Roztokách, kterou teď spravuje náš syn Šimon, daleko odtud k severu, až za Prahou...“

„Zdislav z Mrače sem nikdy nezajel?“

„Ne, nikdy. Cesta v té době byla hodně nebezpečná. Víš přece, že byl při návratu na Mrač přepaden a sotva vyvázl životem.“

Petr přikývl. Ano, bylo to docela pochopitelné. Vždyť Zdislav z Mrače pana Mutinu, svého strýce, i jeho choť, paní Blaženu, sotva znal, když snad jen zřídka zajeli za jeho pobytu na Hrádek z dalekých Roztok. Petr však stále

hledal nějakého přímého svědka Zdislavova mládí, aby pronikl tajemstvím úkladů, jež ho obklopovaly.

„Není snad mezi sluhy či zbrojnoši někdo, kdo by se z té doby pamatoval na Zdislava?“

„Jistěže,“ ujistila ho paní Blažena. „Přeješ si, abych ho zavolala?“

Vyšla ze síně a vrátila se po chvíli se starým, zarostlým mužíkem, těžce se pohybujícím na krátkých, zakřivených nohou.

„To je Bohuněk, který ti snad řekne více o zemanu z Mrače.“

Zakrslý muž se hluboce uklonil.

„Pověz mi,“ začal se Petr zase vyzptávat jako předtím paní Blaženy, „co víš o otrávení pana, Zdislava z Mrače, když tu pobýval jako hoch?“

„Zlé, velmi zlé to bylo,“ počal rozkládat pitvorný stařík. „Zmodral a svíjel se v křečcích a jed z něho nemohl vyjít. Lazebník rozkázal, aby ho pověsili za nohy ke stropu hlavou dolů, že prý tak i krále Václava vyléčili z otravy. Jed skutečně vyšel, ale část se ho vrazila do oka, na které oslepl a které pak bylo nutné odejmout, aby se z něho nákaz nevrátila do těla. Tak mi to vysvětlil sám lazebník, který pana Zdislava uzdravil.“

To ovšem nebylo pro Petra po Janově vyprávění nic nového.

„A kdo jed namíchal?“

„Nevíme, pane,“ vykládal horlivě Bohuněk. „Několik lidí bylo podezřelých, ale nedovedli nic říci, ani když je zavřeli a hrozili jim mučením. Snad mu učaroval nějaký potulný kejklř či žebravý mnich.“

Při slovech o mnichu Petr Ptáček zbystřil sluch.

„Nu možná,“ vmísila se paní Blažena, „že otrava měla i přirozenou příčinu. Od zkaženého masa nebo z ovoce příliš rychle zapitého.“

Ptáčkoví se však zdálo přirozenějším, že někdo usiloval už dávno o zmaření životů a plánů Mračských. Také Bohuněk trval na svém: „Ne, paní, byl jsem při tom. Pan Zdislav se také kroutil bolestmi, jako by ho svíral sám ďábel. Však ani paní Voršila,“ pokřivoval se, „nezemřela přirozenou smrtí.“

Petr už věděl o pokusu otravy na Mračském, o podivné smrti Zdislavova otce i o přepadení mračského zemana, když se jako hoch vracel na rodnou tvrz. Jak už byla jeho obrazotvornost vybičována, napadlo mu, zdali smrt Mračského tety Voršily, o jejíž přirozenosti starý Bohuněk zapochyboval, neznamenalala další článek v tajemném řetězu zločinů, které tak hrůzně provázely život zemana z Mrače až do smrti Oldřicha ze Zlenic, jíž byly zmařeny jeho svatební plány. Zato paní Blažena mnoho nevěřila starému sluhovi a radila i Petrovi: „Nevěř, pane, příliš Bohuňkovi. Má divné nápady.“

Ale Bohuněk se bránil: „Ne, ne, vím určitě, že to nebyla přirozená smrt. Paní Voršila byla docela zdráva. Nic jí nebylo a pak se náhle zhroutila, celá zsinálá, a již se nevzpamatovala. Nebyl to žádný nával do hlavy a také srdce – povídal lazebník – klidně tepalo. Nebylo žádné stopy po nemoci, jen nepatrné

zranění na ruce. Jakoby bodnutí dlouhou jehlou. Ale po takové jehle nikde ani stopy.“

Rozvážnou paní Blaženu jako by vyprávění starého sluhy vyvádělo z klidu. „To všechno jsou jen domněnky a pověry,“ řekla netrpělivě.

Stařík však lpěl houževnatě na svém názoru, zvláště když si povšiml, že i Petr Ptáček byl ochoten věřit v nadpřirozené události na Červeném Hrádku.

„Myslím, že to bylo podobné očarování jako u pana Zdislava,“ vykládal pitvorný mužík s výraznými posunky. „Měl jsem tenkrát předtuchu. Zdálo se mi, že jsem naléval víno, ale místo vína vytékala ze džbánu krev.“

„Já na sny příliš nevěřím,“ mínila paní Blažena, ale pro jistotu se také pokřížovala. Petr si nebyl tak zcela jist.

„Já ano,“ pokračoval Bohuněk, kterého zřejmě těšilo, že mohl sdělovat svá podezření. „Včera se mi zdálo, že na hrad přilétlo pět sokolů a usadilo se na věži. A dnes tu máme urozeného pána v doprovodu čtyř jezdců.“

To paní Blaženu trochu pobavilo. Usmála se a nechala Bohuňka vypravovat dále, zvláště když viděla, že i Petr poslouchá s nemalým zájmem.

„Skutečně jste nic nenašli, co by vysvětlovalo náhlou smrt paní Voršily?“ vyptával se Ptáček, který si namlouval, že na Červeném Hrádku najde konečně nějakou stopu.

„Dočista nic.“

„Jen si vzpomeň!“

„Nic se nenašlo,“ vrtěl hlavou Bohuněk. „Paní Voršila dostala toho dne vzácný dar. Stříbrnou skříňku s ostatky. Uzavřela se s ní do kaple, kde podle svého zvyku trávila dlouho na modlení. Když však příliš dlouho nevycházela, služebné se po ní začaly shánět. Konečně jsme klepali na dveře do kaple, a když se nic neozvalo, otevřeli jsme dveře...“

Jak podobné bylo vyprávění pokřiveného Bohuňka tomu, co se přihodilo na Zlenicích!

„Paní Voršila ležela bezduchá na zemi. Vedle ní skříňka s ostatky.“

„Nevidím v tom nic tak divného,“ řekla paní Blažena. „Švagrová nebyla již nejmladší. Dostala záchvat a zhroutila se.“

Petr však myslel na záhadné bodnutí. Malý zájem paní Blaženy si vysvětloval tím, že se styděla za příbuzenství s Mračskými, kteří neměli dobrou pověst, zejména v oněch letech, kdy Zdislavův otec Havel podnikal loupežné výpravy do okolí Mrače.

„Mohl bych vidět tu skříňku?“ zeptal se Petr.

„Je to skříňka s ostatky,“ vysvětlovala paní Blažena, „s prstem svatě Deliciany, jedné z panen mučednic kolínských. Od onoho nálezu stojí skříňka na oltáři v hradní kapli. Nikdo se jí nedotkl.“

Vida, pomyslel si Petr Ptáček, paní Blažena tvrdí, že není pověřivá, ale tajemné skříňky se z opatrnosti již nikdo nedotkl!

„Mohl bych ji vidět?“ zeptal se znovu.

„Prosím, pojd' se mnou.“

Kráčeli spolu chodbou do kaple, kde bylo značně šero. Bohuněk šel s nimi. Hluboce se poklonili a pokřížovali, než přistoupili k oltáři. Paní Blažena ukázala poněkud ustrašeně na malou stříbrnou skříňku. Petr ji vzal do ruky a opatrně ji prohlížel ze všech stran. Neviděl však na ní nic zvláštního, zejména nic, co by mohlo způsobit poranění.

„Mohl bych skříňku otevřít?“

„Zde je klíček,“ a paní Blažena mu jej podávala z oltáře, kde byl ukryt.

Bohuněk zakašlal: „Mnich, který skříňku přinesl, řekl, že žádný muž do ní nesmí nahlédnout a že skříňku smí otevřít jen urozená žena.“

„Otevru ji tedy sama,“ řekla paní Blažena, jako by rázem překonala dřívější strach. Vzala Petrovi zase klíček a tu si Ptáček povšiml, že byla levačka. Používala levé ruky tak jako jiní pravé: Pravou rukou držela skříňku a levou otvírala. Bylo slyšet zaskřípání zámku, víčko vyskočilo, ale zároveň – takřka nepozorovaně – vymrštila se po levé straně, kde byl zvláštní tepaný knoflík, tenounká jehla, aby v okamžiku zase zmizela. Petr vykřikl a paní Blažena upustila skříňku. Bohuněk stál za nimi, třásl se na celém těla a kvapně se křížoval.

Prvý nabyl rozvahy Petr Ptáček.

„Nyní víme, odkud pocházelo bodnutí na levé ruce paní Voršily,“ řekl. „Štěstí, že jsi použila k otevření levé ruky a skříňku držela pravou rukou. Jinak tě jehla zasáhla určitě do levé ruky – jako paní Voršilu.“

Paní Blažena se na něho nechápavě dívala: „Nerozumím tomu, takové nepatrné bodnutí... a proč...“ koktala. Nevzpamatovala se ještě z leknutí.

„Bodnutí samo by jistě nezpůsobilo smrt,“ vykládal už docela klidně Petr. „Jehla byla patrně napuštěna prudkým jedem. Všechno bylo nalíčeno tak, aby bodnutí otrávil paní Voršilu. My jsme jehlu viděli, ale ona, která držela skříňku právě v místě knoflíku, mohla nepatrné bodnutí pokládat za pouhé škrábnutí, které si způsobila neopatrností...“

...a aby se skříňka nedostala do rukou jinému, zdůrazňoval mnich, který ji přinesl, že ji nesmí otevřít nikdo jiný než žena urozeného rodu, tedy sama paní Voršila,“ řekla pohotově paní Blažena.

Bylo to skutečně vymyšleno s velkou vynalézavostí. Opravdu, bylo to úskočné dílo! Někdo chtěl zavraždit paní Voršilu, aniž vzniklo podezření z vraždy – zcela obdobně jako na Zlenicích, kde rovněž měla být vražda zakryta zdáním sebevraždy...

„Kdo přinesl skříňku?“

„Jakýsi mnich,“ odpovídal Bohuněk.

„Od koho?“

„To věděla jen paní Voršila.“

Petra Ptáčka pochopitelně zaujalo, že i zde se před vraždou objevil mnich. Napadla mu dokonce jinak snad dosti neodůvodněná, myšlenka, zdali mnich, který se objevil na Zlenicích, nebyl též mnich, který přinesl skříňku na Červený Hrádek. Ať tomu bylo jakkoli, věřil, že tu byla úzká souvislost, a bylo třeba držet se stopy.

Na další podrobnosti o mnichovi, který přinesl skříňku na Červený Hrádek, se však marně vyptával. Bohuněk se pouze pamatoval, že byl poměrně mladý. Stalo se to před patnácti léty. Mnich, který byl na Zlenicích, mohl tedy být docela dobře oním mnichem, který přinesl vraždící skříňku paní Voršile. To zesilovalo Ptáčkovu podezření, že mnich, který se objevil před vraždou na Zlenicích, hrál v zločinu bezprostřední úlohu, i když se zdálo vyloučeno, že by mohl zločin spáchat sám.

Petr měl nyní skříňku v ruce a pozorně prohlížel její důmyslné zařízení vymršťující jehlu. Mnich patrně paní Voršilu poučil, aby v kapli otevřela skříňku tak, že přidrží levou rukou zdobený knoflík. Snad ji dokonce i varoval, že se při neopatrném otvírání může poranit. Proto když byla paní Voršila skutečně poraněna jehlou, nepřikládala pozornost zranění, které si domněle způsobila vlastní neobratností. Zatím však v ráno ihned začal působit jed.

Nyní bylo také sotva pochybnosti o tom, že ostatky ve skřínce byly rouhavým podvrhem. Proto se Petr Ptáček dovolil, může-li vzít prázdnou skříňku s sebou jako důkaz zločinu, který se stal před tolika léty na Červeném Hrádku. Může být pro další pátrání důležitý. Paní Blažena ochotně svolila.

Petr byl přesvědčen, že se dověděl už všechno, co mohl zvědět. Toužil ovšem vědět víc, ale Bohuněk, ustrnulý úlekem z kaple, opakoval již jen to, co řekl dříve. Hlavně pak vykládal smysl svých zmatených snů o krvi tekoucí ze džbánů a o pěti sokolech, kteří se slétli na střeše nejvyšší hradní věže. Proto se Petr Ptáček rozloučil. Opouštěl Červený Hrádek s vědomím, že je opět o krok dál, ačkoli ve skutečnosti se celý případ stával mnohem složitější, když se zločin kupil na zločin a objevovaly se vraždy patnáct let staré.

KAPITOLA XV

MUŽ V KÁPI

Z Červeného Hrádku zajeli na noc pouze do Sedlčan, neboť se blížil večer a bylo třeba šetřit koně. Teprve druhého dne zrána vyrazili zpět obtížnou cestou za nevlídného počasí. Petr opět spěchal, aby už byl na Zlenicích a mohl se poradit s Janem o výsledku své návštěvy na Červeném Hrádku, který se mu jevil stále záhadnějším. Jen na chvíli si odpočali v Neveklově, klusali dál k benešovské cestě, sjeli dolů k Poříčí, odtud pak po

pravém břehu Sázavy dorazili na Zlenice.

Jan byl stejně překvapen Petrovým objevem jako Ptáček sám. V jaké spojitosti mohl být mnich s mračským zemanem? Jaká kletba spočívala na mračském rodě? Mstil se někdo z těch, které Havel z Mrače oloupil nebo jimž pobil příbuzné? A nebyla tu přece jen možnost, že vraždu spáchal mnich, ačkoli se domnívali, že v té době již spal v zlenickém dvorci za řekou? Jeden mnich přinesl smrt na Červený Hrádek, druhý na Zlenice. Kde hledat spojitost, a byla tu vůbec nějaká, když obě události dělilo patnáct let?

Jan dal zavolat Jiřího Vidláka, správce zlenického dvorce, u něhož mnich spal. Ten však pouze opakoval, že mnich nemohl v noci opustit svou jizbu, která měla pouze jediné dveře do místnosti, kde spal sám správce se svou rodinou. Někdo z nich by musil tedy mnicha slyšet, kdyby opouštěl svou jizbu a potom se zase vracel. Ostatně mnich odešel hned za úsvitu, takže by zůstávalo také záhadou, jak by opustil ložnici pana Oldřicha a dostal se z hradu. Petr pomyslel znovu na možnost nějaké podzemní chodby, třebaže bylo vyloučeno, že by mohla být vedena pod řekou. Také Jan či Mstíš by o ní musili vědět. Ostatně ani prohlídka, kterou provedli na místě ve zlenickém dvorci a okolí, nepřinesla žádoucí objasnění.

Konečně se Jan s Petrem shodli, že bude nejlíp, když Petr zajede na Týnec, aby dal popravci zprávu o dosavadních výsledcích svého šetření. Snad mu dá pán z Týnce nějakou dobrou radu. Uvažovali sice také o tom, zdali by nebylo dobře zajet ještě jednou na Mrač k Zdislavovi, který měl o pátrání zřejmý zájem. Zatímco byl Petr na Červeném Hrádku, stavil se na Zlenicích Tas, aby se jménem mračského zemana zeptal, jak pátrání pokračuje. Měl cestu mimo a sám Zdislav tam pochopitelně kvůli Janovi, s nimž nebyli v dobré vůli, nechtěl zajet. Avšak ani Jan, ani Petr nebyli nakonec pro návrh, který se mimoděk vynořil. Jan pro pochopitelnou nechuť k svému soku, Petr pro své přesvědčení, že se od mlčenlivého Mračského nic nedoví. Vždyť i při své první návštěvě pomlčel o mnichovi, věděl-li ovšem o něm vůbec něco. Snad spíše panu Oldřichovi z Týnce by něco pověděl než Janovu příteli.

Zůstalo tedy na tom, že Petr zajede na Týnec, raději však až nazítří, neboť všichni už měli namáhavého cestování dost a nadto opět lilo jako z konve. Ostatně bylo již také dost pozdě, protože se rokováním a prohledáváním zlenického dvorce pozdrželi téměř celé odpoledne po Petrově návratu z Červeného Hrádku.

Ráno vyjeli už za pěkného počasí – pouze Petr a dva zbrojnoši –, neboť blízkost Týnce nevyžadovala většího doprovodu po cestě celkem bezpečné. U Poříčí se zbrojnoši Hynkovi uvolnilo sedlo, takže bylo třeba zastavit. Jeden z převozníků dal se mezitím do řeči s Petrem, kterého si povšiml při jeho ustavičném křížování krajem se zlenickými zbrojnoši. Ptal se, jedou-li

do Prahy, Benešova či na Týnec. Když mu Ptáček řekl, že jedou za popravcem, zvolal převozník: „Dobře že jsem se zeptal, pane. Není tomu dlouho, co pan Oldřich z Týnce jel tudy směrem k Praze.“

Petr byl rád, že si ušetřil zbytečnou jízdu, ale zároveň ho zamrzelo, že si přece jen včera večer nezajel na Týnec, kde by byl pana kmotra ještě zastihl. Nyní znamenal jeho nečekaný odjezd do Prahy nevíтанé zdržení. Má se vracet na Zlenice? Rychle se rozhodl:

„Pojedeme za panem Oldřichem do Prahy. Ty, Hynku, se vrať na Zlenice a vyřiď, aby nás zatím nečekali. Snad při rychlé jízdě stihneme pana Oldřicha ještě před Prahou.“

Tak se družina rozjela: Petr s Haškem do Prahy, Hynek zpátky na hrad Zlenice.

Petr marně pobízel koně. Pana Oldřicha nedohonili. V Praze zamířil hned na Hrad. Tam mu však sdělili, že by na pána z Týnce marně čekal. Má důležité rokování s Ondřejem z Říčan, nejvyšším sudím. Jistě o příštím soudním roku.

Petr znechucen vynuceným odkladem své rozmluvy s panem z Týnce poslal zbrojnoše s koňmi do zájezdní hospody a sám sestoupil do Menšího Města, aby si doma trochu odpočinul. Lehl si na postel a přemýšlel, jak ho odtud vytrhlo Janovo poselství a co se všechno od té doby událo. Přihodilo se toho nemálo, ale výsledek? Začal s pátráním po vrahovi Oldřicha Zlenického, avšak místo vraha objevil jen nové zločiny, na mnichovi a patnáct let starou vraždu spáchanou na Červeném Hrádku. Vraždicí skříňka stála proti němu na stole.

Má snad pátrat po původci tohoto utajeného zločinu, aby objevil stopu zlenického vraha? Kde by se mohla skrývat souvislost obou zločinů? Jak směšný byl ulekaný Bohuněk na svých zkřivených nohou s výklady o podivných snech – o krvi vytékající ze džbánku a pěti sokolech na věži. Jeho vyděšené oči připomínaly zlenického sluhu Mladotu. A zase byl na tvrzi Mrači a díval se na zasmušilou tvář mračského zemana s klípcem na vyhaslém oku. Vyňali mu je, když byl otráven... A potom jel hlubokým úvozem podle potoka mezi sráznými, zalesněnými stráněmi, rychle se šefilo. Jaké tam bylo temno! Již nebylo ani vidět na cestu, všechny obrysy se ztrácely v husté tmě...

Probudilo ho hlasité volání paní Anny: „Pane Petře, pane Petře, rychle, volají tě dolů!“

Petr Ptáček se vzpřimil na loži a rozespale se díval kolem. Prudké vytržení ze spánku mu na chvíli zmátlo hlavu. Ale už poznal paní Annu a pochopil, že má sejít dolů. Vyskočil a sbíhal ze schodů: „Co je? Co se děje?“ „Volají tě, rychle!“

Petrovou prvou myšlenkou bylo, že je to Hašek, který něco rychle

potřebuje. Proč však nešel nahoru?

Vyběhl na síň a z domu, paní Anna za ním. Ale na ulici před domem nikdo. Rozhlédl se a o hodný kus výše spatřil neznámého muže, jak na něj kývá rukou.

„Pane Petře, rychle, rychle, potřebuji tě,“ volal neznámý muž a zmateně něco ukazoval rukama. Zřejmě měl naspěch.

Petr nerozhodně vykročil. Tu se však dal neznámý do běhu, stále ukazuje, aby Petr běžel za ním. Petr tedy přidal do kroku, neznámý však běžel ještě rychleji a zahnul za roh. Petrovi se zdálo, že si z něho tropí šašky. Lidé se vykláněli z oken, vybíhali ze dveří, pokřikovali, co se děje. Bude jim tak ještě dělat podívanou! Mávl rukou, zastavil se, a jako by se nic nedělo, vracel se domů. Že by Hašek něco potřeboval? Hospoda je přece na druhou stranu, pomyslí si. Tu si všiml, že z jeho domu rychle vychází člověk, zahalený v šedivý plášť, s černou kápí, která mu zakrývala celý obličej až na oči, které jen letmo zahlédl. Co pohledával ten muž u nich v domě?

Vtom se mu za zády opět ozvalo: „Pane Petře, pane Petře!“

Otočil se. Neznámý muž stál opět na ulici a mával rukama. Lidé povykovali a přidávaly se nové hlasy: „Pane Petře, pane Petře, Petře Ptáčku!“ Jak se však obrátil, muž zase začal utíkat pryč.

„Nějaký blázen je to,“ usoudil Ptáček a řekl to hodně nahlas, aby to celá ulice slyšela, a vrátil se klidně domů. Mrzutě se opět položil na lože. Nešlo mu stále do hlavy, co chtěl ten muž. Co když Hašek přece jen něco potřeboval! Byl sám a nemohl poslat nikoho jiného. Tu se náhle vymrštil vyděšeně z lože a zaklel. Skříňka byla ze stolu pryč!

Když ho paní Anna vyrušila voláním, spěchal hned dolů, a jak byl rozespálý, nevzpomněl ani, že by měl zavřít dveře a okno. Jak hloupě naletěl na prostou léčku! Zatímco se honil za povykujícím mužem, jehož úkolem bylo odvrátit jeho pozornost, a ostatní na ně civěli, druhý muž – patrně ten zakuklenec v kápí a šedivém plášti – dostal se nepozorovaně, nejspíš ze dvora přes pavlač, do jeho pokoje a odnesl skříňku, která byla jeho jediným důkazem zločinu, který se stal na Červeném Hrádku.

Musím se ještě mnoho naučit, abych se příště nenechal tak hloupě napálit, pomyslí si Petr. Chvilí uvažoval, nemá-li se pokusit dohonit muže v kápí, ale bylo již zřejmě pozdě – ten byl už dávno pryč! Nemělo to smyslu. Jen něco nesrozumitelného zavrčel, když se ho paní Anna přišla zeptat, kam mu má posloužit večerí, sejde-li dolů či pojí-li nahore. Myslíl právě na to, jak bude nepřijemné předstoupit zítra před pana Oldřicha z Týnce a sdělit mu, že se nechal oklamat jako nezkušený kluk.

KAPITOLA XVI

STŘEDOVĚKÉ ALIBI

Se stejně nepříjemným pocitem jako včera usínal, stoupal ráno Ptáček ke Hradu a čekal v síni, až ho vpustí k panu Oldřichovi z Týnce, který se tu znovu radil s nejvyšším sudím. Tentokrát se musí dočkat ... Babil se pozorováním ostatních čekajících, z nichž někteří mu nebyli neznámí. Pozoroval jejich obličej, oděvy i výraz tváří a v duchu hádal, ke komu asi jdou a co u něho chtějí.

Teď právě vstoupil do síně nový příchozí: vysoký, štíhlý muž v prostém šatu, s černým klípcem přes oko Zdislav z Mrače!

Co ten tu pohledává?

Také zeman spatřil Ptáčka a lehce se mu uklonil. Petr povstal a podával mu ruku. Snad se od Mračského něco dozví. Bylo mu však ihned nápadné, že Zdislav z Mrače je silně netrpělivý a roztěkaný.

„Nenadál bych se tě ani tady, pane Petře,“ řekl, když vyměnili pozdrav. „Myslí jsem, že se někde za horami a doly honíš po stopě. Co nového?“

„Ani já bych se nebyl nadál, pane Zdislave. Což o to, já jsem tady na Pražském hradě pravidelný host, ale ty?“

„Ach ovšem, vzpomínám, žes ve službě pana Zajíce z Valdeka. Tedy jsi už skončil své poslání na Zlenicích?“

„Za Oldřichem z Týnce jsem přijel,“ vysvětloval Ptáček.

„Pan popravce je tady?“ podivil se zeman.

„A ty, pane Zdislave?“ opakoval Petr svou otázku místo odpovědi.

„Snad tě to překvapí. Sháním službu v cizině.“

Ale Petra Ptáčka sdělení vlastně ani nepřekvapilo. Vždyť dobře věděl, že smělé plány Mračského ztroskotaly, když svatební smlouva zůstala nezapечатěna. Jitku si vezme – o tom nepochyboval – Jan Zlenický. Rozbily se záměry na rozražení benešovické državy; jejichž účastníkem byl Mračský. Jaký div, že ho omrzelo sedět na malé tvrzi uprostřed močálů a že raději pomyslel na dobrodružství a kořist za hranicemi země, kam nepokojná krev odváděla i mladého krále. Však i pana Viléma z Valdeka už to jednou zlákal o za hranice a kdoví, zdali se tam zase nepodívá!

Mračský stiskl Petrovi ruku a odcházel za sluhou, který ho vedl do dalších dveří, nejspíše k samému Jindřichovi z Lipé, jak hádal Petr. Také Ptáček se dočkal pana Oldřicha. Vyšel od nejvyššího sudího Ondřeje z Říčan a oči mu neklidně těkaly, až spatřil v zástupu čekajících Petra Ptáčka.

„Ty, Petře!“ řekl vesele. „A co mi neseš?“

Řekl to spíše jako žert, neboť mu nenapadlo, že by Ptáček jel za ním až do Prahy. Spíše byl přesvědčen jako Mračský, že se Petr vrátil kvůli panu

Zajícovi.

Ale Petr už hlásil: „Musím s tebou nutně mluvit, pane kmotře.“

„Opravdu? Pojd'me tedy někam stranou, kde by bylo více klidu. Ale kde jen?“

Na hradě, kde se pro nedostatek místa všechno tísnilo, kde v každé malé síni zasedali a pracovali páni, jejich písaři a služebníci, nebylo ani pomyslení na klidný pohovor. Kam by zašli?

„Víš co?“ navrhoval živý pan Oldřich, „pojď mě doprovodit a cestou mi všechno povíš.“

To se Petrovi hodilo. Neztráceli alespoň čas. Sotva vyšli z brány a ovanul je svěží vzduch ze zahrad a luk, rozhodl se však popravce jinak. „Což abychom se prošli někde tady? Zde bude nejvíce klidu. Kdepak ten shon v pražských ulicích!“

Ptáček znal Oldřicha z Týnce. Byl nejraději venku, zvláště teď, když si zvykl na stavbě Kostelce. V městě ho všechno dusilo. Ale před Hradem, směrem k Strahovskému klášteru, bylo opravdu příjemně mezi kvetoucími stromy. Viděli odtud na Hrad i dolů na řeku, jak se vinula pod Vyšehradem, tvořila několik zelených ostrovů, pak sevřena mezi hradby obou pražských měst a překlenuata smělym Juditiným kamenným mostem zase ubíhala mezi zelenými břehy a prudce se klikatila.

Oldřich z Týnce si liboval ticho a široký rozhled, avšak Petr Ptáček myslil spíše na to, co říci panu kmotrovi o svých úspěších i neúspěších. Již mu stručně vypověděl o své objížďce hradů, o tom, jak se potvrdilo podezření, že se Benešovi zmocnili listiny krále Jana, kterou Zdislav z Mrače sám potvrdzoval. Pak hned začal o Červeném Hrádku a o objevu vraždící skřínky. Zájem pana Oldřicha, jak viděl, se stále stupňoval. Konečně začal Petr vyprávět o ztrátě skřínky. Teď mu již řeč poněkud vázla na jazyku, neboť čekal, jak se mu pan kmotr vysměje, že se nechal oklamat jako školák. Jak se však podivil, když popravce zvolal: „Nic lepšího se nemohlo stát!“

Petr na něho překvapeně pohleděl: „Jak to?“

„To nám přece usnadní pátrání,“ prohlásil. Oldřich z Týnce. „Musíme vypátrat, kdo věděl, že máš skřínku. Jen ten si totiž mohl vymyslet úskok, aby se jí zmocnil. Kdo šel za skřínkou, chtěl zakrýt stopy vraždy na Červeném Hrádku. A kdo vraždil na Hrádku, má nejspíš prsty i v zločinu na Zlenicích!“

Petrovi jako by se rozbřeslo. „Ale to je pravda, pane kmotře,“ pravil živě a vzápětí si již uvědomil, že by se tím otevřelo nové podezření: Zdislav z Mrače.

Až dosud s Janem vylučovali mračského zemana. A bylo k tomu několik závažných důvodů. Především se zdálo, že právě Zdislav z Mrače měl ze všech nejmenší důvod, aby se snažil odstranit starého pána ze Zlenic. Vždyť mu tolik přál! Jediným důvodem by bylo, kdyby mezi nimi došlo ke sporu. Ale jaká

mohla být příčina neshody? Všechno špatné Oldřich ze Zlenic přece o svém budoucím zeti věděl a svatební smlouva tu byla připravena, ovšem nepodepsána, ale také neroztrhána... Předpokládali také, že vrah zůstal za zamčenými dveřmi, avšak právě o Zdislavu z Mrače nebylo pochyby, že byl před dveřmi a sám je rozkázal vylomit. Jak by tedy mohl vraždu provést? Když odcházel jako poslední, kdo mluvil s panem Oldřichem, viděla stráž pána ze Zlenic ve dveřích. Byl živ a zdrav. Zavřel se do své ložnice a Mračský odešel. Ovšem, mohl se vrátit... ano, byla tu možnost, že se vrátil a... jenže jak by se dostal z ložnice, jež byla uzavřena zevnitř, klíč visel přece u dveří...

Už pokolikáté se marně snaží přijít věci na kloub! Ví, že jen jedno je jisté: Mračský zeman a mnich byli jedinými spojujícími články mezi zločinem na Červeném Hrádku a vraždou na Zlenicích. Tady někde se skrývá ten uzel. Mrtvý mnich však nemohl odnést skříňku. Pak by se jí musil zmocnit jedině Zdislav z Mrače. On také věděl, že Petr Ptáček byl na Červeném Hrádku, vždyť jeho pravá ruka, Tas, se přece přeptával na Zlenicích, jak vyšetřování pokračuje. Jan, který Mračského nepodezříval stejně jako sám Petr, Tasovi pochopitelně nezatajil zájezd do Červeného Hrádku. Zdislav z Mrače se o něm ovšem dověděl pozdě, proto se teprve dodatečně pokusil zmařit prozrazení vraždící skříňky. Nastrojil léčku, na kterou Petr naběhl. Co se včera Petrovi jevilo jako neodpuštělná chyba, ukázalo se nyní v rozmluvě se zkušeným popravcem mílovým krokem vpřed na cestě k dopadení vraha, jímž byl, jak nyní Petr téměř už nepochyboval, Zdislav z Mrače. Osvědčil se způsob, jež si Petr vymyslel, totiž tak dlouho kroužit, obletovat, až se znepokojený viník prozradí sám z obavy, aby nebyl prozrazen.

Teď, když dospěl k poznání, že zločin spáchal nejspíš Zdislav z Mrače, ačkoli stále nevěděl jak, pracovala jeho obrazotvornost ještě dál. Pokoušel se vzpomenout si, kdo mohl být onen muž, který ho zmátl svým voláním, zejména však muž v šedivém plášti a kápi, který se vší pravděpodobností skříňku odnesl. Petr z jeho tváře zahlédl pouze jeho oči. Nyní si uvědomoval, že se mu zdály povědomými. Byl by málem řekl, že ten vysoký muž byl sám Zdislav z Mrače, kdyby se muž v kápi na něho nebyl podíval oběma očima místo jen jedním jako dnes ráno mračský zeman, když se s ním setkal na Pražském hradě. Ano, bylo to týž pohled, táž postava. Ovšem, nemohl ani vyloučit, že to mohl být Tas, který – ačkoli o nějakých deset let starší než Mračský – byl Zdislavu z Mrače vlastně nápadně podoben.

„Ne, přece jen byl pohled jiný. Nebyl to Tas. Jako by měl Zdislav z Mrače skutečně dvojníka,“ usoudil Petr Ptáček.

Bylo to snad pošetilé a unáhlené, ale v té chvíli se Petr rozhodl, že zjistí, kde byl Zdislav z Mrače v tu dobu – a pokud možno také, kde byl včera Tas. Pokud znal Zdislava z Mrače a mohl usuzovat z jeho jednání, byl si jist, že tak důležitý úkol, jakým bylo zmocnit se skříňky, by byl sotva svěřil někomu

jinému než Tasovi. Záleželo tedy na tom, dovědět se, kde byl v tu dobu Mračský a kde Tas. Kdyby se ukázalo, že Mračský i Tas byli v době, kdy byla skříňka odnesena, na jiném místě, pak by zde byl ještě někdo třetí, někdo neznámý, kdo pronásledoval už od mládí Zdislava z Mrače tajemnými zločiny, jež byly dovršeny zavražděním Oldřicha ze Zlenic i tajemného mnicha.

Když jeho myšlenky, které se mu rychle honily hlavou, dospěly až sem, přestal si být tak zcela jist, byl-li to opravdu Zdislav z Mrače, kdo má na svědomí zlenickou vraždu. Už se zase půda houkala pod nohama jako na mokřině...

Prudce se vytrhl ze zamyšlení a shledal; že už hezký kousek cesty kráčí po boku Oldřicha z Týnce beze slova. „Pokud vím, věděl o mém zájezdu na Červený Hrádek ze šlechticů pouze zeman z Mrače,“ řekl rychle.

„Pak by podezření padalo především na Zdislava z Mrače,“ pravil klidně popravce a dodal: „Jestli o tom ovšem nevěděl ještě někdo jiný. Je třeba se přesvědčit. Musíme být opatrní. Měli jsme už přece více klamných stop.“

Petr věděl dobře, že první vedla k Janovi, druhá k Benešovicům a Šternberkovi, další k mnichovi a nyní zase nová ukazovala na Zdislava z Mrače, pakli tu nebyl ještě někdo další, kdo... Dobře, bude tedy opatrný a přesvědčí se!

Obrátili se zase zpátky k Hradu a domluvili se, že druhý den pojedou společně na Zlenice, kde se s Janem poradí o dalším. Tak se rozloučili. Zatímco Oldřich z Týnce scházel dolů do města, Petr Ptáček zašel na Hrad, aby vyhledal svého přítele Ješka, který konal podobné služby jako Ptáček Vilémovi z Valdeka bratranci pana Zajíce Oldřichu ze Žebráka. Ješek mu nejlépe pomůže, když jde o to, vypátrat, kde byli včera zeman z Mrače a jeho zbrojnoš Tas. Nikdo z Mračských ho jistě nezná a Ješek se snadno seznamuje a dovede obratně vyzvídat.

Na Hradě Ješka nezastihl, ale zato snadno zjistil, kde se usídlil v Praze Zdislav z Mrače. Neubytoval se přímo v městě, ale spal ve stanu před městskou branou, kde se utábořili i jeho lidé. Nebylo na tom nic divného. Hrad byl napolo zpusťšený, takže panstvo se zde nemohlo ubytovat a obsadilo všechna lepší místa v městě. Zdislav z Mrače, místo aby se tísnil v nějaké zájezdní hospodě, dal zřejmě přednost tomu, spát ve vlastním stanu jako na vojenském tažení.

Nenašel-li Petr Ješka na Hradě, věděl, kde ho má hledat. Zastihl ho skutečně v nedaleké hospůdce u poháru vína ve veselé náladě. Najedli se a napili spolu a Ptáček použil dobré pohody, aby Ješka zasvětil do celé záležitosti. Jeho bystrý přítel posláním ochotně přijal. Petrovi pak nezbylo než čekat na Ješkův návrat. Krátil si chvíli hrou v kostky s nahodilými kumpány, nikdy mu však při hře neutíkal čas tak dlouho, jako v očekávání Ješkových zpráv, i když měl štěstí a leskla se před ním slušná hromádka denárů.

Konečně se Ješek vrátil. Petr Ptáček shrábl výhru a usedl si s Ješkem k osamělému stolu v rohu.

„Vím všechno,“ řekl Ješek. „Nebyl to on.“

„Tedy Tas?“

„Ani Tas.“

„Víš to jistě?“

„Docela bezpečně.“

„Kdo ti to potvrdil? Mračského lidé?“

„I několik jiných. Všichni vypovídali shodně, však tam také byl velký shluk lidí.“

„Teď?“

„Ne, včera.“

„Co bylo?“

„Velké klání. Pan Zdislav z Mrače lámal dřevce s jakýmisi rytíři z Flander, kteří zajeli až do Prahy. Bavili se tím až do soumraku.“

„A Tas?“

„Přistojil Mračského k turnaji a pak zůstal ve stanu. Asi spal, protože pryč přijel z Mrače teprve po poledni a byl asi unaven cestou. Ale říkali, že tam jistě byl právě v té době, kdy tě navštívil tajemný muž v kápi.“

Petrovi to znělo dosti neuvěřitelně, neboť podle jeho mínění všechno nasvědčovalo tomu, že se skříny musil zmocnit sám Mračský nebo alespoň Tas. Nezdálo se mu, že by zeman z Mrače svěřil tak choulostivé posláni někomu jinému. A přece Ješek jistě mluvil pravdu. Pak ovšem vyvstávala ta druhá možnost, že tu byl totiž ještě tajemný neznámý. Ano, po Ješkovu sdělení Petr Ptáček ještě víc zapochyboval, že viníkem byl Zdislav z Mrače. Nebyl mračský zeman spíše obětí?

Vyprávěl o tom, co zjistil, panu Oldřichovi z Týnce, když vedle něho klusal zrána cestou na Zlenice. Zkušený pan kmotr se jen usmíval, snad Petrově horlivosti, snad jeho pochybám.

„Proč by to neudělal pro Zdislava Mrače někdo třetí?“ tázal se, aby vzápětí připouštěl jinou možnost: „Anebo o tvém zájezdu na Zlenice věděl ještě někdo, o kom nevíš.“ Nakonec dodal: „Jan přece o tom také věděl!“

Zaznělo to nepřijemně. Petr byl v rozpacích, jaký význam má připisat tomuto nečekanému výroku, pak si však raději domýšlel, že popravce má asi na mysli možnost, že Jan nebo někdo ze zlenické osádky mohli lehce prozradit Petřův zájezd na Červený Hrádek. Vždyť se s tím nikterak ani netajili. Ano, tak to asi pan kmotr mínil. Jenže... Ano, původně nepodezírali Mračského, protože by bylo záhadou, jak by mohl zločin provést. A něco podobného bylo po důkazu se svíčkou i s Janem. Ach, kdyby jen bezpečně věděl quo modo, jakým způsobem byl zločin proveden. Ale teď neví už ani to!

Hovor s Oldřichem z Týnce přelétl na jiné záležitosti. Vždyť se o

zlenickém případě již tolik namluvili, že nezbyvalo skutečně říci co nového. Hovořili o tom, co podnikne asi král, až se vrátí od pána z Rožmberka, co panstvo, také o Praze a Petr musil znovu vypravovat o svých dobrodružstvích s Vilémem Zajícem i o honech, které pořádali v rozsáhlých brdských lesích z Valdeka či Křivoklátu. Tak jim dlouhá cesta, kterou v minulých dnech Ptáček již čtyřikrát projel sem i tam, poměrně rychle uběhla.

Na obědě seděli už v zlenické hradní síni s Janem, který se zájmem vyslechl jejich zprávy o nejnovějších událostech, jejichž jádro pochopitelně tvořilo odcizení skřínky. Podezření proti Mračskému přijímal Jan s krajní nedůvěrou, tím spíše, když mu Petr řekl, co zjistil Ješek, že totiž Zdislav z Mrače i Tas byli viděni u stanu právě v době, kdy zakuklený muž v kápi odnášel skřínku.

„Připouštím, že podezření proti Zdislavovi je velmi silné. Má však také své slabiny: Zdislav nemohl mít žádný zájem na tom, aby se zbavil mého otce, který byl vlastně jeho jediným přítelem. Jeho ztráta ho vyhánil z mračské tvrze za hranice...“

„A co když mu přestal být přítelem?“ opáčil Petr Ptáček bez přesvědčení.

„Pak by zbývalo ještě vysvětlit, jakým způsobem vraždu provedl. Sám jsi přece svým pokusem dokázal, že vrah musil být za zavřenými dveřmi.“

Petr jen přikývl, neboť sám soudil stejně jako Jan.

„Jestli se podezření proti Mračskému opírá o to, že on věděl o zájezdu na Červený Hrádek, pak bychom se také měli,“ pokračoval Jan, „nejprve přesvědčit, zdali o něm nevěděl ještě někdo jiný.“

„Opatrnost nikdy neškodí,“ přikývl Oldřich z Týnce. Vždyť to bylo právě i jeho mínění. Jan dal tedy zavolat Mstiše a rozkázal mu, aby se pozeptal všech zbrojnošů a sluhů, zdali se někdo přespólní od nich nedověděl o Ptáčkově zájezdu na Červený Hrádek, ovšem mimo Tase, o kterém to již věděli.

Pak zase nastalo trapné čekání. Oldřich Týnecký se snažil zavést rozhovor na bezvýznamné věci, jako když dopoledne klusali z Prahy k Zlenicím. Tentokrát však nebylo příliš do řeči ani Petrovi, ani Janovi, kteří oba netrpělivě čekali, co jim sdělí Mstiš. Zůstane podezření na Mračském, nebo se ukáže, že o výpravě bezpečně věděl ještě někdo z okolních šlechticů, kteří mohli mít účast na vraždě na zlenickém hradě?

Konečně se Mstiš zase objevil, ale v jeho bezvýrazné, přísné tváři nebylo možno vyčíst, přináší-li něco nového. Tři šlechtici na něho hleděli tázavě, plni nedočkavosti. I Oldřich z Týnce byl zřejmě netrpělivý.

„Tak co jsi se dověděl?“ vyzval ho Jan.

„Pan Beneš z Konopiště o tom věděl,“ řekl stroze Mstiš. „Jeho zbrojnoši potkali Hynka, když se vracel od Poříčí se vzkazem od pana Petra. Jeho kůň se jim zdál unavený. Ptali se, kde až s ním byl...“

Tedy zase Beneš z Konopiště! Ať zavádili při šetření o cokoli, vždy se

ozvalo Konopiště. Zabitý mnich byl nalezen na konopištském panství. Pan Beneš z Konopiště dal návrh na prohlídku v ložnici zavražděného pana Oldřicha ze Zlenic, při které pravděpodobně zmizela listina krále Jana. A byl to bezpochyby pan Beneš, k němuž cválal rychlý posel Šternberkův, když Ptáček zahájil v Praze své vyzvídání. Kdo by potom věřil, že setkání jeho zbrojnošů se zlenickým Hynkem bylo náhodné? Spíše slídili kolem a potom...

Petr Ptáček si přitom dobře vzpomněl, že Šternberk věděl, kde je Ptáčkův pražský byt. Věděl-li to Šternberk, proč by se to nedověděl Beneš z Konopiště? Bylo možno po tom všem věřit, že se účast pana Beneše omezovala jen na odcizení listiny? Že nešlo o hlubší nepřátelství a pletichy proti pánu ze Zlenic a snad i zemanovi z Mrače?

Jan zatím poslal Mstiše pryč, aby si mohli bez svědků pohovořit sami tři. Tentokrát se však věci chopil rázně sám popravce pan Oldřich z Týnce.

„Vidím,“ řekl rozhodně, „že takto bychom se nikam nedostali. Podezření se stále rozbíhá proti Benešovi z Konopiště a s ním pochopitelně i proti jeho synovci Šternberkovi i proti druhému Benešovi, panu Ondřeji z Hrádku. Druhá možnost je Zdislav z Mrače. Jeho osoba se zdá poukazovat na souvislost s utajeným zločinem, který Petr objevil po patnácti letech na Červeném Hrádku. Kdo nám však zaručuje, že se stejně snadno nemohl dovědět o cestě na Červený Hrádek Ctibor z Kožlů, který choval největší záštitu? Můžeme opravdu vyloučit, že nemá on prsty v té věci? Zatímco Šternberk byl ještě příliš mladý a pan Beneš si hleděl svých moravských statků, byl Ctibor z Kožlů blízkým sousedem Havla z Mrače. Možná že z té doby pocházejí nepřátelství, o nichž nevíme. Což byl-li to právě pan Ctibor, kdo přepadl mladého Zdislava z Mrače, když se vracel z Červeného Hrádku na svou tvrz po dosti záhadné smrti svého otce?“

Petr s ním musil, bohužel, souhlasit. Podezření se rozbíhalo do nekonečna a nápad s Ctiborem z Kožlů nebyl jalový. On sám se dověděl mnoho věcí, objevil nejpodivnější stopy, některé z nich i patnáct let staré. Stále však chyběla jednoznačná odpověď k záhadě zlenické vraždy. V tom směru nebyl ani o krok dál, než když se prvně dověděl o jejích podrobnostech a kdy mohl být viněn stejně Jan jako všichni návštěvníci na Zlenicích: Beneš z Konopiště s prasečími očky v kulatoučké tváři, hrdý Zdeslav ze Šternberka, ustaraný Ondřej z Hrádku s oběma syny, nerudný Ctibor z Kožlů a konečně tajemstvím opředený Zdislav z Mrače, dokonce snad i nepřítomný Ondřej z Dubé, i když snad byl do zločinu pouze zasvěcen.

Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quo modo, quando – opakoval si znovu v duchu. A pak se přímo zeptal Oldřicha z Týnce: „Co tedy navrhuješ?“

„Představoval jsem si to takto,“ pravil vážně Oldřich z Týnce. „Povolám k sobě na Týnec všechny účastníky. Mám určitý nápad, jak z nich dostat pravdu.“

Jan pouze pokrčil rameny.
„Jsem opravdu zvědav,“ řekl Petr. „Na kdy?“
„Proč ne hned na zítřek?“ řekl Oldřich z Týnce.
„Ale Zdislav z Mrače je ještě v Praze,“ namítl Jan.
„Nevadí,“ rozhodl popravce. „Nedovíme-li se nic od ostatních, zbude nám Zdislav z Mrače jako poslední možnost. Musíme spěchat, protože dva týdny, které jsem ti povolil, pozítří vyprší!“

KAPITOLA XVII

ČERNÝ KOCOUR

Na týneckém hradě bylo živo. Ještě téhož odpoledne, co se popravce Oldřich z Týnce rozhodl pozvat účastníky zlenického rokování, které skončilo vraždou pána ze Zlenic, rozjeli se rychlí poslové na všechny strany proti proudu řeky k Dubé, Hrádku a pak o hodný kus cesty dále až na Šternberk; po proudu řeky s malou odbočkou k jihu na Konopiště a hrad Kožlí, skrytý v lesích. Druhý den v poledne seděli už všichni pozvaní šlechtici okolo stolu, který se přímo prohýbal vybranými jídly, jaká jen dovedná ruka týnecké paní dovedla připravit s tak znamenitou chutí.

Bělovlasý Ondřej z Hrádku, vážné tváře, se svislými bílými kníry, hovořil se svým bratrancem a sousedem Ondřejem z Dubé, který přes bolesti v noze přijal popravcovu pozvání. Urostlý, nápadně ustrojený Šternberk, se žlutou stuhou v nakadeřených vlasech, vykládal důležitě o všem, co se chystá v Praze, že prý asi budou uspořádány velké rytířské hry na přání samého krále. Vedle něho mlčky seděl zamračený Ctibor z Kožlí, divokého pohledu, který pro podobné zprávy nejevil žádného zájmu. Zato Beneš z Konopiště, menší, zavalitě postavy a usměvavé tváře s pichlavými očky, živě rozprávěl s hostitelem, jehož bystré oči těkaly po všech účastnících a nezastavily se ani u jednoho z nich. Z rodiny popravcovy byla přítomna jen jeho choť, paní Eliška, poněvadž nechtěli, aby děti obtěžovaly u stolu, kde se sešli tak vzácní hosté. Petr Ptáček však upřímně litoval, že s nimi nestolovaly ani odrostlé dcery pana Oldřicha, z nichž jedna se mu zvláště líbila. Účastnil se živě hovoru, zakrýváje tím svou nedočkavost. Nedovedl si představit, co vlastně má pan kmotr za lubem. Zato na Janovi bylo jasné patrné rozčilení. Byl pobledlý a sotva promluvil, ačkoli ostatní šlechtici mu dávali najevo, že je mrzí jejich drsné chování vůči němu, když byl podezříván ze zločinu.

Petrovi – a tím spíše asi Janovi – se zdálo, že hostění nebere konce. Konečně se však paní Eliška vzdálila a muži zůstali sami. Živý, veselý hovor neustával, až tu hlasitým zakašláním obrátil k sobě Oldřich z Týnce pozornost.

Všichni rychle utichli.

„Pánové, moji milí a vzácní hosté,“ začal popravce obřadně, „pozval jsem vás jako přátele, abychom spolu družně pobesedovali, když v zemi opět nastal, zaplat' Bůh, klid a pokoj. Měl jsem ovšem ještě jeden zvláštní důvod. Jak všichni víte, původce strašného zlenického zločinu nebyl stále ještě vypátrán, ačkoli zde pan Petr, kterému jsem po dobré úvaze svěřil pátrání, objevil mnoho stop a pozoruhodných věcí. Žádná z nich však s naprostou bezpečností neoznačuje pravého viníka.“

Odmlčel se; mlčeli také všichni ostatní, připraveni naslouchat dále.

„Ptal jsem se vás všech jednotlivě sám,“ pokračoval popravce, „a také se vás z mého zmocnění vyptával můj kmořenec Petr Ptáček na různé okolnosti, které by mohly vést k objasnění zločinu. Avšak ani vaše výpovědi nevedly k žádoucímu vyjasnění.“

Šlechtici sledovali jeho výklad takřka se zatajeným dechem, zvláště když pan Oldřich z Týnce zvýšil hlas a ptal se důrazně:

„Znovu se vás proto ptám, zdali žádný z vás při svých odpovědích nezapomněl na něco závažného, co by nás mohlo dovést k cíli?“

Těkové oči popravcovy přehlížely celé shromáždění.

„Nezapomněli.“ „Na nic.“ „Všechno, co vím, jsem upřímně pověděl,“ ozývaly se jednotlivé hlasy. Ondřej z Hrádku si hladil vous, Šternberk si upravoval stuhu ve vlasech, Ctibor z Kožlí něco posupně zamručel.

„Nikdo z vás nic nezatajil?“ tázal se znovu důtklivý popravcův hlas.

„Nic.“ „Všechno jsem řekl po pravdě,“ ozvalo se znovu.

„Nemohu a zajisté nechci podezírat nikoho z vás, že by něco vědomě tajil. Přesto se ptám přímo: Kdo z vás ví něco o mnichu, který navštívil poslední večer pana Oldřicha ze Zlenic a který pak byl nalezen mrtev na konopištském panství?“

Jeho oči opět zpytavě přehlížely všechny tváře.

Tu promluvil pan Beneš z Konopiště: „Teprve po návštěvě pana Petra jsem se dověděl o nález mnichova těla. Jinak však opravdu o mnichovi nevím víc než ostatní.“

„Dobře,“ pokračoval Oldřich z Týnce ve svém výslechu. „Pak se ptám, kdo z vás by snad něco věděl o listině, kterou Jeho Milost král Jan dodatečně potvrdil postavení zlenického hradu panem Oldřichem? Tato listina totiž zmizela z tajné zásuvky v ložnici zavražděného pána hradu Zlenice.“

Při těchto slovech se Petr opět pozorně díval na tvář Beneše z Konopiště, ale ani tentokrát nezpozoroval nic, čím by se pan Beneš prozradil. Jeho oblá tvář si zachovala svůj dobromyslný, usměvavý výraz, pronikavá prasečí očka ani nemrkla.

„Opravdu nikdo?“ zdůrazňoval popravce svou otázkou. Odpovědí mu bylo jen zavrtění hlavou.

„Pak se ptám,“ pokračoval neúprosně Oldřich z Týnce „kdo z vás ví o stříbrné skřínce, která byla v Praze úskokem odcizena z bytu pana Petra. Ptám se dále, kdo z vás ví co o zločinu, který byl pomocí této skříňky spáchán před patnácti léty na paní Voršile na Červeném Hrádku?“

Místo odpovědi se však šlechtici jen tázavě dívali na pana Oldřicha z Týnce i vzájemně na sebe.

„Nikdo?“ zdůrazňoval popravce.

„Nevím.“ „Nevíme.“ „Nic jsem o tom neslyšel,“ ozývalo se zase shromáždění.

„Pak se vás ptám všech – a rozmyslete si dobře odpověď: jste všichni ochotni dokázat zvláštní zkouškou, že jste skutečně nic nezatajili?“

Všichni na chvíli zmlkli, jako by se nemohli rozhodnout. Nevěděli stále, kam popravce míří, nebo měli spíše – alespoň někteří z nich – přece jen špatné svědomí a obávali se zkoušky?

Konečně se ozval zvučný hlas: „Myslím, že nemůžeme mít žádných námitek,“ promluvil jakoby za všechny Zdeslav ze Šternberka, zvyklý vždy vést a mít první slovo. Ostatní páni souhlasně přikyvovali.

„Ostatně,“ připomněl Oldřich z Týnce trochu škodolibě, „ten, kdo by se zkoušce nechtěl podrobit, vzbudil by proti sobě zvláštní podezření.“

Po těchto slovech se skutečně už nikdo nemohl vyhnout a vymlouvat.

„A jakou zkoušku navrhuješ?“ ptal se rozvážně Ondřej z Dubé.

„Pojďte se mnou. Uvidíte!“ nechal ho bez odpovědi popravce.

Vedl je chodbou k čtyřhranné věži a pak s nimi sestupoval úzkými točitými schody. Bylo zde vlhko, studeno a téměř úplná tma. Když sestoupili tak hluboko, že již byli zřejmě pod zemí, otevřel těžké kované dveře. Vstoupili do dosti prostorné místnosti. Tak se jim alespoň zdálo, neboť sem vnikal jen zcela skromný paprsek světla malou štěrbinou až zcela nahoře u klenutého stropu. Co je však nejvíc zarazilo, byly dvě velké zelené oči, svítící ze tmy uprostřed místnosti. Když se poněkud rozkoukali v šeru, poznali, že uprostřed místnosti, – která jak tušili – byla týneckou mučírnu, sedí na dřevěném špalku, jehož účelu se mohli domyslit, veliká kočka. její oči tajemně svítily tmou.

Celé okolí působilo příšerně: temné podzemní sklepení, kam sotva pronikalo světlo, mučidla zavěšená a rozestavená podél stěn, pochmurný špalek s černým kocourem a jeho svítící oči – ke všemu tomu pak sem ještě tlumeně zazněl rachot hromu, jak se venku rozpoutala jarní bouře.

Páni se pokřižovali a rozechvěle očekávali, jakou zkoušku jim popravce uloží. Stáli úplně tiše, takže jen vzdálené lomození bouřky rušilo trapné ticho.

Konečně Oldřich z Týnce opět promluvil: „Zavedl jsem vás sem pro zkoušku, abych se přesvědčil, že jste mluvili pravdu; že nikdo z vás nic nezatajil, co by mohlo posloužit k vypátrání zlenického vraha – ani o vraždě samé, ani o listině krále Jana, ani o mnichovi, ani o dávném zločinu na

Červeném Hrádku.“

To již věděli – ale v čem bude záležet zkouška? Vzápětí se jim dostalo odpovědi.

„Černý kocour, kterého zde vidíte upoutaného na špalku, má zvláštní kouzelnou moc. Kdo se ho dotýká a nemluví přitom pravdu nebo ji zatajuje, tomu zůstane na ruce černé znamení. Budu vás jednotlivě volat. Každý, koho zavolám, pohladí pravou i levou rukou kocoura a bude při tom opakovat slova: Přisahám, že nevím nic o zlenické vraždě. Taková je zkouška, kterou vám ukládám.“

Jako na potvrzení jeho slov mocně zahřmělo.

Podivná zkouška!

Ale jen Šternberkův pohrdlivý hlas se ozval ve tmě: „Pouhá pověra...“

„Nevěříš zkoušce?“ zaduněla v odpověď káravá otázka popravce.

„Nevěřím!“

„Odmítáš tedy zkoušku?“

„Proč bych odmítal? Nevěřím jí prostě.“

„Dobře. Začni tedy sám, pane Zdeslave!“

Bylo slyšet kroky a vidět stín vysoké postavy Zdeslava ze Šternberka, jak přistupoval k černému kocourovi, aby se ho dotkl. Pak se sklepením nesla jeho slova: „Nevím nic o zlenické vraždě. Nevím nic o zlenické vraždě...“

Odstoupil a Oldřich z Týnce volal po řadě další: Ondřeje z Hrádku a Ondřeje z Dubé, Beneše z Konopiště, Ctibora z Kožlí, pak Jana ze Zlenic a nakonec i Petra Ptáčka z Ledců.

Po Šternberkovi ještě šest různých hlasů opakovalo pochmurná slova: „Nevím nic o zlenické vraždě, nevím nic...“

Při tajemném obřadu zněla jako jakési čarovné zaříkavadlo a byla přerušována pouze dunivým burácením bouřky, harašením deště a svistem větru. Temno, z něhož svítily jen zelené kočičí oči, bránilo, aby viděli své ruce – i ruce ostatních. Petr, ačkoli nebyl příliš pověřivý, přece nevyklučoval možnost nějakého tajemného znamení. Překvapilo ho spíše, že i jeho volal Oldřich z Týnce ke zkoušce, avšak ochotně se jí podrobil a opakoval po ostatních, přejížděje pravou i levou rukou kocouří hřbet:

„Nevím nic o zlenické vraždě.“

Sotva jeho slova dozněla, pan Oldřich z Týnce třikrát zatleskal, ozvalo se zaskřípění dveří a vstoupili čtyři zbrojnoši s pochodněmi, které rázem ozářily podzemní sklepení se zlověstným náradím podle stěn a velikým černým kocourem, sedícím uprostřed popravčího špalku. Než se však oči mohly přizpůsobit náhlé změně z takřka úplné temnoty do jasného světla pochodní a šlechtici se mohli podívat na své ruce i dlaně ostatních, zavelel popravce rázně:

„Ukažte mi všichni ruce!“

Uposlechli a sedm párů dlaní se obrátilo k popravci: pět párů z nich bylo

začerněných, dva páry byly čisté...

„Vidíš, pane Zdeslave,“ zvolal Oldřich z Týnce, „že pověra byla přece jen k něčemu dobrá!“

„Nerozumím,“ zakoktal Šternberk, dívaje se na své černé ruce, a krev se mu hnala do tváře.

„Vysvětlí nám!“ křičel divoče Ctibor z Kožlí a také on zděšeně zíral na své dlaně, stejně začerněné, jako byly ruce Šternberkovy.

„A přece na tom vlastně není nic kouzelného,“ usmál se popravce a bleskl očima po Benešovi z Konopiště a Janovi ze Zlenic. „Kocour byl zaprášen sazemi. Kdo měl zlé svědomí, bál se pohládit kocoura a ruce mu zůstaly čisté. To je celý ten zázrak.“

Ptáček pochopil, co znamenal popravcův pohled: Beneš z Konopiště, ale i Jan ze Zlenic měli ruce čisté! Tvář pana z Konopiště, jindy usměvavá, byla stažena v ošklivý úšklebek a Jan ze Zlenic byl v tváři bílý jako stěna. Tenkrát Petr Ptáček poprvé opravdu zapochyboval o Janově nevině.

Prvý se zmohl na slovo Beneš z Konopiště. „Úskok se ti podařil, pane Oldřichu,“ řekl přidušeným hlasem. „Dostal jsi nás, jak se říká. Pokud jde o mně, nemám už, co bych tajil.“ Odkašlal si a pokračoval pak už zvučněji: „Přiznávám, že listina krále Jana je u mne na Konopišti. Vzal jsem ji při prohlídce v ložnici pana Oldřicha po jeho smrti. Nemohl jsem připustit, aby zůstala v rukou Jana ze Zlenic, kterému – jak vidím – jsem právem nedůvěřoval. Listina nemá nic společného se zlenickou vraždou. Neřekl jsem tedy nic, čím bych se provinil proti své šlechtické cti. Proto mohu opakovat všem znovu: Nevím nic o zlenické vraždě, co by nevěděli ostatní.“

„Ale kočky jsi se bál dotknout, pane strýče!“ pronesl opovržlivě Šternberk, který již zase nabyl svého povýšeného klidu. Bylo ovšem patrné, že je mu odhalení velmi nemilé. Pokud jde o Beneše z Konopiště, ten dělal, jako by přeslechl urážlivou synovcovu poznámku. Zvolna nasadil na kulatou tvář svůj obvyklý úsměv. Dařilo se mu to však jen křečovitě. Pak se zarazil a vypadl proti Zlenickému:

„Ne, opravdu se s ničím nemusím skrývat a už se neskrývám, ale zde Jan ze Zlenic nám však jistě může podat zajímavější vysvětlení, proč on nepohládl kocoura!“

Jan zůstával bílý v obličejí a ruce se mu nepatrně chvěly.

„Nemám, co bych řekl,“ pravil.

„To ti snad stačí,“ obrátil se Beneš z Konopiště útočně na Oldřicha z Týnce. „Jan byl od začátku v podezření. On měl nejvíc důvodů, aby se zbavil svého otce. Nebo tě snad, pane Oldřichu, také svedlo ze stopy šetření Petra Ptáčka, kterého si přece Jan zavolał jen proto, aby odvrátil podezření?“

„Ano, myslím, že Jan je nám dlužen odpověď,“ pravil vážně popravce.

Ale rozkacený Beneš z Konopiště pokračoval ve svém útoku: „Jaké

podivné výmysly nám předložil s ohořelou svící, se zavřenými dveřmi a tajemnou skřínkou, kterou – jestli vůbec můžeme věřit celému vyprávění – dal nejspíš sám Jan odnést z Ptáčkova bytu, aby mohl obvinít jiné!“

To už bylo víc než podezření! To bylo přímé obvinění a urážka. Janova ruka zajela k dýce, pak se však mladý Zlenický vzpamatoval.

„Za to se mi ještě omluvíš, pane Beneši!“ řekl prudce. Znovu promluvil popravce. „Nerozhoduji ani neodsuzuji,“ pravil a jeho hlas se dutě odrážel od klenby podzemní místnosti. „Ale zůstává zase jen na tobě, Jene, abys dopadl vraha a tím se zbavil podezření, které na tobě ulpělo. A zbývá ti k tomu už jenom jediný den.“

„Vím,“ řekl Jan a vyběhl ze sklepení. Petr Ptáček běžel za ním po úzkém schodišti. Když ho konečně dostihl, řekl Jan pouze: „Pojedeme ihned zpátky na Zlenice.“

Pak už nepromluvil. Petrovi bylo ovšem mlčení nesnesitelně trapné. Když pro špatný stav cesty přešli z klusu do kroku, přitočil se k Janovi a zeptal se: „Řekni aspoň mně, co vězí za tím, že jsi se nedotkl kocoura?“

„Věť tomu nebo ne,“ odpověděl Jan, „ale nebyl jsem s to kočku pohladit. Mám prostě ke kočkám nepřekonatelný odpor. Nevěřil jsem té pověře a myslil jsem, že se přemohu, ale pak můj odpor ke kočkám byl přece jen silnější. Proto jsem tedy kocoura nepohladil...“

Ani Petr Ptáček nevěděl, má-li mu uvěřit. Proto řekl bez přesvědčení: „Proč jsi se tedy nepřiznal panu Oldřichovi?“

Jan se jen chabě usmál: „Přiznal by ses ty za podobných okolností k takové směšné slabosti?“

Jednou rytířství, jednou podivuhodná slabost uvrhla Jana do nejtěžšího podezření. Bylo opět na Petrovi, aby příteli pomohl.

„Teď už nám zbývá jen jedna možnost,“ rozhodl Petr Ptáček.

Jan sraštil obočí: „Která?“

„Zdislav z Mrače,“ zněla odpověď. „Zítra jedeme na Mrač!“

KAPITOLA XVIII

ZTRACENÁ STOPA

Jeli na Mrač. V úzkém údolí potoka, vroubeného z obou stran příkrým návrším, svírala Petra mimoděk úzkost, jak pochodí na mračské tvrzi. S Janem nebylo od včerejška řeči. Uzavřel se ve svém pokoji, nikoho k sobě nechtěl vpustit a nechal Petrovi, aby všechno zařídil sám. Z toho, že mu Petr přikázal, aby se náležitě vyzbrojil, a sám si vypůjčil několik součástí ochranné zbroje, mohl Jan usoudit, že Petr počítá i s možností střetnutí. Tím divnější bylo, že

rozkázal vzít s sebou jen šest nejspolehlivějších mužů. Ale Jan se neptal. Všechno přijímal jako hotovou věc. Slíbil také, že nechá na Mračí jednat Petra a že sám do ničeho nezasáhne.

Jeli tedy na Mrač. Jeli pomalu, neboť pěšina byla po trvalých deštích rozmoklá, plná kaluží a mokřin, které bylo třeba opatrně překonávat. V údolí bylo vlhko a v hustém porostu hledali obtížně vhodnější přechod, když se cesta, proměněná místy v močál, bořila koním pod kopyty. Tím větší nedočkavost se ve všech probouzela zdržením.

Konečně se údolíčko rozšířilo volněji a spatřili před sebou věž mračské tvrze na nepatrném návrší a před ní pevný srub. Také tvrz byla obklopena mokřinami a v mlhavém podvečeru vyhlížela pochmurně na pozadí zamračeného nebe.

Musili vyjet až navečer, neboť věděli – Ptáčkův přítel Ješek to náhodou vyzvěděl při svém úkolu –, že se zeman z Mrače vrátí ten den teprve kvečeru z Prahy, kde hledal službu do ciziny. Jak pomalu utíkalo ráno a dopoledne v očekávání rozhodujícího večera, i když Ptáček se zlenickými lidmi konal zatím mnohé přípravy!

Teď se tedy dočkali. Zvuk rohů již hlásil jejich příjezd. Poznali je a vpustili branou do malého nádvoří; kam však vjeli jen čtyři: Jan a Petr v doprovodu dvou mužů. Zbývající čtyři zbrojnoše nechal totiž Petr čekat před tvrzí v pohotovosti na koních.

Zdislav z Mrače je uvítal na nádvoří a odvedl je do hlavní budovy své stísněné tvrze. Byla tu jen jediná větší síň, vhodná pro přijímání hostů. Petr pozoroval, že Jana neopustila jeho malátnost. Na vzezření jednookého zemana nebylo však nic nápadného. Jeho strohý obličej s černým klípcem zůstával uzavřený jako vždy.

„Přicházíme k tobě, pane Zdislave, s vážnou věcí,“ začal hned Petr, jakmile se usadili.

„Domýšlím se toho,“ řekl suše Zdislav z Mrače. „Váš příjezd na Mrač je mi ovšem vždycky vítaný, ale tentokráte, přiznávám, byl poněkud nečekaný.“

„Řeknu ti rovnou, pane Zdislave, oč běží,“ pokračoval Ptáček.

„Včera na Týnci popravce a všichni páni znovu obvinili Jana z otcovraždy.“

„Nu a...“

„Přišli jsme tě požádat o pomoc.“

Mračský poněkud přimhouřil své jediné oko, než řekl: „Pomoc jsem ti už jednou slíbil, pane Petře. Nechápu však, co mohu pro tebe – a ovšem i pro Jana – ještě udělat. Je-li podezření tak těžké, že...“

„Ano, právě o to běží,“ vpadl mu Ptáček horlivě do řeči. „Zítřka se sejde soud. Musíme tedy do zítřka znát vraha.“

Na to však Mračský jen pokrčil rameny. „Vím,“ řekl, „ale já přece vraha neznám stejně jako vy. Už jsem ti přece řekl...“

„Můžeš snad vědět o různých okolnostech, které by pomohly,“ doléhal Petr.

„Pak mi nezbyvá než opakovat, co jsem ti už řekl: Nevím o ničem.“ Zeman z Mrače dával zřetelně najevo svou rozmrzelost z marného vyptávání. Pak jako by si vzpomněl: „Což listina?“

„Pan Beneš z Konopiště se už přiznal, že ji vzal, jak říká, do úschovy, ale prý teprve při prohlídce.“

„Může to dokázat?“ zeptal se Mračský.

„Sotva. Ale popravce mu věří.“

„Pak opravdu nevím.“

„A přece, odpusť mi, pane Zdislave, chtěl bych tě uvést na stopu, kterou si třeba ani sám neuvědomuješ.“

Zdislav z Mrače opět přimhouřil oko. „Jakou stopu?“ řekl hlasem, v němž Petr Ptáček četl neklid.

„Když mi Oldřich z Týnce svěřil pátrání,“ vysvětloval Petr, „musil jsem pochopitelně vzít v úvahu všechny možnosti a poznat všechny lidi, kteří třeba jen vzdáleně měli něco společného s vraždou. Pochopíš a nebudeš mi mít za zlé, že jsem se vyptával i na tebe.“

„Jan ti mohl říci všechno, co tě zajímalo,“ řekl trochu výsměšně Mračský. „Nic o sobě netajím.“

„Opravdu mi to řekl,“ přikývl Ptáček a také on se slabě pousmál. Jan matně přikývl. Zeman jen posupně povystrčil spodní ret.

Ptáček se však nenechal mást a pokračoval po svém: „Nezlob se, řeknu-li ti pravdu. Z jeho vyprávění se mi zdá, jako by na tvé rodině spočívala zvláštní kletba...“

„Kletba?“ přerušil ho Mračský, ještě podrážděně, ale přece jen jakoby s určitou úlevou. „Jak to myslíš?“

Petr už teď mluvil zase docela přívětivě. „Odpusť mi mou upřímnost, ale říkám ti všechno tak, jak to vidím. Tvůj otec, pane Zdislave, zahynul prý na lovu, ale proslýchají se o tom i jiné věci.“

„Nevěřím jim!“ zvolal prudce Mračský a znovu se zamračil.

„Ale i ty sám jsi byl při návratu z Červeného Hrádku na Mrač přepaden.“

Zeman se opět trochu uklidnil. „Ano, byl, ale to všechno je už příliš dávno. Ostatně na tom ani není nic divného. V té době byly cesty plné nebezpečí.“

Mračský měl ovšem pravdu, vždyť přece sám jeho otec býval postrachem celého okolí. Ale Ptáček věděl, proč zde hledal víc než pouhou náhodu. Postupoval krok za krokem, stále přidával. „A brzy nato byla na Červeném Hrádku úkladně zavražděna paní Voršila.“

„Nesmysl!“ vykřikl Zdislav z Mrače. „Zemřela docela přirozenou smrtí.“

„Starý sluha Bohuněk není o tom tak pevně přesvědčen jako ty.“

„Kdo by věřil takovým klepům! Máš důkaz?“

„Měl jsem,“ řekl prostě a po pravdě Petr.

„A už nemáš?“ podivil se Mračský.

„Nemám.“ A pak náhle obrátil: „Mnicha, který byl u pana Oldřicha před tebou a který byl potom zabit, neznáš? Nemýlím-li se, říkal jsi mi už jednou, že ne.“

„Neznám.“

„Pak je to podivná shoda.“

„Jaká shoda?“

„Že právě ten mnich šel druhý den ze Zlenic na Červený Hrádek, kde jsi byl vychován!“

„Nevím nic o mnichovi. Ale jak ty víš, že mnich šel na Červený Hrádek?“

„Vím to.“

„Pak je to pouhá náhoda.“

„A je také náhoda, že mnich byl zavražděn?“

„Na cestách je nebezpečno. Možná že ho přepadla divoká zvěř.“

„Už zase je nebezpečno na cestách jako tenkrát, když jsi se vracel.“

„Víš přece sám, jaké jsou v zemi neustálé zmatky. Nechápu prostě smysl tvých otázek.“ zvolal rozezleně Mračský. „Nevím, kam míříš. Chceš mě snad obvinít, že něco vím, že něco tajím?“

„Tebe že obviňuji?“ tázal se udiveně Petr. „Ani v nejmenším.“

„Pak tedy...“, nedořekl Mračský. „Pomáhám jen tvé paměti, pane Zdislave,“ řekl docela nevině Petr. „Chci jen, aby sis vzpomněl, zdali někdo proti tobě nestrojil úklady, jejichž obětí – snad jen náhodou – se stal Oldřich ze Zlenic.“

„Nevím o ničem takovém,“ pronesl určitě Mračský, ale pak sám zapochyboval. „Nemohu ovšem tvrdit...“

Ptáček však úporně doléhal dalšími otázkami. „Pak tedy nevíš ani o skřínce, která byla poslána paní Voršile?“

„O jaké skřínce mluvíš?“

„O skřínce s ostatky.“

„Nevím.“

„I tu přinesl mnich – snad totožný s oním mnichem na Zlenicích.“

„Nevím. To ti snad stačí!“

„Nestačí!“ řekl rázně Petr.

„Co tedy chceš ještě vědět?“

„Nic. Ale nedáš-li mi uspokojivé vysvětlení k tajemství smrti paní Voršily, tvého přepadení, a snad i smrti zlenického pána, pak...“

„Pak?“ pronesl zlověstně Mračský a jeho oko jako by probodávalo zároveň Petra i Jana.

„Pak se na ně budeme tázat u soudu. A zeptáme se i na jiné věci, zemane z Mrače, neboť my oba – Jan i já – známe tajemství smrti onoho mnicha, a snad ještě víc!“

„Vyhrožuješ?“ Ruka Zdislava z Mrače sáhla po dýce. Ale Petr Ptáček řekl jakoby s největším klidem: „Sbohem a na shledanou, pane Zdislave,“ a vyběhl

ze síně. Jan za ním. Bleskurychle se vyšvihli na koně, které zbrojnoši drželi na nádvoří, a vyjeli branou. Před tvrzí se k nim připojili ostatní a ujížděli prýč prudkým cvalem.

Najednou se Petr Ptáček ohlédl, zarazil koně a zcela nečekaně zavolal na ostatní:

„Stát!“

Také Jan se ohlédl. Neviděl však nic zvláštního. Poslechli a zastavili koně.

„Proč bychom tolik spěchali? Nikdo nás přece nepronásleduje,“ vysvětloval překvapenému Janovi Petr.

Mračská tvrz se skutečně za nimi tyčila tak tichá a opuštěná, jako by ani nebyla obydlena.

„Máme čas jeti krokem a trochu si popovídat.“

„Bylo by o čem,“ řekl Jan, jehož nesdílnost do té doby byla tak nápadná.

„Opravdu?“ řekl Petr Ptáček a v jeho hlase jako kdyby byl skryt výsměch.

„Proč jsi například lhal a tvrdil, že oba známe tajemství mnicha, když přece...“

„Myslím, že jsi pochopil,“ řekl stále jakoby s výsměchem Ptáček, „že jsem se pokoušel Mračského zahnat do kouta, zastrašit a zmást, aby se podřekl a prozradil nám trochu víc o sobě z toho, co tají.“

„Nepovedlo se ti to však,“ řekl mrzutě Jan.

„Nepovedlo.“

„Vidím, že jsme zase tam, kde jsme byli. I když je Zdislav z Mrače vinen – a já tomu stále nevěřím – neprozradil se. Ztratili jsme opět stopu...“

„A zítra je soud,“ řekl zamyšleně Petr.

„Pěkné vyhlídky,“ řekl Jan. Ovládal se, ale znělo to trpce, skoro vyčítavě.

Jeli zcela pomalu úzkým údolíčkem. Petr se rozhlížel okolo sebe, jako by si všímal krajiny, rychle ubíhajícího potoka, houštin, kapradí a přesličky, mohutných stromů. A díval se také pozorně na Jana, jako by snad v jeho tváři hledal vysvětlení. Jeho vlastní tvář byla napjata. Pozorností, ale snad i očekáváním.

Bylo už šero, když přijížděli k místu, kde se údolí poněkud rozšiřovalo. Tu jako by Petr ještě více zbystřil zrak a sluch. Dočkal se!

Naproti jejich hloučku vyrazil z lesa jezdecký houfec, v jeho čele dva vysokí jezdci se spuštěným hledím. Skoro zároveň se však ozval i zezadu hluk a pokřik. Jan se překvapeně díval na Petra, ale ten jen zavolal: „Jsmo zaskočeni. Braň se!“ a již se vyřítil na svém hnědáku proti útočícím jezdci.

Jan Zlenický měl sotva čas se připravit, neboť jeden z vysokých jezdců, který vedl houf, zaútočil přímo na něho. Srazili se. Také zbrojnoši již bojovali proti přesile. Ale Petr Ptáček se v takovém postavení zřejmě vyznal. Měl za sebou školu Viléma Zajíce z Valdeka. Místo aby se nechal napadnout, sám vyrazil proti nepříteli, kterého si vybral: druhého z obou vedoucích jezdců. Vyjel proti

němu, jako by ho chtěl napadnout z levého boku. Těsně před ním však strhl koně, dostal se na jeho pravou stranu, zachytil štítem ránu a pak rázem udeřil. Jeho protivník se naráz skácel k zemi. Vzápětí však dotírali na Ptáčka další útočníci, takže neměl možnost přispěchat na pomoc Janovi, na kterého druhý z vedoucích jezdců zle dorážel opětovnými údery meče. Jan se proti nim stěží stačil krýt štítem. Jeho malá zkušenost v boji zřejmě povzbuzovala útočníka, který doléhal stále prudčeji a také – neopatrněji. To se mu stalo osudným.

Jan se vyhnul ráně, která ho měla smrtelně zasáhnout, a sám zaútočil. Jezdec se nekryl a Janův meč zasadil mu z boku těžkou ránu, po níž se bezvládně zhroutil z koně, který zděšeně odcválal. Sotva se však Jan vítězně zbavil nebezpečného soupeře, napadli ho současně dva zbrojnoši. Již pod ním padl jeho kůň...

V poslední chvíli se vyprostil, aby kůň nepadl na něho, a stoje snažil se odrazit rány mečů. Ustupoval přitom, aby si kryl záda mohutným dubem, jenž stál nedaleko. Podařilo se mu opřít se o něj a ubránit se přesile?

Na malém bojišti bylo slyšet jen rány mečů, nárazy štítů, tu tam výkřik povzbuzení, volání raněných. Náhle se však ozval hlasitý, divoký pokřik a už se sbíhali ze všech stran noví bojovníci, na koních i pěší, s meči, kopími a kušemi. Vedl je rytíř s modrým a žlutým perem na přilbě, se zlatou hvězdou na modrém poli štítu Šternberk! Jan už umdléval v boji, když zahlédl, že Šternberk míří přímo k němu. Nový netušený protivník nebo snad pomoc? Než domyslel, již byl Šternberk u něho a pádnou ranou zneškodnil jednoho z Janových protivníků, zatímco druhý obrátil koně. Také ostatní se snažili uniknout před přesilou, jež se objevila na bojišti jakoby zázrakem. Marně! Boj dohasl stejně rychle, jako začal. Teď si teprve Jan uvědomoval, jak vlastně krátce trval od okamžiku, kdy byl napaden, až do chvíle, kdy ho Šternberk zbavil nebezpečných útočníků.

Bylo po bitce. Rytíři otevírali hledí a Jan viděl před sebou po Šternberkovi i Beneše z Konopiště, popravce Oldřicha z Týnce, divokého Ctibora z Kožlů, rozložitého Jana a vytáhlého Čajchana z Hrádku místo svého otce, který sám nemohl pomýšlet na boj. Zbrojnoši mezitím svazovali zajatce, obvazovali raněné a pobírali mrtvým protivníkům zbroj jako kořist.

Mezi padlými spatřil Jan mrtvé tělo mračského zbrojnoše Tasa, zasažené strašnou ranou, kterou v sražce utřžil od Petra Ptáčka. Když sňali přilbu jezdcí, kterého srazil s koně sám Jan Zlenický, spatřili Zdislava z Mrače, který na ně zíral – oběma očima. Nebyl mrtev, ale těžce, snad smrtelně zraněn a tvář měl zkřivenou bolestí. Sňali mu zbroj, obvázali ránu na boku a omyli obličej vodou z potoka. Pomalu přicházel k sobě. Šlechtici ho obklopili a z jejich středu se ozval hlas popravce Oldřicha z Týnce:

„Zemane Zdislave z Mrače, přiznáváš, že jsi úkladně zavraždil pana Oldřicha ze Zlenic?“

Zraněný začal rty a zdálo se, že nechce odpovídat. Ještě jednou se jeho tvář

zkřivila křečí, pak však přece jen s námahou promluvil: „Přiznávám.“

Zločin na Zlenicích hradě byl konečně vyjasněn! Alespoň, pokud šlo o jeho původce...

Zbývalo ovšem dovědět se, proč vlastně byla vražda spáchána a jak byla vykonána. Na to se právě ptal popravce.

„Co tě vedlo k tomu, že jsi vztáhl zločinnou ruku na pana Oldřicha ze Zlenic a připravil ho o život?“

Zdislav z Mrače zápasil dál s bolestí, ale odpovídal už bez odporu. Zatvrzelost zmizela. Naopak vypovídal tak ochotně, jako by mu zpověď byla úlevou.

„Neviděl jsem jinou možnost, když se pan Oldřich dověděl moje tajemství.“ A po malé přestávce: „Ten mnich mu všechno prozradil...“

Tajemství? Ano, pochopitelně tu musilo být nějaké veliké tajemství, když jednooký Zdislav z Mrače, kterého všichni znali jen s klípcem na oku, na ně hleděl oběma očima, v nichž se nyní zračila jakoby hrůza ze spáchaného zla.

„Nejsem Zdislav z Mrače, za kterého jste mě všichni měli,“ zaznělo neuvěřitelně k jejich sluchu.

Kdo tedy ležel před nimi, kdo byl tak zázračně podoben Zdislavu z Mrače jen s tím rozdílem, že měl obě oči?

„Jmenuji se Záviš a jsem Tasův bratr...“

Tak pokračovala zpověď umírajícího.

„Vysvětlí nám přece!“ „Tomu nerozumím!“ „Tasův bratr?“ volali šlechtici jeden přes druhého, lačni dovědět se tajemství. Avšak ten, kterého všichni považovali za Zdislava z Mrače a jenž se sám nazval Závišem, bratrem zbrojnoše Tasa, žádal, aby mu napřed dali napít, než bude schopen vyprávět dále. Pak teprve horečnými rty pokračoval:

„Tas byl původcem všeho,“ řekl konečně, když se osvěžil hltavými doušky vody z přílbice. „Byl to jeho nápad, využít toho, že mladého Zdislava z Mrače, vychovaného na Červeném Hrádku, na jeho vlastní tvrzi Mrači vlastně nikdo nezná. Nevěděli tam o něm víc, než že má pouze jedno oko, že druhé ztratil. Tas velel družině, která měla doprovodit mladého Zdislava po smrti jeho otce Havla na jeho rodnou tvrz. Místo, aby zajistil jeho bezpečný doprovod, nastrojil však úklad. Jak dobře víte, při návratu z Červeného Hrádku na Mrač byla celá družina pobita a smrti nešel ani mračský dědic paníc Zdislav. Lapkové, kteří vykonali to dílo, se za odměnu spokojili kořistí, která jim přitom padla do rukou. Tasovi šlo ovšem o víc. Prohlásil na Mrači mne, svého mladšího bratra, za mladého zemana. Nikdo nepoznal podvod a od té doby jsem tedy všude vystupoval s páskou přes oko jako zeman Zdislav z Mrače, zatímco pravý dědic byl ve skutečnosti před patnácti lety z Tasova úkladu zavražděn.“

Strašný zločin, o kterém slyšeli, tedy vysvětloval, proč domnělý Zdislav z Mrače nosil klípec přes oko, ačkoli měl obě zdravé.

„Tak jsme se s Tasem zmocnili Mrače. Já na místě zavražděného Zdislava, můj bratr Tas jako můj zbrojnoš. Ve skutečnosti byl on pravý vládce. Užíval všeho stejně, spíše více než já. On mě vlastně ke všemu donutil svou chamtivou ctižádostivostí. Mně by bylo stačilo, čeho jsem už dosáhl...“

Umírající Záviš se zřejmě snažil svalit tíhu viny za zlenický zločin na svého bratra, jehož mrtvé tělo zbavené zbroje leželo opodál zbrocené krví. Bylo to trapné a bylo to zbabělé, i když všichni chápali vinu Tasovu. To, co slyšeli, je ohromilo. Jak otřesné bylo vysvětlení! S tím větším napětím naslouchali přerývané řeči toho, který krvavě sehrál úlohu mračského zemana.

„Jediný svědek, který mohl být nebezpečný, byla paní Voršila na Červeném Hrádku,“ pokračoval Záviš v odhalování dávných zločinů. „Z její strany nám stále hrozilo, že budeme prozrazeni, protože ona znala mladého Zdislava. Zbrojnoše nebo sluhy, kdyby zavítali z Červeného Hrádku na Mrač, jsem prostě nemusil přijmout. Ale co kdyby se sama paní Voršila rozjela návštěvou na Mrač?“

Tak se potvrdil Petrův dohad, že oba zločiny – na Červeném Hrádku i na Zlenicích – spolu souvisely.

„Způsob, jak se zbavit paní Voršily, vymyslel opět Tas. Dal sestrojít tu skříňku a poslal s ní jednoho z našich mužů, kterého jsme podezírali, že zná naše tajemství. Přestrojil se za mnicha, aby skříňku odevzdal. Byli jsme rozhodnutí zabít ho, až se vrátí na Mrač, abychom se tak zbavili posledního možného svědka. Pravděpodobně něco tušil. Úkol na Červeném Hrádku splnil, ale už se nevrátil.“

Byl to tento muž, který opět v přestrojení za mnicha přinesl konečně tajemství Zdislava z Mrače na Zlenice? Hned se jim mělo dostat vysvětlení, neboť Záviš, bratr Tasův, pokračoval: „Od onoho muže, když umíral, dověděl se mnich mé a Tasovo tajemství a donesl je na zlenický hrad. Ten večer, když jsem vešel k panu ze Zlenic, abychom zpečetili svatební smlouvu, ohromil mě pan Oldřich sdělením všeho, co mu mnich prozradil.“

Zdislav z Mrače, či vlastně Záviš, mluvil teď rychle, jakoby svírán obavou, aby stačil zpovědí ulevit svému svědomí.

„Řekl jsem mu, že všechno je smyšlenka, pouhá lež, která mě měla očernit a znemožnit sňatek, na kterém přece sám pan Oldřich tolik trval. On však prohlásil, že se musí nejprve přesvědčit na Červeném Hrádku. S tím mě propustil.“

Zase se na chvíli zarazil, aby nabral dechu, a pak se rozhovořil znovu, ale ne už tak rychle, ale mdle a unaveně, vždyť byl zesláblý ztrátou krve a bolestí a řeč mu působila obtíž.

„Teprve na chodbě, když jsem slyšel, jak se pan Oldřich zamyká – stráž šla právě kolem – jsem si uvědomil, v jakém jsem nebezpečí: Kdyby se prozradilo tajemství skříňky s ostatky na Červeném Hrádku, byl jsem ztracen. Do té chvíle

znal tajemství jen Oldřich ze Zlenic a mnich. Rozhodl jsem se a jednal jsem.“

Zase dlouhá přestávka, jak ten, který se vydával za mračského zemana, odpočíval.

„Rozhodl jsem se... zaklepal jsem... a pan Oldřich mi znovu otevřel. Tak jsem se zbavil jednoho svědka. Než jsem však mohl vyklouznout na chodbu, slyšel jsem kroky vracející se strážce...“

Řeč se znovu zastavila a oči prozrazovaly hrůzu, jakou asi cítil v okamžiku, když byl zaskočen v komnatě s mužem, kterého zavraždil. Pak se jeho tvář stáhla strašnou křečí a celé tělo strnulo. Záviš následoval svého bratra Tasa.

Šlechtici se pokřížovali a Oldřich z Týnce pravil pohnutě: „Pán ze Zlenic je pomstěn. Spravedlnost zasáhla vraha tvou rukou, Jene.“

Stiskl Janovi pravici. „Odpusť mi moje podezření,“ dodával popravce. „Jistě jsi pochopil, že vycházelo z nejlepších snahy pomstít smrt tvého otce.“

Jan opětoval stisk ruky. Po Oldřichovi z Týnce podávali mladému Zlenickému ruku a omlouvali se mu ostatní šlechtici. Odjízďeli obsadit Mrač, která ztratila svého pána.

KAPITOLA XIX

PETR PAMATOVAL NA VŠECHNO

Jan zůstal sám s Petrem a se svou družinou, z níž našťestí byli jen dva zbrojnoši lehčeji zraněni, takže mohli pokračovat v cestě s ostatními. Místo padlých koní Jan se s lítostí loučil se svým nádherným ryzákem nasedli na koně pobrané útočníkům.

Nyní bylo na Janovi, aby svému příteli Petru Ptáčkovi stiskl pravici.

„Děkuji ti, Petře. Víím, že bez tvé pomoci...“

V takových chvílích přátelský stisk ruky a pohled řeknou určitě víc než plochá slova.

„Hlavní je,“ řekl prostě Petr, „že Tas a Záviš Mračský skončili tak, jak měli. – Bojoval jsi dobře,“ dodával uznale.

Pomyslíl si přitom, že to byl týž Jan, který statečně srazil Mračského a bránil se pak proti dvojnásobné přesile, kdo se na Týnci ze slabosti a nevysvětlitelného odporu málem uvedl do neštěstí tím, že nepohladil kočku.

Jan byl zatím v myšlenkách jinde: „Dověděli jsme se hlavní, ale bojím se, že mnoho ještě zůstane trvale bez vysvětlení,“ řekl.

„Například?“ vytrhl se Ptáček.

„Například tajemství zavřených dveří.“

„Není už tajemství zavřených dveří,“ usmál se Petr Ptáček. „Protože jsme omylem, který jsem sám zavinil, předpokládali jejich tajemství, nepřišli jsme na

nejpřirozenějšího viníka – Zdislava z Mrače, či spíše Závise.“

„Sám jsem tě svedl k omylu, když jsem tvrdil, že Mračský nemohl mít na otcově smrti zájmu a že nebylo ani jiné příčiny, když otec o něm přece věděl tolik zlého,“ řekl Jan, jako by se omlouval.

„Jistě. To byl právě druhý omyl, že jsme pokládali za nejhorší, když u sebe Mračský přechovával věci, které jiní pobrali vladykům na okolních tvrzích. A zatím měl svědomí obtíženo mnohem většími zločiny a hříchy. Co to bylo proti zavraždění mladého Zdislava s jeho družinou a odstranění paní Voršily jedem. Copak jsme však něco podobného mohli vůbec tušit?“

„A přece jsi byl tak blízko,“ řekl uznale Jan.

„Snad. Ale do poslední chvíle jsem si nebyl jist, byl-li to skutečně Mračský, Uvažoval jsem o nějaké třetí osobě, která...“

„Co tě tedy přivedlo na myšlenku uhodit na Mračského?“

„Ty sám.“

„Já?“ zeptal se Jan s nelíčeným překvapením. Opravdu nechápal.

„Vzpomeň si přece, jak jsi mi vyprávěl o své nápadu, že by se Ctibor z Kožlí mohl prozradit, kdyby tě cestou k Poříčí napadl. Použil jsem tvého nápadu, aby se prozradil Mračský.“

„Bylo to nebezpečné.“

„Bylo,“ přiznával Petr, „ale naštěstí všechno dobře dopadlo.“

Dojížděli právě k Sázavě, kterou u Čerčan měli přebrodit. Byl tichý večer, obloha se vyjasnila a řeka klidně plynula mezi zelenými břehy.

„Mluvíš o štěstí, ale spíše to dobře dopadlo tvou předvídavostí a opatrností,“ pravil opět uznale Jan, neboť pochopil, že zatímco sám seděl před zájezdem na Mrač v nečinnosti, zajistil si prozíravý Petr pomoc všech pánů. Nebýt Šternberka...

„Největší nebezpečí,“ pokračoval Jan, „bylo snad v tom, kdyby se na nás Mračský vrhl se svými lidmi ještě na tvrzi.“

„To jsem měl za vyloučeno,“ namítal Petr.

„Proč?“

„Počítal jsem s povahou Mračského.“ Stále ho tak nazýval, nemohl si zvyknout jmenovat ho Závisem.

Jan opět neporozuměl a Petr tedy vysvětloval: „Věděl jsem, že Mračský odcházal od tvého otce, když ten byl ještě naživu. Stráž ho zahlédla. Co se mohlo stát v tom krátkém okamžiku, než vyšel a zase se vrátil, aby provedl svůj čin? Nemohlo se stát nic, co by v zásadě rozhodlo o vraždě. Mračský potřeboval čas, aby si věc řádně rozmyslil a odhodlal se ke skutku. Uvažoval pomalu, nedovedl jednat bleskurychle na místě. Jednal se zpožděním. S takovým zpožděním jsem tedy počítal, když jsme se vydali na Mrač a byli jsme na tvrzi vlastně v jeho rukou. Věděl jsem, že mezi mou výhrůžkou a činem uplyne krátká chvíle. Pak stačilo té chvílky využít, abychom se z Mrače včas zachránili ven,

kde už jsem se cítil bezpečný. Věděl jsem víc než ty, věděl jsem, že Oldřich z Týnce, Šternberk a ostatní jsou už v pohotovosti.“

„Bylo to přesto odvážné,“ mínil Jan. „Spoléhat na tak málo znamená vlastně spoléhat na pouhou náhodu.“

„A přece jsi šel i ty a věděl jsi méně než já sám.“

„U mne to přece bylo něco jiného,“ přiznával skromně Jan.

„Já zase spoléhal ještě na víc. Předpokládal jsem; že se Mračský bude především snažit obratně utajit jakoukoli stopu. Kdyby se nás zbavil na Mrači, byli tu svědci – naši zbrojnoši, které jsem nechal venku. Oč bezpečnější se mu jevil – ovšem zdánlivě – nechat nás odejít a zaskočit nás pak v úzkém údolí! Kdyby se mu podařilo nás pobít, zůstala naše smrt nevysvětlena, mohl být zase viněn Ctibor z Kožlí nebo alespoň Mračský získal čas, aby odjel za hranice, kam se beztoho chystal.“

„O tvém opatrném pojištění Mračský nevěděl. Ale tím jsme se dostali hodně daleko od tajemství zavřených dveří,“ vzpomněl si zase Jan.

„Máš pravdu. Teď víme to, co jsme dříve nevěděli, a proto můžeme záhadu spíše rozluštit. Pachatelem vraždy byl Mračský – či chceš-li Závíš. Ale ráno byl Mračský přede dveřmi. Nemohl tedy být zároveň za zamčenými dveřmi, musil se nějakým způsobem dostat ven. Sám nám řekl, že mu pan Oldřich otevřel dveře, které již byly zamčené. Když však chtěl uniknout, vrátila se stráž, která ovšem byla přesvědčena, že dveře jsou uzamčené. Vždyť i oni slyšeli, jak je pan Oldřich po odchodu Mračského za ním zamykal, a nevěděli, že se Mračský ještě vrátil. Proto mohl Mračský vyčkat, až se stráž zase vzdálí na obchůzce, aby vyklouzl.“

Když viděl, že Jan sleduje jeho vysvětlení, pokračoval: „Stalo se to asi teprve při poslední obchůzce, neboť světlo svítilo téměř až do rána. Zatím všechno nastrojil tak, aby smrt tvého otce vypadala jako sebevražda. Při jednotlivých obchůzkách stráže asi také počítal, jak vystačí s časem, aby mohl uniknout, aniž ho zpozorují. Dovedu si ho představit, jak se rozhodoval, váhal, odkládal,“ vysvětloval Petr jednání Mračského. „Poněvadž stráž nezaslechla, jak mu pan Oldřich otevíral, nemohla ani slyšet, jak Mračský, když se konečně odvážil opustit ložnici, za sebou zamykal, aby byly dveře ráno uzamčené. Pak stačilo, aby s Tasem byl první u dveří a rozkázal je vylomit.“

„To všechno chápu,“ namítl Jan, „ale dveře byly přece uzamknuty zevnitř, klíč byl přece v ložnici“...

„To právě byl další úskok,“ usmál se Petr. „Kdyby se dveře pokusili ráno nějakým způsobem odemknout, byli by snad přišli na to, že klíč, který měl u sebe Mračský, nebyl v ložnici, že tedy dveře byly zamčeny zvenčí a nešlo o sebevraždu. Když dveře vylomili, způsobilo to nemalý zmatek a Závíš nebo jeho spoluviník Tas měli možnost nepozorovaně zavěsit klíč na háček, kde pak visel tak jako obvykle. To byl pro všechny důkaz, že dveře byly zamčeny zevnitř a

podporovalo se přesvědčení, že tvůj otec spáchal sebevraždu. Nebyť kovářova odhalení o dýce...“

„Bylo to obratně vymyšleno,“ řekl zamýšleně Jan. „Nedivím se, že nás to svedlo ke klamně stopě – k názoru o vrahu, který byl ukryt za dveřmi. Tak jsme byli přesvědčeni, že nelze podezírat Mračského ani Tasa.“ Pak jako by si vzpomněl: „Ale jak myslíš, že ti byla uloupena skříňka?“

„Slyšel jsi, že to byla právě skříňka z Červeného Hrádku, které se Mračský nejvíc lekal, že by mohla prozradit dávný zločin a také jeho původ, že totiž není Zdislav z Mrače, ale Záviš, bratr Tasův. Když se vraždou zbavil mnicha, zdála se vražedná skříňka zapomenutou, ale tu se náhle dověděl, že jsem zajel na Hrádek. Domyslel se, že jsem na ni přišel. Musila tedy zmizet. Jsem přesvědčen, že kdybych byl druhý den jel až na Týnec, bylo by k přepadení došlo už tenkrát.“

„Myslíš, že Mračský věděl, že chceš se skříňkou zajet za popravcem?“

„Jistě. Nejdřív ovšem neměl ani potuchu, že jsem pátral na Červeném Hrádku. Tas se to dověděl až u tebe na Zlenicích, zatímco jsme se už vraceli. Neměl proto možnost něco nastrojit. Pak se však Záviš s Tasem snadno domyslili, že první, ke komu pojedou se skříňkou, bude Oldřich z Týnce. Ještě před Kostelcem by nás byli zaskočili...“

„Zachránila tě tedy jen náhoda, že pan Oldřich odjel do Prahy a že ses to dověděl u poříčského brodu,“ řekl živě Jan.

„Nejspíš. Myslím, že tam Tas čekal v záloze. Byli jsme jen tři a byli by nás přesilou snadno zmožili. Já však zatím odbočil k Praze. Spěchal jsem, abych dohonil Oldřicha z Týnce, a proto mě Tas sám už nedostihl, když se po marném čekání u Poříčí dověděl, že jsme zamířili k Praze. Proto také Tas přijel – jak vyzvěděl Ješek – teprve za Mračským. Zdislav byl už v Praze, aby byl mimo podezření, že nastrojil přepadení.“

„A krádež skříňky sama?“ ptal se Jan. „Tu přece nemohl provést ani Záviš,“ – vyslovoval to jméno stále ještě nezvykle – „ani Tas, když oba byli spatřeni v tu dobu u stanu před pražskými hradbami.“

„Původně jsem si to také myslel, ale mýlíš se. Byl to jeden z nich,“ řekl s určitostí Petr Ptáček. Zdálo se, že ho těší, když Jan nemůže pochopit věc, kterou sám už prohlédl.

„Ale jak by to bylo možné?“ divil se Jan.

„Pak si vzpomeň, kdy jsi poznal, že je to Mračský, kdo tě napadl,“ posmíval se Petr.

Jan vzápětí odpovídal: „Podezření jsem měl ovšem hned, ale jistotu samozřejmě teprve tenkrát, až když Mračskému sňali přílbu. I potom mě mýlilo, když jsem shledal, že má obě oči.“

„To zmýlilo i mě, když jsem ho zahlédl v kukle, jak odnášel skříňku. Nebylo mu vidět víc než právě obě oči.“

Chtěl pokračovat, ale Jan mu vpadl do řeči: „Teď už rozumím. Ješek, jak jsi

mi – myslím – vypravoval, zjistil, že viděli u stanu Tasa i Mračského. Cvičil se v klání s nějakými flanderskými dobrodruhy. Neviděli je však patrně oba najednou...“

„...a nikomu nenapadlo, že muž v přilbě se spuštěným hledím ve výstroji Mračského není sám Zdislav z Mrače, který zatím v zakuklení odnášel skříňku, ale Tas. Oba bratři – Tas i Záviš – vedle podoby v tváři, která nám unikla – byli stejné postavy, takže Tas mohl v přestrojení se spuštěným hledím snadno představovat Zdislava z Mrače. Snad dokonce mohli i hledí pootevřít: Pak černá páska přes oko by každého oklamala.“

Jan se upřímně obdivoval chytrostí svého přítele, kterému se podařilo proniknout spleť nejrůznějších záłudností, jež okolo vraždy na Zlenicích nastrojili Tas a Záviš. Petr však odmítal jeho uznání. „Teď se mi lehce vykládá a vysvětluje, když znám viníka. Vzpomeň si: Chybělo nám vědět cur, quo modo a quibus auxiliis, abychom se dověděli quis. Teď, když víme – quis – kdo, je snadné se domyslet quo modo – jak, cur – proč a quibus auxiliis – s čí pomocí, zejména, když nám to Mračský, chci říci Záviš, všechno sám vyjevil.“

„A přece jsi Mračského dopadl a donutil ho, aby se přiznal, ještě než jsi se to všechno dověděl,“ trval Jan na své chvále.

„To byla jen náhoda. Více štěstí než zásluhy,“ bránil se s úsměvem Petr.

„Není to pravda. Sám jsi řekl, než jsi začal pátrat, že je třeba vyšetřováním rozvířít hladinu kolem vraha tak důkladně, až se v stahujících kruzích sám prozradí neprozřetelným novým činem. A to se právě stalo.“

„Ano, prozradil se,“ připouštěl Petr. „A nyní je všechno jasné.“

„Všechno, až na jednu věc,“ namítl Jan, jenž potřeboval vědět všechno do poslední písmenky.

„Kterou?“ řekl Petr, pro nějž zlenický zločin byl již vyřízenou věcí, takže už snad myslel na nová dobrodružství, jež ho čekala v Praze po návratu k Vilémovi Zajčci z Valdeka.

„Neznáme tajemství smrti Havla z Mrače, otce pravého Zdislava. Zahynul skutečně na lovu náhodou, nebo byl zabit?“

„Máš pravdu,“ usmál se Petr. „Víme jen tolik, že smrt Havla z Mrače neměla nic společného se zločinem na Zlenicích hradě.“

Právě v tu chvíli se už mohutná stavba zlenického hradu rýsovala naproti nim na pozadí večerního nebe posázeného prvými hvězdami. Do večerního ticha, rušeného jen klapotem koňských podkov a tichým šploucháním řeky Sázavy, zazněly rohy, které vítaly jejich návrat do hradu. Po spuštění mostě vjeli na nádvoří pod vysokou hláskou. Očekávala je tam panna Jitka, neboť Petr Ptáček pamatoval skutečně na všechno.

KAPITOLA XX

PŘÍBĚH KONČÍ

Vyprávěli jsme, jak byla objasněna a v místech, kde už před válkou stála chatová osada Ztracená stopa, pomstěna vražda spáchaná na panu Oldřichovi, pánu hradu Zlenic. Tím končí vlastní příběh zločinu na Zlenicích hradě L. P. 1318. Co se však událo potom?

Kdyby některého z čtenářů skutečně zajímaly pozdější osudy osob, s nimiž se za vyprávění seznámil, můžeme mu prozradit, že Petr Ptáček se vrátil na hnědáku, kterého mu Jan ze Zlenic daroval z vděčnosti na památku, do Prahy, do služeb Viléma Zajíce z Valdeka a dožil se po jeho boku mnohých dalších dobrodružství.

Nejvyšší maršál Království českého měl pravdu, když si Petrovi na Pražském hradě stěžoval, že se dva kohouti nesnou na jednom smetišti. Jeho dávný soupeř, s nímž se jen přechodně smřil, Jindřich z Lipé, ovládl krále Jana. Získal mladého Lucemburka obratným lichocením a pořádáním rytířských her. Protože se však nechtěl dělit o moc a zjevně se podřídil vítěznému soupeři, volil cestu, která zakrývala skutečnou porážku: dočasný odchod do ciziny.

Petr Ptáček byl nepochybně po jeho boku při nové srážce s Jindřichem z Lipé a doprovázel ho pravděpodobně i do Bavor, kam Viléma Zajíce z Valdeka zlákala dobrodružná služba ve vojsku římského krále Ludvíka. Znal ho z chebské schůzky a spoléhal snad, že jako císař by mu mohl pomoci v Čechách překonat moc Jindřicha z Lipé. Netušil, že se do Čech už nevrátí.

Nedaleko Dachau strhla se v táboře vojska krále Ludvíka, k němuž patřila i česká četa Valdekova, rvačka, která se proměnila ve skutečnou bitku a vyžádala si několik životů. Zbloudilý šíp těžce poranil udatného českého pána, který po osmidenním zápasu se smrtí nakonec podlehl. Nevíme, nenašel-li tenkrát smrt po boku svého velitele také věrný průvodce pána z Valdeka Petr Ptáček. Spíše se však zdá, že nikoli. Je dokonce pravděpodobno, že to byl právě on, kdo ve vzpomínce na rozhovor s Místrem Dalimilem a na jeho veršovanou kroniku zvětšil památku pana Viléma Zajíce z Valdeka, nelstivého přítele jazyka českého. S citem, který byl výrazem jeho přichylnosti, zhodnotil verši ztrátu, jež smrti udatného bojovníka postihla národ, a vzýval české patrony sv. Václava, Vojtěcha a Víta, aby nad osiřelou vlastí rozestřeli ochranný štít, když muž, na kterého nikdo nestačil v otevřeném rytířském boji, byl zahuben zákeřnou střelou.

Přítel Petra Ptáčka Jan, který se stal pánem Zlenic, se pochopitelně oženil s pannou Jitkou. Dožil se vysokého věku, neboť ve starých listinách je zaznamenáno, že ještě roku 1365 zasedal na zemském soudu. Smutné vzpomínky na zlenický zločin či jiné důvody vedly ho k tomu, že hrad Zlenice prodal pánům z Tetína. Z jejich rukou přešly Zlenice do majetku Ondřeje z

Dubé, nejvyššího sudího Království českého, který na hradě Zlenicích napsal svůj památný *Výklad na právo země české*. Byl to vnuk pana Ondřeje z Dubé, s nímž jsme se seznámili při vyprávění o zlenickém zločinu.

Ctižádnostivý Zdeslav ze Šternberka rozšířil svou moc, když po strýci Benešovi z Konopiště zdědil celé jeho panství s pevným Konopištěm i bohatým Benešovem. Stal se zakladatelem české větve mocného rodu Šternberků, který dlouho ovládal střední Posázaví.

Popravce Oldřich z Týnce získal Kostelec, který původně stavěl pro krále Jana, jako zástavu do vlastní držby, a rozšířil tak rovněž svou moc v Posázaví. Teprve král Karel IV. vyplatil od pánů z Týnce Kostelec zpátky pro královskou komoru.

Hrádek zdědil po Ondřeji z Hrádku jeho mladší syn Čajchan, po němž se začal nazývat Čajchanův Hrádek – snad proto, aby se už nepletl s Červeným Hrádkem. Později, když Čajchanův Hrádek zpustl, byl v sousedství vybudován zámeček nazvaný Komorní Hrádek, protože patřil ke královské komoře.

Divoký Ctibor z Kožlů se poněkud umírnil, takže hrad Kožlů se všemi statky mohli po něm klidně převzít v dědictví jeho synové.

Mračskou tvrz srovnali šlechtici se zemí, když s celou družinou pobili zlověstného Záviše, který se po léta vydával za mračského zemana Zdislava. Teprve po létech byla nedaleko odtud postavena nová tvrz, na níž se v roce 1356 připomínají Oldřich, Vilém a Ješek z Mrače. Tato pozdější tvrz stojí dodnes ve vesnici Podmrači v pěkném údolí, odkud spěchá potok podle osady Ztracená stopa k řece Sázavě mezi lesnatými stráněmi, kde zahynul Záviš. Žulové stěny mračské tvrze dodávají místu zvláštní romantický ráz.

Většina ostatních hradů v Posázaví zpustla a proměnila se v zříceniny. Zachoval se Šternberk a honosně upravené Konopiště. Zato z Kožlů, z Dubé a jeho podhradí Odrance zůstaly sotva znatelné rozvaliny, skryté v lesním houští. Ani z Týnce nezbylo o mnoho víc než rázovitá čtverhranná věž, v jejímž sklepení provedl popravce pokus s černým kocourem. Rozbořen byl Kostelec a z hradu Zlenic, který zpustl již v XV. století, kromě trosek hradeb a sklepení zbývá jen charakteristická hláska, nejlépe viditelná z vlaku, kterým jezdí výletníci do Posázaví a k Benešovu. Staré zámky, hrady a zříceniny jako památka dávno zašlých dob povzbuzují k historickému bádání i k fantazii, která se snaží oživit jejich starou slávu a romantiku.

Radovan ŠIMÁČEK

(1908–1982)

16. 11. 1908 Praha – 25. 6. 1982 tam. Český prozaik. Pocházel z rodiny spisovatele M. A. Šimáčka (1860–1916) a nakladatele Bohuslava Šimáčka (1866–1945). Po maturitě na reálném gymnasiu v Praze studoval 1927–29 na École libre des sciences politiques v Paříži. 1930–42 redaktor *Hospodářského přehledu*, poté nakladatelský red. 1945–51 pracoval v tiskovém odboru ministerstva zahrani. obchodu, 1952–59 red. nakladatelství Orbis, 1959–64 korektor Střeďočeských tiskáren, 1964–69 red. *Československé vlastivědy*.

Svou lit. tvorbu zahájil románem *Zločin na Zlenicích hradě* (1941), představujícím průkopnický pokus o hist. detektivku. Ve většině svých dalších próz zůstal věren čtenářsky vděčným, dobrodružným látkám ze starší české historie (*Krev a pivo*, 1945; *Jan Puklice ze Vstuh*, 1946; *Valdštejská rapsódie*, 1969; *Kříž proti kříži*, 1980); výjimku představuje pouze román ze soudobého prostředí koňských dostihů *Napoleon byl zavražděn* (1946).

KNIHY ODVAHY A DOBRODRUŽSTVÍ

Řídí Eva Dolejšová

Svazek 107

Ilustroval: Václav Fiala

rok vydání: 1968

Náklad: 30 000

(tiráž chybí – ebook korektor)